

Regeringens proposition

1978/79:114

med förslag till anslag till centralnämnden för fastighetsdata för budgetåret 1979/80;

beslutad den 1 mars 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

SVEN ROMANUS

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag om anslag till centralnämnden för fastighetsdata för budgetåret 1979/80. I propositionen behandlas vidare olika frågor beträffande den fortsatta verksamheten inom fastighetsdataprojektet.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-03-01

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, de Geer, Blix, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Sven Romanus

Proposition med förslag till anslag till centralnämnden för fastighetsdata för budgetåret 1979/80

1 Inledning

I proposition 1978/79:100 (bil. 5 s. 80) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till centralnämnden för fastighetsdata för budgetåret 1979/80 beräkna ett förslagsanslag av 25,5 milj kr. Jag anhåller nu att få ta upp denna fråga.

D 6. Centralnämnden för fastighetsdata

1977/78	Utgift	17 874 800
1978/79	Anslag	22 000 000
1979/80	Förslag	25 500 000

Centralnämnden för fastighetsdata (CFD) har till uppgift att bygga upp fastighets- och inskrivningsregister som förs med hjälp av automatisk databehandling (ADB).

Nämnden leds av en styrelse. Till styrelsen är knutet ett råd med uppgift att verka för en samordning av nämndens verksamhet och verksamheten hos kommunala organ som kan komma att lämna uppgifter till eller utnyttja registren.

Chef för nämnden är en överdirektör. Inom nämnden finns fem enheter, en teknisk enhet, en fastighetsregisterenhet, en inskrivningsregisterenhet, en utvecklingsenhet och en administrativ enhet.

	1978/79	Beräknad ändring 1979/80	
		CFD	Föredragen
Personal			
Handläggande personal	66	+ 23	+ 1
Övrig personal	19	+ 2	0
	85	+ 25	+ 1
Anslag			
1. Förberedelser för genomförandet av beslutade reformer	5 700 000	+ 4 745 000	} + 3 500 000
2. Reformgenomförande	6 400 000	+ 40 000	
3. Produktion	10 400 000	- 785 000	
	22 500 000	+ 4 000 000	
Avgår intäkter under anslaget	- 500 000	- 500 000	
	22 000 000	+ 3 500 000	

2 Beslutade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten m.m.

År 1968 beslutade riksdagen att ett nytt system för fastighetsregistreringen skulle införas (prop. 1968:1 bil. 4 s. 10, SU 1968:2, 3LU 1968:5, rskr 1968:80). Två år senare fattades beslut om ett nytt system också för inskrivningsväsendet (prop. 1970:1 bil. 4 s. 44, SU 1970:2, 3LU 1970:8, rskr 1970:96). Besluten innebar bl.a. att fastighetsregister och inskrivningsregister skulle föras centralt med hjälp av ADB.

År 1973 beslutade riksdagen att ett första driftsystem omfattande fastighetsregister (FR) och inskrivningsregister (IR) - driftsystem 1 - skulle införas för begränsade delar av landet (prop. 1973:1 bil. 4 s. 24, CU 1973:8, rskr 1973:79). I propositionen erinrades om att undersökningar av alternativa lösningar för ett rikssystem borde ingå som ett mycket viktigt led i det fortsatta arbetet. Det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma inom vilka områden systemet skulle tillämpas. Samma år antogs också den lagstiftning i fråga om inskrivningsväsendet och fastighetsregistreringen som driftsystem 1 förutsatte (prop. 1973:13, CU 1973:9, rskr 1973:80, SFS 1973:98-101).

Driftsystem 1 omfattar delar för omläggning till och drift av systemet. I datorn lagras i princip de uppgifter som finns i nuvarande jordregister, stadsregister, fastighetsböcker och tomträttsböcker. Vissa ytterligare

uppgifter har tagits in i systemet. Bl.a. redovisas koordinater samt taxeringsuppgifter för fastigheterna.

Driftsystem 1 som är terminalbaserat har sedan den 1 januari 1976 varit i drift i Uppsala län.

År 1974 ändrade riksdagen riktlinjerna för den del av fastighetsregisterreformen som avsåg fastighetsbeteckningarna (prop. 1974:48, CU 1974:30, rskr 1974:252). Beslutet innebar emellertid inte något ändrat ställningstagande till hur registreringen skulle anordnas.

Fastighetsdatakommittén (FADAK), som år 1974 fick i uppdrag att pröva frågan om ett riksomfattande system för fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet, avlämnade i september 1976 betänkandet (SOU 1976:56 och 57) Fastighetsdata.

Den 15 februari 1978 beslutade riksdagen om ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten (prop. 1977/78:15, CU 1977/78:5, rskr 1977/78:134). Enligt dessa riktlinjer skall under en första etapp, som omfattar tiden t.o.m. budgetåret 1981/82, skilda ADB-system för FR och IR skapas genom utbrytning ur driftsystem 1. Under etappen skall vidare verksamheten med driftsystem 1 fortsätta i Uppsala län och utvidgas till delar av Gävleborgs och Stockholms län. De överförda uppgifterna avseende dessa områden konverteras efter ombyggnadsarbetet till de nya systemen.

För den första etappen har det samlade medelsbehovet för verksamheten vid de i fastighetsdataprojektet deltagande myndigheterna beräknats till 135 milj. kr i 1976 års prisnivå. Inom denna kostnadsram beräknas drygt 600.000 fastigheter kunna bli överförda till de nya systemen.

Regeringen uppdrog den 30 mars 1978 åt CFD, domstolsverket och lantmäteriverket (LMV) att skyndsamt och senast den 31 december 1978 lämna förslag till skilda system för FR och IR under den första etappen i enlighet med riksdagens beslut om ändrade riktlinjer. I uppdraget föreskrevs att de nya systemen skulle grundas på följande förutsättningar.

Skilda system för FR och IR skapas genom utbrytning av FR och IR ur driftsystem 1. Övergången till ADB sker parallellt för FR och IR. Inskrivningsdag hålls varje arbetsdag. De uppgifter i FR, som behövs i IR, överförs till IR maskinellt. Överföringsprogram m.m. i driftsystem 1 utnyttjas i den utsträckning som detta är möjligt utan att principen om skilda system bryts.

FR och IR ges i stort sett det innehåll som de har i driftsystem 1 och som FADAK har förutsatt i sitt betänkande. Förslagen bör i fråga om registerinnehåll, utdata m.m. utformas med ledning av innehållet i en promemoria den 1 mars 1977 (nr 36:5), bilaga 1, som har utarbetats inom justitiedepartementets planerings- och budgetsektariat.

Systemen skall utformas så att det blir möjligt att utan större kostnader och tidsåtgång ändra verksamhetsområdena för de myndigheter som systemen skall betjäna.

FR och IR drivs under den första etappen vid samma datacentral. Systemförslagen skall emellertid utformas så att drift av FR och IR kan ske vid skilda datacentraler eller regionaliseras var för sig under senare etapper, likaväl som att det ena registret kan föras centralt och det andra regionaliseras, allt under förutsättning att i propositionen förutskickad särskild utredning visar att sådana lösningar bör väljas. Nu angivna krav innebär bl.a. att fastighetsbevis och andra handlingar, som tas ut i löpande produktion och innehåller uppgifter ur både FR och IR, inte kan tas fram maskinellt på sätt som nu sker i driftsystem 1.

Systemförslagen skall vara åtföljda av kostnadsberäkningar. Även förslag till erforderliga författningsändringar bör fogas till systemförslagen.

Systemförslagen skall innehålla förslag till förfarande för hur de uppgifter, som har lagts in i eller kan komma att läggas in i driftsystem 1, skall föras över till de skilda systemen för FR och IR.

Till fullgörande av uppdraget har myndigheterna den 29 december 1978 avlämnat rapporten "Systemförslag. Skilda system för fastighets- och inskrivningsregister - utbrytning ur driftsystem 1". Rapporten bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över rapporten avgivits av domstolsverket, datainspektionen (DI), televerkets centralförvaltning, statskontoret, datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA), riksrevisionsverket (RRV), statens planverk, sårbarhetskommittén (SÅRK), Svenska kommunförbundet, Svenska bankföreningen, till vars yttrande Post- och Kreditbanken, PK-banken, har anslutit sig, och Konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

Vidare har LMV, Sveriges föreningsbankers förbund, Svenska sparbanksföreningen och Sveriges allmänna hypoteksbank beretts tillfälle att avge yttrande över rapporten.

Lantmätaren Lars Klint har till regeringen givit in promemorior avseende nytt förslag till fastighets- och inskrivningsregister.

Remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Jag avser att senare under min föredragning lämna en kortfattad redogörelse för rapporten och remissyttrandena.

3 CFD:s anslagsframställning avseende budgetåret 1979/80

CFD:s framställning om anslag för budgetåret 1979/80 grundar sig på de riktlinjer för fastighetsdataverksamheten som riksdagen lade fast under våren 1978. CFD framhåller att en säker drift av nuvarande system måste tillgodoses i första hand eftersom systemet drivs med rättsverkan. Vid sidan härav prioriterar CFD arbetet med att ta fram de nya ADB-systemen framför annan verksamhet. CFD föreslår därför inte någon ökning av takten för överföring av uppgifter till driftsystem 1. För att

göra tiden för ombyggnad till de nya systemen så kort som möjlig kan CFD redan under innevarande budgetår vidta omdisponeringar av resurserna för att anställa ytterligare tio handläggare. Ombyggnadsarbetena måste pågå hela budgetåret 1979/80. Parallellt med ombyggnaden införs fastighetsdatasystemet inom delar av Stockholms och Gävleborgs län. För budgetåret 1979/80 behövs enligt CFD ett anslag om 25,5 milj. kr. och ett tillskott av 15 tjänster utöver de tio nyss nämnda, om CFD:s förslag skall genomföras.

CFD erinrar i sin anslagsframställning om att den ekonomiska ramen för de i projektet deltagande myndigheterna har beräknats till 135 milj. kr. Denna ram är beräknad i 1976 års prisnivå för den första etappen av fastighetsdataprojektet som avser budgetåren 1977/78 - 1981/82. Omräknat enligt konsumentprisindex för juni 1978 uppgår ramen till 164 milj. kr. För budgetåren 1979/80 - 1981/82 återstår därav omkring 112 milj. kr. vilket, fördelat på budgetår, innebär omkring 37 milj. kr. per år. CFD uppger att framställningarna om anslag för fastighetsdataverksamheten från CFD och övriga berörda myndigheter för budgetåret 1979/80 uppgår till 34,4 milj. kr. CFD framhåller att detta belopp är omkring 2,6 milj. kr. lägre än den fastställda ramen vid en jämn fördelning budgetåren emellan. Med utgångspunkt från den fastställda ramen är yrkandena även lägre än det besparingsalternativ som myndigheterna ålagt att redovisa för budgetåret 1979/80.

4 Rapporten med förslag till skilda system för FR och IR

4.1 Innehållet i FR

Rapporten innehåller två alternativa förslag när det gäller innehållet i FR.

Alternativ 1

Enligt huvudalternativet, alternativ 1, föreslås FR, i enlighet med vad som anges i den tidigare nämnda bilagan till promemorian (nr 36:5) från justitiedepartementets planerings- och budgetsektariat, bestå av huvudregister, koordinatregister, planregister och gemensamhetsanläggningsregister (GA-register).

Dessutom skall enligt alternativ 1 i FR finnas adressregister. När det gäller innehållet i FR har vidare LMV:s förslag till regeringen den 1 november 1978 om ändringar i fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059), FRK, beaktats.

Huvudregistret föreslås få samma innehåll i det separata systemet som i driftsystem 1. I huvudregistret ingår enligt förslaget bl.a. uppgifter om avtalsservitut. I FR skall vidare finnas uppgifter om tomträttsupplåtelse

och vissa taxeringsuppgifter. Övriga register i FR påverkas ej av delningen.

Alternativ 2

Rapporten innehåller även ett förslag från LMV till ett mer omfattande FR, alternativ 2.

FR innehåller enligt detta alternativ samma slag av uppgifter som FR enligt alternativ 1. Därutöver tillförs FR ett antal uppgifter som i alternativ 1 endast finns i IR. Dessa uppgifter avser lagfaren eller taxerad annan ägare, tomträttshavare och inskrivna nyttjanderätter.

4.2 Innehållet i IR

IR skall för levande fastigheter innehålla samma uppgifter som i driftsystem 1. Utöver dessa uppgifter föreslås IR tillföras uppgifter om avregistrerad enhet och vissa uppgifter som ingår i FR i driftsystem 1. Ett av skälen till detta är att IR i driftsystem 1 saknar motsvarighet till fastighetsbokens fastighetsspalt. Ett separat IR förutsätts vidare innehålla vissa taxeringsuppgifter.

4.3 Tekniska frågor

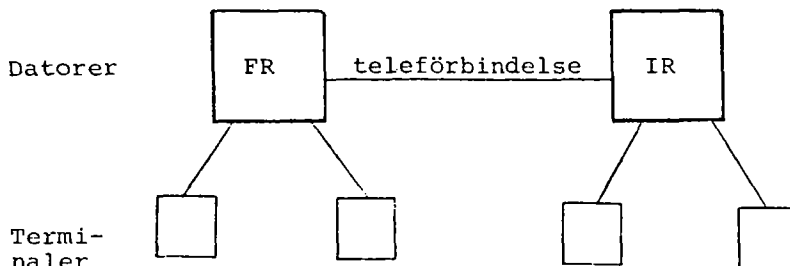
En utbrytning av FR och IR ur driftsystem 1 till två skilda system medför enligt rapporten att de utbrutna systemen kommer att ha samma grundläggande strukturella och funktionella drag som driftsystem 1. Detta medför att de skilda systemen var för sig kommer att till stora delar fungera på samma sätt som driftsystem 1, sett från användarsynpunkt.

Det framhålls vidare att de tekniska förutsättningarna också är desamma som i driftsystem 1. Driften av de båda delade systemen förutsätts ske på samma typ av dator. Samma styrsystem måste användas i båda systemen. Förutsättningarna ändras inte om FR och IR senare drivs på skilda anläggningar eller regionaliseras. Samma förutsättningar kommer att gälla för varje enskild driftcentral. De system som för driftsystem 1 har utvecklats för överföring av uppgifter från de manuellt förda registren till FR och IR kan till stor del användas i oförändrat skick.

I rapporten diskuteras olika tekniska lösningar för kommunikation mellan separata FR och IR, om dessa förläggs till skilda datacentraler. En av lösningarna bygger på att det allmänna datanätet utnyttjas. En annan lösning utgår från s.k. fast uppkopplade nät eller s.k. förhryda ledningar. I rapporten konstateras att några långsiktiga slutsatser beträffande valet av teknisk lösning inte kan dras nu och att detta inte heller är nödvändigt, eftersom de båda systemen åtminstone under utbyggnadsetapp 1 skall drivas på samma anläggning.

I avvaktan på det allmänna datanätets utveckling fram till mitten av 1980-talet anses i rapporten fasta nät vara att föredra. Det allmänna datanätet kan knappast komma in som ett alternativ före nämnda tidpunkt. Utvecklingsarbetet måste därför tills vidare bygga på fast uppkopplat nät.

Vid drift på två skilda datacentraler förutsätts FR och IR kommunicera på följande sätt.

Datorerna har kontakt genom s.k. styrsystem eller genom särskilda s.k. kommunikationsdatorer i de skilda datacentralerna. I båda fallen fungerar datorerna som terminaler gentemot varandra. Frågor kan ställas till IR från terminal ansluten till FR via teleföbindelsen. På samma sätt kan frågor göras i FR från terminal ansluten till IR. Uppgifter kan vidare sändas över teleföbindelsen från FR till IR och vice versa. För att möjliggöra kommunikation mellan systemen införs ett s.k. fristående gränssnitt mellan FR och IR.

4.3.1 Aviseringar

FR gör aviseringar till IR och inskrivningsmyndighet (IM) samt till lokal skattemyndighet, pastorsämbete, byggnadsnämnd och fastighetsbildningsmyndighet (FBM). FR mottar aviseringar från IM, IR och länsstyrelse.

IR aviserar uppgifter till FR, fastighetsregistermyndighet, lokal skattemyndighet och statistiska centralbyrån (SCB). IR får aviseringar från FR och länsstyrelse.

Omfattningen av aviseringen redovisas kortfattat i det följande.

Meddelanden från länsstyrelse till FR

Aviseringen från länsstyrelse till FR avser taxeringsuppgifter. Den görs en gång per år och omfattar 3,5 milj. ärenden vart femte år efter allmän fastighetstaxering och 300.000 ärenden andra år. Aviseringen görs via magnetband.

Meddelanden från FR till IR

Uppgifter ur FR tillförs IR dagligen. I vissa fall underrättas IM om aviseringen, i andra fall sker ingen sådan underrättelse. Antalet

aviseringar av det senare slaget beräknas till 175.000 per år. De förra avser omkring 93.000 ärenden per år.

Sett från tekniska synpunkter tillgår nämnda aviseringar så att uppgifter hämtas en gång varje dag ur den s.k. driftloggen för FR och sänds till IR via teleförbindelsen.

Andra aviseringar från FR

Avisering från FR till lokal skattemyndighet, pastorsämbete, byggnadsnämnd och FBM skrivs ut i datacentralen och sänds per post till nämnda myndigheter. Antalet ärenden, som skall aviseras till lokal skattemyndighet och pastorsämbete, beräknas till 350.000 per år, övriga till 175.000 per år.

Avisering till lokal skattemyndighet och pastorsämbete kan på sikt göras via riksskatteverkets dator. Denna maskinella avisering förutsätts inte passera över teleförbindelsen mellan FR och IR.

Kommun som utnyttjar adressregistret aviseras ändringar i registret sex - tolv gånger om året.

Meddelanden från länsstyrelse till IR

Aviseringen från länsstyrelse till IR är av två slag. Taxeringsuppgifter aviseras en gång per år. Antalet aviseringstillfällen är detsamma som för FR, dvs. 3,5 milj. ärenden vart femte år efter allmän fastighetstaxering och 300.000 ärenden övriga år.

Därutöver aviseras länsstyrelse varannan vecka förändringar i adresser och civilstånd samt beslut om omyndighet för ägare. Dessa aviseringar beräknas omfatta 500.000 ärenden per år.

Aviseringarna från länsstyrelse sker per magnetband.

Meddelanden från IR till FR

Om FR får det mera begränsade innehåll som tidigare beskrivits som alternativ 1, skall tomträttsupplåtelse dagligen aviseras från IR till FR via teleförbindelsen mellan systemen. Antalet ärenden beräknas till 2.000 per år. Avtalsservitut aviseras till FR på samma sätt. Antalet sådana ärenden beräknas till 15.000 per år.

De aviseringar som har angivits för alternativ 1 krävs också om FR får ett innehåll enligt alternativ 2. Dessutom tillkommer aviseringar från IR till FR i fråga om lagfarter och adressändringar m.m. och inskrivna nyttjanderätter. Antalet lagfartsärenden och adressändringar m.m. uppgår till omkring 1,4 milj. och antalet inskrivna nyttjanderätter till ungefär 15.000 per år.

Meddelanden från IR i andra fall

Sökta lagfarter m.m. aviseras till lokal skattemyndighet en gång per månad. I driftsystem 1 görs aviseringen med hjälp av en kopia av

dagboksbladet. På sikt kan avisering ske maskinellt från IR till riksskatteverket.

Aviseringen till SCB sker månadsvis och avser rättsstatistik. Underlaget består av uppgifter på magnetband och en lista.

4.4 Systemen från användarsynpunkt m.m.

Det framhålls i rapporten att registermyndigheternas ärendehandläggning inte förändras vid en övergång till de föreslagna skilda systemen för FR och IR.

Grundprincipen för uttag av information är enligt förslaget att man vänder sig till det system i vars register den sökta uppgiften ingår. Användare som i sin verksamhet behöver både FR- och IR-uppgifter får alltså vända sig till båda systemen. Via en och samma terminal kan man ställa en fråga först till det ena systemet och sedan till det andra. Man kan däremot inte genom en enda fråga via terminal få uppgifter ur både FR och IR.

Vill man ha skriftlig information från något register i form av registerutdrag, gravationsbevis eller liknande är principen densamma. Man vänder sig till det system som har uppgiften i fråga. Det nu sagda hindrar emellertid inte att sammanställd information kan tas fram efter bearbetningar i specialprogram som finns för t.ex. upprättande av fastighetsägareförteckningar.

Enligt förslaget kommer av de officiella dokumenten fastighetsbeviset, samfällighetsbeviset och gravationsbeviset att ändras. Fastighetsbeviset, som hittills har tagit upp såväl fastighetsregister- som inskrivningsuppgifter, kommer att redovisa enbart fastighetsregisterinformation, uppgift om att tomträtt är upplåten i fastigheten samt vissa taxeringsuppgifter. Gravationsbeviset utökas med uppgift om tidigare registerbeteckning.

Hittills har CFD genom en begränsad uppdragsverksamhet tillgodosett vissa behov av uppgifter för samhällsplaneringen. Även i de delade systemen skall enligt rapporten en sådan verksamhet bedrivas för att tillgodose både allmänhetens och myndigheters behov av sådana uppgifter. Med hjälp av särskilda datorstödda rutiner kan man enligt rapporten räkna med att de fördelar för samhällsplaneringen m.m. som erhållits med driftsystem I kan uppnås även vid de nya, delade systemen. Kostnaderna för de produkter som kräver tillgång till information ur både FR och IR kommer dock att öka.

4.5 Resurs- och kostnadsberäkningar

Under utredningsarbetet har beräkningar gjorts beträffande behovet av resursinsatser för omlägningsarbetet till de två skilda systemen.

Enligt rapporten uppgår de erforderliga resursinsatserna till 54 person-år. De sammanlagda kostnaderna för delningen beräknas till 21,6 milj. kr.

Övergången till de nya systemen beräknas enligt rapporten kunna ske i mitten av år 1981, om man följer de planer och prioriteringar som CFD redovisat i anslagsframställningen för budgetåret 1979/80. Planerna förutsätter emellertid insatser redan tidigt våren 1979. De kräver bl.a. att personalstyrkan vid CFD ökas med tio tjänster redan i början av 1979. Ytterligare 15 tjänster behövs under budgetåret 1979/80.

I prop. 1977/78:15 om ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten har medelsbehovet för verksamheten vid de i projektet deltagande myndigheterna under en första femårsetapp beräknats till 135 milj. kr. i 1976 års prisnivå. Enligt rapporten är detta belopp tillräckligt för de åtgärder som planeras under etappen, dvs. delningsarbetet, fortsatt drift och successiv utvidgning av driftsystem 1 i Stockholms och Gävleborgs län, konvertering av driftsystem 1 till de nya skilda systemen och överföring av drygt 600.000 fastigheter till dessa.

5 Remissyttrandena

5.1 Integrerade eller separata system

Domstolsverket, DI, statskontoret, RRV och SÅRK uttalar sig för separata system för FR och IR.

Två remissinstanser, *planverket* och *Konungariket Sveriges stadshypotekskassa*, föredrar driftsystem 1.

Svenska kommunförbundet anser att den aviserade utredningen om regionalisering m.m. bör föreligga, innan regeringen tar ställning till systemförslaget. Under tiden bör driftsystem 1 utnyttjas vid det pågående reformgenomförandet.

5.2 Synpunkter på de föreslagna separata systemen

Domstolsverket tillstyrker att driftsystem 1 delas i enlighet med systemförslaget.

Planverket anser att FR bör få det innehåll som LMV förordar, om driftsystem 1 skall delas.

Svenska bankföreningen anser att de två föreslagna systemen innebär en i princip väl avpassad uppdelning av driftsystem 1, sett från användarsynpunkt. Föreningen anför dock vissa synpunkter beträffande innehållet i IR.

Övriga remissinstanser, som har uttalat sig för separata system, avstyrker förslaget eller anser att det måste ses över på flera punkter. Till denna grupp hör *DI, statskontoret, RRV* och *SÅRK*.

5.3 Hur bör delade system utformas?

5.3.1 Innehåll i FR och IR

Flertalet remissinstanser har i sina yttranden inte gått in på frågan om innehållet i IR. *Bankföreningen* har i princip godtagit förslaget men har dock uttalat önskemål om att gatuadress och äldre fastighetsbeteckningar bör vara sökbegrepp i IR vid sidan av gällande fastighetsbeteckning. Föreningen uttalar vidare önskemål om att bl.a. civilstånd och omyndighet bör anges i gravationsbevis.

Beträffande innehållet i FR uttalar sig *planverket* för det utvidgade innehåll som LMV har föreslagit. *Kommunförbundet* anser sig inte kunna ta ställning i frågan utan ytterligare utredning.

De remissinstanser som i övrigt har yttrat sig i frågan avstyrker LMV:s förslag till utvidgat innehåll i FR (alternativ 2). *SÅRK* anser sålunda att FR närmast skulle få karaktären av ett totalt befolkningsregister i den mening uttrycket har använts i samband med datalagen (1973:289). *SÅRK* godtar därför inte förslaget från integritets- och sårbarhets-synpunkter. *DI* och *statskontoret* uttalar sig i samma riktning. *Statskontoret* framhåller dessutom att de planerade aviseringarna mellan IR och FR enligt LMV:s förslag leder till ett mycket komplext system. *RRV* har med liknande motiveringar också avstyrkt förslaget.

När det gäller det föreslagna innehållet i FR enligt alternativ 1 ifrågasätter *statskontoret* behovet av taxeringsuppgifter. *Statskontoret* anser sig inte ha underlag för att uttala sig om behovet av uppgifter om tomträttsupplåtelser och avtalsservitut.

5.3.2 Tekniska frågor

DI, *statskontoret*, *RRV* och *SÅRK* redovisar likartade synpunkter på frågan hur de delade systemen bör utformas och hur de tekniska sambanden mellan dem skall ordnas. De fyra remissinstanserna diskuterar i sina yttranden särskilt frågan hur separata FR och IR bör fungera, om de placeras i skilda datacentraler. De vänder sig särskilt mot den förordade tekniska lösningen med sammankopplade datorer, mot aviseringstekniken och mot den valda lösningen för terminalåtkomst. Som skäl åberopas framför allt att den föreslagna aviseringstekniken och lösningen för terminalåtkomst leder till starka bindningar mellan de skilda systemen, vilket medför ökad komplexitet och kraftiga begränsningar när det gäller möjligheterna till regionalisering av systemen var för sig.

När det gäller avisering från FR till IR godtar *statskontoret* sättet att fånga uppgifter ur den s.k. FR-loggen. *Statskontoret* tillstyrker också det s.k. fristående gränssnittet. Däremot avstyrker *statskontoret* bestämt den föreslagna teleförbindelsen och förordar en enklare och billigare aviseringmetod än den teknik som systemförslaget förutsätter.

Om det s.k. endagsintervallet, dvs. handläggning av inskrivningsärenden varje dag, kräver avisering enligt den föreslagna tekniken anser *statskontoret* och *RRV* att bestämmelserna om detta intervall bör omprövas. Statskontoret ifrågasätter om någon avisering mellan IR och FR behövs. Om behov av sådan avisering bedöms föreligga bör också den enligt statskontorets mening ske på enklast möjliga sätt. Liknande synpunkter anförs av *Dafa*, *RRV* och *SÁRK*.

I fråga om terminalåtkomst till både FR och IR hävdar *DI*, *statskontoret*, *RRV* och *SÁRK* att de inte kan godtaga det krav som ställts upp om att både FR och IR skall vara åtkomliga från samma terminal, om detta förutsätter den sammankoppling av datorer som den förordade tekniska lösningen innebär. *Dafa* erinrar om att utbyggnaden av det allmänna datanätet med största sannolikhet på sikt kommer att innebära tekniska förutsättningar för uppkoppling från en och samma terminal till valfritt dataregister.

Det allmänna datanätet är enligt *televerkets centralförvaltning* väl lämpat för de föreslagna systemen. Förvaltningen framhåller att nätet ger en mycket god flexibilitet och en bättre service än vad förhyrda ledningar - ett s.k. fast uppkopplat nät - ger. Vitala delar av det allmänna nätet är dubblerade. Allmänna datanätet planeras enligt förvaltningen bli utbyggt så att det inte bör vara några problem att ta in FR och IR under år 1982.

5.4 Koordinatsättningen

DI och *SÁRK* tar upp frågan om koordinatsättningen och användningen av koordinater. Båda remissinstanserna pekar på riskerna med koordinattillämpningarna, sett från integritets- och sårbarhetssynpunkt. I det sammanhanget nämns särskilt det s.k. koordinatsatta personbandet. Bandet innehåller personnummer, fastighetsbeteckning och fastighetskoordinater för varje person i länsstyrelses personband.

5.5 Kostnader

Statskontoret utgår från att resursbehovet och kostnaderna för systemutveckling och därmed jämförbara kostnader under etapp 1 blir avsevärt lägre än beräkningarna i systemförslaget, om de ändringar godtas som statskontoret har förordat. Totalkostnaderna för tiden efter den första etappen kan inte nu beräknas med någon större grad av säkerhet. Nya kalkyler för etapp 2 och senare etapper bör upprättas, när ställning tagits till frågan om regionalisering och andra frågor som påverkar kalkylerna. Kalkylerna bör enligt statskontoret redovisa FR, IR och system för samhällsplaneringen var för sig. De bör inte bara redovisa kostnader utan även beräknade intäkter. Liknande synpunkter har anförts av *RRV*.

6 Föredraganden

6.1 1978 års principbeslut

Enligt de av riksdagen år 1978 beslutade riktlinjerna för fastighetsdataverksamheten skall under en första etapp, som omfattar tiden t.o.m. budgetåret 1981/82, skilda system för fastighetsregistret (FR) och inskrivningsregistret (IR) skapas genom utbrytning ur driftsystem 1. Verksamheten med driftsystem 1 skall fortsätta i Uppsala län samt utvidgas till delar av Gävleborgs och Stockholms län. Uppgifter som har förts in i driftsystem 1 konverteras efter ombyggnadsarbetet till de nya skilda systemen. Det samlade medelsbehovet för verksamheten under denna etapp har beräknats till 135 milj. kr. i 1976 års prisnivå. Drygt 600.000 fastigheter beräknas under etappen bli överförda till de nya systemen.

I den proposition som låg till grund för riksdagens beslut (prop. 1977/78:15) förutsattes att visst kompletterande utredningsarbete skulle bedrivas under den första etappen. Utredningsarbetet borde enligt propositionen inledas med att centralnämnden för fastighetsdata (CFD), domstolsverket och lantmäteriverket (LMV) fick i uppdrag att skyndsamt lämna systemförslag för de nya skilda systemen. Under loppet av den första etappen borde också visst mera långsiktigt utredningsarbete utföras. Detta skulle avse bl.a. lämplig omläggningstakt för senare etapper, frågor om regionalisering och integritet samt organisatoriska frågor.

6.2 Rapporten med förslag till skilda system för FR och IR

Sedan regeringen genom beslut den 30 mars 1978 uppdragit åt CFD, domstolsverket och LMV att lämna förslag till skilda system för FR och IR under den första etappen i enlighet med de beslutade riktlinjerna, har myndigheterna den 29 december 1978 avlämnat rapporten Systemförslag. Skilda system för fastighets- och inskrivningsregister - utbrytning ur driftsystem 1. Rapporten har remissbehandlats.

Rapporten behandlar bl.a. frågorna om innehåll i FR och IR samt tekniska frågor om kommunikation mellan separata system för FR och IR. Rapporten innehåller också resurs- och kostnadsberäkningar.

6.3 Skilda system för FR och IR

Under remissbehandlingen av rapporten har flera av remissinstanserna gått in på frågan om FR och IR skall vara integrerade i tekniskt avseende, liksom i driftsystem 1, eller om de skall utgöra separata system. Härvid har datainspektionen (DI), statskontoret, riksrevisions-

verket (RRV) och sårbarhetskommittén (SÅRK) ansett att FR och IR skall utgöra separata system så som statsmakterna beslöt år 1978. I yttrandena från dessa remissinstanser framhålls bl.a. att driftsystem I präglas av hög teknisk ambitionsnivå och stor komplexitet samt att komplexa system medför sämre möjligheter att tillgodose integritets-, säkerhets- och sårbarhetssynpunkter. Separata system innebär klara fördelar sett från dessa utgångspunkter.

Planverket och Konungariket Sveriges stadshypotekskassa föredrar driftsystem I. Svenska kommunförbundet anser att den aviserade utredningen om regionalisering m.m. bör föreligga, innan regeringen tar ställning till systemförslaget.

Spörsmål som har betydelse för frågan om integrerade eller separata system för FR och IR har nyligen behandlats i propositionen (1978/79:121) om användningen av ADB inom statsförvaltningen (datapolitiska propositionen). I propositionen anger föredragande departementschefen att en grundläggande utgångspunkt måste vara att ADB är ett hjälpmedel i myndigheternas verksamhet. Det övergripande målet för användning av ADB inom statsförvaltningen måste därför vara att ADB skall bidra till att tillgängliga resurser utnyttjas effektivare eller att verksamheten förbättras i andra avseenden.

Synen på ADB som ett hjälpmedel medför enligt den datapolitiska propositionen att ansvaret för användningen av ADB normalt bör knytas till den myndighet i vars verksamhet ADB används.

I propositionen förs vidare fram uppfattningen att datordrift, som är av större omfattning, i första hand bör ske för varje verksamhet eller ADB-system för sig, dvs. i form av "dedicerad" eller myndighetsspecifik drift. Som skäl för detta anförs bl.a. att samordnad datordrift medför problem i en rad avseenden. Bl.a. begränsas de för resp. verksamhet ansvariga myndigheternas möjligheter att påverka ADB-systemens utformning och drift. Vidare kan samordning medföra nackdelar i fråga om säkerhet och sårbarhet.

De skäl, som jag i 1978 års proposition om ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten anförde för en uppdelning av driftsystem I i skilda system för FR och IR, har vunnit starkt stöd både av innehållet i den datapolitiska propositionen och av vad som har framkommit under remissbehandlingen av rapporten med systemförslag rörande skilda system. Jag utgår härvid från att IR, vid vilket ärendena till allt avgörande del är av rent juridisk natur, i framtiden liksom hittills skall vara knutet till domstolsväsendet likaväl som FR har en given anknytning till lantmäterimyndigheterna. Till vad jag har sagt i det föregående kommer att innehållet i rapporten visar att man inte behöver hysa några farhågor i fråga om möjligheterna att från driftsystem I bryta ut skilda system för FR och IR. Utvecklingen både inom fastighetsdataprojektet och på det datapolitiska området ger sålunda enligt min mening stöd för 1978 års

principbeslut om uppdelning av driftsystem 1 i skilda system för FR och IR. Med hänsyn härtill anser jag att det inte föreligger skäl att ompröva beslutet.

6.4 Innehåll i FR och IR

Flertalet remissinstanser har i sina yttranden inte gått in på frågan om innehållet i IR. Bankföreningen har i princip godtagit förslaget men har dock uttalat önskemål om att vissa ytterligare uppgifter förs in i registret. Jag är för min del inte beredd att i denna del tillstyrka att ambitionsnivån höjs i förhållande till det framlagda förslaget. Jag godtar därför systemförslaget i denna del.

I fråga om innehållet i FR föreligger i rapporten två förslag. Huvudförslaget, alternativ 1, bygger på den ambitionsnivå som gäller för nuvarande manuella fastighetsregister med tillägg för uppgifter om avtalsservitut, tomträttsupplåtelser och vissa taxeringsuppgifter. Det andra förslaget, alternativ 2, som utarbetats av LMV, avser ett mera omfattande FR. Enligt detta alternativ skall FR också tillföras uppgifter om lagfaren ägare, inskriven tomträttshavare, ägare enligt taxeringslängden samt uppgifter om inskrivna nyttjanderätter.

Vad först gäller förslaget om ett innehåll i FR enligt *alternativ 2* har flertalet remissinstanser, som uttalat sig i frågan, avstyrkt en lösning enligt detta förslag.

Planverket har, under förutsättning att driftsystem 1 delas, uttalat sig för ett innehåll enligt alternativ 2. Kommunförbundet har inte ansett sig kunna ta ställning utan ytterligare utredning.

LMV och planverket anser att det finns skäl som talar för att FR görs mer omfattande än alternativ 1 förutsätter. LMV har i rapporten bl.a. framhållit att det alternativt verket förordar gör det möjligt att utveckla FR bl.a. för att rationalisera fastighetsbildningsproceduren som helhet, dvs. handläggningskedjan fastighetsbildning — fastighetsregistrering.

Skälen för ett mer omfattande FR måste enligt min mening vägas mot kostnaderna för ett sådant FR och mot de olägenheter som är förbundna med den stora mängd maskinella aviseringar som ett sådant register förutsätter. Om man stannar för den lösning som förordas av LMV och planverket är det sannolikt ofrånkomligt att det uppstår datatekniska bindningar mellan FR och IR av den art som man vill undvika genom uppdelningen av driftsystem 1 i två skilda system. Handlingsfriheten blir också mer begränsad i fråga om val av olika lösningar för FR och IR i en framtid. Det gäller bl.a. valet av olika regionaliseringsalternativ. Den begränsade handlingsfriheten är vidare en nackdel vid framtida val av lösningar till följd av förändrade behov inom de olika verksamhetsområden som de två systemen i första hand skall betjäna. Ett starkt skäl mot att i FR föra in uppgifter om ägare eller tomträttshavare är vidare att

även FR därigenom skulle bli ett mycket omfattande personregister i datalagens mening.

En lösning efter de linjer som LMV och planverket förordar skulle emellertid få övervägas trots de olägenheter jag nyss har nämnt, om de som i första hand skall använda FR inte på annat sätt skulle kunna få en snabb och enkel åtkomst till uppgifter också i IR. Under etapp 1 kommer emellertid användare av både FR och IR att få i stort sett samma service som i driftsystem 1. Detta gäller även om uppgifter om lagfaren ägare, inskriven tomträttshavare, ägare enligt taxeringslängden och uppgifter om inskrivna nyttjanderätter inte förs in i FR utan endast i IR. Utan att tekniska bindningar skapas mellan systemen kan åtkomst till FR och IR ordnas från en och samma terminal under etapp 1, eftersom systemen skall ligga i samma dator under denna tid. Samma förutsättning beträffande terminalåtkomst bör enligt min mening gälla också för etapp 2 och senare etapper, även om FR och IR då placeras på skilda datacentraler. Jag behandlar den frågan närmare under avsnittet tekniska frågor (6.5).

När det sedan gäller huvudalternativet, *alternativ 1*, bygger innehållet i FR i princip på en datorisering av nuvarande fastighetsregister med de tillägg som har angetts i det föregående. Statskontoret har i sitt yttrande över förslaget tagit upp frågan om behovet av uppgifter i FR om avtals-servitut, tomträttsupplåtelser och vissa taxeringsuppgifter. Dessa uppgifter skall enligt vad jag nyss har förordat finnas i IR. Den lösning jag har förespråkade när det gäller terminalåtkomst till FR och IR leder enligt min mening fram till att det kan ifrågasättas om det kommer att föreligga ett tillräckligt behov av att anteckna här avsedda uppgifter i både FR och IR.

När det gäller avtals-servitut innehåller IR enligt rapporten endast anteckningar beträffande fastighet som belastas av servitutet. Däremot görs inte någon anteckning i IR beträffande den eller de fastigheter till vars förmån servitutet gäller. Sådana uppgifter antecknas emellertid i FR.

Med hänsyn till vad jag nu har sagt anser jag att det föreligger skäl för att uppgifter om avtals-servitut även antecknas i FR. Beträffande tomträttsupplåtelser och taxeringsuppgifter finns inte något motsvarande skäl för dubbelregistrering.

I rapporten förutsätts att uppgifter ur FR och IR skall kunna ställas samman satsvis för bl.a. samhällsplaneringens behov, även om FR och IR förläggs till två eller flera datacentraler. Sammanställningar av detta slag görs redan nu i driftsystem 1, om än i begränsad omfattning. Även jag utgår från att sammanställningar av detta slag skall kunna göras med utgångspunkt från uppgifter i separata FR och IR. Möjligheterna att satsvis ställa samman uppgifter från separata FR och IR minskar inte om taxeringsuppgifter och uppgifter om tomträttsupplåtelser endast finns i

IR. I vilken utsträckning sådana sammanställningar bör göras får den fortsatta utvecklingen i projektet och på samhällsplaneringens område utvisa.

Med hänsyn till storleken av systemen, komplexiteten och den långa omläggningstiden är det, som bl.a. statskontoret har framhållit, angeläget att man inte genom olika åtgärder förlänger eller försvårar omläggningen av FR och IR till ADB och därmed utnyttjandet i hela landet av datordriftens obestridliga fördelar jämfört med den nuvarande manuella hanteringen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört anser jag att uppgifter om avtalsservitut bör ingå i FR men att FR inte bör tillföras vare sig taxeringsuppgifter, uppgifter om tomträttsupplåtelser eller de ytterligare uppgifter som har föreslagits av LMV.

6.5 Tekniska frågor

I direktiven för uppdraget att utarbeta förslag till skilda system för FR och IR angavs bl.a. att systemförslagen skulle vara utformade så att drift av FR och IR kunde ske vid skilda datacentraler eller regionaliseras var för sig under senare etapper likaväl som att det ena registret skulle kunna föras centralt och det andra regionaliseras.

För det fall att FR och IR förläggs till två skilda datacentraler redovisas i rapporten en lösning, där datorerna med de båda systemen kopplas samman genom en teleförbindelse. Avisering mellan FR och IR sker över denna förbindelse. Terminaler som är anknutna till FR kan genom teleförbindelsen söka i IR. Motsvarande gäller för terminaler, som är anknutna till IR, när det gäller sökning i FR. Terminalerna förutsätts vara anslutna till s.k. fast uppkopplade nät.

Den nu angivna lösningen har kritiserats starkt av främst DI, statskontoret, RRV och SÅRK. DI anser att en sådan lösning blir än mer komplex än den som förekommer i driftsystem 1. De övriga instanserna anför liknande synpunkter. Lösningen sägs också leda till minskad handlingsfrihet i fråga om framtida val när det gäller förläggning av datordriften för de separata systemen.

Det är enligt min mening givet att ett sådant tekniskt beroende mellan FR och IR inte får byggas upp under etapp 1 att drift av FR och IR vid två eller flera datacentraler under etapp 2 och senare etapper försvåras. Det tekniska beroendet bör inte tillåtas bli större än som är nödvändigt för den planerade och mycket angelägna rationaliseringen av verksamheten vid fastighetsregistermyndigheterna och inom inskrivningsväsendet. Från dessa utgångspunkter är det viktigt att tekniken för aviseringar mellan främst FR och IR väljs med omsorg och att frågan om hur FR och IR skall kunna nås från terminaler ägnas särskild uppmärksamhet.

Det är enligt min mening klart att den tekniska lösningen för aviseringar mellan systemen kan ha avgörande betydelse för valfriheten i fråga om systemstruktur och förläggning av datordrift under etapp 2 och senare etapper i projektet.

Jag anser det inte lämpligt att under etapp I automatisera aviseringar av avtalsservitut. I driftsystem I sänder inskrivningsmyndigheten en kopia av dagboksbladet i ett sådant ärende samt avskrift av avtalet till fastighetsregistermyndigheten för åtgärd. Inte heller i övrigt bör man enligt min mening öka automatiseringsgraden när det gäller aviseringar, om det leder till tekniska bindningar mellan systemen som försvårar förläggning av driften till två eller flera datacentraler.

Jag har inte något att erinra mot att aviseringen från FR till IR görs på maskinläsbart medium. I likhet med bl.a. statskontoret finner jag emellertid att aviseringen inte behöver göras över fast uppkopplat nät. Jag förutsätter att aviseringar mellan separata FR och IR under etapp I utformas så att omfattande och kostsamma ombyggnadsarbeten inte blir nödvändiga om FR och IR läggs på två eller flera datacentraler.

I likhet med bl.a. statskontoret anser jag att den i rapporten planerade tekniska lösningen för terminalåtkomst medför bindningar mellan FR och IR som inte är godtagbara. Det s.k. allmänna datanätet har inte dessa nackdelar. Televerket bygger nu ut detta nät som inte kräver någon särskild teleföbindelse mellan FR och IR, om systemen ligger på olika datacentraler. Nätet är nämligen konstruerat så att det är möjligt att nå olika datacentraler direkt från en och samma terminal.

Det tekniska beroendet mellan FR och IR kan i det allmänna datanätet begränsas till ett minimum. Detta nät kommer dessutom att erbjuda en rad andra fördelar framför fast uppkopplade nät. Det blir tillförlitligare och säkerhetsfrågorna blir bättre tillgodosedda. Terminalanvändarna får en bättre service även i andra avseenden. Terminalerna skall t.ex. kunna användas för frågor i såväl FR och IR som andra dataregister i nätet. Med hänsyn härtill och till vad televerket har upplyst i sitt remissyttrande om möjlig tidpunkt för anslutning av FR och IR till det allmänna datanätet anser jag att planeringen för senare etapper bör inriktas på att FR och IR kommer att utnyttja detta nät för dataöverföring.

Under remissbehandlingen har statskontoret och RRV anfört att bestämmelserna om daglig handläggning av inskrivningsärenden, det s.k. endagsintervallet, bör omprövas om dessa bestämmelser kräver daglig avisering från FR. I anledning härav vill jag framhålla att reglerna om endagsintervall har tillkommit bl.a. för att skapa en jämn fördelning av arbetet vid inskrivningsmyndigheterna. Detta intresse gör sig alltså gällande med oförminskad styrka. Jag är därför inte beredd att förorda någon ändring i aktuellt hänseende. Om antalet aviseringstillfällen kan begränsas inom ramen för ett endagsintervall inom inskrivningsväsen-

det utan att detta medför några nämnvärda effekter på fastighetsregistreringsverksamheten, har jag däremot självfallet inte något att erinra mot en sådan begränsning. Frågan får uppmärksammas under senare etapper.

6.6 Det fortsatta arbetet under etapp 1

Sammanfattningsvis förordar jag att arbetet under den första etappen på att verkställa riksdagens principbeslut om skilda system för FR och IR fullföljs med de preciseringar som jag har förordat i det föregående. Jag utgår från att det fortsatta arbetet i projektet kommer att läggas upp enligt de riktlinjer för handläggningen av ärenden angående utveckling och drift av ADB-system som har angivits i den datapolitiska propositionen.

Anledning saknas att f.n. frångå målsättningen att under den första etappen föra över drygt 600.000 fastigheter till de nya systemen.

Det kan senare visa sig nödvändigt att förlänga tiden för etapp 1, om utvecklingen av de nya systemen och överföringen av uppgifter till dessa inte hinns med under den fastlagda tiden för etappen.

Det samlade medelsbehovet för verksamheten under den första etappen beräknades i 1978 års principproposition till 135 milj. kr. i 1976 års prisnivå. I rapporten har uppgivits att förslagen kan genomföras inom den angivna kostnadsramen. De förändringar i förhållande till de framlagda förslagen som jag har förordat i det föregående torde leda till ett lägre samlat medelsbehov under perioden än om dessa förslag genomförs. Arbetet under etapp 1 bör följaktligen kunna fullföljas inom den beräknade medelsramen.

Det utredningsarbete för etapp 2 och senare etapper som jag förordade i princippropositionen bör sättas igång så snart som riksdagen har tagit ställning till den datapolitiska propositionen och till vad jag har anfört nu.

Jag avser att för detta utredningsarbete senare föreslå regeringen att bemyndiga mig att tillkalla en kommitté med parlamentarisk förankring. Utredningsarbetet bör bedrivas med utgångspunkt från riksdagens ställningstaganden till den datapolitiska propositionen, till 1978 års principbeslut om fastighetsdataverksamheten och till vad jag har anfört i det föregående. En huvuduppgift för utredningen blir att föreslå en klart avgränsad andra etapp, som bör avse en period av omkring fem år. Kommittén bör lämna förslag till omläggningstakt för denna period och organisation för datordriften under perioden. Kommittén bör vidare behandla motsvarande frågor för senare etapper. Andra viktiga frågor som bör utredas gäller olika regionaliseringsalternativ och därmed sammanhängande spörsmål om integritet och sårbarhet. Kommittén bör också överväga ansvarsfrågorna för FR och IR under uppbyggnadstiden

och vid fullt utbyggda system. Kommittén bör vidare få till uppgift att behandla vissa frågor som gäller koordinatregistrering och olika databehandlingar med utgångspunkt från de registrerade koordinaterna.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört beträffande fastighetsdata-verksamheten under de närmaste åren förordar jag att anslaget till CFD för budgetåret 1979/80 beräknas i enlighet med CFD:s förslag. Jag har därvid utgått från att CFD kommer att tas i anspråk för att biträda den förenämnda kommittén i olika frågor. Jag räknar t.v. inte med att antalet tjänster vid CFD behöver utökas med mer än en.

7 Hemställan

Under hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Centralnämnden för fastighetsdata* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 25 500 000 kr.

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

SYSTEMFÖRSLAG

**Skilda system för fastighets- och
inskrivningsregister
— utbrytning ur driftsystem 1**

CENTRALNÄMNDEN
FÖR FASTIGHETSDATA
DOMSTOLSVERKET
LANTMÄTERIVERKET

MISSIV
1978-12-29

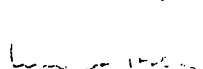
Dnr
CFD 39/78 Exp 204
DV 1537-1978
LMV 321-514-78

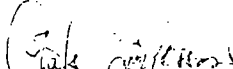
Till REGERINGEN
Justitiedepartementet

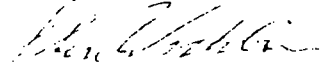
Centralnämnden för fastighetsdata, domstolsverket och lantmäteriverket överlämnar härmed systemförslag för nya fastighetsdatasystem enligt uppdrag 1978-03-30.

Myndigheternas beslut i ärendet bifogas.

Vidare bifogas en särskild skrivelse från personalföreningarna vid CFD.

Lennart Holm

Mats Börjesson

Sten Wickbom

1978-12-18

Utdrag ur protokoll från CFDs styrelse 1978-12-18

- - - - -

Närvarande: Lennart Holm, ordförande
 Börje Alpsten
 Sune Andersson
 Mats Börjesson
 Torsten Lindskog
 Rune Olsson
 Gösta Pellbäck

Bengt Andersson
 Ulf Bjälkefors
 Allan Flood
 Bo Lindén
 Nils-Göran Nilsson, sekreterare
 Olof Wastesson

- - - - -

ÄrendeBeslut

- - - - -

Systemförslag för nya
fastighetsdatasystemSystemförslagen skall över-
lämnas till regeringen.

Sune Andersson

Särskilt yttrande av leda-
moten Pellbäck:Systemförslag för nya fastig-
hetsdatasystemet

Systemförslaget utgör en i huvudsak teknisk utredning av möjligheterna att dela driftsystem i separata system för FR och IR under en första etapp. Motivet för uppdelningen i skilda ADB-system är att de båda registren i en senare etapp skall kunna utvecklas olika vad avser regionalisering och datorkraft. Om och hur denna ADB-politiska målsättning skall förverkligas är enligt direktiven föremål för särskild utredning. Systemförslaget påvisar de tekniska möjligheterna till delning av driftsystem i. Där emot kan det starkt ifrågasättas om det finns ekonomiska förutsättningar att genomföra

1978-12-18

ÄrendeBeslut

de ADB-politiska målsättningarna i en senare etapp genom delningen enligt systemförslaget. Förslaget utgår ifrån att denna problematik inte omfattas av utredningsdirektiven. Hur denna senare etapp genomförs är av stort intresse för kommunerna och påverkar synpunkterna på bl a innehållet i de båda registren. Kommunerna är uppenbarligen den mest betydande kategorin av slutanvändare till FR- och IR-uppgifter. Kostnaderna för åtkomst till dessa uppgifter via terminal skall betalas av kommunerna, varför den kommunala ekonomin berörs av valet av teknisk lösning.

Slutanvändarna till uppgifter ur de båda registren har inte tagit aktiv del i utformningen av systemförslaget. Tiden har inte medgivit en tillräckligt inträngande behandling inom Kommunförbundet. Jag förutsätter därför att systemförslaget och den i direktiven återopade särskilda utredningen blir föremål för en remissbehandling innan regeringen tar ställning i frågan.

- - - - -

Vid protokollet

Nils-Göran Nilsson

Justeras

Lennart Holm

Sune Andersson

Rätt utdraget intygas

Nils-Göran Nilsson

Sammanträde i plenum	Tid (h/m/sek) 10.00	
Närvarande	Plats Riksdagshuset, Brunkebergs torg 9, H5 21 Styrelsens ledamöter Wickbom, ordförande Wennerfors Brännström Edbom Gillgren Håkansson Nilsson Råberg Övriga Asplund S § 35-39 Lindqvist S § 35-39 Millgård S § 35-40 Widmark, sekreterare	
39	Ärende (dnr) Systemförslag till nya fastighetsdatasystem. Utredningsuppdrag från justitiedepartementet till LMV, CFD och domstolsverket (dnr 321-514-78). Föredragande: td Millgård	Beslut, anteckningar: Styrelsen <u>bemyndigar</u> ordföranden att för LMVs räkning redovisa regeringens uppdrag om delning av driftsystem 1, varvid som LMVs uppfattning skall redovisas att fastighetsregistret bör tillföras ägaruppgifter m m. Styrelsen framhåller att det blivande fastighetsregistersystemet måste tillgodose lantmäterimyndigheternas användarintressen.

Justeras

Datum

1978-12-19

Justerade paragrafer

35-43

Sten Wickbom

(Namnunderskrift)

Bestyrkes i tjänsten

Beslutande: generaldirektören M Börjesson

Dag	Dnr	Närvarande	Ärende	Beslut/åtgärd
781219	1537-78	LA, GG	Systemförslag för nya fastighetsdatasystem	Utarbetat systemförslag skall överlämnas till regeringen gemensamt med CFD och LMV

Bestyrkes
I tjänsten
Sten Ullén

Synpunkter i anslutning till systemförslag för delade system i fastighetsdatasystemet

Vid CFD har på uppdrag av regeringen utarbetats ett systemförslag för delning av fastighetsdatasystemet i ett fastighetsregister- och ett inskrivningsregister-system. St-fastighetsdata och SACO/SR-föreningen vid CFD vill till rapporten foga dessa kommentarer och förtydliganden.

CFD har i samarbete med domstolsverket och lantmäteriverket utvecklat ett ADB-baserat system för fastighetsregistrering och inskrivningsväsende, som benämns driftsystem 1. Systemet är sedan tre år i drift med rättsverkan i Uppsala län och har fungerat helt tillfredsställande. Beslut finns om utvidgning till Stockholms och Gävleborgs län. Utvecklingsarbetet har inte skett utan svårigheter bl a beroende på att förutsättningarna ändrats under arbetets gång och CFD har under åren fått mottaga åtskillig kritik. Denna har framför allt skjutit in sig på kostnaderna och på komplexiteten i systemet. Kritiken har många gånger direkt drabbat personalen vid CFD trots att kostnadsökningen berott på yttre omständigheter, såsom förseningar på utredningar, förändrade förutsättningar, beteckningsreformen m m.

Systemet var från början avsett endast för fastighetsregistrering i ett system utan terminaler. Sedan ytterligare utredningar visat att även inskrivningsväsendets register borde läggas över till ADB utökades systemet till att även omfatta inskrivningsregistret. I samband härmed valdes en terminalbaserad lösning. Genom integrationen mellan fastighets- och inskrivningsregister i ett driftsystem har komplexiteten kunna hållas nere.

Dessutom har under tiden för FADAK-utredningen tiden utnyttjas till att byta databashanteringssystem. Detta har medfört att för ett riksomfattande driftsystem kravet på datorresurser har sjunkit från fem till två datorer i storleksordningen IBM 370/158.

När nu konsekvenserna av det av riksdagen fattade principbeslutet om uppdelning av fastighetsdatasystemet på två skilda system finns utredda, finns det anledning för personalen att, för undvikande av framtida kritik, framhålla vissa konsekvenser av delningsbeslutet.

Registervolym

För alla som närmare studerat verksamheten vid fastighetsregistermyndigheter och inskrivningsmyndigheter är det uppenbart att det finns ett mycket starkt samband mellan dessa verksamheter. Inskrivningsregistret grundas i stor utsträckning på basuppgifter som hämtas från fastighetsregistret. Sambandet framgår klart både av det nu framlagda systemförslaget och av den promemoria

från justitiedepartementet som utgjort direktiv för utredning. Utredningen visar att inskrivningsmyndigheterna för sin verksamhet är så beroende av informationen i fastighetsregistret att det ur driftsystem 1 utbrutna inskrivningsregistret i det närmaste blir lika stort som hela driftsystem 1. Mätt i antal tecken som lagras har ett separat inskrivningsregister bedömts komma att innehålla ca 90 % av den registervolym som lagras i driftsystem 1. Härtill skall för de delade systemen läggas informationsmängden i det separata fastighetsregistret som bedömts omfatta ca 60 % av driftsystem 1. Sammanlagt kommer därför de båda systemen att bli mer än en och en halv gång så stora som driftsystem 1.

Systemberoende

Volymökningen beror framförallt på att merparten av innehållet i fastighetsregistret måste kopieras och tillföras inskrivningsregistret. De uppgifter ur fastighetsregistret som skall kopieras till inskrivningsregistret måste hållas helt aktuella. Ny teknik som ombesörjer att varje förändring av innehållet i fastighetsregistret omgående kopieras till inskrivningsregistret måste därför utvecklas. Skall dessutom fastighetsregister och inskrivningsregister drivas på skilda datacentraler måste särskild kommunikationsteknik byggas upp för detta ändamål.

Man bör ha klart för sig att komplexiteten i ett ADB-system är beroende på komplexiteten i den uppgift systemet är konstruerat att lösa. Om inte ändringar vidtages i organisationen för att förändra själva uppgiften blir inte ADB-systemet mindre komplext genom delning. Varje del i sig kanske blir enklare, men genom de bindningar som trots allt finns mellan delsystemen måste man se till totalbilden, och denna blir i detta fall mer komplex än i det tidigare integrerade systemet.

Vi vill i detta sammanhang också peka på att driftsystem 1 är konstruerat för en geografisk regionalisering i upp till 15 fysiskt separerade regioner med kommunikationsmöjligheter mellan regionerna.

Skulle man i framtiden vilja dela driften av fastighetsdatasystemet på flera datacentraler skall man finna att det är väsentligt mycket enklare och billigare att genomföra en geografisk uppdelning av driftsystem 1 än att göra motsvarande uppdelning för de skilda systemen. Detta beror på att datorerna i ett regionaliserat driftsystem 1 endast behöver ha kontakt med varandra för att säkerställa sk riksåtkomst i samband med informationssökning. I en lösning med delade system krävs teknik och rutiner för den nödvändiga aviseringen av uppgifter från fastighetsregistret till inskrivningsregistret.

1978-12-12

Kostnader

I den nu framlagda rapporten redovisas kostnaderna för ett genomförande av fastighetsdatareformen i form av skilda system för fastighetsregistrering och inskrivningsväsendet. Då riksdagen redan fattat ett principbeslut om reformens framtida inriktning har det inte funnits anledning att i rapporten göra någon kostnadsjämförelse mellan kostnaderna för driftsystem 1 och de delade systemen. Mot bakgrund av den kritik som tidigare riktats mot fastighetsdataverksamheten just på grund av de stora kostnader reformen medför, vill vi peka på de ökade kostnader som en uppdelning av systemen kommer att föra med sig. Kalkyler som gjorts under utredningens gång visar att driftkostnaden för de delade systemen blir ca 33,8 miljoner dyrare under den tioårsperiod som beräknas åtgå för omläggningen. Dessutom tillkommer utvecklingskostnader som uppgår till 21,6 miljoner. De delade systemen blir därför minst 55 miljoner dyrare än fortsatt drift av driftsystem 1.

Till detta skall läggas de kostnader som beror på att ombyggnaden till skilda system kommer att försena reformgenomförandet med två år. Dessa kostnader kan beräknas till 130 miljoner kronor.

Väljer man sedan att dela driften på skilda datacenter tillkommer ökade driftkostnader som beräknas uppgå till ca 30 miljoner kronor för genomförandeperioden.

Servicenivå

I alla värderingar av fastighetsdataverksamheten har särskilt framhållits värdet av den samlade och omedelbara tillgången till uppgifter från såväl fastighetsregister som inskrivningsregister. Systemförslaget tillgodoser tämligen väl de behov av information som finns hos registermyndigheterna för deras registrerande verksamhet men innebär en väsentlig sänkning av servicenivån för andra användare av registren. Var och en som har behov av totalinformation om en fastighet måste ställa en fråga mot varje system.

Ett exempel på den sänkta servicenivån utgörs adressregistret. Detta är en del av fastighetsregistret och är ett hjälpregister avsett att användas i de fall en fastighetsadress men inte dess korrekta beteckning är känd. I driftsystem 1 finns detta hjälpregister omedelbart tillgängligt. När systemen delas, kommer adressregistret visserligen att finnas omedelbart tillgängligt i fastighetsregister-systemet.

Personalföreningarna
vid CFD

4

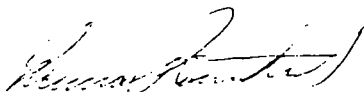
1978-12-13

Men delningen innebär att inskrivningsmyndigheter och andra användare, som vanligen enbart kommer att fråga mot inskrivningsregistret, måste ställa frågor mot de båda systemen för att kunna utnyttja fördelarna med adressregistret. Liknande sänkningar av servicenivån blir en genomgående följd av delningen.

Sammanfattning

Personalorganisationerna vid CFD anser att de framlagda systemförslagen är genomförbara och rimligt avvägda mot bakgrund av de direktiv som legat till grund för utredningen. Om beslut att genomföra en delning enligt förslaget fattas är det viktigt att de resurser i fråga om personal och teknisk utrustning som redovisas i planen för genomförande verkligen ställs till CFD:s förfogande. Personalen vid CFD anser emellertid att delningen inte bör genomföras med hänsyn till att de system som i så fall byggs blir både dyrare, tekniskt mer komplicerade och får en lägre servicenivå än vad som är fallet i nuvarande system.

För ST-fastighetsdata

Lennart Rönnkvist

För SACO/SR-föreningen
vid CFD

Per-Anders Karlgren

Innehållsförteckning	Sid
1 Uppdraget	13
2 Inledning och sammanfattning	14
3 Översiktlig beskrivning av fastighetsdatasystemet	23
3.1 Allmänt	23
3.2 Fastighetsdatasystemets register	24
3.3 Fastighetsdatasystemets olika delsystem	25
3.4 Förfarandet vid FRM	26
3.5 Förfarandet vid IM	27
3.6 Förfarandet hos andra terminalanvändare	28
3.7 Förfarandet vid CFD	28
3.8 System för tillämpningar inom samhällsplaneringen ..	29
3.9 Teknisk utformning	29
3.10 Aviseringar	34
3.11 Registeromläggning	37
4 Innehållet i de skilda registersystemen	39
4.1 Allmänt	39
4.2 Innehåll i fastighetsregistersystemet	39
4.3 Innehåll i inskrivningsregistersystemet	43
5 Vissa grundläggande tekniska frågor	46
5.1 Utbrytningen från driftsystem 1	46
5.2 Registerorganisationen för de skilda systemen	47
5.3 Aviseringen mellan systemen	50
5.4 Linjenät och koppling mellan datorer	52
5.5 Möjlighet till regionalisering	57
6 Delsystem och program i de skilda systemen. Styrsystem, operativsystem m m	59
6.1 Överföringssystem för driftsystem	59
6.2 Laddningssystem	60
6.3 Fastighetsregistersystemet	60
6.4 Inskrivningsregistersystemet	67
6.5 Gemensamma frågerutiner	72
6.6 Program för framställning av bevis	74
6.7 Uppbörds- och reskontrasystem	75
6.8 System för avisering från fastighets- till inskrivningsregistersystemet	76
6.9 Generellt urvalssystem	77
6.10 System för tillämpningar inom samhällsplaneringen ..	78
6.11 Operativsystemfrågor	80
6.12 Styrsystemet AROS/ROSAM	80
6.13 Drifrutiner	81
7 System från användarsynpunkt, dokument m m	83
7.1 Registermyndigheternas ärende- och handläggningsrutiner	83
7.2 Officiella dokument	83

7.3	Terminalanslutning	88
7.4	Sammanställningar	88
8	Plan för genomförande	90
9	Kostnadsberäkningar	94
9.1	Principer	94
9.2	Kostnads- och lönenivå	94
9.3	Kostnads-/intäktsposter	95
9.4	Sammanställning av kostnader för skilda system för FR och IR	103
9.5	Kostnader för delningsarbetet m m	107
9.6	Anslagsutveckling m m	108
9.7	Kostnader för drift vid skilda datacentraler	109
10	Författningsförslag	112
10.1	Förordning om ändring i fastighetsdatakungörelsen (1974:1058)	114
10.2	Förordning om ändring i fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059)	121
10.3	Förordning om ändring i inskrivningskungörelsen (1974:1061)	127
10.4	Förordning om ändring i kungörelsen (1969:379) om uppläggande av nytt fastighetsregister m m	133
10.5	Förordning om ändring i instruktionen (1974:491) för centralnämnden för fastighetsdata	134
10.6	Förordning om ändring i förordningen (1975:1127) om verksamheten vid inskrivningsmyndighet som för inskrivningsregister	135
10.7	Förordning om ändring i gravationsbeviskungörelsen (1971:710)	136
10.8	Förordning om ändring i förordningen (1975:1129) om expeditionsavgift vid centralnämnden för fastighetsdata	137
10.9	Förordning om ändring i stämpelkungörelsen (1964:619)	138
11	Uppgifter om ägare m m i FR-systemet	139
11.1	Inledning	139
11.2	Vissa allmänna synpunkter	140
11.3	Innehållsfrågor	142
11.4	Lagringsvolymen och aviseringsmängden	143
11.5	Tekniska aspekter	144
11.6	Kostnadsberäkningar	145
11.7	Författningsförslag	146
Bilaga 1	Justitiedepartementets planerings- och budgetsekreteriats PM 1977/36:5, bilagan 1.	150
Bilaga 2	LMVs motivering för förslaget om ägaruppgift m m i FR-systemet (bilaga till avsnitt 11)	159

1 Uppdraget

Regeringen har 1978-03-30 uppdragit åt centralnämnden för fastighetsdata (CFD), domstolsverket (DV) och lantmäteriverket (LMV) att skyndsamt och senast den 31 december 1978 lämna förslag till skilda ADB-system för fastighetsregister (FR) och inskrivningsregister (IR) under en första etapp i enlighet med de ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten, varom riksdagen beslutat våren 1978 (prop 1977/78:15, CU 1977/78:5 rskr 1977/78:134).

Förslagen skall enligt det lämnade uppdraget grundas på följande förutsättningar.

”Skilda system för FR och IR skapas genom utbrytning av FR och IR ur driftsystem I. Övergången till ADB sker parallellt för FR och IR. Inskrivningsdag hålls varje arbetsdag. De uppgifter i FR, som behövs i IR, överförs till IR maskinellt. Överföringsprogram m m i driftsystem I utnyttjas i den utsträckning som detta är möjligt utan att principen om skilda system bryts.

FR och IR ges i stort sett det innehåll som de har i driftsystem I och som fastighetsdatakommittén (FADAK) har förutsatt i sitt betänkande. Förslagen bör i fråga om registerinnehåll, utdata m m utformas med ledning av innehållet i promemoria den 1 mars 1977, bilaga 1, som har utarbetats inom justitiedepartementets planerings- och budgetsekreteriat (bilaga).

Systemen skall utformas så att det blir möjligt att utan större kostnader och tidsåtgång ändra verksamhetsområdena för de myndigheter som systemen skall betjäna.

FR och IR drivs under den första etappen vid samma datacentral. Systemförslagen skall emellertid utformas så att drift av FR och IR kan ske vid skilda datacentraler eller regionaliseras var för sig under senare etapper, likaväl som att det ena registret kan föras centralt och det andra regionaliseras, allt under förutsättning att i propositionen förutskickad särskild utredning visar att sådana lösningar bör väljas. Nu angivna krav innebär bl a att fastighetsbevis och andra handlingar, som tas ut i löpande produktion och innehåller uppgifter ur både FR och IR, inte kan tas fram maskinellt på sätt som nu sker i driftsystem I.

Systemförslagen skall vara åtföljda av kostnadsberäkningar. Även förslag till erforderliga författningsändringar bör fogas till systemförslagen.

Systemförslagen skall innehålla förslag till förfarande för hur de uppgifter, som har lagts in i eller kan komma att läggas in i driftsystem I, skall föras över till de skilda systemen för FR och IR.”

Den ovan nämnda bilagan I bifogas även här som bilaga 1.

2 Inledning och sammanfattning

Uppdraget innebär att systemförslag för ADB-baserade system för fastighetsregistrering m m (FR-system) och inskrivningsväsen (IR-system) skall läggas fram. De två systemen skall skapas genom en utbrytning ur driftsystem 1.

Driftsystem 1, som är ett för fastighetsregistrering och inskrivningsväsende gemensamt ADB-system, har varit i funktionell drift för verksamheten i Uppsala län sedan ingången av 1976.

Principen om utbrytning ur driftsystem 1 till två skilda system innebär att dessa utbrutna system kommer att bära samma grundläggande strukturella och funktionella drag som driftsystem 1. I de här lämnade systemförslagen ägnas därför relativt liten uppmärksamhet åt frågorna om hur övergången till ADB påverkar manuella rutiner vid myndigheter och organ. I avsnitt 3 lämnas emellertid en översiktlig beskrivning av driftsystem 1. Här beskrivs i grova drag hur systemet fungerar i drift och hur systemet används vid registermyndigheterna och vid tillämpningar inom samhällsplaneringen. Vidare ges en översikt av den tekniska utformningen, av databasorganisation, styrsystem och liknande samt av aviseringsrutiner till och från systemet. Avslutningsvis berörs system och förfaranden för registeromläggningen, d v s hur övergången från manuella till ADB-system görs.

De manuella systemen för fastighetsregistrering och inskrivningsväsen finns beskrivna i bl a fastighetsdatakommitténs (FADAK) betänkande Fastighetsdata (SOU 1976:56 och 57), vartill här må hänvisas. Vad närmare angår arbetssätt inom och funktionen av driftsystem 1 kan hänvisas till CFDs rapport 1975-09-01 Handläggningsförsök med fastighetsdatasystemet samt CFDs, DVs och LMVs gemensamma rapport 1976-08-30 Fastighetsdatasystemet Drift med rättsverkan i Uppsala län.

Arbetet med att ta fram systemförslag har varit relativt snävt begränsat till frågan om hur driftsystem 1 skall delas upp och således till helt övervägande del bestått i tekniskt utredningsarbete. Rapporten täcker därför inte upp alla verksamheter inom fastighetsdataprojektet. Tex behandlas inte frågorna om hur de nya systemen skall tillgodose samhällsplaneringens behov av data, i annan mån än vad den tekniska genomgången av olika systemavsnitt föranleder.

En grundläggande fråga för arbetet med de skilda systemen är att lägga fast vilket registerinnehåll som skall finnas i de nya systemen. Denna fråga behandlas i avsnitt 4.

I lämnade direktiv för systemförslagens utformning anges att dessa bör i fråga om registerinnehåll m m utformas med ledning av innehållet i en promemoria 1977-03-01, bilaga 1, som har utarbetats inom justitiedepartementets planerings- och budgetsekretariat (Promemoria nr 36:5, bil 1). Den nämnda promemorian, som också legat som ett bakgrundsmaterial vid statsmakternas ställningstagande till riktlinjerna för fastig-

hetsdataverksamheten, ger relativt ingående anvisningar i innehållsfrågor, men lämnar på en del punkter utrymme för vidare överväganden.

FR och IR-registren är författningsmässigt redan i driftsystem I två skilda register. Grundprincipen vid uppbyggnaden av två ADB-system är att såväl FR som IR skall ges i stort sett samma innehåll som de redan har i driftsystem I.

Fastighetsregistret består i författningsmässig mening av sex delregister, huvudregister, koordinatregister, planregister, adressregister, gemensamhetsanläggningsregister och kvartersregister. Av dessa är de fyra förstnämnda i drift. Även gemensamhetsanläggningsregistret är utvecklat.

De fem register som redan upprättats berörs av utbrytningen av FR-systemet. Kvartersregistret är ännu inte utvecklat och behöver inte behandlas i detta sammanhang.

Efter genomgång av innehållet i fastighetsregistrets delregister behandlas frågor om vilken ytterligare information som bör ingå i FR-systemet.

I driftsystem I finns genom den tekniska samordningen alla inskrivningsuppgifter tillgängliga. Taxeringsuppgifter tillförs driftsystem I genom överföring från länsstyrelsernas fastighetstaxeringsband. FR-sidan har därigenom i driftsystem I tillgång till såväl inskrivningsuppgifterna som fastighetstaxeringsuppgifterna. Det förslag som nu läggs fram innebär att FR-systemet tillförs viss, mycket begränsad information från IR-systemet - uppgift om fastighet upplåtits med tomträtt - och viss information från fastighetstaxeringsbanden - uppgifter om koder för fastighetstyp m m samt taxeringsvärden.

LMV har under utredningsarbetet anmält att LMV anser att FR-systemet för att fylla en tillfredsställande funktion måste tillföras ytterligare uppgifter, nämligen ägaruppgifter, d v s uppgifter om lagfaren ägare och taxerad annan ägare. Också uppgifter om inskrivna nyttjanderätter är enligt LMVs mening angelägna.

De nu nämnda uppgifterna ingår inte i FR-systemet i det material som legat till underlag för statsmakternas beslut. LMVs bestämda yrkande har emellertid föranlett att de tre berörda myndigheterna ansett att konsekvenserna av ett sådant alternativ bort belysas under utredningens gång. Resultat av denna belysning redovisas i avsnitt 11.

Utöver det sakinnehåll i form av olika registeruppgifter som tidigare berörts måste FR-systemet för sin funktion innehålla en del andra uppgifter, bl a uppgifter för kontroll av behörighet och liknande.

Inskrivningsregistret består författningsmässigt av sex avdelningar, en för vardera lagfart, tomträttsupplåtelse, tomträttsinnehav, inteckningar m m, anteckningar och äldre förhållanden. Informationsinnehållet i dessa föreslås oförändrat i IR-systemet.

Eftersom inskrivningsregistret bygger på fastighetsregistret måste IR-systemet tillföras en stor mängd FR-uppgifter - fastighetsbeteckning, administrativ tillhörighet, tidigare registerbeteckning m m. I den tidigare nämnda promemorian redovisas två ambitionsnivåer en högre, önskvärd (91 % alternativet) och en lägre, nödvändig (86 % alternativet). Det lämnade förslaget ansluter till den högre ambitionsnivån.

IR-systemet innehåller samma taxeringsuppgifter som driftsystem 1, vilka således aviseras från fastighetstaxeringsbanden. På ett motsvarande sätt som i FR-systemet måste i IR-systemet lagras vissa andra uppgifter, såsom ingivartabeller, behörighetsuppgifter och liknande.

Som tidigare nämnts är fastighets- och inskrivningsregistren från författningmässig synpunkt att betrakta som två skilda register, medan den tekniska lösningen varit gemensam. Den övervägande delen i arbetet att ta fram systemförslag har därför bestått i tekniska undersökningar och överväganden, såsom om databasorganisation, frågor berörande linjenätkonstruktion, teknisk lösning för överföring av uppgifter (aviseringar) från ena systemet till det andra o s v. Dessa grundläggande frågor behandlas i avsnitt 5.

Inledningsvis konstateras i avsnittet att principen med utbrytning innebär att de grundläggande karaktärsdragen i driftsystem 1 förs över på de nya systemen. Handläggningsrutiner och liknande delar påverkas därför i relativt liten omfattning vad gäller registermyndigheterna. I tekniskt avseende medför utbrytningen att de skilda systemen ställer samma krav som driftsystem 1 vad gäller sådana frågor som val av maskintyp för datoranläggningen och val av styrsystem för databasadministration m m. Denna bundenhet vid viss maskintyp m m kvarstår även om systemen senare tänks delade på skilda datacentraler, eller regionaliseras. Kraven gäller för varje enskild datacentral som används.

Det påpekas också att de systemdelar som används för övergången till ADB-systemen i enlighet med de fastlagda principerna om parallellt genomförande inte delas. En nödvändig förutsättning är att driften av överföringssystemen sker vid en enda datacentral.

Därefter behandlas organisationen av databaser i systemen. Uppgifterna i driftsystem 1 är lagrade i tio databaser. Av dessa måste en, fastighetsdatabasen, ingående organiseras om, medan övriga kan ingå mer eller mindre oförändrade i ena eller båda systemen.

FR-systemet kommer att omfatta åtta av de tio baserna och IR-systemet sex.

För koordinatregistret har utanför online systemet lagts upp tre databaser, vilka tillförs FR-systemet. Vidare finns fyra särskilda databaser för dokumentation m m (datadictionary). Dessa senare baser måste vid en eventuell uppdelning av driften på två anläggningar tillföras systemen vid båda anläggningarna.

Fördelningen av innehållet i de nya fastighetsdatabaserna samt sambanden och sökvägar mellan de olika databaserna redovisas.

I och med att FR- och IR-systemen skiljs i tekniskt avseende måste aviseringen av uppgifter systemen emellan lösas. Denna fråga har ägnats stor uppmärksamhet under arbetet med systemförslagen.

Den överföring av uppgifter som här avses skall ske maskinellt, utan medverkan av registermyndigheter. Den årliga volymen beräknas uppgå till omkring 175 000 ärenden eller 70 milj tecken från FR till IR och omkring 2 000 ärenden (60 000 tecken) i motsatt riktning.

För att tillgodose nödvändig snabbhet och säkerhet, bibehållen driftseffektivitet i driftsystemen under dagtid samt största möjliga tekniska oberoende mellan systemen ställs ett antal grundkrav upp.

Kravet på att undvika låsningar mellan systemen leder fram till att ett fristående gränssnitt införs mellan systemen. Mot detta snitt kan vardera systemet kommunicera enligt en egen intern regeltabell.

Olika alternativ för att fånga upp och samla den information som skall aviseras diskuteras. Den lösning som valts innebär i FR-systemet att styrsystemet modifieras så att aviseringar kan tas ut ur styrsystemets loggningssystem för driften. På IR-sidan, varifrån aviseringen är liten, skapas möjligheter att ta ut uppgifterna från det uppdateringsprogram som körs när terminaltrafiken avslutats för dagen.

Som ett grundkrav i arbetet med systemförslagen har gällt att man från en användarterminal skall nå båda systemen. Mot denna bakgrund samt på grund av att aviseringar skall ske mellan systemen tilldrar sig frågorna om terminalnät och möjligheterna att sammankoppla datorer vid skilda anläggningar intresse. I avsnittet redovisas synpunkter som kommit fram vid studier av dessa frågor.

De lösningar som studerats är fast uppkopplat nät och det allmänna datanätet. Den principiella, tekniska skillnaden består i att ett fast nät är ständigt uppkopplat från en punkt till en annan, medan man i det allmänna datanätet genom "uppringning" kopplar upp en linje mellan de punkter och under den tid som man behöver kommunicera. I avsnittet diskuteras nätens egenskaper och tillämpningsbarhet. Också vissa kostnadsfrågor berörs. Några långsiktiga slutsatser kan emellertid inte dras nu och är heller inte nödvändiga, eftersom de båda systemen åtminstone under utbyggnadsetapp I skall drivas på samma anläggning. I avvaktan på det allmänna datanätets utveckling fram till mitten av 1980-talet synes emellertid det fasta nätet vara att föredra. Det allmänna datanätet kan knappast komma in som alternativ före den nämnda tidpunkten. Utvecklingsarbetet måste alltså tills vidare bygga på ett fast nät.

En förutsättning för att FR- och IR-systemen skall kunna drivas på olika anläggningar är att dessa kan kopplas samman. Kontakt kan etableras på två sätt, antingen direkt dator till dator via styrsystemet eller via särskilda kommunikationsdatorer. Dessa lösningar diskuteras i av-

snittet. Vilken lösning som bör väljas behöver med hänsyn till att systemen alltså tills vidare skall drivas på en anläggning inte avgöras nu. De grundläggande systemdelarna i applikationsprogrammen måste dock från början utformas på ett sätt som möjliggör framtida drift i flera datorer.

Avslutningsvis berörs i avsnittet vissa frågor som hänger samman med en eventuell senare regionalisering. Det framhålls bl a att, trots att de här framlagda systemförslagen utformats utifrån kraven att en regionalisering skall kunna ske, relativt betydande analys- och utvecklingsarbeten återstår innan regionalisering kan genomföras.

I avsnitt 6 görs en systematisk genomgång av alla delsystem och program samt av frågor om operativsystem, styrsystem m m. För varje delområde redovisas olika åtgärder som behöver vidtas i samband med att de nya systemen byggs upp.

Först berörs överföringssystemen, d v s de system som används vid övergång från de manuella, till ADB-systemen. Eftersom det redan i förutsättningen för uppdelningen av fastighetsdatasystemet i två skilda system slagits fast att övergången skall ske parallellt för de båda verksamhetsområdena behöver förändringar införas endast i systemavsnittets slutled, där slutredigeringen av uppgifterna före inladdning i databaserna sker. Överföringssystemen delas således inte utan är gemensamma för FR- och IR-systemen.

Laddningssystemet delas i ett system för laddning av FR-data och ett för laddning av IR-data. Till följd av förändringar av datainnehållet i respektive system måste laddningsprogrammen till stor del byggas om.

Systemen som hanterar ärendehandläggning och ajourföring kräver inte stora förändringar. Ändringarna berör i första hand uppdateringsdelen. Däremot blir ändringarna mer omfattande i system som avser informationsuttag, vare sig dessa sker online från terminal eller i satsvisa bearbetningar. Ändringar behöver vidtas också beträffande dokumenthantering, uppbörds- och reskontrarutiner.

Genom uppdelningen kommer uppgifter att kopieras från ena systemet till det andra. Huvudsakligen är det FR-uppgifter som skall föras över till IR-systemet. Hela detta system för aviseringar måste nyutvecklas.

I avsnitt 7 behandlas systemens funktion från användarsynpunkt med tyngdpunkt på utformningen av dokument som lämnar systemet.

Registrering av ärenden vid FRM och ärendehandläggning vid IM kan ske efter nästan helt samma rutiner som används i driftsystem 1. Systemet med daglig inskrivning tillämpas också i det nya IR-systemet.

Grundprincipen för uttag av uppgifter är att man vänder sig till det system i vars register uppgiften ifråga ingår. Användare som i sin verksamhet behöver både FR- och IR-uppgifter vänder sig alltså till båda systemen. Vid terminal kan man rikta en fråga först till det ena systemet

och därefter ställa en fråga till det andra systemet. Någon sammanställd information kan man emellertid inte få på detta sätt.

Vill man ha skriftlig information från något register i form av registerutdrag, gravationsbevis eller liknande är grundprincipen densamma. Man vänder sig till det system som har registret i fråga. Någon sammanställd information skall enligt den nämnda principen inte tas ut. Det nu sagda innebär inte hinder för att sammanställd information kan tas fram efter bearbetningar i specialprogram som finns t ex för upprättande av fastighetsägarförteckningar.

Av de officiella dokumenten kommer fastighetsbeviset, samfällighetsbeviset och gravationsbeviset att ändras. Fastighetsbeviset, som hittills tagit upp såväl fastighetsregister- som inskrivningsuppgifter, kommer att redovisa fastighetsregisterinformationen, uppgift om att tomträtt är upplåten i fastigheten samt vissa taxeringsuppgifter.

För gravationsbeviset har i den tidigare nämnda promemorian 36:5 förutsatts ett utökat innehåll av FR- uppgifter mot vad som gäller för närvarande. Det förslag som läggs fram innebär emellertid, av skäl som utvecklas i avsnittet, utökning av innehållet endast på en punkt, nämligen att tidigare registerbeteckning tas med.

I avsnitt 8 redovisas en plan för hur övergången till de nya systemen kan ske.

Planen innebär i sina huvuddrag att arbetet efter en mer ingående analys- och planeringsfas först inriktas på detaljutformning av databaser och uppsättning av ett testsystem. Parallellt härmed går man igenom de program som skall konverteras, utvecklar nya systemavsnitt för aviseringar mellan de skilda systemen, ändrar drifrutiner och procedurer samt inplementerar nya styrparametrar. Tester genomförs successivt.

I slutet av omlägningsarbetet planeras en parallelldrift av de nya systemen och driftsystem 1. För sådan parallelldrift utnyttjas transaktionsloggarna i driftsystem 1. Den slutliga omläggningen genomförs därefter genom att databaserna konverteras på nytt. Vid detta tillfälle får ingen pågående ärendehandläggning finnas i driftsystem 1 utan måste alla myndigheter ha godkänt samtliga ärenden.

Beräkningar av resursinsatser för omlägningsarbetet har genomförts. Tillsammans taget uppgår dessa till 54 personår.

Övergången till de nya systemen beräknas kunna ske i mitten av år 1981 under förutsättning av att tidigare, i CFDs anslagsframställning för budgetåret 1979/80 framlagda planer och prioriteringar följs.

Den lagda planen förutsätter insatser redan under våren 1979. Den förutsätter vidare att personalstyrkan vid CFD kan ökas med tio tjänster redan i början av 1979. Detta kan inte ske utan ändring av bestämmelse i regleringsbrevet. Det är en helt nödvändig förutsättning att ny personal har tillträtt sina tjänster och hunnit lära sig sina respektive arbetsområden under våren 1979 om planen skall kunna hållas. Kan rekrytering

inte ske förrän sommaren 1979 skall sluttidpunkten i planen förskjutas till årsskiftet 1981/82.

Avsnitt 9 upptar kostnadsberäkningar. För att behålla kontinuiteten i beräkningarna används här samma kalkylmodell som tidigare använts bl a i promemoria 36:5. Kalkylen upptar kostnadsposterna omläggning, investering i teknisk utrustning, hyra och underhåll av teknisk utrustning, systemutveckling, systemunderhåll, driftkostnader, personalkostnader, införande och utvecklingsverksamhet.

Beräkningsgrunderna för de olika kostnadsposterna kommenteras utförligt. I avsnittet ges konkreta uppgifter om teknisk utrustning, personalbehov etc. Beräkningarna omspannar alternativ med olika antaganden om ärendeutveckling och rationaliseringseffekter.

En del kostnadsposter påverkas inte av uppdelningen av driftsystemet i två system. En sådan post är registeromläggningen. Kostnadsökningarna här sammanhänger med förändringar i personallöner samt att reformgenomförandet genom delningsarbetet skjuts framåt i tiden. Kostnaderna för investering i maskinutrustning är relativt låga jämfört med tidigare beräkningar, trots kraven på betydligt större utrustning. Kostnaden för teknisk utrustning har minskat. Däremot blir kostnaderna för drift och underhåll m m avsevärt högre.

Som nyss nämnts beräknas delningsarbetet kräva 54 personår. De totala kostnaderna för delningen - inklusive åtgärder som måste företas innan det egentliga projektarbetet kan sättas igång samt åtgärder för introduktionen av de nya systemen på fältet - uppgår till 21,6 milj kr. I nämnda belopp ingår inte ökade drifts- och underhållskostnader, vilka har beräknats till 33,8 milj kr.

Även anslagsutvecklingen beräknas och jämförs med den ram på 135 milj kr som ställts upp för en femårsperiod. Enligt beräkningarna är ramen tillräcklig för de åtgärder som planeras för perioden, d v s såväl delningsarbete som fortsatt drift och successiv utvidgning av systemet i Stockholms och Gävleborgs län.

De kostnadsberäkningar som genomförts bygger på förutsättningen att driften av de skilda systemen skall ske vid en datacentral. För att ge någon belysning av kostnadsbilden vid drift på skilda anläggningar redovisas beräkningar av olika kostnadsposter för ett alternativ med två datacentraler. Kostnadsposterna uppgår till sammanlagt ca 77 milj kr.

Förslag till författningsändringar har utarbetats och redovisas i avsnitt 10. Mest betydelsefulla förändringar föreslås i fastighetsdatakungörelsen (1974:1058), fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059) samt inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061).

Kungörelsen (1974:1063) om fastighetsbevis m m föreslås upphävd. Motsvarande bestämmelser om bevis och andra dokument har förts in i respektive registerkungörelse.

I avsnitt 11 behandlas den fråga om att uppgifter om ägare m m bör

ingå i FR-systemet som påyrkats av LMV. Inledningsvis diskuteras vilka riktlinjer som getts genom direktiven för arbetet samt lämnas en del allmänna synpunkter på frågan om registerinnehåll.

Uppdraget att utforma systemförslag har i första hand varit ett tekniskt utredningsarbete. De frågor om registerinnehåll som tidigare behandlats har varit relativt enkla att ta ställning till. Ställningstaganden har kunnat ske utan att systemens syften och användningsområden utanför registermyndigheterna behövt tas i betraktande. Frågan om ägaruppgifter i FR-systemet måste emellertid behandlas utifrån ett sådant vidare perspektiv.

I avsnittet pekar man på att det finns en grundläggande skillnad i verksamheterna med inskrivning och fastighetsregistrering. Inskrivningsarbetet innebär reell ärendehandläggning, d v s prövning, beslut, registrering, medan fastighetsregistrering endast innebär registrering, d v s slutledet i en åtgärdskedja som föregått registreringen. Detta återspeglas i de program för ärendehandläggning och effekter på rationalisering som man nått hittills på de båda områdena.

Fastighetsregistrering i dess formella bemärkelse kan handläggas utan ägaruppgifter. Vidgas däremot användningsområdet av FR-systemet till att avse fastighetsbildningsmyndigheternas ärendehandläggning kommer intresset av ägaruppgifterna in i bilden på ett helt annat sätt. Ägaruppgifterna tillhör de uppgifter som mest frekvent hämtas utifrån i lantmäteri- och en hel del andra sammanhang.

Det framhålls att frågan om FR-systemets registerinnehåll ytterst är en allmän policyfråga om vilket område systemet skall betjäna och vilken servicenivå systemet skall ge. LMVs bredare motivering för att ägaruppgifter m m skall finnas i systemet bifogas i bilaga 2.

Därefter sker i avsnittet en mer teknisk genomgång av vad ägaruppgifter i systemet skulle innebära.

Utöver uppgifter om ägare - varmed närmare avses lagfarna ägare, tomträtsinnehavare och taxerade ägare - har uppgift om inskrivna nyttjanderätter ansetts angelägna i FR-systemet. I samband med driftsystem I har man strävat efter att samla rättighetsredovisningen till FR-sidan. Denna anordning kan behållas i ett delat system - aviseringar sker till IR-sidan. De inskrivna nyttjanderätterna redovisas emellertid endast på IR-sidan och hamnar således utanför FR-systemet efter en delning om avisering inte kommer till stånd.

Lagringsvolymen i FR-systemet skulle genom ägaruppgifterna m m öka med ca 1 000 milj tecken. Aviseringsvolymen ökar med ca 250 milj tecken, varav ca 105 milj beror på ändringar av fastighetsägares adress m m.

Från tekniska synpunkter innebär en utökad avisering inget principiellt nytt. Den avisering från FR till IR som under alla förhållanden måste ske ställer betydligt större krav på driftsäkerhet och liknande,

eftersom inskrivningsverksamheten bygger på aktuella fastighetsuppgifter. Avisering från IR till FR kan däremot ske med tidsförskjutning. Det framhålls dock att problemen vid dubbellagring i flera system hänför sig, inte till själva lagringen, utan till aviseringsproblematiken.

Investeringskostnaderna beräknas uppgå till omkring 0,5 milj kr (en datacentral). De årliga driftskostnaderna beräknas uppgå till samma storleksordning. Hade kostnaderna för drift beräknats såsom marginalkostnader, torde de ha blivit lägre.

Slutligen läggs fram förslag till ändrade författningar i ett alternativ med ägaruppgifter i FR-systemet.

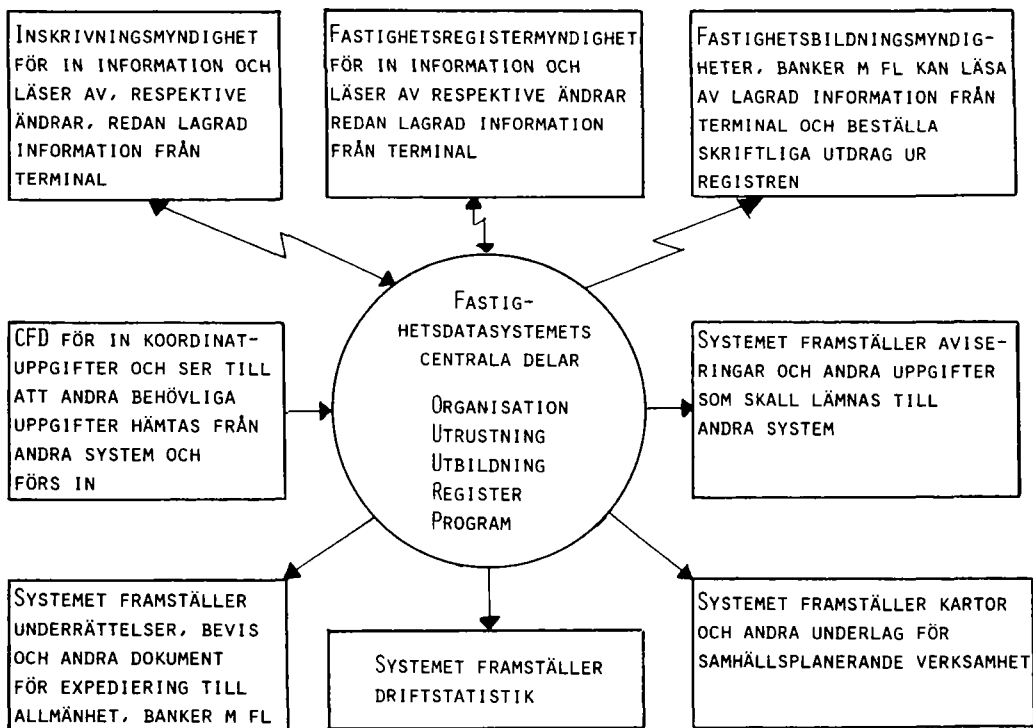
3 Översiktlig beskrivning av fastighetsdatasystemet

3.1 Allmänt

Fastighetsdatasystemet omfattar delar för omläggning till och drift av ett informationssystem för fastighetsregistrering och inskrivningsväsende - driftsystem I. Systemet är ADB-baserat och utrustat med lokala textskärmsterminaler och skrivare. En central datoranläggning utnyttjas. I denna lagras i princip de uppgifter som finns i dagens manuellt förda jord- och stadsregister samt fastighets- och tomträttsböcker. I driftsystem I har tagits in viss ytterligare information, bl a redovisas koordinater samt taxeringsuppgifter för fastigheterna.

Fastighetsdatasystemet innehåller också delar för integration med andra offentliga informationssystem och delar för bearbetning, analys och presentation av sådan information som bedömts vara till nytta i samhällsplanerande verksamhet.

Figuren nedan beskriver översiktligt hur fastighetsdatasystemet fungerar i drift.

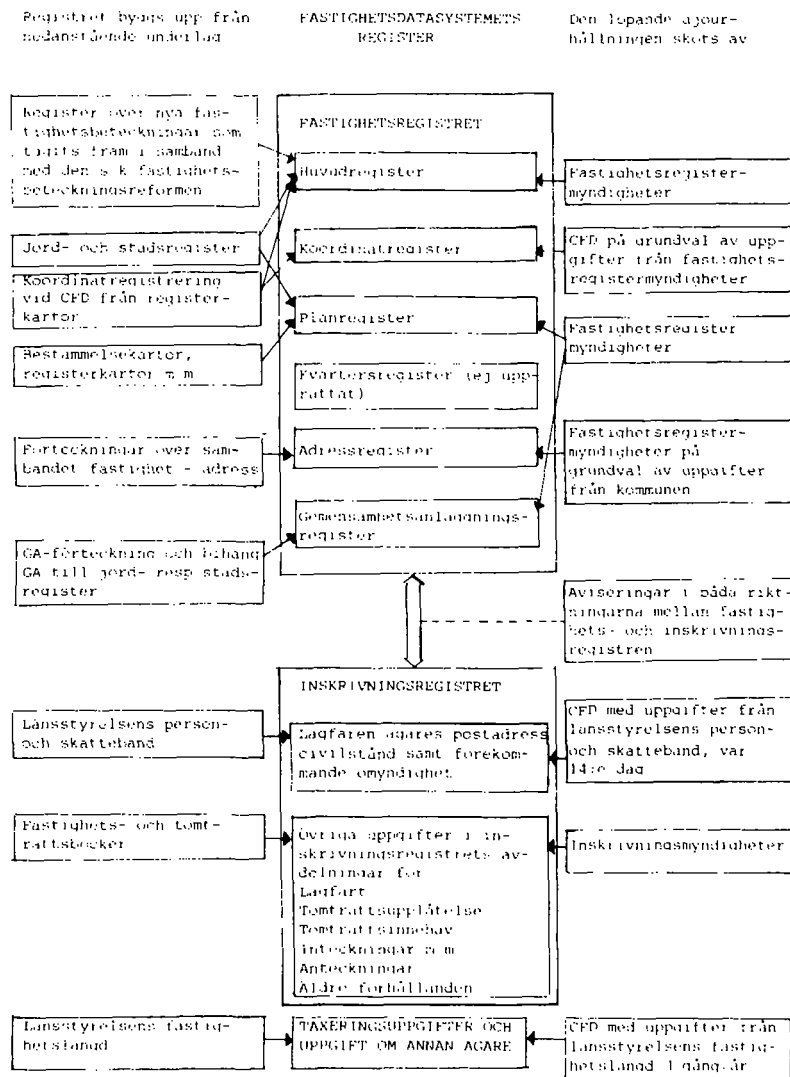
3.2 Fastighetsdatasystemets register

De uppgifter som lagras i systemet är uppdelade på ett fastighetsregister (FR) och ett inskrivningsregister (IR).

FR består av sex delregister nämligen huvudregistret, koordinatregistret, planregistret, kvartersregistret, adressregistret och gemensamhetsanläggningsregistret. Det sistnämnda införs under första kvartalet 1979. Kvartersregistret har ännu inte upprättats.

IR är uppdelat i sex avdelningar nämligen en för lagfart, en för tomträttsupplåtelse, en för tomträttsinnehav, en för inteckningar m m, en för anteckningar och en för uppgifter om äldre förhållanden.

Figuren nedan visar dels hur registren byggs upp innan systemet går i drift inom ett visst område, dels hur registren hålls ajour under löpande drift.

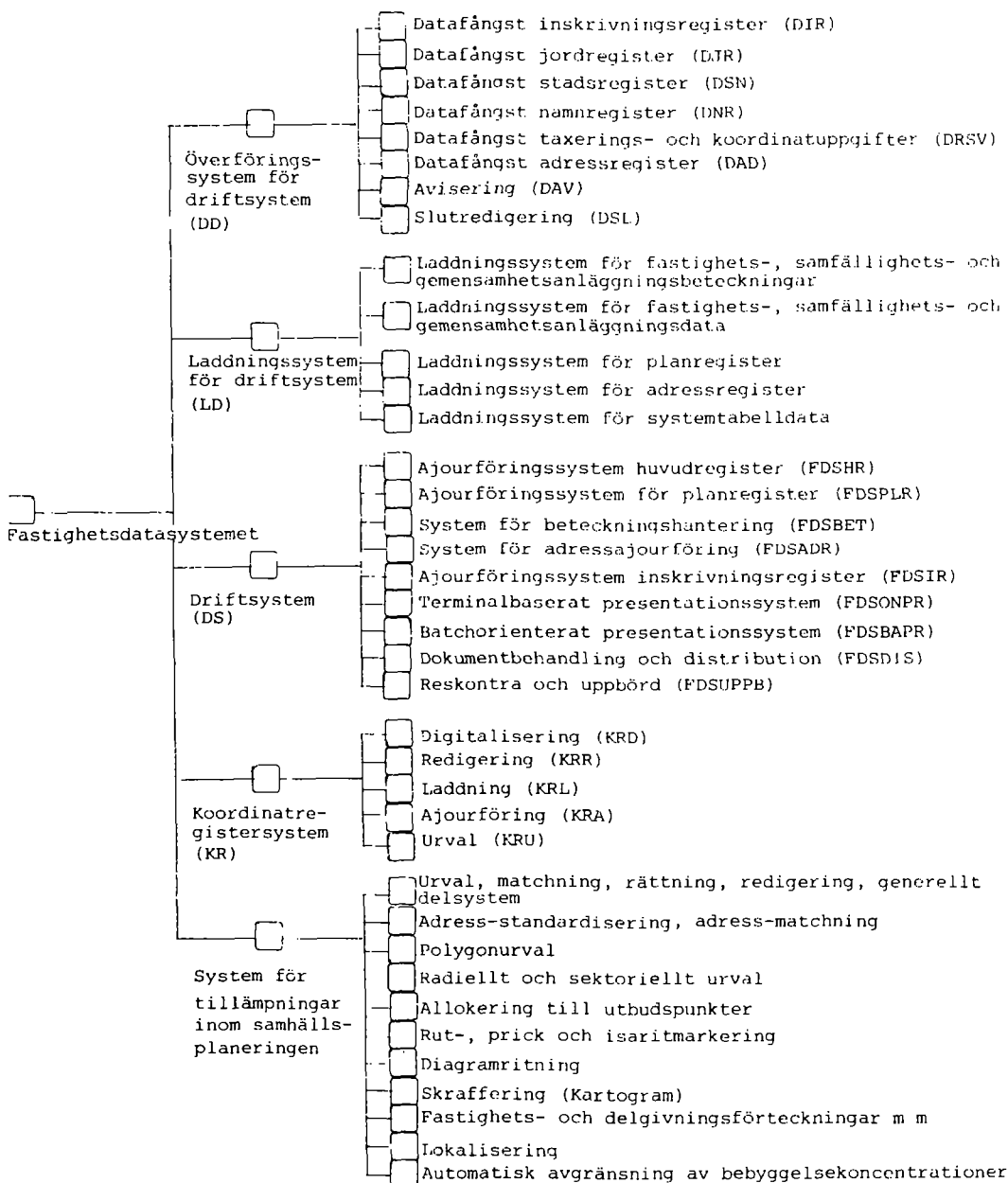

3.3 Fastighetsdatasystemets olika delsystem

Fastighetsdatasystemet är, med hänsyn till de olika verksamhetsområden det betjänar samt informationens lagring i olika register, uppdelat i 5 olika systemavsnitt som vart och ett indelats i ett antal delsystem. Fastighetsdatasystemets indelning i system och delsystem, vilken ligger till grund för systemets dokumentation, är följande

SYSTEM

DELSYSTEM

3.4 Förfarandet vid FRM

Fastighetsregistrering i fastighetsdatasystemet kan i grova drag karaktäriseras på följande sätt.

- Data förs in respektive ändras från terminaler med hjälp av ADB
- Systemet utför automatiskt vissa kontroller som tidigare gjordes manuellt
- Systemet framställer maskinellt sådana utdrag ur fastighetsregistret som tidigare framställdes manuellt
- Systemet aviserar maskinellt, bl a vissa uppgifter till IM och lokala skattemyndigheter som tidigare gjordes manuellt.

Handläggningen av registreringsärenden är olika beroende på bl a typen av ärende och vilket delregister som skall påverkas. Verksamheten följer dock i princip följande mönster.

Inkomna registreringsärenden dagbokförs och åsätts aktbeteckning manuellt. Därefter upprättas i vissa fall ett särskilt registreringsunderlag varefter ärendet handläggs vid terminal. Härvid beställs ett antal masker. När samtliga masker fyllts i och sänts iväg till datoranläggningen skrivs ett sk kontrollblad ut. Kontrollbladet visar de uppgifter som sänts in till datorn. Dessutom redovisas också sådana tidigare registrerade uppgifter som kommer att förändras genom den gjorda registreringen.

Den insända informationen får ej direkt påverka tidigare registerinnehåll utan lagras tillfälligt i ett särskilt minnesutrymme (mellanlagring). När ärendet och kontrollbladet kontrollerats av ansvarig registerförare och när den registrerade åtgärden vunnit laga kraft godkänns registreringen av registerföraren och informationen i FR förändras efterföljande kväll eller natt. Vid godkännandet måste personlig lösen användas.

Varje dag efter det att registreringsverksamheten avslutats beställs en registreringsrapport som visar bl a vilka ärenden som godkänts. Rapporten skrivs ut på myndighetens terminal.

Nästa arbetsdags morgon beställs till terminalens skrivare en ny registreringsrapport. Av denna kan utläsas om godkända registreringsärenden har uppdaterat FR eller ej. Har uppdatering skett och efterarbeten såsom arkivering verkställt är ärendena avslutade för FRMs del. Har ingen uppdatering skett måste FRM efter rättelse göra ett nytt dagsgodkännande, varefter uppdatering av FR kan ske efterföljande kväll eller natt.

Uppgifter som i samband med registreringen skall aviseras från FRM till andra myndigheter - IM, lokal skattemyndighet, byggnadsnämnd och pastorsämbete mellanlagras i samband med den övriga registreringen av ett ärende. Detta sker med hjälp av speciella aviseringsmasker. Aviseringarna till IM hanteras helt maskinellt och övriga expedieras på papper från den centrala datoranläggningen.

I samband med såväl det ovan beskrivna registreringsarbetet som den upplysningsverksamhet som förekommer vid FRM används terminaler-

na också för läsning av registrens innehåll. Utdrag ur registren beställs också från terminal i form av t ex fastighetsbevis.

3.5 Förfarandet vid IM

I systemet kan handläggningen av ärenden m m vid IM i grova drag karakteriseras på följande sätt.

- Data förs in respektive ändras från terminaler med hjälp av ADB
- Inskrivningsuppgifterna lagras centralt. Fastighets- och tomträttsböcker förs vid IM endast för ett fåtal fastigheter (i Uppsala län ca 1 %)
- Systemet utför automatiskt omfattande kontroller som tidigare gjordes manuellt
- Systemet är konstruerat så att inskrivningsdag kan erhållas varje dag
- Systemet skriver maskinellt och utan särskild beställning ut dagbok, bevis, underrättelser och andra dokument som tidigare framställdes manuellt
- Bevis och andra dokument expedieras från den centrala datoranläggningen utan underskrift direkt till ingivare (beställare)
- Systemet beräknar maskinellt utgående expeditionsavgifter och, i regel, stämpelskatter.

Beslutanderätten har delegerats till biträdespersonal i vissa typer av inskrivningsärenden.

Handläggningen av ett inskrivningsärende i fastighetsdatasystemet går i princip till på följande sätt.

Inkomna ärenden granskas och klassificeras varefter de terminalbehandlas av en operatör. Terminalbehandlingen motsvarar dagens prövning av ett ärende och den manuella införingen i fastighetsbok. Den införda informationen lagras tillfälligt i ett separat minnesutrymme i datorn (mellanlagring). Vid terminalbehandlingen beställer operatören masker (formulär) till textskärmen. Dessa fylls i av operatören. I samband med terminalbehandlingen utför systemet en mängd kontroller av insända data. Kontrollerna kan bli resultatet i varningar som föranleder manuellt kontrollarbete från operatörens sida.

När terminalbehandlingen av ett ärende avslutas reserverar systemet automatiskt erforderligt antal dagboksnummer för ärendet vilka av operatören antecknas på handlingarna. På myndighetens skrivare skrivs därefter dagboksblad ut i tre exemplar, varav ett behålls vid myndigheten, ett utgör renovationsexemplar och ett används om ärendet föranleder avisering till annan myndighet.

Efter terminalbehandlingen överlämnas ärendet med dagboksblad till beslutsfattaren (jurist eller inskrivningsassistent) för kontroll. Beslutet bestyrks med signum på dagboksbladet. När samtliga till en inskrivningsdag inkomna ärenden behandlats godkänner inskrivningsdomaren inskrivningsdagen. Godkännandet görs från terminal med hjälp av en

speciell transaktion som kräver lösen. Först härefter kan de terminalbehandlade ärendena påverka systemets register.

Utöver handläggning av inskrivningsärenden förekommer vid IM också ren informationssökning antingen som ett led i ärendehandlingen eller som ett led i den utåtriktade upplysningsverksamheten. I fastighetsdatasystemet sker informationssökningen från terminal. De utdrag ur IR, t ex gravationsbevis, som IM skall tillhandahålla, beställs från terminal.

3.6 Förfarandet hos andra terminalanvändare

I fastighetsdatasystemet kan s k presentationsterminaler (textskärm och skrivare) anslutas till datorn. Dessa terminaler kan användas endast för avläsning av registrens informationsinnehåll och för beställning av olika registerutdrag. Presentationsterminalerna är avsedda för t ex fastighetsbildningsmyndigheter (FBM), banker och andra organ som använder information om fastigheter i sin verksamhet. Användarna av presentationsterminaler har tillgång till samma program för att söka information i fastighetsdatasystemet som registermyndigheterna har.

3.7 Förfarandet vid CFD

Under den tid då systemet är tillgängligt för terminalanvändarna, pågår hos dessa en löpande handläggning av ärenden, frågeverksamhet samt beställning av olika dokument. En stor del av denna verksamhet kan ses som instruktioner till den centrala driftorganisationen att påverka registren på visst sätt, att avisera någon om en förändring, att ta fram och sända iväg ett dokument etc. Under den tid systemet är öppet för terminalhandläggning utförs inga sådana instruktioner. Den centrala driftorganisationen övervakar då systemdriften och ser till att systemet fungerar på avsett sätt.

När systemet stängts för dagen sker uppdatering och godkänd mellanlagrad information får påverka systemets olika register. I samband med dessa bearbetningar görs omfattande kontroller av data av såväl formell som logisk art. Kontrollerna kan resultera i fellistor som åtgärdas.

När uppdateringen är genomförd skrivs olika dokument ut maskinellt. Detta gäller dels sådana dokument som skall tas fram automatiskt på grundval av att ett visst ärende handlagts, t ex olika bevis från inskrivningsväsendet, dels sådana dokument som beställts särskilt, t ex utdrag ur registren. På samma gång tas också aviseringssuppgifter fram, dock inte för de aviseringar som skall gå från FRM till IM. Dessa skrivs i stället ut på IMs terminalskrivare. Andra dokument som skrivs ut är sådana som har att göra med distributions- och uppbördsverksamheten, t ex debiteringsuppgifter och betalningshandlingar.

Efter utskriften efterbehandlas dokumenten (rycks isär, kantskärs, sorterar, kuverteras, m m) och lämnas därefter till posten.

3.8 System för tillämpningar inom samhällsplaneringen

Fastighetsdatasystemet innehåller förutom de administrativa delsystemen för fastighetsregistrering och inskrivningsväsende också ett system för bearbetning, analys och presentation av data med anknytning till marken. Dessa delar avses tillgodose sådana ändamål inom samhällsplanerande verksamhet som inte kan tillgodoses med dagens manuella register.

Utvecklingen av fastighetsdatasystemet i detta avseende, den s k utvecklingsverksamheten, är av långsiktig karaktär. Arbetet har inriktats på dels att studera och lösa problem vid integration av fastighetsdatasystemet med andra offentliga system, dels att undersöka behoven av och möjligheterna att bygga upp nya register i fastighetsdatasystemet eller komplettera systemets nuvarande registerinnehåll, dels att utveckla och införa metoder för bearbetning, analys och presentation av data som kan knytas till koordinatregistret.

Verksamheten har hittills resulterat i bl a system för integration med riksskatteverkets system för folkbokföring och beskattning. I detta system ingår fastighetstaxeringsbandens taxerings- och ägaruppgifter. Systemet används bl a för att enligt fastighetsdatakungörelsen ajourhålla driftsystem I med taxeringsvärden och taxerade ägare i vissa fall. Systemet har tagits fram för framställning av olika typer av befolkningskartor. Vidare finns system för rutinmässig produktion av underlag för fastighetsförteckningar för valfritt avgränsade områden, d v s utan hänsyn till indelning i församlingar, kommuner etc. I fråga om nya datatyper har verksamheten resulterat i en promemoria angående husregistrering. Bland nuvarande aktiviteter kan nämnas en studie angående möjligheterna att knyta företagsregisterdata till koordinaterna så att även sysselsättningsuppgifter m m skall kunna bearbetas, analyseras och presenteras.

De olika system och program som tagits fram inom CFD används fortlöpande i en försöksmässig uppdragsverksamhet liksom för bearbetningar som inte är av rutinmässig karaktär. Detta sker bl a i samarbetsprojekt med andra organ och i samband med sådana specialbeställningar som av CFD bedöms vara av principiell och metodologisk betydelse.

3.9 Teknisk utformning

3.9.1 Teknisk utrustning

Driftsystem I är ett s k online-system vilket innebär att åtkomst till respektive ajourhållning av registren i huvudsak sker via terminaler som

är kopplade till datorn via fast uppkopplade telelinjer. Linjerna är av multipunkttyp d v s flera terminaler är anslutna till samma fysiska förbindelse som därmed blir i högre grad utnyttjad. Överföringshastigheten är 2400/4800 bps.

Terminalerna i systemet utgörs av textskärmar och skrivare. En terminalinstallation består antingen av en enskild terminal (textskärm och skrivare) eller av en "clusterenhet" (terminalkontrollenhet) med ett antal anslutna terminaler. Den terminalutrustning som utnyttjas i systemet är Datsaab Alfaskop 3500.

Den datorutrustning som utnyttjas är av modell IBM 370/155 med 1024 kilobyte (KB) kärnminne. Datorn är utrustad med s k processor speed up feature (PSU) vilket innebär att kapaciteten ungefär motsvarar modell IBM 370/158.

3.9.2 Databas-/datakommunikationssystem

För administration av databaser och datakommunikation utnyttjas ett i Sverige utvecklat databas-/datakommunikationssystem benämnt AROS/ROSAM. Som operativsystem används IBM OS/MVT.

I driftsystem 1 under AROS/ROSAM finns 15 logiska databaser. Av dessa ingår 5 i koordinatregistersystemet. Dessutom finns ett dokumentationssystem som består av 4 databaser.

Inom varje databas är data strukturerat i poster (fastighet, plan/bestämmelse, fysisk/juridisk person etc). Varje post består av ett eller flera segment i ett antal nivåer (hierarkier) och i ett antal segment (datatermer). I följande tabell redovisas databaserna i driftsystem 1 samt några av deras kännetecken.

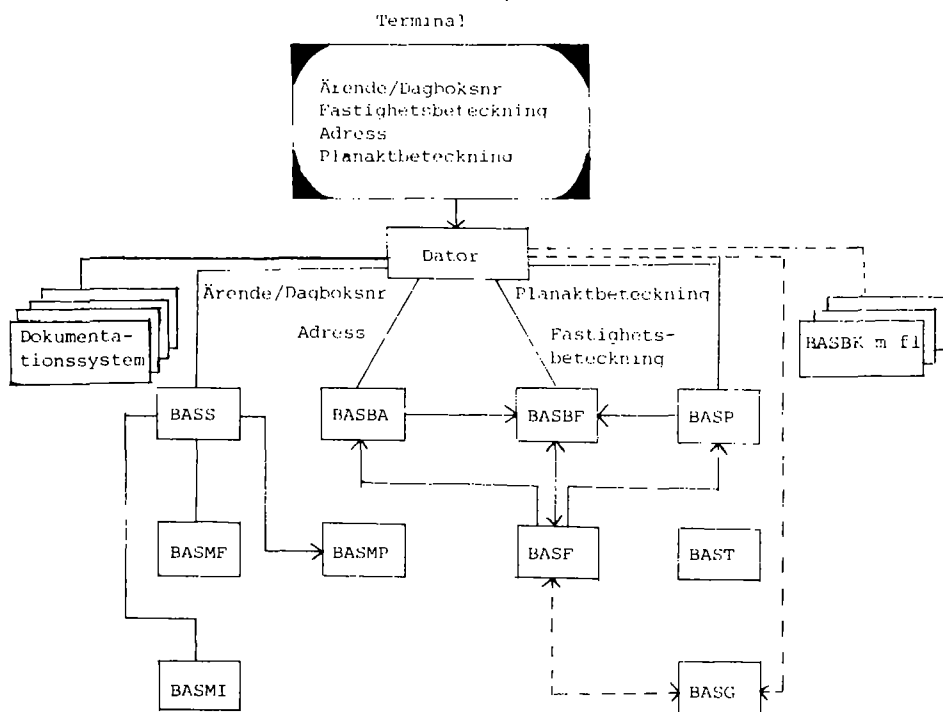
Databas	Innehåll	Sökbegrepp	Antal nivåer	Antal segmenttyper	Maximal segmentlängd
BASBA	Adressregister	Adressuppgift	1	1	520
BASBF	Tabeller över tidigare och gällande fastighetsbeteckningar	Fastighetsbeteckning i klartext	1	1	520
BASF	FR- och IR-data om fastigheter exv areal, ursprung, lagfaren ägare etc. Sökning måste ske via BASBF	Löpnummer som erhålls via BASBF	4	51	282
BASP	Planer och bestämmelser	Aktbeteckning	2	7	160

Databas	Innehåll	Sökbegrepp	Antal nivåer	Antal segment typer	Maximal segmentlängd
BASG	Personreferensregister	Person- eller organisationsnummer	3	3	91
BASS	Systemtabelldatabas med tabeller för bl a kontroll av ajourföringsbehörighet, avisering, ingivartabeller etc	Löpnummer	4	11	2000
BASMF	Mellanlagringsutrymme för de ajourföringsärenden som matas in från terminaler under dagtid och som uppdaterar fastighetsregistret, inskrivningsregistret resp planregistret (d v s innehåll i BASBF, BASF, BASG resp BASP) efter kontorstid i satsvisa bearbetningar	Löpnummer som erhålls ur BASS	2	5	2000
BASMI			2	6	2000
BASMP			2	2	2000
BAST	Transaktionsdatabas som bl a innehåller under terminaltid inkomna beställningar av dokument	Lån transaktionstyp	5	14	1840
BASBK	Koordinatdatabaser som innehåller fastighetsbeteckningar, koordinater, kartbladsbeteckningar, kartblad samt taxerade ägare och värden från fastighetslängden	Fastighetsbeteckning i klartext och koordinater	1	1	520
BASK			3	4	21
BASKB			2	4	43
BASR			2	2	11
BASX			3	5	105

BASG och de fem koordinatdatabaserna är inte tillgängliga från terminal.

Mellan samtliga databaser finns kopplingar. Dessa kopplingar sker med hjälp av data (beteckningskoder, person-/organisationsnummer, aktbeteckningar, löpnummernycklar och koordinater).

Nedanstående skiss visar sambanden mellan identifikationsbegrepp vid terminalerna och sökvägar mellan databaserna i driftsystem 1. En bas varifrån en pil utgår innehåller ett internt sökbegrepp för den bas dit pilen pekar. Dataflödet mellan baserna är inte ritat.

Varje logisk databas i driftsystemet kan delas upp i flera fysiska databaser. Databashanteringssystemet medger uppdelning av en logisk databas i högst 16 fysiska databaser. I driftsystem 1 har därför riket indelats i 15 regioner där varje region består av ett eller flera län. BASG är inte regionaliserad. Varje regions databaser kan i systemet bearbetas separat och fel i en databas stör ej driften i övriga regioner. Driftsystemet är på detta sätt från teknisk synpunkt ett regionaliserat system med central drift. Den sextonde regionen innehåller test- och utbildningsdata vilket medger att test och utbildning kan bedrivas utan risk att produktionsdatabaserna påverkas.

3.9.3 Användarprogram

För informationssökning och registrering av uppgifter i driftsystem 1 finns program för bearbetning såväl satsvis som via terminal. Terminalbearbetningar sker med särskilda i systemet definierade transaktionstyper. Antalet transaktionstyper fördelar sig enligt följande.

Arbetsområde	Antal
Allmän informationssökning (FR och IR)	13
Ajourföring av fastighetsregistret (huvudregister och GA-register)	17
Ajourföring av fastighetsregistret (planregistret)	6
Ajourföring av fastighetsregistret (adressregistret)	3
Informationssökning i fastighetsregistret	3
Ajourföring av inskrivningsregistret	21
Informationssökning i inskrivningsregistret	5
Systemunderhåll	34
Summa	102

Antalet program för satsvisa bearbetningar (uppdatering av register, framställning och utskrift av bevis, systemunderhåll och kontroll- och säkerhetsbearbetningar) uppgår likaså till ett hundratal.

3.9.4 Kontroll och säkerhet

I driftsystem I finns inbyggt flera funktioner för att garantera hög tillgänglighet och datasäkerhet. Databas-/datakommunikationssystemet innehåller system för logghantering, rekonstruktion och uppstart. Dessa system har visat sig ha mycket goda prestanda. Uppstart av driftsystemets terminalverksamhet efter avbrott till följd av fel (i operativsystem eller maskin, strömavbrott etc) tar i de flesta fall mindre än 10 minuter. Endast om databasrekonstruktion måste tillgripas ökar tidsåtgången men är då oftast mindre än 30 minuter. Uppstartningsförfarandet, som tillämpas bl a efter genomförd rekonstruktion, är automatiserat varför risken för operatörsfel är liten.

Behörighetskontrollerna i systemet kan indelas i terminalbehörighet, programbehörighet och databehörighet. Terminalbehörighet liksom programbehörighet administreras av datakommunikationssystemet. Behörigheterna innebär att terminaler som anropar systemet skall vara

definierade för datakommunikationssystemet och att program som efterfrågas får användas av anropande terminal. Med denna kontroll kan exempelvis ajourföringsprogram utestängas från presentationsterminaler. Särskilt stränga regler gäller för program som används för att godkänna ajourföringsärende före uppdatering av registren. Dessa program finns t ex definierade endast för en terminal vid varje IM och för att datasystemet skall ta emot ett godkännandemeddelande krävs att riktigt lösenord har angivits. Byte av lösenord sker vid CFD och meddelas den registeransvarige.

Kontroll av databehörighet sker i två nivåer. Varje program kan endast komma åt de databaser och de informationslag (segment) inom varje databas som definierats för programmet. Denna definition kan endast ändras centralt. Kontrollen som sköts av databashanteringssystemet innebär exempelvis att ett ajourföringsprogram för fastighetsregistret ej kan komma åt och ändra uppgifter i inskrivningsregistret. Förutom att tillåtna informationslag definieras per program anges även om programmet äger rätt att ändra informationslaget eller endast läsa det.

Den andra databehörighetsnivån gäller kontroll vid ajourföring. I driftsystemet finns uppgift om vilka fastigheter som får ajourföras från respektive terminal. Kontrollen sker på registerområdesnivå och i vissa fall även på traktnivå. Någon möjlighet att från en terminal med ajourföringsbehörighet ajourföra en fastighet utanför det egna jurisdiktionsområdet finns alltså icke.

Kontroll av datas kvalitet sker kontinuerligt i systemet. En första kontroll sker vid inmatningstillfället. Ajourföringsprogrammen kontrollerar att de data som matas in uppfyller de krav som angivits i programspecifikationen. Eventuella felaktigheter returneras omedelbart till terminalen. Riktiga data mellanlagras för senare uppdatering. Vid uppdatering sker ytterligare kontroller. Påträffas felaktigheter backas ärendet tillbaka till mellanlagringsdatabasen och ajourförande kontor meddelas efterföljande dag. Samtliga program som bearbetar data i driftsystemet kontrollerar datas riktighet vad gäller format och tillåtna värden. Om något datafel påträffas loggas information i transaktionsdatabasen (BAST). Utskrift av loggade fel sker dagligen och kontrolleras vid CFD. Misstänkta programfel meddelas systemfunktionen medan eventuella datafel analyseras och meddelas registerföraren.

3.10 Aviseringar

3.10.1 Fastighetsregister - Lokal skattemyndighet m fl

Enligt bl a fastighetsregisterkungörelsen (1974: 1059) och fastighetsbildningskungörelsen (1971:762) skall följande myndigheter aviseras om ändringar i fastighetsindelningen: lokal skattemyndighet, pastorsämbete, byggnadsnämnd och fastighetsbildningsmyndighet. Avisering-

arna skapas till en del genom FRMs handläggning och till en del automatiskt genom regler i de tekniska systemen. Aviseringarna skrivs ut och expedieras från CFD i Gävle i takt med ändringarna i fastighetsregistret.

3.10.2 Fastighetsregister - Inskrivningsregister

De förändringar i fastighetsindelningen som påverkar inskrivningsregistret aviseras i driftsystem I maskinellt till inskrivningsmyndigheten. Aviseringarna skapas på i huvudsak följande sätt.

Vid uppdateringen av fastighetsregistret markeras alla ärenden som kan vara av intresse för inskrivningsmyndigheten. Ett särskilt aviseringsprogram går härfter igenom samtliga fastighetsregisterärenden och behandlar dem som intressemarkerats. I de fall ärende skall aviseras redigeras de uppgifter som fastighetsregistermyndigheten registrerat och läggs upp i ett särskilt lagringsutrymme, transaktionsdatabasen (BAST). Från inskrivningsregistret hämtas berörda fastigheters inskrivningsregisteruppgifter, vilka tillförs aviseringen. I fråga om avstyckningar kopieras även stamfastighets inskrivningsregisteruppgifter till de nybildade fastigheterna. Aviseringarna är härfter klara för utskrift på inskrivningsmyndighetens skrivare vilket sker nästa dag. Aviseringsutskrift beställs av inskrivningsmyndigheten med hjälp av en särskild transaktion från en textskärmsterminal. Efter utskrift går aviseringarna igenom och erforderliga justeringar av inskrivningsregisteruppgifterna görs. Härvid används handlägningsprogrammen i modifierad form, vilket medför att bevis inte kommer att framställas.

3.10.3 Inskrivningsregister - Fastighetsregister

Avtalsservituten redovisas både i inskrivnings- och fastighetsregister. Inskrivning av nya servitutsavtal samt ändring eller upphävande av befintliga inskrivningar handläggs av IM. Till skillnad från i fastighetsböckerna redovisas inte härskande fastighet i IR. IM aviserar alla inskrivningar som avser avtalsservitut till FRM genom att via posten skicka en kopia av den maskinellt framställda dagboken samt kopia av upplåtelseavtalet. FRM för in avtalsservituten i FR med ordinarie handlägningsprogram både på härskande och tjänande enhet. På den härskande anges den tjänande enheten och på den tjänande anges den härskande enheten.

3.10.4 CFD - SCB

Underlag till rättsstatistiken lämnas i driftsystem I av CFD, för fastigheter, som förs i inskrivningsregistret. Aviseringen sker månadsvis och omfattar dels en lista, dels ett magnetband. Listan innehåller uppgifter om bl a

- antal använda dagboksnummer fördelade på ärendetyp,
- antal nybildade fastigheter som aviserats från FRM,
- antal beställda registerutdrag fördelade på olika kategorier (gravationsbevis, gemensamt gravationsbevis etc).

Magnetbandet innehåller uppgifter om

- inteckningar (antal, belopp, innehav m m)
- inskrivningar av nyttjanderätt (inbegripet tomträttsupplåtelse) samt av servitut och rätt till elektrisk kraft (antal, innehåll m m)
- anteckningar (antal m m).

3.10.5 Inskrivningsregister - Lokal skattemyndighet

IM skall enligt förordningen (1971:709) om skyldighet för inskrivningsmyndighet att lämna vissa underrättelser om sökta lagfarter m m, senast den 20 varje månad underrätta lokal skattemyndighet om de lagfarter som sökts under den näst föregående månaden. I driftsystem 1 sker underrättelsen genom att kopior av berörda dagboksblad översändes till CFD, där de manuellt kompletteras med respektive fastighets församlingskod. CFD sänder därefter dagboksbladen till berörd lokal skattemyndighet, varvid listor, upptagande de nya ägarnas adresser, bifogas. Dessa listor framställs i samband med uppdateringen av personreferensregistret, d v s var fjortonde dag.

3.10.6 Länsstyrelse - CFD

Vid varje årsskifte skall vissa uppgifter i fastighetslängden (bl a taxeringsvärden, koder och taxerade ägare) tillföras fastighetsdatasystemet. Detta sker genom att länsstyrelsen sänder en kopia av fastighetstaxeringsbandet. I anslutning till koordinatregistersystemet har skapats rutiner för att få till stånd integration mellan de officiella fastighetsbeteckningarna och fastighetslängdens registerbeteckningar. I samma system finns dessutom delsystem som hanterar urval och redigering av den information som skall införas av CFD i samband med årsskiftet.

I fastighetsdatasystemet lagras uppgifter om lagfaren ägares och tomträttshavares namn, adress, civilstånd och omyndighet samt taxerade ägares namn, person- eller organisationsnummer och adress. För att sköta ajourhållningen av dessa uppgifter samt för att på ett smidigt sätt kunna lämna uppgifter enligt 10 § datalagen har ett särskilt personreferensregister skapats, vari personuppgifter samt hänvisning till ägd fastighet lagras. De ägare som är lagrade i fastighetsdatasystemet är även vad gäller fysiska personer markerade i samlingsregistret vid Stockholms länsstyrelse och vad gäller juridiska personer i organisationsnummerregistret. Vid ägarbyten eller andra förändringar i ägaruppgifterna sänder CFD en anmälan på magnetband. Svar erhålls, likaså på magnetband,

om aktuell adress, civilstånd och uppgift om omyndighet för nya ägare samt förändringar i namn, adress, civilstånd och omyndighet för övriga registrerade ägare. CFD lägger in de nya uppgifterna i registret (BASG) frånsett förändringar i lagfarna ägares namn. Dessa skrivs ut på papper och skickas till inskrivningsmyndigheten för handläggning. Aviseringarna till och från Stockholms länsstyrelse sker med fjorton dagars mellanrum. Uppgifterna om civilstånd och eventuell omyndighet är endast tillgängliga för IM i samband med handläggning av ärenden.

3.11 Registeromläggning

Huvuddelen av den information som avses ingå i fastighetsdatasystemets register återfinns i dag i de manuella systemens jord- och stadsregister samt fastighets- och tomträttsböcker. Innan fastighetsdatasystemet kan tas i bruk i ett visst geografiskt område måste en registeromläggning ske.

I omläggningen ingår ett förberedelseskede som äger rum vid de myndigheter som ansvarar för de manuellt förda registren. Förberedelsearbetet syftar till att höja kvalitén på de manuella registren och att underlätta omlägningsarbetet. De manuella registren är inte förda på ett i alla avseenden enhetligt sätt. I förberedelsearbetet ingår därför att analysera de enskilda registren och att göra erforderliga modifieringar i omläggningssystem m m.

Den kvalitetshöjande delen av förberedelsearbetet består bl a i att jord- och stadsregister kompletteras med t ex vissa areal- och planuppgifter, att det till stadsregistret hörande bihang C avvecklas, att plankompletteringar utförs, m m. Arbetet är således av långsiktig karaktär och är inte i alla delar en nödvändig förutsättning för att det fortsatta omlägningsarbetet skall kunna utföras. Arbetet har redan initierats inom hela landet.

I fastighetsregisterreformen ingår fastighetsbeteckningsreformen som ett led. Som en följd av bl a övergången till kommun som registerområde genomförs vissa ändringar av fastighetsbeteckningarna. I samband härmed skapas namnregister som även används vid den egentliga registeromläggningen.

Nästa fas i förberedelsearbetet innebär att de manuella registren bereds, i direkt syfte att underlätta det fortsatta omlägningsarbetet. Beredningen innebär att innehållet i böckerna struktureras och att vissa koder förs in. Beredningsarbetet börjar ca sex månader innan dataregistreringen görs.

Vid dataregistreringen överförs innehållet i de manuella registren till ett ADB-läsbart medium.

Registreringen görs med hjälp av en minidatorutrustning, ett s k key-to-disc-sytem av typ CMC. Utrustningen består av ett antal arbets-

platser med textskärm och tangentbord som är anslutna till en minidator med skivminne i vilket överförda uppgifter lagras. I samband med dataregistreringen utförs omfattande kontroller av registrerade data genom programmerade kontrollfunktioner i registreringssystemet och genom verifiering, som innebär att dataregistreringen sker två gånger varvid resultaten av de båda registreringarna jämförs med varandra. Uppgifter ur jord- och stadsregistren skrivs dessutom ut på en lista som läses mot de manuella registren. Innan motläsningslistan skrivs ut har det registrerade materialet genomgått flera datorbearbetningssteg som har kontrollerande och kompletterande funktioner. Vid dessa bearbetningar förs uppgifter in på fastigheter med ledning av information som är registrerad på andra fastigheter (s k genereringar). Ett exempel på detta är att uppgift om avskild mark förs från den avskilda fastigheten till ursprungsfastigheten. Därigenom behöver uppgifter om avskild mark inte registreras för ursprungsfastigheterna. Ett annat exempel är gemensamma inteckningar som endast behöver registreras fullständigt en gång. Genom detta förfarande behöver ca 30 % av den informationsmängd som skall redovisas i FR och IR inte registreras. I samband med datorbearbetningarna skapas också omregistreringskedjor och dataregistrerade koder översätts till klartext.

Som framgår av avsnitt 3.2 läggs fastighetsdatasystemets register upp med data från flera olika källor. Insamlingen av de olika uppgifterna pågår i princip parallellt och är relativt oberoende av varandra.

När själva datainsamlingen är gjord måste uppgifterna från olika källor stämmas av och kontrolleras mot varandra. Detta görs maskinellt. De olika uppgifterna måste också ställas samman, redigeras och få den form de skall ha i fastighetsdatasystemets register. När detta arbete är klart kan uppgifterna föras in i systemets register (databaser) via laddningssystemen.

Efter detta genomförs från terminalerna hos registermyndigheterna s k engångsajoudföring, vilket innebär att registren kompletteras med sådana förändringar som inträffat under den tid omlägningsarbete pågår.

4 Informationsinnehållet i de skilda registersystemen

4.1 Allmänt

Innehållet i FR och IR i driftsystem 1 framgår av respektive registerförfattningar. Enligt fastighetsdatakungörelsen tillför CFD information från fastighetstaxeringslängden en gång om året. Enligt samma författning ajourhålls bl a både lagfarna och taxerade ägares adresser var fjortonde dag. För handläggnings- och utskriftsprogram fordras vissa uppgifter som är knutna till bl a varje registermyndighet. I det följande sker en genomgång av informationssystemens innehåll. Promemoria 36:5 föranleder att vissa innehållsfrågor behandlas mera utförligt än andra.

Delar av fastighetslängdens (fastighetstaxeringsbandens) innehåll tillförs driftsystem 1 samt utnyttjas i systemen för tillämpningar inom samhällsplaneringen. Detta förändras inte genom delningen. Koordinatregistrets uppbyggnad har föregått och bör föregå de övriga ADB-registren. Som en del i koordinatregistrens uppbyggnad ingår kontroll mot jord- och stadsregister. Kontrollen avser bl a registerbeteckningarnas utseende samt att endast levande enheter (fastigheter och registrerade samfälligheter) finns i registren. Koordinatregistren är därmed de första register med officiella registerbeteckningar som kan användas för maskinell kontroll av och matchning mot fastighetstaxeringsbandens uppgift om fastighetsregisterbeteckning. Det har därför varit rationellt att denna kontroll och matchning sker i anslutning till koordinatregistersystemen. Därför finns erforderliga uppgifter från fastighetstaxeringsbanden lagrade i en databas som är fysiskt integrerad med koordinatregistersystemen. Databasen för taxeringsinformation betraktas dock - på samma sätt som systemen för dataregistrering m m och systemen för tillämpningar inom samhällsplaneringen - som odelad.

Förslag till författningsändringar med anledning av delningen framgår av avsnitt 10.

4.2 Innehåll i FR-systemet

4.2.1 Fastighetsregisterinformation

I promemorian från departementet anges att FR liksom i driftsystem 1 skall bestå av

- huvudregister,
- koordinatregister,
- planregister,
- gemensamhetsanläggningsregister (GA-register)

Dessutom finns bestämmelser om kvarters- och adressregister i fastighetsregisterkungörelsen (FRK 1974:1059 ändrad 1975:1112). Lantmäte-

riverket har den 1 november till regeringen överlämnat förslag till ändringar i FRK. Förslaget innebär få ändringar beträffande registrets innehåll.

Huvudregister

Promemorian 36:5 behandlar under avdelningen rättigheter hanteringen av vissa uppgifter som i det manuella systemet redovisas i fastighetsbok men som i driftsystem I förs i FR. Utredningsarbetet har visat att det inte finns några skäl att frångå den hantering som sker i driftsystem I. Uppgifterna föreslås därför även fortsättningsvis att registreras i FR. Inga ändringar föreslås heller i den nuvarande författningsregleringen. Fram till den tidpunkt då ADB-systemen täcker ett större område bibehålls anordningen att IM står som mottagare av aviseringarna, men överlämnar dem utan åtgärd till FRM.

Följande uppgifter berörs:

- 1) Exproprierade servitut och nyttjanderätter
- 2) Vissa anteckningar enligt vattenlagen
- 3) Fråga väckt enligt 70 eller 113 §§ byggnadslagen
- 4) Anteckning enligt 13 § lagen om byggnadsminnen
- 5) Uppgift om fastighets anslutning till gemensamhetsanläggning.

Uppgifter enligt pkt 1 redovisas i huvudregistret. Punkterna 2–4 förs i planregistret och punkt 5 slutligen i GA-registret. Överflyttning av redovisningen av samtliga dessa uppgifter till huvudregistret p g a aviseringen till IR-systemet, vilket ifrågasätts i promemoria 36:5, är inte rationell sett ur FRMs synpunkt och är inte heller nödvändig för att bygga system för en rationell avisering. Nuvarande redovisning bör därför i princip bibehållas.

Tillvägagångssättet för att föra över information till IR-systemet behandlas nedan under planregistret och vidare under avsnitt 4.3.2, 6.3.9 och 6.8.

Ingen ändring föreslås beträffande avtalsservitutens redovisning i huvudregistret. Enligt 25 och 27 §§ i FRK skall i huvudregistret redovisas uppgift om härskande respektive tjänande fastighet för servitut som upplåtits enligt 23 kap jordabalken och aviserats till FRM från IM.

Genom ändring i FRK - se SFS 1975:1112 - har information om bl a vissa utredningar uteslutits ur fastighetsregistrets innehåll. Därmed är inte skrivningen i promemoria 36:5 under avdelningen planer, bestämmelser och under planregistret längre någon fråga i samband med delningen.

Huvudregistret föreslås således få samma innehåll i det separata systemet som i driftsystem I.

Koordinatregister

Koordinatregistret är det enda delregister i fastighetsregistret som inte är

tillgängligt från terminal. För varje fastighetsområde ajourhålls centralpunkt och kartblads beteckning i huvudregistret och är där tillgängligt på terminal. Registrets tekniska organisation har nyligen förändrats. Omläggningen avslutas inom kort. Den viktigaste förändringen är övergång från magnetbandsorienterat system till direktminnesorienterat. Ytterligare möjlighet att rationalisera hanteringen av registret finns genom terminalajourhållning från FRM. Rationaliseringsvinsterna med en sådan anordning blir dock av någon betydelse först när fastighetsregister förs med ADB för större områden än vad som är fallet de närmaste åren.

Planregister

Under rättigheter i huvudregistret ovan avhandlades vissa uppgifter som i driftsystem I förs i FR men som tidigare fördes i fastighetsbok. Anordningen att uppgifterna skall redovisas även i IR-systemet kommer att innebära att dels måste troligen uppgifterna redan vid registreringen utmärkas särskilt, dels måste en omformning av uppgifterna ske innan de kan lagras i IR-systemet. Detaljerad teknisk lösning kan bestämmas i och med systemeringsarbetet och kommer såvitt det kan bedömas idag inte att påverka sättet för redovisning i registren.

Inga ändringar har föreskrivits, varför detta delregister inte innehållsmässigt påverkas av delningen.

GA-register

Arbetet med GA-registret har kommit långt. Enligt CFDs och LMVs planer skall registret införas första kvartalet 1979. Av innehållsmässiga och systemtekniska skäl bör uppgifterna i ADB-registret om gemensamhetsanläggningar i Uppsala län, överföras och kompletteras till GA-register före införande av fastighets- och inskrivningsregister för Gävle kommun som planeras äga rum den 1 maj 1979. CFD har efter samråd med LMV den 13 december gjort framställning till regeringen om att vissa bestämmelser om ga-enheter i bl a fastighetsregisterkungörelsen skall sättas i kraft före den 5 februari 1979.

Adressregister

I promemoria 36:5 tas inte definitiv ställning till om adressuppgifter skall redovisas i fastighetsregistret. Adressregistret finns nu utvecklat och taget i drift inom driftsystem I. I adressregistret redovisas uppgift om vilken fastighet som är belägen på viss adress. Möjligheten att söka fastighetsregisteruppgifter med ledning av dess adress bör bibehållas i FR-registret.

Kvartersregister

Kvartersregistret är ännu inte utvecklat och behöver inte behandlas i detta sammanhang.

4.2.2 Uppgifter från inskrivningsregistret

Uppgift om tomträtt erfordras i ett separat fastighetsregister för att det skall vara möjligt att i vissa sammanhang avgöra sakägarkretsen. Vidare erfordras uppgiften för att rätt tolka de uppgifter som redovisas under avdelningen rättigheter. I FR i driftsystem 1 finns uppgift om tomträtt. Uppgiften ajourhålls av inskrivningsmyndigheten, vilket varit möjligt genom de fysiskt integrerade registren. Därigenom har avisering undvikits. Antalet aviseringar från IR till FR som uppkommer när driftsystem 1 delas kan uppskattas till 2000 per år. De aviseringsfall som kan förekomma är endast att tomträtt inskrivits eller upphört. Aviseringen kan göras utan stora ändrings- och utvecklingsinsatser. FR-systemet föreslås tillföras uppgifter från IR genom automatisk avisering.

Med hänvisning till FR-användarnas behov av ett användaranpassat och på sikt mer utvecklingsbart FR system har LMV yrkat att FR-systemet även skall tillföras uppgifter under avdelningarna lagfart och tomträttsinnehavare samt nyttjanderätter under avdelningen inteckningar m m. Motivering för och beskrivning av delar av utnyttjandet framgår av avsnitt 11.

4.2.3 Övrigt registerinnehåll

Taxeringsuppgifter

Taxeringsuppgifter behandlas i promemoria 36:5. För FR-systemets del måste skrivningen närmast tolkas så att ägaruppgifter från fastighetslängden inte skall införas i fastighetsregistrets huvudregister. Ett av FRMs handlägningsprogram utnyttjar den del av taxeringsinformationen som avser kod för beskattningsnatur, taxeringsvärde och, såvitt angår annan fastighet, däri ingående byggnadsvärde samt tätortskod och typkod.

Kod för beskattningsnatur och typkod används vid FBM för prövning av köps giltighet. Taxeringsvärdena har en omfattande användning som underlag för värdering och oskadlighetsprövning i samband med fastighetsbildningsärenden.

Fastighetsbildningsmyndigheterna skall enligt anvisningar ange tätortskoder och typkoder för nybildade fastigheter och i vissa fall även för fastigheter som förändras. Det åligger sedan FRM att avisera uppgifterna till lokal skattemyndighet. Vid nybildning av fastigheter kopieras tätortskod från stamfastighet.

Kod för beskattningsnatur, taxeringsvärde och såvitt angår annan fastighet, däri ingående byggnadsvärde samt tätortskod och typkod föreslås därför ingå i FR-systemet och vara tillgängliga från terminal. Uppgifterna införs av CFD efter avisering från länsstyrelsen på samma sätt som sker i driftsystem 1 d v s vid årsskiftet.

Administrativa uppgifter

För att avgöra inom vilket geografiskt område en myndighet får ändra registeruppgifter krävs information myndighetsvis. Därför finns i särskilda tabeller, som inte kan nås från registermyndigheterna, uppgift om vilka registerområden (trakter) som varje myndighet är registerförare för.

Vidare finns tabeller som styr aviseringarna från FR till IR och aviseringarna till fastighetsbildningsmyndighet, lokal skattemyndighet och byggnadsnämnd.

I driftsystem 1 anges på aviseringarna till lokal skattemyndighet både församlingsnamn i klartext och motsvarande regionala koder (SCBs). Namn med tillhörande koder lagras i särskilda tabeller.

Ytterligare information såsom adresser för registermyndigheterna finns tillgängliga i systemet.

Samtliga administrativa uppgifter tillförs och ändras av CFD enligt fastställda rutiner.

4.3 Informationsinnehållet i IR-systemet

4.3.1 Inskrivningsregistret

Inskrivningsregistret skall för levande fastigheter innehålla samma uppgifter som i driftsystem 1.

Innehållet framgår av inskrivningsregisterkungörelsen 1974:1061 ändrad 1975:1113 och 1977:165).

I driftsystem 1 har IM direkt tillgång till FRs uppgifter på avregistrerad enhet. I separata system kan IM få tillgång till motsvarande uppgifter genom att via terminal hämta informationen från FR-systemet eller genom att behålla vissa uppgifter i IR-systemet utöver ÄLDRE FÖRHÅLLANDEN vid avregistrering. Den senare lösningen förordas och de ytterligare uppgifter som skall finnas på avregistrerad fastighet är: URSPRUNG, TIDIGARE BETECKNING och AVREGISTRERING SE. På fastighet som avregistrerats före övergången till det ADB-baserade inskrivningsregistret saknas ÄLDRE FÖRHÅLLANDEN.

4.3.2 Uppgifter från fastighetsregistret

I driftsystem 1 saknar IR motsvarighet till fastighetsbokens fastighetsspalt. Fastighetsregisteruppgifter är tillgängliga genom integreringen med FR. Direktiven anger att de uppgifter i FR, som behövs i IR, överförs till IR maskinellt. Aviseringsfrågorna behandlas i avsnitt 6.4.8 och 6.8.

I promemoria 36:5 anges vilka uppgifter i FRs huvudregister som måste tillföras IR-systemet för att handläggnings- och utskriftsprogram-

men skall kunna användas. Följande uppräknig hämtas från promemorian:

"Registerbeteckning

Administrativ tillhörighet

Endast län, församling, kyrkobokföringsdistrikt och socken anges

Tidigare registerbeteckning

Ursprung

Omfång, läge

Endast totalarealen anges

Avskild mark

Rättigheter"

Uppgifterna föreslås tillföras IR-systemet och redovisningssättet behålls oförändrat. Hanteringen av rättigheterna utvecklas ytterligare sist i avsnittet.

En högre ambitionsnivå anges också i promemorian och då ingår även uppgifterna avregistrering, skattetal, åtgärder och övriga förhållanden. Avregistrering, skattetal och åtgärder återfinns i fastighetsbokens fastighetsspalt. Uppgifterna behövs tillgängliga i IR-systemet för att möjliggöra utredning av bl a hur in-teckningar belastar fastigheten och vilken fastighetsbeteckning visst område erhållit. Övriga förhållanden innehåller kompletterande uppgifter till de övriga informationsgrupperna. Då fördelarna med den högre ambitionsnivån inte medför några beräkningsbart ökade kostnader och det i övrigt inte kunnat konstateras några nackdelar föreslås IR-systemet tillföras uppgifter enligt den högre ambitionsnivån.

Rättighetsredovisningen

Med ledning av promemoria 36:5 föreslås följande hantering av rättighetsredovisningen.

Beträffande de uppgifter som tagits upp till behandling i avsnitt 4.2.1 under huvudregistret har delningsarbetet lett till att alla utom uppgiften om andel i ga-enhet bör redovisas under rubriken rättigheter i IR-systemet. Exproprierade servitut och nyttjanderätter (punkt 1) föreslås således aviserade till IR-systemet och naturligtvis redovisas som servitut respektive nyttjanderätt på den fastighet som belastas. Övriga upptagna uppgifter (punkt 2—4) redovisas under rubriken övriga rättigheter.

I samband med ga-registrets planerade införande första kvartalet 1979

kommer fastighets andel i gemensamhetsanläggning att redovisas under egen rubrik: Andel i gemensamhetsanläggning. Därigenom blir redovisningen likformig för andel i marksamfällighet och andel i gemensamhetsanläggning. Anläggningens ändamål finns redovisat på ga-enheten och inte på berörda fastigheter. I proposition 1973:160 Anläggningslag m m (s 254) förutsätter departementschefen att skyldighet att göra anteckning i fastighetsboken om gemensamhetsanläggning endast kommer att gälla under en kortare övergångsperiod. Uttalandet görs i anslutning till att det sägs att både fastighetsregister och inskrivningsregister i framtiden kommer att föras med ADB. Fastighets andel i gemensamhetsanläggning föreslås därför efter delningen redovisat på samma sätt i IR-systemet som i FR.

Utöver de i det föregående omnämnda exproprierade servituten och nyttjanderätterna återfinns under rättigheter i FR övriga servitut, ledningsrätter och övriga rättigheter. På samma sätt som gäller i driftsystem I föreslås att för belastad fastighet skall motsvarande information göras tillgänglig i IR-systemet. Detta görs för att kunna redovisa uppgifterna på gravationsbevis och göra dem tillgängliga vid informationsökning i IR på terminal.

4.3.3 Övrigt registerinnehåll

Taxeringsuppgifter m m

Enligt 4 § fastighetsdatakungörelsen (1974:1058 ändrad 1975:1111) skall i driftsystem I redovisas taxeringsuppgifter. Som framgår av bestämmelsen hämtas informationen från fastighetslängden. Promemorian uttalar att samma taxeringsuppgifter som enligt driftsystem I skall ingå i IR bör ingå också i ett separat IR. Med hänsyn till 8 § stämpelskattelagen bör även fastighetslängdens uppgifter om industritillbehör tillföras IR-systemet.

Administrativa uppgifter

I det separata IR ingår i princip samma informationsslag som redovisats för FR under avsnitt 4.2.3. Informationen lagras på samma sätt i tabeller.

För att underlätta för IM och beställare hos IM finns teknik med ingivartabeller utvecklad som gör att stora ingivare endast behöver ange ett ingivarnummer för att erhålla korrekt adressering av sina beställda dokument. Ingivartablerna har stor omfattning.

Införande och ändring av de administrativa uppgifterna utförs av CFD enligt fastställda rutiner.

5 Vissa grundläggande tekniska frågor

5.1 Utbrytningen från driftsystem 1

De olika systemen för FR och IR skall i all möjlig utsträckning byggas upp som en utbrytning av driftsystem 1. Detta betyder att de tekniska system och rutiner som utvecklats i driftsystem 1 så långt möjligt skall föras över och användas också i de delade systemen.

Metodikerna med utbrytning för med sig att de skilda systemen kommer att bära samma karaktärsdrag som driftsystem 1. Systemutformningen blir alltså principiellt sett densamma. Databaser, styrsystem, applikationsprogram och andra delar behålls oförändrade i så stor utsträckning som möjligt.

Det nu sagda betyder att de skilda systemen var för sig från användarsynpunkt till stora delar kommer att fungera på samma sätt som driftsystem 1. Sättet för ärendehandläggning vid en inskrivningsmyndighet blir t ex i allt väsentligt detsamma i det separata IR-systemet som i driftsystem 1. Sättet för fastighetsregistrering blir på motsvarande sätt relativt oförändrat i FR-systemet. För användare med behov av uppgifter ur båda systemen innebär dock delningen en lägre servicenivå.

De tekniska förutsättningarna och karaktärsdragen är också desamma. Driften av de båda delade systemen förutsätts ske på samma datortyp som driftsystem 1 och samma styrsystem för databashantering och datakommunikation måste användas. Datorn i driftsystem 1 är en IBM 370. Endast datorer ur IBM 370-serien eller med denna typ kompatibla datorer kan användas i de delade systemen. På samma sätt förutsätts styrsystemet AROS/ROSAM användas i båda systemen. Skulle således sådana frågor som övergång till annan maskintyp aktualiseras måste detta övervägas särskilt. Man får emellertid räkna med att en omläggning av sådant slag kommer att bli avsevärt mycket mer arbetskrävande än vad arbetet med utbrytningen av skilda system för FR och IR innebär.

De här nämnda förutsättningarna ändras inte om systemen eventuellt senare delas på skilda anläggningar eller regionaliseras, utan gäller för varje enskild driftcentral.

Omläggning av information från de manuellt förda fastighets- och inskrivningsregistren förutsätts enligt direktiven ske parallellt område för område. Det innebär att de system som utvecklats för denna verksamhet till stor del kan användas i oförändrat skick och att endast mindre justeringar vidtas i systemets avslutande programdelar. Förutsättningen att överföring skall ske parallellt innebär att driften av överföringssystemen med nödvändighet sker vid samma datacentral och att systemen ej berörs av eventuell framtida regionalisering eller drift vid skilda anläggningar.

5.2 Registerorganisation för de skilda systemen

Register som förekommer i de skilda systemen för FR och IR organiseras liksom i driftsystem 1 i databaser. Av de databaser som förekommer i driftsystem 1 måste en, fastighetsdatabasen BASF, ingående organiseras om medan övriga databaser i stort sett kommer att dubbleras i oförändrat skick. För att undvika förväxling mellan driftsystem 1 och de skilda systemen under uppbyggnadstiden ges samtliga databaser i det delade systemet nya namn som följande uppställning visar. Delsystemen skiljs åt med bokstäverna F och I i mitten av namnen.

Innehåll	Namn i driftsystem 1	Namn i delat system	
		FR-system	IR-system
Adresser	BASBA	DBFBA	
Beteckningar	BASBF	DBFBF	DBIBF
Fastighetsdata	BASF	DBFFA	DBIFA
Mellanlagring fastigheter	BASMF	DBFMF	
Mellanlagring planer	BASMI		DBIMF
Plandata	BASMP	DBFMP	
Personref.	BASP	DBFPL	
Systemtab	BASG		DBIPE
Transaktioner	BASS	DBFSY	DBISY
	BAST	DBFTR	DBITR
Koordinatregistersystem			
Fastighetsbeteckningar ¹⁾	BASBK	DBFBK	
Koordinatpunkter	BASK	DBFKO	
Kartblad och transformations- konstanter	BASKB	DBFKB	
Ruttillhörighet	BASR ²⁾		
Taxeringsupp- gifter	BASX ²⁾		

1) Databasen innehåller endast beteckningar för levande fastigheter och samfälligheter och är ej identisk med BASBF.

2) Fysiskt integrerade med koordinatdatabaserna.

Förutom ovan angivna databaser finns i driftsystem 1 ett sk data dictionary-system för dokumentation av system, delsystem, program, databaser, m m.

I följande tablå visas fördelning av informationsinnehållet i BASF vid delning i skilda system. Understrukna markeringar anger att informationen, eller del av denna, erhålles genom avisering från annat system. Denna avisering sker direkt utan inblandning av registermyndigheter. Det system som aviserar informationen anges.

Innehåll	BASF	DBFFA	DBIFA	Aviseras från		
				FR	LST	IR
Beteckning och allmän information	x	<u>x</u>	<u>x</u>	x		x
Församling	x	x	<u>x</u>	x		
Motsvarar tomt	x	x				
Tidigare beteckning	x	x	<u>x</u>	x		
Ursprung	x	x	<u>x</u>	x		
Avregistrering, beteckning och datum	x	x	<u>x</u>	x		
Adress	x	x				
Areal	x	x	<u>x</u>	x		
Övrig områdesinf., koordinater, kartor	x	x				
Fiskeområde	x	x				
Andel i samfällighet	x	x				
Andel i gemensamhetsanläggning	x	x	<u>x</u>	x		
Skattetal och art	x	x	<u>x</u>	x		
Deläggande fastigheter, andelstal, skifteslag	x	x				
Åtgärder	x	x	<u>x</u>	x		
Avskild mark	x	x	<u>x</u>	x		
Rättigheter	x	x	<u>x</u>	x		
Planer	x	x		x		
Taxeringsuppgifter	x	<u>x</u>	<u>x</u>		x	
Annan ägare	x		<u>x</u>		x	
Lagfart och andel	x		x			
Tomträtt, ändamål, inskränkningar	x		x			
Tomträttsinnehav, andel	x		x			
Inteckningar, innehav	x		x			
Anteckningar	x		x			
Äldre förhållanden	x		x			
Ajourföringsärenden	x	x	x			
Klartextkommentarer till flertalet uppgiftsslag	x	x	<u>x</u>	x		

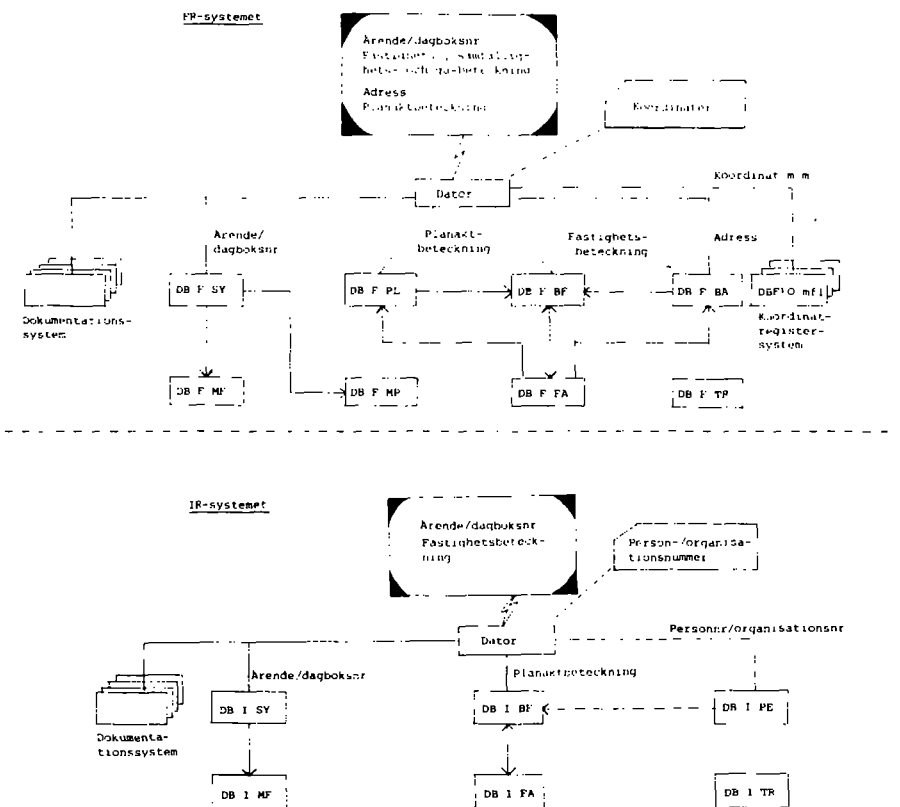
IR-systemets avisering till FR under informationslaget Beteckning och allmän information avser tomträttsupplåtelse.

Uppgiften planer som aviseras från FR avser fråga väckt enligt 70 eller 113 §§ byggnadslagen, anteckning enligt 13 § lagen om byggnadsminnen samt vissa anteckningar enligt vattenlagen. I inskrivningsregistret läggs dessa uppgifter under rubriken Rättigheter.

Den innehållsmässiga olikheten mellan fastighets- och inskrivningsregistersystemen innebär att information ej kan sökas med samma sökbegrepp i de skilda systemen. Inom fastighetsregistret kan information sökas med hjälp av fastighetsbeteckning, samfällighetsbeteckning, gemensamhetsanläggningsbeteckning, fastighets adress, planaktbeteckning samt vid ajourföring ärendes dagboksnummer. Vid satsvisa bearbetningar kan information dessutom erhållas med angivande av koordinatpunkt eller polygon.

Inom inskrivningsregistret kan information sökas via fastighetsbeteckning och vid ärendehandläggning ärendes dagboksnummer. Vid satsvisa bearbetningar kan information även sökas utifrån ägares person- eller organisationsnummer.

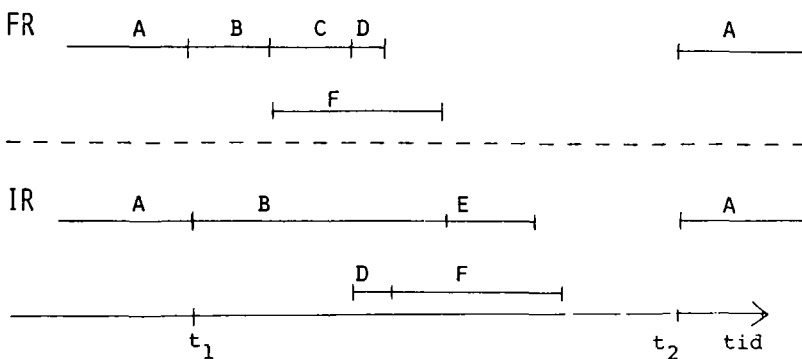
Följande två skisser visar sambanden mellan identifikationsbegrepp vid terminalerna och sökvägar mellan databaserna. En bas varifrån en pil utgår innehåller ett internt sökbegrepp för den bas dit pilen pekar.

5.3 Avisering mellan systemen

Vissa av de uppgifter som finns i FR behövs även i IR-systemet. Enligt direktiven skall dessa uppgifter föras över maskinellt till IR-systemet och dubbellagras. Det innebär att förutom den ärendeavisering som förekommer mellan FRM och IM i dagens system (såväl i manuellt system som i driftsystem 1) skall ske en direkt avisering mellan respektive system. På grund av handläggningssystemets krav i IR måste daglig avisering ske från FR efter att detta uppdaterats med godkända ajourföringsärenden. Aviserad information måste tillföras IR-systemet innan nästa dags handläggning startar, d v s all avisering sker under kväll och natt. Från IR-systemet skickas avisering till FR-systemet att fastighet upplåtits med tomträtt. Denna uppgift kan sändas nästa dag och uppdatera FR på kvällen.

Schematiskt sker bearbetning vid datacentral enl följande

- A = terminalsystemets drift fram till kl t_1 resp från start kl t_2 nästa dag
- B = ärendeuppdatering
- C = framställning av aviseringsinformation i FR
- D = sändande (FR) resp mottagande (IR) av aviseringsinformation
- E = uppdatering i IR med aviseringsinformation
- F = övrig bearbetning (utskrift av bevis etc)

Vid avisering uppdateras respektive system med uppgift om senast verkställda avisering (datum) så att risk att avisering sker i fel ordning eller glöms undanröjs.

Den avisering som resulterar i ärendehandläggning på mottagande registermyndighet har följande omfattning:

Antal ärenden från FRM till IM beräknas uppgå till 93 000 per år och från IM till FRM till 15 000 per år. Den senare aviseringen (som avser avtalsservitut) skickas i driftsystem 1 per post mellan myndigheterna. System föreslås nu utvecklat som möjliggör att föra över information till mellanlagringsregistret i FR för vidare handläggning från FRM. Aviseringsinformationen som skapas i IR under kvällen förs över till FR nästa

dag och mellanlagras i FR nästa kväll. Informationen är sålunda tillgänglig vid FR 1,5 dygn efter att den tillförts IR.

Aviseringen från FR till IM överförs mellan systemen under kväll (D i ovanstående figur) varefter informationen skrivs ut på skrivare vid IM nästa dag.

Den mängd aviseringar som sker direkt mellan systemen beräknas uppgå till 175 000 ärenden per år från FR till IR vilket motsvarar en teckenmängd om ca 70 milj tecken per år. Tomträttsupplåtelse innebär avisering av ca 2 000 ärenden per år från IR till FR, vilket motsvarar ca 60 000 tecken.

Frågan hur den direkta aviseringen skall lösas har varit föremål för omfattande utredning. Ett antal tekniska krav har därvid ställts upp.

- 1 Avisering skall ske så fort förändring i aktuell information sker
- 2 Möjlighet att tappa avisering vid "spontan rättning" får ej föreligga
- 3 Aviseringsbearbetningar får ej tynga ner systemens bearbetningar under terminaltid
- 4 Aviseringssystemet får ej medföra låsningar mellan systemen

Den sista punkten har från systemteknisk synpunkt lett fram till att ett fristående gränssnitt införs mellan de båda systemen. Detta gränssnitt kommunicerar åt ena sidan med FR-systemet enligt en för detta system intern regeltabell och åt andra sidan med IR-systemet enligt dess regeltabell.

En sådan lösning behöver inte medföra någon extra bearbetning så länge systemen har samma databasstruktur. Ändras ett system påverkas dess regeltabell och bearbetning måste ske för att gränssnittet skall vara oförändrat. Däremot påverkas inte alls det andra systemet. Med denna metod för kommunikation mellan systemen har man frihet att på ett relativt lättkontrollerat sätt i framtiden modifiera endera systemet.

De första tre kraven ledde under utredningen fram till tre alternativa lösningar för att fånga aviseringssuppgifter. Ett alternativ är att skapa en särskild aviseringsdatabas i FR som uppdateras så fort information som skall aviseras ändras i FR. Uppdatering av aviseringsdatabasen sker automatiskt via ett särskilt gränssnitt som kopplas till databashanteraren. Alternativet förkastades dock då det tredje kravet ej skulle bli uppfyllt. Alla databasanrop som medför uppdatering skulle i praktiken bli fördubblade.

Ett annat alternativ är att lägga ut aviseringsinformation på ett sekvensiellt register och att även detta styrs via ett speciellt gränssnitt kopplat till databashanteraren. Alternativet är relativt tillfredsställande eftersom det ej tynger ned systemet ur driftsynpunkt. Men det har en allvarlig brist. Vid fel i maskin- eller programvara med stopp i terminaldrift som följd kan en okontrollerbar situation uppstå då det sekvensiella registret ej enkelt kan återställas till känd status på samma sätt som en databas kan återställas med hjälp av den s k driftloggen.

Ett tredje alternativ är att utnyttja den driftlogg som skapas av styrsystemet. Denna logg innehåller information om alla databasförändringar som sker under såväl terminalbearbetning som satsvis bearbetning. Ett studium av driftloggens innehåll visade dock att tillräcklig information ej kan erhållas för att särskilja sådan information som skall aviseras. Diskussioner med styrsystemleverantören har dock resulterat i att vissa funktioner tillförs loggningssystemet så att nödvändig information kan erhållas. Modifieringarna utförs av leverantören inom ramen för styrsystemets funktioner och kan sedan användas vid alla styrsystemets installationer.

Lösningalternativet innebär att samtliga krav som ställts kan uppfyllas. Inga program kan gå vid sidan av driftloggen varför aviseringsinformation ej kan gå förlorad. Aviseringsinformation hämtas från driftloggen i satsvis bearbetning varför avisering ej tynger terminalbearbetningarna. Driftloggens information kan omvandlas enligt reglerna för gränsfunktionen varför systemen ej låses gentemot varandra.

Avisering av tomträttsupplåtelse från IR till FR avser så liten mängd ärenden att behandling av driftlogg i IR blir onödigt tung. Denna avisering skapas i stället i handläggningssystemets uppdateringsprogram och sänds till FR nästa dag. Därefter sker uppdatering i FR efterföljande kväll.

5.4 Linjenät och koppling mellan datorer

Separata system för FR och IR samt frågan om driftens förläggning till en eller flera datacentraler ställer nya krav på datakommunikationssystemet. Terminalanvändarna skall kunna nå båda systemen vilka dessutom skall ha kontakt för att kunna sända och mottaga daglig avisering.

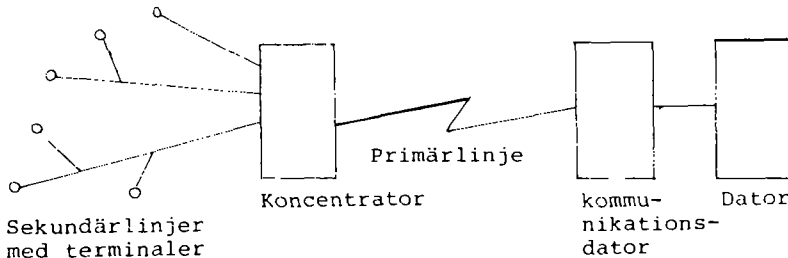
I driftsystem 1 används ett fast uppkopplat privat datanät som hyrs av televerket. Denna lösning är även möjlig för de separata systemen under förutsättning att kontakt mellan systemen etableras via dator-till-datorkoppling för att möjlighet skall ges att nå båda systemen. Ett andra alternativ är att utnyttja det nordiska allmänna datanätet som är under uppbyggnad och som beräknas tas i begränsad försöksdrift vid årsskiftet 1978/79.

Omfattande utredning har gjorts för att utröna vilket alternativ som är bäst. Några synpunkter på de båda alternativen redovisas i det följande.

Anslutning via fast uppkopplade linjer ger för terminalanvändaren ett enkelt handhavande och snabb access. Förbindelsen ligger klar för omedelbar användning utan uppkoppling. Till nackdelarna med den fasta förbindelsen hör att den är oflexibel. Överföringen är låst mellan två ändpunkter varför verkningsgraden ofta blir låg. Ett alternativ att få bättre linjeutnyttjande är att ansluta flera terminalinstallationer — en s k multi-punkt-konfiguration. Genom att välja lagom många terminal-

punkter på förbindelsen kan en avvägning mellan lämpligt linjeutnyttjande och korta svarstider erhållas.

Kostnaden för ett fast uppkopplat linjenät beror på antalet linjer och linjernas längd. För att minimera kostnaden kompletteras linjenätet med s k koncentratorer vars huvudsakliga uppgift är att administrera ett regionalt linjenät (sekundärlinjer) och att "koncentrera" inkomna meddelanden från det sekundära nätet för vidare befordran via en primärlinje till datacentralen.

Principskiss för fast uppkopplat nät.

I det allmänna datanätet är överföringskostnaderna beroende av varje datasamtals längd och den uppkopplade linjens längd varför kostnaden blir lägre för denna anslutningsform än i ett fast uppkopplat nät om transaktionsvolymen ej är för stor. Fullt utbyggt kan det allmänna datanätet ge vissa fördelar jämfört med ett fast uppkopplat nät. Sålunda blir sannolikt förändringar i kommunikationsnätet väsentligt mycket enklare att genomföra än i ett privat nät. Datanätet kan förväntas ha högre driftsäkerhet. Lokalisering och reparation av fel kommer att ta kortare tid.

Det allmänna datanätet kan vara lämpligt för anslutning av externa kunder även om ett privat nät används för registermyndigheterna. De osäkra prognoserna om antalet externa kunder gör att dimensionering av ett privat nät blir svår att genomföra. Vidare är förändringar i nätutformningen tidskrävande. Från driftsäkerhetssynpunkt kan anslutning av externa kunderna på andra linjer än de för registermyndigheterna vara att föredra.

Uppbyggnaden av det allmänna datanätet sker successivt i geografiskt hänseende och vad beträffar tjänster som datanätet erbjuder. Växlar i datanätet kommer från början att finnas i Stockholm och första anslutning av abonnenter beräknas ske i början av år 1979. Till 1985 planeras 4–5 växlar vara installerade.

Enligt televerkets prognoser beräknas antalet terminalabonnemang år 1980 uppgå till ca 22 500. Av dessa beräknas ca 2 000 vara anslutna till

allmänna datanätet. År 1985 beräknas antalet abonnemang vara ca 45 000 av vilka ca 20 000 är anslutna till allmänna datanätet. Under hela uppbyggnadstiden beräknas datanätets kapacitet vara otillräcklig varför ev fördelar i kortare leveranstider jämfört med fast abonnemang ej är att räkna med.

Från kostnadssynpunkt synes ej det ena alternativet ge några avsevärda fördelar jämfört med det andra. Vissa preliminära beräkningar har genomförts. Dessa beräkningar får ej betraktas som slutgiltiga då linjenäten ej konfigurerats till ett absolut optimum. Dessutom gäller siffrorna för allmänt datanät under förutsättning att den terminalutrustning som används i driftsystem I kan användas. Kostnaderna har beräknats utifrån 1976 års ärendevolym i inskrivningsväsendet. Kommunikationskostnaderna i ett privat nät antas vid en fördubbling av transaktionsvolymen från inskrivningsmyndigheterna öka endast på grund av att förbindelserna mellan konzentrorer och centraldator måste utökas. Denna kostnadsökning uppskattas till 500 000 kr/år. Om överföringshastigheten 2 400 bps används i stället för 4 800 bps kan kostnaderna för 1976 års volym minska med 300 000 kr/år. Dock blir belastningen på vissa linjer för hög då volymen ökas. I nedanstående tabell sammanfattas de årliga kostnaderna för alternativen. Årskostnaden inkluderar inträdesavgifter med avskrivningstid 7 år.

	Privat nät	Allmänna datanätet	
		2400 bps	4800 bps
1976 års volym	3 550 000	2 020 000	3 350 000
IM-volymen för- dubblad	4 050 000	2 710 000	4 660 000

Om de svarstider som uppnås med 2 400 bps överföring är acceptabla ger det allmänna datanätet klart lägre kommunikationskostnader även om transaktionsvolymen ökar betydligt över den antagna. Om överföringshastigheten 4800 bps krävs blir kommunikationskostnaderna i allmänna datanätet något högre. Ytterligare ökad volym innebär att skillnaden ökar till förmån för ett privat nät.

En bedömning av linjenätets kostnad kan ej göras utan hänsynstagande till kostnad för terminalutrustning. Viss del av den utrustning som idag används i driftsystem I torde ej vara möjlig att ansluta till det allmänna datanätet utan ombyggnad. Alternativt krävs byte till annan terminalutrustning.

Den ombyggnad av befintlig terminalutrustning som kan bli nödvändig avser sådana terminalinstallationer som har fler än en textskärm eller skrivare kopplade till en terminalstyrenhet. En sådan installation betrak-

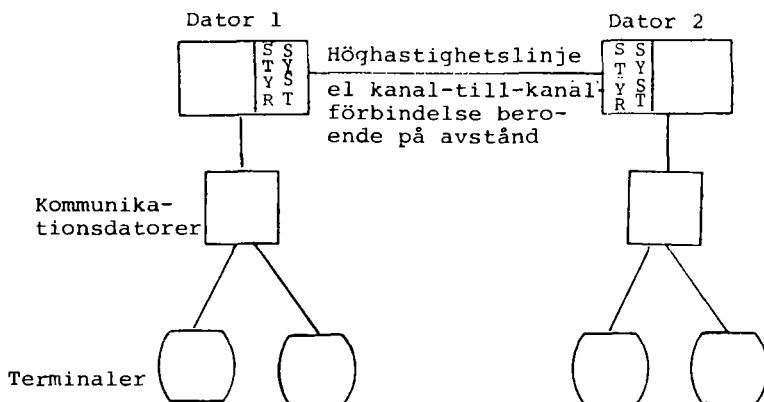
tas som ett abonnemang sett från allmänna datanätet men är från terminalinstallationens synpunkt sett flera installationer. För att kunna använda utrustningen kan terminalstyrenheten förses med en mikrodata som fördelar linjeresursen mellan textskärmarna. En sådan lösning ger dock en merkostnad i investering per installationsplats på uppskattningsvis 20 000 kr. Dessutom ökar kostnaden för service. Någon utrustning av nämnt slag finns ej i dagsläget. Terminal- och datorleverantörer har ej klart angivit hur anpassning till allmänna datanätet kommer att ske och vilket pris kunden får betala för utrustning. Utredningen har därför och i avvaktan på beslut om de skilda systemens framtida driftmiljö funnit att val av linjenätsalternativ ej kan göras för närvarande. Det allmänna datanätet byggs successivt ut och i avvaktan på nätets utveckling synes en vidare utveckling av privat nät vara bästa lösning åtminstone fram till 1985. Dessutom bör framtida driftmässiga aspekter vägas in vid bedömning av linjenätsalternativ.

Utbyggnad av ett privat linjenät innebär att datorerna måste vara sammankopplade om drift av systemen sker vid skilda datacentraler. I ett sådant alternativ förutsätts FR-användarnas terminaler vara anslutna till FR-datorn och IR-användarna till IR-datorn. Frågor till det andra systemet skickas mellan datorerna via en dator-till-datorkoppling. En sådan koppling blir även nödvändig då systemen successivt tillförs nya områden och fler än en dator under vissa betingelser erfordras för att klara driften av systemen. Åtkomstmekanismen måste sålunda vara så utformad att frågor och data kan vidarebefordras mellan två datorer oavsett var dessa är placerade i förhållande till varandra.

Datorerna kan antingen ha kontakt via styrsystemet eller direkt via kommunikationsdatorerna. Det förra alternativet innebär att styrsystemen i de båda datorerna håller kontakt antingen via kanal-till-kanalförbindelse om datorerna finns vid samma datacentral eller via telenätet om datorerna finns på skilda platser. I båda fallen betraktar datorerna varandra som terminaler och styr frågor till det andra systemet på samma sätt som vid dator-till-terminalanslutning. Om en transaktion kommer till fel dator överförs den till den rätta datorn där bearbetning sker. Val av dator sker utifrån en fastighets geografiska belägenhet och eventuellt vilket system frågan avser. Det innebär att data skall fördelas mellan datorerna på systemanknytnings- och geografiska grunder. Efter bearbetning går svaret tillbaka samma väg och når frågeställaren.

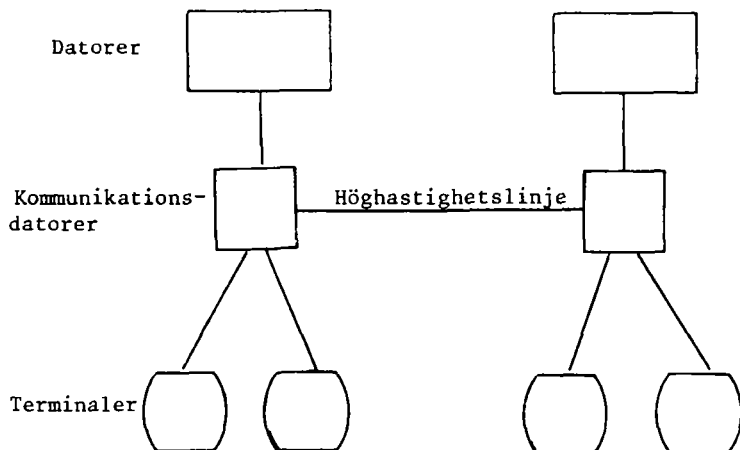
Denna lösning innebär att vissa delar i styrsystemet måste kompletteras och modifieras. Utvecklingsarbetet genomförs av leverantören av styrsystemet. Dessutom måste applikationssystemen (fastighets- resp inskrivningsregistersystemet) tillföras systemdelar för att styra transaktioner till rätt system och dator. Dessa systemavsnitt används även vid avisering av data mellan skilda datorer.

Datorkopplingen får följande principiella utseende.

Den andra lösningen bygger på användande av ny kommunikationsprogramvara. Dessutom måste delar av styrsystemet vidareutvecklas och applikationssystemen tillföras samma systemdelar som i det andra alternativet. Alternativet innebär att en höghastighetslinje ansluts mellan resp dators kommunikationsdator. Denna linje används på natten för överföring av aviseringsinformation och på dagtid för kommunikation mellan datorerna. En terminal kan via ett s k LOGON-kommando få kommunikationsdatorn att sända till den ena eller andra datorn oberoende av vilken kommunikationsdator terminalen är ansluten till via telenätet. Detta alternativ är bra ur tillgänglighetssynpunkt i ett centralt alternativ där båda systemen datorer står nära varandra. Om den ena datorn eller kommunikationsdatorn slutar fungera kan man koppla över samtliga linjer och skivminnen till den fungerande datorn och starta båda systemen i denna dator. Hela detta förfarande kan genomföras på några minuter. Systemen kommer visserligen att gå med reducerad kapacitet men ärendehandläggningen kan dock genomföras.

Alternativet får följande principiella utseende.

Den lösning som slutligen väljs får avgöras vid fortsatta diskussioner med styrsystemleverantören och om möjligt även med utgångspunkt från de skilda systemens framtida driftmiljö. De grundläggande systemdelarna i applikationssystemen måste dock från början utformas på ett sätt som möjliggör framtida drift i flera datorer.

5.5 Möjlighet till regionalisering

Enligt direktiven skall systemförslagen utformas så att drift av FR och IR i senare etapper kan ske vid skilda datacentraler eller regionaliseras var för sig. De systemförslag som presenteras i denna utredning möjliggör drift enligt olika betingelser med skilda driftmiljöer men skapar olika problem som inte alla kan belysas utan noggrann analys.

Som framgår av avsnitt 3.9 finns redan i driftsystem 1 möjlighet att regionalisera data logiskt i upp till 15 regioner. Varje sådan region är oberoende av data i andra regioner. Regionsuppdelningen är möjlig att genomföra tack vare databashanteringssystemets möjlighet att dela upp logiska databaser i fysiskt oberoende databaser.

Vid delning av driftsystem 1 i två system, ett för FR och IR, behålls samma databasstruktur och därmed uppdelning av logiska databaser i flera fysiska databaser. Detta innebär att i varje system data kan indelas i upp till 15 regioner där varje region innehåller fastigheter i ett eller flera län. Regionindelningen kan för de båda systemen ändras vid behov.

Ett första steg mot fysisk regionalisering är lagd i och med strukturering av databaserna. Däremot kvarstår flera problemområden innan regionalisering kan genomföras. Det linjenät som etablerats i tidigare driftmiljö måste omstruktureras om förbindelse mellan datacentraler skall etableras. För styrning av aviseringsinformation och frågor mellan olika datorer krävs omfattande styrinformation i styrsystemen vilket kan komma att kräva ytterligare systemutvecklingsresurser om regionalisering sker på ett sätt som ej kunnat förutses. Dessutom uppstår samordningsproblem i vad avser systemunderhåll och vidareutveckling av systemen.

Olika driftmiljöer ställer olika krav på säkerhet och tillgänglighet till systemen vilket kan medföra systemmässiga och kostnadsmässiga konsekvenser.

Vissa grundkrav måste ställas upp vid en regionalisering av de system som redovisas i detta systemförslag. Dessa krav hänger samman med systemens konstruktion och fysiska realisering. Sålunda gäller för båda systemen att de är byggda för drift på datorer av modell IBM/370. Använda datorer måste sålunda vara kompatibla med denna dator varför alternativ med utnyttjande av minidatorer av det slag som förekommer idag ej torde vara aktuellt åtminstone inte med här redovisad systemlösning. Vidare förutsätts att byte ej sker av styrsystem.

Skall en framtida regionalisering av FR- resp IR-systemen genomföras bör detta ske till rimlig kostnad varför en uppdelning i alltför många regioner inte kan komma ifråga med hänsyn till storlek på erforderlig datorutrustning och personalbehov vid varje datacentral.

För drift av systemen i regionala lösningar krävs omfattande personella resurser. Redan vid drift av IR-systemet i 5 regioner torde antalet personer för drift uppgå till ca 150 personer och om antalet regioner ökas till 10 växer personalbehovet till ca 225 personer. Dessutom ställs olika krav på personalbehov för vidare systemutveckling och underhåll.

6 Delsystem och program i de skilda systemen. Styrssystem, operativsystem m m

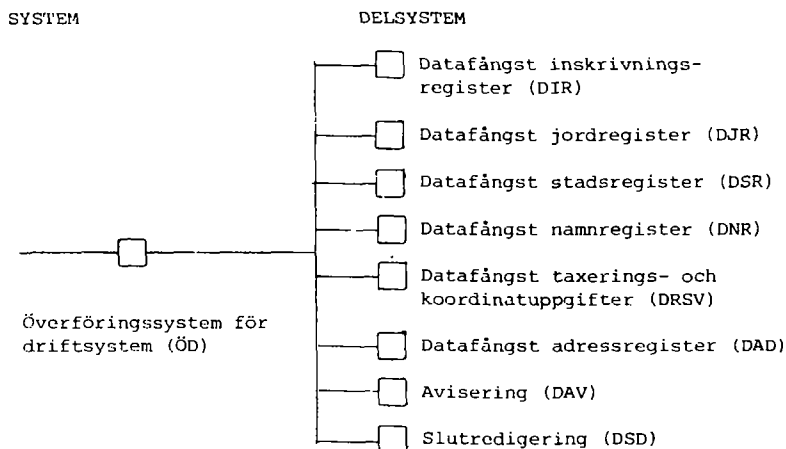
I de skilda system för FR och IR som skapas med utgångspunkt från driftsystem I kan vissa av de delsystem och program som utvecklats användas utan större ändringar medan i andra fall förändringar i delsystem och program blir omfattande. De flesta förändringarna beror på registrens ändrade innehåll och därmed sammanhängande förändringar av databasernas struktur och innehåll. Dessutom tillkommer delsystem för bl a avisering mellan registren och gemensamma datauttag.

Av fastighetsdatasystemets olika systemavsnitt sker de största förändringarna i driftsystemet. Dessutom måste ändringar genomföras i överföringssystem för driftsystem, laddningssystem för driftsystem samt system för tillämpningar inom samhällsplaneringen.

6.1 Överföringssystem för driftsystemen

Skilda system för FR och IR skall enligt direktiven skapas genom utbrytning av FR och IR ur driftsystem I. Övergång till ADB skall ske parallellt för FR och IR. Det innebär att överföringsverksamheten kan bedrivas på det sätt som planerats och att systemavsnittet fastighetsdatasystemets överföringssystem för driftsystem endast i viss utsträckning berörs av delningen.

Överföringssystemets olika delsystem utnyttjar dataregistrerad information ur FR och IR för bl a kontroller av fastighetssamband och generering av data mellan systemen. Därför bör systemavsnittet betraktas som ett system som ej delas mellan FR och IR till följd av delningen av driftsystemet. Systemavsnittets uppdelning i delsystem blir sålunda oförändrad efter delning och får följande delsystemindelning.

Förändringar i systemavsnittet överföringssystem sker inom delsystemet slutredigering. I detta systemavsnitt skapas indata till laddningssystemen och förändringen gentemot driftsystem I består i att skilda produkter skall skapas för FR och IR.

Systemavsnittet överföringssystem innehåller 449 programmoduler. Inom delsystemet slutredigering finns 56 programmoduler. Antalet programmoduler väntas öka med 20 moduler inom detta delsystem till följd av delningen i FR och IR.

6.2 Laddningssystem

Utdata från överföringssystemets delsystem slutredigering utgör indata i laddningssystemen. Laddningssystemen består av ett antal delsystem – vart och ett av dessa avser laddning av en databas.

Vid delning av driftsystemet i skilda system för FR och IR skapas separata laddningssystem för respektive system. Delsystemet för laddning av den databas som innehåller fastighets-, samfällighets- och gabeteckningar blir i princip detsamma i båda systemen då databaserna DBFBF och DBIBF innehåller samma mängd beteckningar. Detsamma gäller delsystemen för laddning av systemtabellerna i databaserna DBFSY resp DBISY.

Laddningssystemets uppdelning i delsystem inom FR resp IR framgår av avsnitt 6.3 resp 6.4.

Laddningssystemet inom driftsystem I består av 63 programmoduler.

6.3 Fastighetsregistersystemet

FR-systemet kan med utgångspunkt från driftsystem I indelas i tre systemavsnitt nämligen laddningssystem, driftsystem och koordinatregistersystem.

FR-systemets uppdelning i systemavsnitt och delsystem blir följande (se vidstående sida).

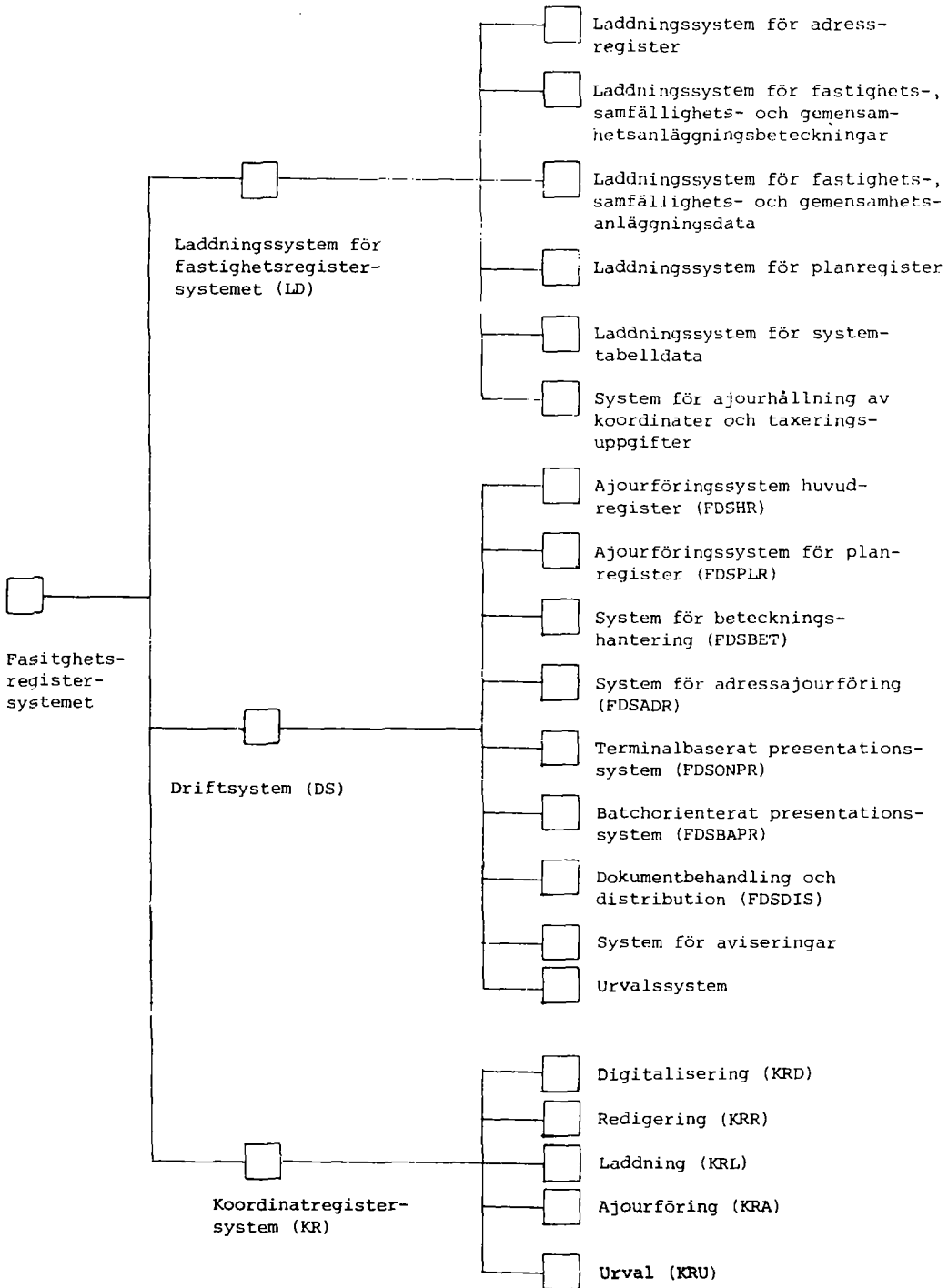
6.3.1 Fastighetsregistersystemets laddningssystem

De förändringar som genomförs i laddningssystemet avser delsystemet för laddning av fastighets-, samfällighets- och gemensamhetsanläggningsdata samt system för årligt underhåll av koordinater och taxeringsuppgifter. Förändringarna gentemot driftsystem I förorsakas av det reducerade innehåll databasen får till följd av utelämnade inskrivningsuppgifter.

Övriga delsystem genomgår smärre förändringar till följd av modifieringar i databasernas organisation. Antalet programmoduler blir i stort oförändrat gentemot laddningssystemet i driftsystem I och beräknas uppgå till 60.

SYSTEM

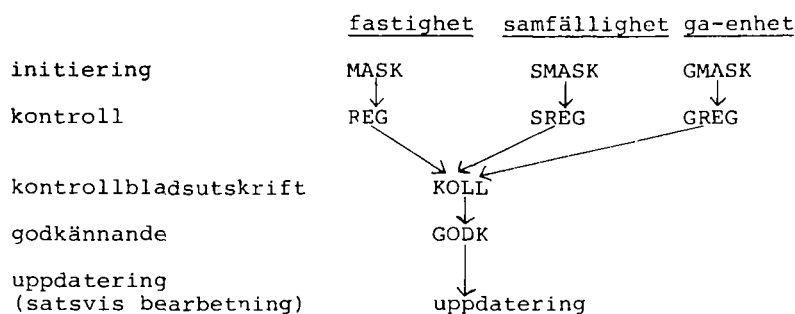
DELSYSTEM

6.3.2 Fastighetsregistersystemets ajourföringssystem för huvudregistret

Som redovisats i avsnitt 3.2 består FR av sex delregister nämligen huvudregistret, koordinatregistret, planregistret, kvartersregistret, adressregistret och GA-registret. Av dessa har kvartersregistret inte upprättats. GA-registret införs under första kvartalet 1979. Samtliga register med undantag av kvartersregistret kan ajourhållas i ovan rubricerade delsystem.

Delning av driftsystem I innebär inte någon principiell ändring av de ajourföringssystem som tagits fram för FR. Ajourföring av fastigheter, samfälligheter och gaenheter sker via ett gemensamt system, som för terminalanvändaren kan uppfattas som skilda system. Efter införandet av gemensamhetsanläggningsregistret 1979 sker ajourföringen med hjälp av följande transaktioner

Ärenden som skall påverka de skilda registren mellanlagras i databas DBFMF. Uppdatering av de skilda registren sker genom satsvis bearbetning utanför kontorstid. De databaser som därvid uppdateras beror på typ av ärende och kan vara DBFBA, DBFBF, DBFFA och DBFPL. Aviseringsinformation till IR m fl läggs i databas DBFSY. Ärende raderas efter uppdatering från DBFMF och kontorsinformation i systemdatabas DBFSY uppdateras.

Ajourföringssystemet blir för användaren praktiskt taget identiskt med motsvarande delsystem i driftsystem I. Till följd av stora förändringar i databasuppbyggnaden i fastighetsdatabasen (DBFFA) krävs ändringar i delsystemets programvara inför övergång till delade system för FR och IR. Den avisering av avtalsservitut som görs från IR till FRM kräver viss utvecklingsinsats. Planerad systemlösning innebär att avisering från IR mellanlagras i DBFMF varifrån FRM kan hämta information och godkänna för uppdatering i FR.

Antal programmoduler förväntas ej ändras nämnvärt i samband med delning. I driftsystem I är antalet moduler 287.

6.3.3 Fastighetsregistersystemets ajourföringssystem för planregister

Ajourföring av planregister kan ske utifrån i avsnitt 6.3.2 redovisade

system vad gäller förändring av gällande plans fastighetsredovisning. Inläggning av ny plan eller bestämmelse i planregistret sker via ett särskilt ajourföringssystem. Planregistret ajourförs på samma sätt som huvudregistret d v s planärenden mellanlagras. Som mellanlagringsutrymme används databasen DBFMP. Vid efterföljande satsvisa bearbetningar uppdateras databaserna DBFPL och DBFFA.

Planregistret innehåller endast levande planer och bestämmelser. Vid avregistrering av objekt i planregistret genererar systemet en beställning för utskrift av plankort. Efter utskrift raderas avregistrerad enhet från planregistret.

Ajourföringssystemet blir för användaren identiskt med motsvarande delsystem i driftsystem I. Till följd av vissa förändringar bl a vad gäller beställning av registerutdrag krävs ändringar i delsystemets programvara inför övergång till delade system för FR och IR.

Ajourföringssystemet för planregistret består av 68 programmoduler. Antalet förändras ej vid delning.

6.3.4 Fastighetsregistersystemets system för beteckningshantering

Delsystemet består av ett omfattande paket med programmoduler för ajourhållning, underhåll och registeruttag ur den databas som innehåller fastighets-, samfällighets- och gemensamhetsanläggningsbeteckningar. Dessa programmoduler utnyttjas i flertalet av delsystemen i såväl FR som IR-systemen.

Uppdelning av driftsystem I i skilda system för FR och IR påverkar ej organisationen av nämnda databas vad gäller FR. Befintliga moduler kan sålunda vad gäller FR användas i oförändrat skick. Däremot kommer systemavsnittet att tillföras ett antal moduler för att klara beteckningshanteringen vid avisering mellan FR och IR. Denna hantering är av vital betydelse för de båda systemens möjlighet att genomföra störningsfria aviseringar.

I driftsystem I består delsystemet av 90 programmoduler. I det nya FR-systemet beräknas antalet moduler till 120.

6.3.5 Fastighetsregistersystemets ajourföringssystem för adressregistret

Ajourföring av adressregistret sker till skillnad från huvud- och planregistren direkt utan mellanlagring i särskilt register. I samband med ärendeinmatning erhålls på terminalskrivaren bekräftelse på genomförd ajourföring.

Förutom det adressregister som finns tillgängligt från terminal finns ett sekvensiellt adressregister vilket förutom adress och fastighetsbeteckning innehåller uppgift om postnummer, ortnamn, adresskarta samt anmärkningar som knyts till adress. Detta register ajourhålls från terminal via ajourföringssystem för adressregister.

Ajourföringssystemet, som består av 65 programmoduler, berörs ej av delningen.

6.3.6 Fastighetsregistersystemets system för terminalbaserad presentation

I driftsystem I finns 13 olika transaktioner för informationssökning i FR. Vissa av dessa transaktioner hämtar data ur såväl FR som IR medan andra hämtar data i endera registret.

Efter delning av driftsystem I kommer 12 av de i driftsystem I tillgängliga transaktionerna för informationssökning att vara tillgängliga i FR-systemet. Av dessa används sju uteslutande i FR-systemet medan fem transaktioner används även i IR-systemet. De senast angivna transaktionerna kan ha olika funktion i respektive system och beskrivs separat i avsnitt 6.5. De tolv transaktioner för informationssökning som är tillgängliga i FR-systemet är följande

transaktionskod	används i		funktion
	FR	IR	
ADR	x		Ger fastighetsbeteckning för given adress
ADRL	x		Redovisar t ex alla gatunamn inom angivet område
AJOUR	x	x	Anger ärende för fastighet som är under ajourföring
BESTM	x	x	Beställning av formulär till terminal
BESTL	x	x	Beställning av olika bevistyper
BETL	x		Redovisar t ex alla traktornamn inom angivet område
FNAMN	x		Förkortning för beteckningsled
FÖRSL	x		Redovisa församlingsnamn, länskod, kommunkod och församlingskod
MEDD	x	x	Ge meddelande till driftgrupp vid CFD
PLAN	x		Redovisa information i planregistret
STAM	x		Redovisa stamträd för fastighet
VISA	x	x	Redovisa del av eller totalt innehåll för fastighet

Transaktionerna ADR, ADRL, BETL, FNAMN, FÖRSL, PLAN och STAM kommer att ha oförändrad funktion i det nya FR-systemet. Övriga transaktioner som beskrivs i avsnitt 6.5 får delvis eller helt nya funktioner. Då de dessutom förekommer både i FR och IR med olika funktioner blir ändring av transaktionskod nödvändig.

Antalet programmoduler uppgår i driftsystem I till 65. I fastighetsregistersystemet beräknas antal moduler uppgå till 55.

6.3.7 Fastighetsregistersystemets system för batchorienterad presentation

Inom detta delsystemavsnitt ryms de program som framställer olika former av registerutdrag ur FR nämligen

- Fastighetsbevis
- Samfällighetsbevis
- Anläggningskort
- Registerområdeskort
- Traktkort
- Plankort
- Kvarterskort.

Jämfört med motsvarande delsystem i driftsystem I kommer fastighetsbevis att få ny utformning då inskrivningsuppgifter och annan ägare utgår. Samtliga dokument ändras vad gäller redovisning av beställningsnummer och reskontranummer då dessa får ny utformning i FR-systemet. Uppgift om registeransvarig IM utgår i förekommande fall. I övrigt sker inga förändringar gentemot driftsystem I.

Antal programmoduler i delsystemet inom driftsystem I uppgår till 31. Inom FR beräknas antal moduler till 28.

6.3.8 Fastighetsregistersystemets system för dokumentbehandling och distribution

Detta delsystemavsnitt omfattar endast manuella rutiner i driftsystem I. Delning av systemet innebär separat dokumentbehandling för FR och IR varför instruktioner för de manuella rutinerna måste revideras (se vidare avsnitt 6.6 Allmänna synpunkter på hantering av bevis och avsnitt 6.7 Uppbörds- och reskontrasystem).

6.3.9 Fastighetsregistersystemets system för aviseringar

FR-systemet såväl sänder som mottager aviseringar. Uppgifter aviseras till IR-systemet, IM, lokal skattemyndighet, pastorsämbete, byggnadsnämnd och FBM. Systemet mottar aviseringar från IM, IR-systemet och länsstyrelse.

Avisering till IR-systemet sker dagligen. Denna avisering omfattar dels FR-uppgifter som tillförs IR genom direkt avisering utan att redovisas till IM, dels ärendeavisering som redovisas till IM. Den först nämnda aviseringen omfattar ca 70 milj tecken/år (175 000 ärenden/år).

Aviseringen sker via det aviseringsystem som beskrivs i avsnitt 6.8. Det systemavsnittet nyutvecklas.

Ärendeavisering beräknas ske på i princip samma sätt som i driftsystem I. Senare förändring och samordning med den ovan nämnda aviseringen kan dock bli aktuell. Den ärendeavisering som sker till IM omfattar ca 37 milj tecken/år (93 000 ärenden/år). Systemavsnittet måste till viss del omarbetas till följd av delningen.

Den direkta aviseringen från IR-systemet avser uppgift att fastighet upplåtes med tomträtt. Aviseringen som omfattar ca 2 000 ärenden per år aviseras dagligen från IR och tillförs FR-systemet ett dygn efter att uppgiften tillförts IR.

Avisering från länsstyrelse till FR-systemet avser taxeringsuppgifter. Aviseringen sker en gång per år och omfattar 3,5 miljoner ärenden efter allmän fastighetstaxering vart femte år och 300 000 ärenden övriga år. Aviseringsvolymen beräknas till 140 milj tecken resp 12 milj tecken. Systemet för omhändertagande av avisering förändras ej p g a delning i skilda system för FR och IR. Framtida systemändring kan dock bli nödvändig p g a förändringar i systemet för folkbokföring och beskattning.

Avisering till lokal skattemyndighet, pastorsämbete, byggnadsnämnd och FBM skrivs ut centralt i systemet och distribueras dagligen från CFD i takt med ändringarna i FR. Aviseringarna till lokal skattemyndighet och pastorsämbete torde dock kunna aviseras centralt till RSVs skattedator varifrån aviseringarna distribueras till respektive myndighet via terminalnätet för folkbokföring och beskattning. Systemavsnittet berörs ej av delning i separata system för FR och IR. Årlig volym beräknas till 350 000 ärenden/ år till lokal skattemyndighet och pastorsämbete och 175 000 ärenden/år till övriga. På sikt bör aviseringen läggas om till maskinell avisering när nytt system införts på folkbokföringens och beskattningens område.

För de kommuner som utnyttjar möjligheten med adressregister sker avisering av ändringar i sambandet fastighet — adress. Aviseringen sker periodvis till kommunen 6—12 ggr om året.

6.3.10 Fastighetsregistersystemets koordinatregistersystem

Koordinatregistersystemet består av delsystem för digitalisering, redigering, laddning, ajoufföring och urval.

Digitaliserings- och redigeringssystem används för datafångst av koordinatuppgifter från registerkartor för nya områden som skall tillföras koordinatregistret.

Digitalisering sker från speciella arbetsplatser som är utrustade med digitizer, textskärm och tangentbord. Arbetsplatserna är kopplade till en minidator av typ NORD-10 med skivminne. Uppläggnings av koordi-

natregistret föregår den övriga registeromläggningen.

Redigeringsystemet kontrollerar och bearbetar digitaliserade data så att laddning kan ske. Laddningssystemet skapar fyra databaser DBFBK, DBFKO, DBFKB, DBFRU. DBFBK innehåller fastighetsbeteckningar. DBFKO innehåller koordinatuppgifter. DBFKB är ett hjälpregister för ajourföring och innehåller kontrollinformation för kartblad samt uppgifter för transaktion av koordinater. DBFRU är ett hjälpregister för urval.

Ajourföring av koordinatregistret utförs av FRM som månadsvis sänder blanketter med uppgifter om förändringar per fastighet. En ajourföring baseras på ett registreringsärende, registerkarta och koordinatlista (en utskrift av innehållet i koordinatregistret).

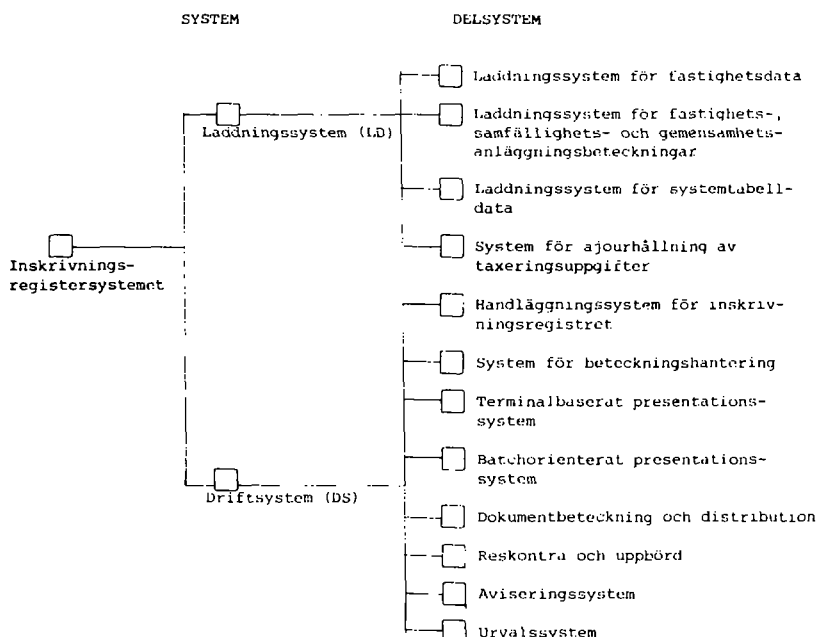
Ajourföringsblanketternas innehåll registreras vid CFD från speciella arbetsplatser som är utrustade med textskärm och tangentbord. Efter uppdatering skrivs ändringsblad till koordinatlistor ut. Inom områden där FR är omlagt till ADB aviseras förändringar till huvudregistret.

Urval från koordinatregistret kan ske med hjälp av fastighetsbeteckning eller med hjälp av koordinater för ett valfritt avgränsat område (polygon).

Hela koordinatregistersystemet består av ca 150 programmoduler. Systemavsnittet berörs ej av delning i separata system för FR och IR.

6.4 Inskrivningsregistersystemet

IR-systemet indelas med utgångspunkt från driftsystem I i två systemavsnitt nämligen laddningssystem och driftsystem. Varje systemavsnitt indelas i delsystem enligt följande.

6.4.1 Inskrivningsregistersystemets laddningssystem

Införandet av nya områden i fastighetsdatasystemet sker via överföringssystem och laddningssystem. I driftsystem I sker laddning av såväl FR-data som IR-data i ett gemensamt laddningssystem, där specifika IR-uppgifter behandlas i ett delsystem. Uppdelning i separata system för FR och IR medför dock att ett separat laddningssystem omfattande tre delsystem måste konstrueras.

Laddning av fastighetsbeteckningar (databas DBIBF) sker på i princip samma sätt som i FR-systemet men databasernas innehåll är ej identiskt. Antal beteckningar är detsamma i båda systemen. Skillnaderna består i att inskrivningsregistret saknar information om samfälligheter och gaenheter varför referens till sådana enheter i fastighetsdatabasen saknas. Laddning av fastighetsdatabasen (DBIFA) med inskrivningsuppgifter sker via ett separat delsystem. I detta laddningssystem sker även laddning av FR-uppgifter som skall finnas i IR-systemet och som erhålls från överföringssystemets redigeringsystem. Som ovan nämnts saknar fastighetsdatabasen i IR uppgifter om samfälligheter och gaenheter varför antalet registerenheter blir ca 2 % lägre än i FR vid tidpunkten för laddning.

Systemtabelldata omfattar uppgifter om ajourförande kontor vad gäller registerområdesbehörighet, adresser m m samt ingivartabeller. Dessa data införs via ett separat laddningssystem.

System för underhåll av taxeringsuppgifter används vid årligt underhåll av taxeringsuppgifter. Uppgifterna tillförs systemet via FRs koordinatregistersystem.

Laddningssystemet för IR utgör ett nytt systemavsnitt. Vissa delar av laddningssystemet i driftsystem I kan dock utnyttjas. Systemet beräknas omfatta 55 programmoduler.

6.4.2 Inskrivningsregistersystemets handläggningssystem

Det separata systemet för IR uppdelas liksom i driftsystem I i sex avdelningar för lagfart, tomträttsupplåtelse, tomträttsinnehav, inteckningar m m, anteckningar och äldre förhållanden. Detta innebär att det handläggningssystem som finns i driftsystem I kommer att — sett från användarna — användas i oförändrat skick. De förändringar som vidtas beror på delning av databaserna BASF och BASS samt dubblering av BASBF i driftsystem I.

Handläggningssystemet för IR består sålunda av drygt 20 transaktionstyper (en transaktionstyp kan bestå av flera typfall). Ärenden mellanlagras i databas DBIMF och uppdaterar IR efter dagsgodkännande av inskrivningsdagen. Uppdatering sker efter kontorstid och påverkar databasen DBIFA. Ärenden raderas från DBIMF och systemtabeller i DBISY uppdateras.

I anslutning till uppdatering av IR sker utskrift av olika bevis från inskrivningsväsendet. Dessa är pantbrev, vilandebevis, inskrivningsbevis och underrättelser.

Antalet programmoduler förväntas bli oförändrat gentemot motsvarande i driftsystem I och uppgår till 770.

6.4.3 Inskrivningsregistersystemets system för beteckningshantering

Detta delsystem omfattar till stor del samma programmoduler som motsvarande system i FR. Vissa programmoduler måste dock ändras då IR-systemet saknar information om samfälligheter och gaenheter. Dessutom måste några moduler tillföras för att möjliggöra inläggning av nya beteckningar i samband med avisering från FR. Antalet programmoduler beräknas uppgå till 120.

6.4.4 Inskrivningsregistersystemets system för terminalbaserad presentation

Det nya IR-systemet kommer för informationsuttag att ha tillgång till 6 olika transaktionstyper. Av dessa har en transaktion (VISI) oförändrad funktion medan övriga transaktionerna har nya funktioner. Då dessa transaktioner finns även i FR-systemet kommer transaktionskoderna att förändras (se vidare avsnitt 6.5).

De transaktioner för informationsuttag som är tillgängliga i IR-systemet är

transaktionskod	används i		funktion
	FR	IR	
AJOUR	x	x	Anger ärende för fastighet som är under ajourföring
BESTM	x	x	Beställning av formulär till terminal
BESTL	x	x	Beställning av olika bevis typer
MEDD	x	x	Ge meddelande till driftgrupp vid CFD
VISA	x	x	Redovisa del av eller totalt innehåll för fastighet
VISI		x	Redovisa inteckningsförhållande för fastighet även vad avser beviljad-i- och gällar-i-förhållanden

Antalet programmoduler inom detta delsystem beräknas uppgå till 50.

6.4.5 *Inskrivningsregistersystemets system för batchorienterad presentation*

Delsystemet inrymmer de program som framställer olika registerudrag. Inom IR-systemet kan framställas

Gravationsbevis

Gemensamt gravationsbevis.

Program för framställning av pantbrev, vilandebevis, inskrivningsbevis och underrättelser tillhör delsystemet IRs handläggningssystem.

Gravationsbeviset och gemensamma gravationsbeviset erhåller utökad information till följd av utökat innehåll i IRsystemet. Den nya uppgiften som tillförs båda bevisen är tidigare registerbeteckning.

Delsystemet beräknas omfatta 25 programmoduler.

6.4.6 *Inskrivningsregistersystemets system för dokumentbehandling och distribution*

Delsystemet omfattar liksom i driftsystem I endast manuella rutiner. De bevis som framställs inom IR-systemet skrivs ut på olika blankettbanor varför en omfattande manuell hantering är nödvändig vid kuvertering av försändelser. För att förenkla dokumenthanteringen krävs omfattande förändringar av de skilda bevisutskriftena. Dessa förändringar har ej varit möjliga att utreda inom ramen för den tid som avsatts för utredningen då en sådan fråga kräver omfattande kontakter med olika användare främst inom olika kreditorganisationer. En vidare utredning om utformning av olika bevis inom inskrivningsväsendet måste genomföras för att förenkla dokumentbehandling och distribution. I avvaktan på denna utrednings resultat sker inga omfattande förändringar inom delsystemet.

6.4.7 *Inskrivningsregistersystemets system för reskontra och uppbörd*

En av förutsättningarna vid utformning av driftsystem I var att systemet fullt utbyggt skulle omfatta ca en tredjedel av fastighetsbeståndet i riket. Det medför att systemet har vissa begränsningar. En begränsning gäller identitetsbegrepp för utgående expeditioner det s k reskontranumret. Vid delning av driftsystem I måste detta nummer omformas. I detta sammanhang bör övervägas om inte ett helt nytt reskontrasystem skall utformas för inskrivningsregistersystemet då reskontrarutinen i system S som används i driftsystem I ej är lämplig med nuvarande utformning. (Se vidare avsnitt 6.7).

6.4.8 *Inskrivningsregistersystemets aviseringssystem*

IR-systemet skall innehålla system för såväl mottagande som sändande av aviseringssuppgifter. IR skall avisera uppgifter till FR-systemet, FRM,

lokal skattemyndighet och statistiska centralbyrån (SCB). Systemet aviseras uppgifter från FR och länsstyrelse.

Avisering till FR-systemet planeras ske dagligen. Uppgifterna sammanställs av uppdateringsprogrammet i IRs handläggningssystem och information struktureras på det sätt som anges för aviseringssystemet från FR till IR vilket beskrivs i avsnitt 6.8. Aviseringarna omfattar tomträttsupplåtelse och volymen beräknas till ca 60 000 tecken/år (2 000 ärenden/år). Detta systemavsnitt nyutvecklas.

Avisering till FRM avser avtalsservitut. Omfattningen beräknas till 15 000 ärenden per år eller ca 6 milj tecken. I driftsystem I sker denna avisering per post. Nytt system för denna avisering föreslås utvecklat. Systemet konstrueras så att IR-systemet skapar dagligt aviseringsunderlag i samband med ärendeuppdatering som sker under kväll och natt. Vid efterföljande terminalarbetstid sänds aviseringsuppgifterna från IR till FR varefter aviseringen tillförs mellanlagringsregistret i FR under kvällen. Denna information är sedan åtkomlig från FRM nästa dag d v s 1,5 dygn efter att informationen tillförts IR.

Avisering från FR vilken bearbetats i aviseringssystemet som beskrivs i avsnitt 6.8 är mer omfattande och beräknas till 70 milj tecken/år (175 000 ärenden/år). Även denna avisering sker dagligen och uppgifterna tillförs IR-systemet efter att daglig uppdatering med inskrivningsärenden skett. Systemavsnittet nyutvecklas.

Avisering till lokal skattemyndighet avser uppgifter om sökta lagfarter m m. Denna avisering sker månadsvis. I driftsystem I sker avisering med hjälp av kopia av dagboksblad. Rutiner bör dock utarbetas tillsammans med RSV för att möjliggöra maskinell avisering. Den årliga volymen uppgår till 24 milj tecken/år (400 000 ärenden/år). Eventuellt maskinellt system nyutvecklas.

De uppgifter som aviseras från länsstyrelse till IR-systemet är av två slag. Dels aviserar länsstyrelse nya taxeringsuppgifter en gång per år dels aviserar länsstyrelse förändringar i adresser, civilstånd och ev omyndighet för ägare varannan vecka.

Beträffande taxeringsuppgifter utförs i dagens system omfattande databehandling med hjälp av en särskild nyckelfil och taxeringsuppgifter i FR-systemets koordinatregistersystem. Denna behandling är nödvändig då fastighetsdatasystemet och fastighetstaxeringsbandet har olika identifikationsbegrepp. Samordningsdiskussion pågår mellan CFD och RSV inför omläggning av systemen för folkbokföring och beskattning. Löses frågan på det sätt att RSV inför officiell registerbeteckning i alla led kan nyckelfilen i FRs koordinatregistersystem utgå och aviseringen av taxeringsuppgifter direkt bearbetas i IRsystemet utan att gå via koordinatregistret. Systemet för folkbokföring och beskattning beräknas i denna del vara klart till fastighetstaxeringen 1981 varför avisering från länsstyrelse direkt till IR kan ske från denna tid under förutsättning att

samordningsproblemen lösts. Detta förutsätter också kvalitetshöjning hos taxeringsregistrens registerbeteckningar. Avisering av taxeringsuppgifter omfattar 3,5 milj ärenden vid allmän fastighetsaxering vart femte år och 300 000 ärenden per år åren däremellan. Det innebär i antal tecken 300 milj tecken resp 25 milj tecken. System för förändring av taxeringsuppgifter i IR-systemet kan med hänsyn till vad som ovan redovisats komma att nytutvecklas. Taxeringsuppgifterna tillförs IR-systemet med hjälp av system för underhåll av taxeringsuppgifter.

Avisering från länsstyrelse av förändring i ägaruppgifter sker på samma sätt som i driftsystem 1. Systemet som bygger på användning av personreferensregistret (DBIPE) behöver ej ändras p g a uppdelning i skilda system för FR och IR, men den systemlösning som finns i driftsystem 1 är icke tillfredsställande ur driftsynpunkt varför systemet måste revideras. Revisionen beräknas genomföras efter delningen. Revisionen kan dessutom bli nödvändig om en framtida övergång att hämta uppgifter från SPAR (samordnat person- och adressregister) beslutas.

Aviseringsvolymerna i detta systemavsnitt är omfattande och uppgår till 105 milj tecken/år (500 000 ärenden/år).

Avisering till SCB sker månadsvis och omfattar underlag till rättsstatistik. Aviseringen sker med hjälp av dels en lista dels ett magnetband. Underlaget erhålls från handläggningssystemet. Systemdelen förändras ej p g a delningen i separata system för FR och IR.

6.5 Gemensamma frågerutiner

Av de 13 olika transaktionerna för informationssökning i driftsystem 1 används 5 i såväl fastighets- som inskrivningsregistret. Dessa är

transaktionskod	används i		funktion
	FR	IR	
AJOUR	x	x	Anger ärende för fastighet som är under ajouurföring
BESTM	x	x	Beställning av formulär till terminal
BESTL	x	x	Beställning av olika bevistyper
MEDD	x	x	Ge meddelande till driftgrupp vid CFD
VISA	x	x	Redovisa del av eller totalt innehåll för fastighet

Dessa transaktioner kommer i ett delat system för FR och IR finnas i båda systemen antingen med samma funktion i respektive system eller med skilda funktioner som konsekvens av systemens olika register-innehåll. Transaktionerna erhåller olika transaktionskoder i resp system.

Transaktionen AJOUR delas upp i två nya transaktioner med skilda funktioner. Den som används i FR och kommer att redovisa dagboksnummer för FR-ärende som skall påverka innehållet för viss fastighet i FR. Motsvarande IR-transaktion kommer att redovisa dagboksnummer för IR-ärende som skall påverka viss fastighet i IR. Uppgifter om de skilda systemens ajouurföringsärenden aviseras ej mellan systemen varför uppgift om pågående ärenderegistrering i det ena systemet ej kan erhållas i det andra systemet.

Transaktion BESTM är en servicetransaktion som lägger ut önskat formulär på textskärmen. Dessa formulär utgör indata till andra program i systemen såsom beställningsformulär, formulär för ärendegodkännande etc. Då resp system har olika uppsättning av program kommer transaktionen BESTM ha olika uppsättning formulär för de skilda systemen medan funktionen i princip är densamma.

För att erhålla information om innehållet i fastighetsdatasystemet via centralt utskrivna dokument används transaktion BESTL. Då skilda dokument erhålls i FR-systemet resp IR-systemet kommer transaktionen att ha olika funktion mot FR resp IR. Dessutom kommer transaktionen i FR att sakna möjlighet att använda ingivarnummer då denna funktion saknas i FR.

Följande dokument kommer att kunna beställas från FR:

- Fastighetsbevis
- Samfällighetsbevis
- Anläggningskort
- Registerområdeskort
- Traktkort
- Plankort
- Kvarterkort

Från IR kan följande dokument beställas:

- Gravationsbevis
- Gemensamt gravationsbevis.

Beställning av dokument sker till det system som har möjlighet att expediera beställningen. Sålunda skall fastighetsbevis beställas från FR (transaktion med arbetsnamn FBESTL). Gravationsbevis och gemensamt gravationsbevis beställs hos IR (transaktion med arbetsnamn IBESTL).

Transaktionen MEDD används för att sända meddelanden till driftledningsgruppen vid CFD. Sådana meddelanden kan avse iakttagna fel eller ofullkomligheter i registerinnehåll eller programfunktioner. Transaktionen kommer att ha oförändrad funktion i resp system.

Information om fastigheter samfälligheter och gaenheter erhålls med transaktionerna VISA eller VISAS, där den första presenterar informationen på textskärmen och den senare skriver ut densamma på skrivare. Informationen är uppdelad i informationsgrupper, f n 26 olika grupper. Dessa kan väljas helt fritt, antingen genom att ange informationsnumren som är av intresse eller genom att ange speciella gruppinformationsnummer eller genom att begära all information om en eller flera fastigheter. Följande frågenummer (informationsgrupper) finns:

1	GODKÄND FR, AKTUALITETSDATUM IR	16	AVSKILD MARK
2	ÖVRIGT	17	RÄTTIGHETER
3	FÖRSAMLING, MOTSVARAR TOMT	18	PLANER, BESTÄMMELSER
4	TIDIGARE BETECKNING	19	TAXERINGSUPPGIFTER
5	URSPRUNG	20	ANNAN ÄGARUPPGIFT
6	AVREGISTRERAD SE	21	LAGFART
7	ADRESS	22	TOMTRÄTTSUPPLÄTELSE
8	AREAL	23	TOMTRÄTTSINNEHAV
9	KOORDINATER, KARTA M M	24	INTECKNINGAR M M
11	SÄRSKILT FISCHE	25	ANTECKNINGAR
12	ANDEL I SAMFÄLLIGHET	26	ÄLDRE FÖRHÅLLANDEN
13	SKATTETAL, SAMFÄLLIGHETS ART	30	=21-26
14	DELÄGANDE FASTIGHETER	31	=1, 5, 8, 16-17, 19, 21-25 (motsvarar gravationsbevis)
15	ÅTGÄRDER		

I både FR och IR-systemet kommer att finnas följande uppgifter: frågenr 1, 2, 3 (församling) 4, 5, 6, 8, 12 (andel i ga), 13, 15, 16, 17 och 19.

I FR-systemet enbart: frågenr 3 (totalt), 7, 9, 11, 12 (totalt), 14, 18 (totalt).

I IR-systemet enbart: frågenr 20—26, 30 och 31.

Då IR saknar uppgift om samfälligheter och ga-enheter kan frågor på sådana enheter ej besvaras i IR-systemet.

Det skall ytterligare understrykas att transaktionen VISA i driftsystem I kommer att ersättas med två nya transaktioner (arbetsnamn FRVISA resp IRVISA). Dessa transaktioner redovisar efterfrågat data ur FR- resp IR-systemet. Däremot hämtar transaktionerna ej information ur det andra systemet. Någon sammanställd information ur båda registren kan sålunda ej erhållas.

6.6 Program för framställning av bevis

Uppdelningen på separata FR- och IR-system påverkar bevisframställningen på bl a följande sätt.

Nuvarande gravationsbevis och fastighetsbevis (det sistnämnda gäller som gravationsbevis, men innehåller viss ytterligare FR-information), som är integrerade FR- och IR-dokument, ersätts av ett gravationsbevis från IR-systemet resp ett fastighetsbevis från FR-systemet. Nuvarande program för framställning av bevis enligt fastighetsbeviskungörelsen ändras och inordnas i IR- resp FR-systemet.

Nuvarande kedjebankett (CFD 300), som är gemensam för alla bevis enligt fastighetsbeviskungörelsen, kan inte användas efter delningen. Ändring av baksidestexten är ofrånkomlig, men även framsidans utformning bör diskuteras. Bl a med hänsyn till förväxlingsrisken bör det övervägas, om inte tryck och färg bör vara olika på de nya gravationsbevisen resp dokumenten från FR-systemet och om det inte av framsidans förtryck bör framgå att dokumenten härrör från domstols- resp lantmäteriväsendet. Det kan också ifrågasättas, om båda de nya kedjebanketterna behöver uppfylla de säkerhetskrav som gällt för den nuvarande banketten.

Dokumentet från FR- resp IR-systemen kommer att framställas i separata körningar. Även efterbehandling, sortering och kuvertering kommer att ske separat. För användarna innebär detta att samsortering till en försändelse av samtidigt beställda FR- och IR-dokument inte längre kan ske. Genom att bevisframställningen, i synnerhet framställningen av avgiftsbelagda bevis, kommer att ha mycket liten volym på FR-sidan jämfört med IR-sidan kan närmare undersökningar komma att leda till olika rutiner för utskrift, distribution och uppbörd i fråga om FR- och IR-dokument. Bl a måste beaktas de uppsättnings-, efterbehandlings- och sorteringskostnader som följer med varje särskild bankettbana och därmed uppstår särkostnader p g a delningen.

I samband med framställningen av själva bevisen framställs vissa andra utdata, som också påverkas av delningen. Det gäller dels debiteringsuppgift/följesedel samt postförskottsblankett, vilka åtföljer försändelserna, dels olika interna listor och magnetband, vilka hos CFD används i samband med bokföring, statistik och dokumentation rörande expeditionerna. I huvudsak rör det sig här om en uppdelning av materialet i en IR- och en FR-del och en tids- och innehållsmässig anpassning till delningen av sådant systemunderhåll, som hade behövts även i driftsystem l. Det sistnämnda gäller bl a reskontrasystemet, som behandlas i avsnitt 6.7 nedan, och utformningen av debiteringsuppgift/följesedel samt postförskottsadresskort, som i och för sig behöver ses över för att ge mottagarna bättre information, men i och med delningen också kan anpassas till resp användningsområde, d v s IR- resp FR-försändelser.

6.7 Uppbörds- och reskontrasystem

I det totala uppbörds- och reskontrasystem som hanterar de i fastighetsdatasystemet debiterade stämpelskatterna och expeditionsavgifterna ingår, förutom vissa avsnitt av fastighetsdatasystemet, även utnyttjande av system S med dess kundreskontrarutin och postgirots OCR-system. Transaktionerna mellan de tre berörda ADB-systemen överförs till stor del i maskinellt läsbar form. I samband med bevisframställningen producerar fastighetsdatasystemet dels maskinellt läsbara postförskottsin-

betalningskort, som efter betalning inläses i postgirots OCR-system, dels magnetband som läses in i system S via dess kundreskontrarutin. Postgirots OCR-system framställer också magnetband som läses in i system S.

Nuvarande uppbörds- och reskontrasystem kan tekniskt sett överföras till de separata FR- och IR-systemen utan andra förändringar än de som krävs för att i bokföringen och i fråga om försändelsernas identitetsbegrepp kunna hålla FR- och IR-expeditionerna åtskilda.

Att döma av erfarenheterna från driftsystem I i Uppsala län kan det emellertid antas, att FR-systemet efter delningen kommer att svara för knappt 10 % av det totala antalet försändelser och att den alldeles övervägande delen av FR-försändelserna kommer att vara avgiftsfria. Med hänsyn till särkostnaderna för uppsättning av postförskottsblankettbana och magnetband i de separata FR-körningarna torde det därför vara lämpligare att hantera FR-systemets avgiftsbelagda expeditioner manuellt.

Mot bakgrund av erfarenheterna från driften i Uppsala län och ökningen av transaktionsvolymen genom fastighetsdatasystemets införande i nya områden står det vidare klart att uppbörds- och reskontrasystemet redan under de närmaste åren måste underhållas i olika avseenden. Det som främst behövs är fullständig automatisering av betalningspåminnelser, ett mer lätthanterligt identitetsbegrepp för utgående expeditioner, minskning av antalet kassabokföringstransaktioner i system S samt åtgärder för att nedbringa behovet av arkivutrymme. Sannolikt kan dessa behov endast tillgodoses genom framtagande av ett nytt reskontrasystem och övergång till microfiche i stället för de utdatalistor som arkiveras som räkenskapsmaterial.

6.8 System för avisering från fastighets- till inskrivningsregistersystemet

I de föreslagna systemen för FR och IR, ingår vissa uppgifter i båda systemen. Uppgifterna ajourhålls i ett av systemen genom ärendehandläggning från registermyndighet. Det åligger sedan driftorganisationen att ombesörja avisering av förändringar till det andra systemets driftorganisation som ser till att uppgifterna införs i register vid rätt tidpunkt.

Det är av yttersta vikt att avisering sker av alla förändringar som görs av informationslag som skall aviseras. Den systemlösning som valts för att lösa aviseringsproblematiken bygger på användande av den driftlogg som produceras vid drift av respektive system. Driftloggen skapas vid såväl online- som satsvisa bearbetningar. Driftloggen innehåller uppgifter om alla gjorda databasförändringar varför ingen aviseringsinformation kan gå förlorad. Dessutom innehåller driftloggen aktuell information även om avbrott inträffat i bearbetning till följd av dator- eller programfel.

Nedanstående skiss visar systemlösningen för den del av aviseringarna mellan systemen som utgör följdverkan av databasuppdateringarna.

Driftlogg över ändringar som skall aviseras

Urval och redigering till neutralt format (gränssnitt)

Sändning till mottagande system (om systemen är geografiskt skilda).

Redigering från neutralt format till systemberoende format.

Ajourföring av databaser.

De skilda momenten har följande innebörd:

- Det system som skall avisera har infört alla ändringar under dygnet i databaserna och loggat dessa på magnetband.
- En överenskommelse finns mellan systemen om vilka förändringar, eventuellt kompletterade med identifierande uppgifter, som skall överföras. Detta urval redigeras från det sändande systemet till en överkommen neutral form och läggs ut på ett aviseringsregister.
- Om systemen är geografiskt skilda sänds data över telenätet till ett mottagande aviseringsregister. Detta är inte aktuellt under etapp I.
- Det mottagande systemet hämtar data från aviseringsregistret, identifierar de databaser och segment som skall förändras och redigerar uppgifterna till systemets interna form.
- När alla uppgifter kontrollerats och redigerats uppdateras berörda databaser.

6.9 Generellt urvalssystem

Delning av driftsystem I i separata system för FR och IR innebär att sammanställning av information som kräver uppgifter ur båda registren försvåras. Dels kan informationen finnas vid olika datacentraler beroende på beslutad driftmiljö, dels kan registren på sikt förändras och ha olika struktur.

För att möjliggöra ett likformigt datauttag ur respektive system utformas ett generellt urvalssystem. Data redovisas fastighetsvis och enligt fastställd layout oberoende av hur senare bearbetningar skall ske.

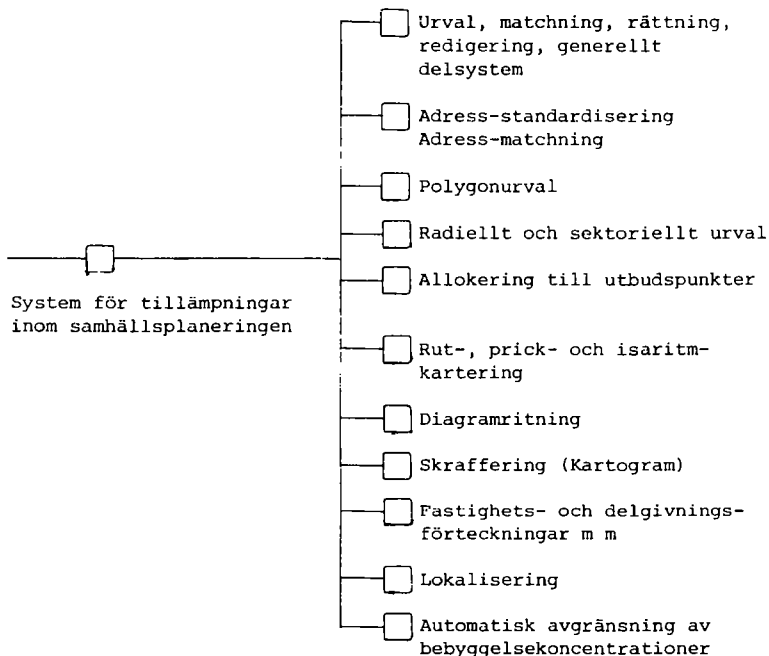
Datauttag kan endast ske med angivande av fastighetsbeteckning och lista över vilka data som önskas enligt fastställd förteckning.

I FR- resp IR-systemet finns ytterligare ingångar till registren. Möjlig-

het att söka information med utgångspunkt från koordinatuppgifter, fastighets adress, ägares person- eller organisationsnummer och planaktbeteckning resulterar i olika bearbningssteg där första steget innebär att sökbegreppet översätts till fastighetsbeteckning varefter begärt datauttag kan ske. I sådana fall skall beställning av datauttag göras i det system som har tillgång till det angivna sökbegreppet.

6.10 System för tillämpningar inom samhällsplaneringen

Delningen av driftsystem I kommer givetvis att påverka även utnyttjandet för samhällplanering. I de delade systemen kommer utnyttjandet för samhällplanering och liknande, t ex forskning, att tillgodoses i systemet för tillämpningar inom samhällsplaneringen (SP), vars olika delar framgår av nedanstående figur.

Sambanden mellan SP-systemet och FR- respektive IR-systemen finns dels via det i avsnitt 6.9 beskrivna urvalssystemet dels via koordinatregistersystemets delsystem för urval. SP-systemet består av flera delsystem.

I det generella delsystemet för urval, matchning och redigering görs ett urval och en omformning av de uttag som gjorts från FR och IR för vidare bearbetning i övriga delsystem eller andra ADB-system. För att skapa koordinatsatta data matchas urvalet med uttag ur andra datakällor såsom folkbokföringens personband och fastighetsprisstatistikens

lagfartsband. Eftersom matchning på adress är relativt speciell har den förts till ett eget delsystem. Genom redigering kan utdrag efter speciella önskemål presenteras liksom enkla tabelluppställningar.

De övriga delsystemen är alla avsedda för bearbetning av koordinatsatta data. Med polygonurval förstås att man avgör till vilken polygon varje koordinatsatt enhet hör. Vid radiellt och sektoriellt urval utgörs polygonerna av områden som avgränsas av att man från en punkt drar ett antal sektorer och låter samma punkt vara medelpunkt för ett antal cirklar. Exempel på användning är alltifrån bullerzoner för flygplatser och katastrofplanering kring kärnkraftverk till beräkning av kundunderlag för dagligvarubutiker i glesbygd.

Med allokering till utbudspunkter menas att varje tänkbar kund tilldelas den närmaste utbudspunkten för varje servicekategori. Varje utbudspunkt har koordinatsatts och kan t ex vara busshållplats eller dagligvarubutik. Den kund som har längre än ett visst maximiavstånd till närmaste utbudspunkt kan om så önskas föras till en särskild datamängd för vidarebearbetning till prickkarta. Även i övrigt kan det till polygoner, sektorer och utbudspunkter fördelade materialet presenteras grafiskt i andra delsystem, men i huvudsak sker presentationen i form av förteckningar och tabeller i det generella delsystemet för redigering.

I SP-systemet har särskilt stor uppmärksamhet ägnats åt grafisk presentation i form av tematiska kartor. Rut-, prick- och isaritmkartering av befolkningsdata har hittills haft relativt stor omfattning men även bebyggelse typer, fastighetsförvärv och taxeringsvärden karteras på detta sätt. Diagramritningen används som ett komplement till den tematiska kartan där diagrammet ger en överskådlig presentation av en komplex variabel för ett större område. Med skraffering avses ett yttäckande mönster, t ex linjeraster, som läggs över ett geografiskt område i form av en polygon. Skrafferade kartor kan endast göras för klassindelade variabler på så sätt att ett intervall svarar mot ett visst mönster eller för sk kvalitativa variabler där ett visst mönster svarar mot en egenskap. Diagram och skrafferade kartor (även kallade kartogram) kan alltid också redovisas i tabellform. Kartan är endast avsedd att redovisa den rumsliga dimensionen. Fastighets- och delgivningsförteckningar inrymmer ett flertal olika förteckningstyper som behövs vid åtgärder enligt byggnadslagen, naturvårdslagen, vattenlagen o s v. Dessa förteckningar är den enda hittills framtagna produkten som kräver information ur både FR och IR och således det enda delsystemet som påverkas av delningen.

Med lokalisering menas en enkel matematisk modell för beräkning av läget för ett antal servicepunkter på så sätt att det sammanlagda förflyttningsavståndet för alla kunder för att nå den närmsta servicepunkten minimeras. Kännedom om modellen har ännu inte spridits men den har ändock använts för lokalisering av högstadieskola i Tierps kommun samt låg- och mellanstadieskolor i Lidköpings kommun.

Automatisk avgränsning av bebyggelsekoncentrationer innehåller metoder för lokalisering och avgränsning av mindre bebyggelsekoncentrationer samt för sammanställning av information för de avgränsade områdena. Denna information är intressant vid byggnadslovsprövning av kompletteringsbebyggelse, bedömning av vatten- och avloppsfrågor samt för markhushållningsplanering m m. Delsystemet är ännu inte produktionsanpassat, men en försöksproduktion har genomförts för Uppsala kommun.

6.11 Operativsystemfrågor

Fastighetsdatasystemets drift genomförs nu på en dator av modell IBM 370/155 och med operativsystem OS/MVT. Samma dator skall användas för de nya FR- och IR-systemen under en första etapp.

Operativsystemet OS/MVT uppfyller de funktions- och säkerhetsmässiga krav som bör ställas på ett operativsystem i den miljö driften sker under etapp 1. Det skall då konstateras att miljön i det närmaste är att betrakta som en dedicerad anläggning och att andra system ej kan störa driften på det sätt som är möjligt vid drift vid datacentral som har omfattande servicebyråverksamhet. Byte av operativsystem för att minska risken för manipulation i systemen utifrån andra system torde ej behövas under förutsättning att andra kundsystem ej tillförs anläggningen.

Operativsystemet OS/MVT har dock ersatts av andra modernare operativsystem varför underhållet av OSV/MVT upphört. Det innebär inte någon nackdel då de operativsystemdelar som används sedan lång tid är uttestade vid flera datacentraler varför felfrekvensen är praktiskt taget noll. Däremot saknar operativsystemet stöd för ny hårdvara som kan komma att annonseras vilket medför att ny teknologi ej kan utnyttjas.

En övergång till ett modernare operativsystem av det slag som här åsyftats kan beräknas kräva en resursinsats av ett par personår.

Eventuellt byte av operativsystem bör övervägas när ny datorutrustning installeras, dvs efter den första etappen. Detta operativsystem bör då bli bero på datorns storlek och systemets driftmiljö. En övergång till modernare operativsystem kan inte ske på den nuvarande anläggningen (IBM 370/155).

Något alternativt operativsystem till OS/MVT förutses ej under första etappen och beaktas ej i systemomläggningen.

6.12 Styrsystemet AROS/ROSAM

I samband med att IBMs databas/datakommunikationssystem IMS/360 utgick ur sortimentet och ersattes av IMS/VS gjorde CFD i samarbete med DAFA, Statskonsult och KR-konsult en utvärdering av fastighetsdatasystemets krav på styrsystem samt en genomgång av tänkbara i

marknaden förekommande generella styrsystem.

Utvärderingen har dokumenterats i två rapporter, DB/DC-system för driftsystem 1 som rikssystem 1976-02-09 och jämförande prestandastudie mellan IMS och AROS/ROSAM i fastighetsdatasystemet 1976-06-02.

Av de system som studerades bedömdes AROS/ROSAM vara bäst lämpat för fastighetsdatasystemet. De främsta motiven för denna bedömning var framför allt systemets prestanda samt dess säkerhetsfunktioner och möjligheten att regionalisera stora databaser i fristående och oberoende deldatabaser. Ett ytterligare skäl var att övergången från IMS till AROS/ROSAM skulle kräva jämförelsevis mycket små resursinsatser eftersom systemen är närbesläktade.

Övergången till AROS/ROSAM skedde i januari 1978.

Delningen av fastighetsdatasystemet medför ej några betydande förändringar i kraven på styrsystem. De krav som ställs på de skilda systemen vad gäller drift i flera datorer med möjlighet att skicka frågor mellan dessa kan erhålla tillfredsställande lösning i styrsystemet. Något systemmässigt hinder mot användande av AROS/ROSAM finns sålunda icke.

Ett byte av styrsystem kräver i allmänhet stora resurser. Vid de undersökningar som gjordes av CFD i samarbete med två konsultföretag år 1976, beräknades att en övergång från IMS/360 till IMS/VS skulle kräva 15 personår. En övergång till AROS/ROSAM beräknades ta i anspråk högst 25 personår, medan övergångskostnaderna för övriga studerade system (ADABAS, IDMS, TOTAL och SYSTEM 2000) i betydande grad beräknades överstiga motsvarande kostnader för IMS/VS och AROS/ROSAM.

Övergången till AROS/ROSAM, som genomfördes, kom att kräva 17 personår.

6.13 Drifrutiner

Delningen av driftsystemet i skilda system för FR och IR innebär förändringar av befintliga drifrutiner men även tillskapande av nya rutiner.

Förändringar och tillägg blir aktuella framför allt beträffande följande systemavsnitt och delsystem:

- Överföringssystem — delsystem redigering
- Laddningssystem — anpassning till separata system FR — IR
- System för batchorienterad presentation — i princip en dubbling av nuvarande drifrutiner
- Uppbörds- och reskontrasystemförändringar i enlighet med vad som sägs i avsnitt 6.7
- Avisering FR — IR. Nya rutiner
- Generellt urvalssystem. Nya rutiner.

Förutom ovanstående måste ny driftdokumentation framställas samt omfattande förändringar göras av innehållet i det data dictionarysystem som idag används för att hålla reda på samband mellan system — program — moduler — databaser/register — databassegment/poster m m.

Då det gäller styrsystemet måste samtliga databasdefinitioner, randomiseringsmoduler samt beskrivningar av samband program — databaser — databassegment arbetas om och genereras.

Även beskrivningen av samband terminaler — transaktioner måste förändras och genereras bl a p g a förändrade och tillkommande transaktionskoder samt system för sammankoppling av datorer.

Slutligen måste rutiner för konvertering av befintliga databaser framställas.

7 Systemen från användarsynpunkt, dokument m m

7.1 Registermyndigheternas ärende- och handläggningsrutiner

Registermyndigheternas hantering av ärenden förändras inte genom skapandet av skilda system. Den skillnad mellan FRM och IM som idag finns när det gäller ärendehandläggningen består. FRM registrerar i princip information om redan fattade beslut under det att IM prövar, beslutar och registrerar.

Delningen får naturligtvis konsekvenser för registermyndigheterna genom att en del funktioner på terminalerna måste ändras. Ändringarna bedöms dock bli få. Genom att IR-systemet ges tillgång till alla de FR-uppgifter som IM behöver för sin handläggning behöver IMs handläggningsprogram inte ändras ur handläggningssynpunkt. De systemtekniska ändringarna framgår av avsnitt 5.

Vid registrering i FR införs eller ändras registeruppgifter genom generella handläggningsprogram. Vid ärendehandläggning i FR ingår ett inledande skede, registerförberedelse, där registerinformation beställs till registermyndighetens skrivare. Delningen medför inga förändringar när det gäller tillgång till FR-uppgifter. Vid åtminstone en ärendetyp måste IR-uppgifter användas. FR skall redovisa avtalsservitut under informationslaget rättigheter och redovisningen sker både på tjänande- och härskandesidan. På båda sidor anges härskande respektive tjänande fastighet. Nyttillkomna, förändrade eller dödade avtalsservitut aviseras från IM till FRM. Maskinell avisering införs i samband med delningen. Efter delningen får FRM tillgång till IRs avtalsservitut genom att ställa en separat fråga till IR-systemet. Antalet ärenden hos FRM avseende avtalsservitut uppgår till ca 15 000 per år.

Registermyndigheternas möjligheter att lämna information från både FR och IR blir desamma som för övriga användare, se avsnitt 7.3

7.2 Officiella dokument

Innehållet i de officiella registerutdragen regleras i driftsystem I i en särskild beviskungörelse. Förslag till ändringar av författningsregleringen presenteras i avsnitt 10.

Delningen innebär såsom framgår av direktiven att fastighetsbevis och andra handlingar, som tas ut i löpande produktion och innehåller uppgifter ur både FR och IR, inte kan tas fram maskinellt på sätt som sker i driftsystem I.

Dokumentet beställs från registermyndigheterna eller från andra anslutna användare. Utskrift sker sedan vid datacentralen och distribueras till beställaren.

Fastighetsbeviset föreslås efter delningen redovisa fastighetsregistrets uppgifter om en fastighet. Exempel på ett fastighetsbevis finns bifogat sist i detta avsnitt. I samfällighetsbeviset utgår avdelningen annan ägare. Delningen innebär inga ändringar för övriga officiella utdrag ur FR.

Detaljerat innehåll framgår av förslaget till ändring av fastighetsregisterkungörelsen, se avsnitt 10.

I det separata FR-systemet kommer följande författningsreglerade dokument att kunna framställas från fastighetsregistret.

Fastighetsbevis	Plankort
Samfällighetsbevis	Kvarterskort
Traktkort	Anläggningskort
Registerområdeskort	

Gravationsbeviset skall i det separata IR-systemet, enligt direktiven, innehålla både FR- och IR-uppgifter. Utökning med FR-uppgifter utöver dem som finns i gravationsbevis enligt gällande beviskungörelse har diskuterats. Församling, tidigare beteckning, skattetal, fastighetsrättsliga åtgärder och uppgift om annan ägare är de informationslag som är åtkomliga vid den högre ambitionsnivån (91 % alternativet). Bilaga I i promemoria 36:5 anger en inriktning att gravationsbeviset skall utökas med samtliga här uppräknade informationslag. Erfarenheterna från drift med rättsverkan i Uppsala län talar emot en sådan utökning. Vid de mycket ingående diskussioner med olika grupper användare som föregick utformningen av nuvarande gravationsbevis (i driftsystem I) fanns tillgång till alla uppgifter i FR. Sedan ADB-systemen fick rättskraft för Uppsala län har på olika sätt framkommit att användarna har funnit att utformningen varit bra. Det gemensamma gravationsbeviset har i något fall utsatts för kritik, dock inte från innehållssynpunkt. Den samtidigt med övergången till ADB verkställda beteckningsreformen har gjort att krav rests på att gravationsbevisen tillförs uppgift om tidigare beteckning. Detta har förklarats med att äldre handlingar redovisar den tidigare beteckningen varför koppling saknas till de nya registerbeteckningarna. Förslag läggs därför att gravationsbeviset i jämförelse med gällande beviskungörelse utökas med uppgift om tidigare registerbeteckning. Redovisningen av andel i gemensamhetsanläggning avses införas i samband med införande av ga-registret. I övrigt blir innehållet oförändrat. Utformningen av gravationsbeviset framgår av författningsförslaget i avsnitt 10. Exempel på ett gravationsbevis finns bifogat sist i detta avsnitt.

Uppgifterna i gravationsbevis redovisas i avdelningar i följande ordning:

registerbeteckning,	taxering m m,
tidigare registerbeteckning,	lagfart,
ursprung,	tomträttupplåtelse,
totalareal,	tomträttsinnehav,
andel i gemensamhetsanläggning,	inteckningar m m,
avskild mark,	anteckningar.
rättigheter,	

Förutom gravationsbevis föreslås att det liksom tidigare skall finnas gemensamt gravationsbevis. Förslag till ändring av författningsreglering presenteras i avsnitt 10.

CFD CENTRALNAMNDEN FÖR FASTIGHETSDATA

FASTIGHETSBEVIS 1979-09-10 FASTIGHETEN

Län UPPSALA Registreringsområde ÖVERED EKEBY 3:4 UPPLÅTEN MED TOMTRÄTT

FÖRSÄMLING VALLBY
SÄRSKILT NAMN: LYCKEBO
YTTERLIGARE FÖRSÄML: GRYTA
SOCKEN: NYSÄTRA

TIDIGARE BETECKNING C-NYSÄTRA EKEBY 3:4 DATUM 1975-06-12 AKTBETECKNING 27-72/432

URSPRUNG ÖVERED EKEBY 3:1

AVREGISTRERAD ÖVERED EKEBY 3:8

ADRESS VINTERVÄGEN 5 KOPPELDEL: NYSÄTRA

OMFANG, LÄGE	LAND	AREAL HA	VATTEN	SUMMA	KOORDINATER	REGKARTA
OMRÅDE: 1	1,5700			1,5700	KM M KM M PKT	L0013846/0045180 BC 3184
2	0,9500	0,3750		1,3250		L0013816/0045190 C 3184, 3185
TOTALT:	2,5200	0,3750		2,8950		ANTAL OMRÅDEN: 2

EJ AREALREDOVISAT VATTENOMRÅDE (AKT 27-75/13)

FISKEOMRÅDE: F1, F2, F3 AREAL: 7500 KVM

ANDEL I SAKT ÖVERED EKEBY 5:2, 3:1, 1:3

ANDEL I GR ÖVERED EKEBY 0:1

SKATTETAL 1/4 MANTAL

ÅTGÄRDER FASTIGHETSRETTSLIGA DATUM AKTBETECKNING BERÖR OMR

LAGA SKIFTE AC 1902-07-18 27-VAL-23

FASTIGHETSREGLERING 1971-06-12 27-71/125

ANLÄGGNINGSFÖRRÄTTNING 1975-08-18 27-75/312

TEKNISKA

UTREDNING VATTEN OCH FISKE 1972-07-01 27-72/131

030310-1010 790910 10-4 AKTNR/BESTÄLLNINGSNR: 3120 FORTS

CFD CENTRALNAMNDEN FÖR FASTIGHETSDATA

FASTIGHETSBEVIS 1979-09-10 FASTIGHETEN

Län UPPSALA Registreringsområde ÖVERED EKEBY 3:4

AVSKILD MARK FORTS ÖVERED EKEBY 3:6, DEL AV 3:7

AKTIGHETER TILLKOMNA GENOM OFFICIELL ÅTGÄRD AKTBETECKNING BERÖR OMR

SERVITUT

FÖRMAN VÄG I ÖVERED EKEBY 1:4 27-71/125

LAST VÄG FÖR ÖVERED EKEBY 3:6 27-74/93

LEDNINGSRÄTT VATTENLEDNING I ÖVERED EKEBY 1:4 27-75/212

FÖRMAN STARKSTRÖMSLEDNING FÖR ÖVERED KVEK 1:2 27-75/300

LAST

NYTTJ RÄTT TRAFIKANLÄGGNING 27-69/113

AKTIGHETER TILLKOMNA GENOM UPPLÅTELSE ENL JB BERÖR OMR

SERVITUT

FÖRMAN VÄG I ÖVERED KVEK 2:12 IM-72/3112

LAST VÄG FÖR ÖVERED EKEBY 1:10 IM-62/1574

PLÅNER, BESTÄMMELSER STADSPLAN DATUM 1968-09-15 AKTBETECKNING 27-59/287 BERÖR OMR BERÖR OMR

TAXERINGSUPPG ART: A SUMMA: 98.000 DÄRAV BYGGNÄRDE: 75.000 TÅT: 16 TYP: 11

ART: J SAMTAX SUMMA: 90.000 DÄRAV BYGGNÄRDE: TÅT: 99 TYP:

I TAXERINGSENHETEN INGAENDE FASTIGHETER: ÖVERED EKEBY 3:4, 3:5, ENÖGLA 1:4

ART: J SAMTAX SE ÖVERED EKEBY 2:7

FASTIGHETSREGISTERMYNDIGHET: LÄNSSTYRELSENS LANTMATERIENHET I UPPSALA, DROTTHINGG 4, 752 20 UPPSALA

030310-1010 790910 10-4 AKTNR/BESTÄLLNINGSNR: 3120 AVGIFT 50 KR SLUT

CENTRALNÄMNDEN FÖR
FASTIGHETSDATA

GRAVATIONSBEVIS 1978-09-26

FASTIGHETEN

Registerområde:

ÖVERED

EKEBY 2:4

1

TIDIGARE BETECKNING C-NYSÄTRA EKEBY 2:4 DATUM AKTBETECKNING
1975-06-12 03-75432

URSERING ÖVERED EKEBY 3:1

AREAL 2,8950 HA

ANDEL I GA ÖVERED EKEBY GA:1

AVSKILD MARK ÖVERED EKEBY 3:6, DEL AV 3:7

RÄTTIGHETER TILLKOMNA GENOM OFFICIELL ÅTGÄRD LAGSTIFTN AKTBETECKNING
SERVITUT LAST BERÖR OMR

VÄG FÖR ÖVERED EKEBY 3:6

FBL 03-74:93

NYTTJ RÄTT TRAFIKANLÄGGNING

EXPR 03-69:113

RÄTTIGHETER TILLKOMNA GENOM UPPLÅTELSE ENL JB, SE ÄVEN INTECKNING M M BERÖR OMR
SERVITUT LAST

VÄG FÖR ÖVERED EKEBY 1:10

AKTBETECKNING
IM-62/1574

RÄTTIGHETER ÖVRIGT GRUNDVATTENSKYDD 2:64 VATTENLAGEN DATUM AKTBETECKNING
1974-10-28 03-623:15

TAXERINGSPFG ART:A SUMMA: 142.000 DÄRAV BYGGNADSVARDE: 112.000 TÄT:16 BEB: TYP:13

ANNAN ÅGARUPPG 391116-7926 ERIKSSON JOHANNA
VINTERG 9
992 00 ÖVTRED

AKTUALITETSDATUM INSKRIVINGSREGISTER:1978-09-25

030311-0001

780926 15-0

AKTRN/BESTÄLLNINGSNR:928

FORTS

CENTRALNÄMNDEN FÖR FASTIGHETSDATA

GRAVATIONSBEVIS 1978-09-26 FASTIGHETEN

Uppsala

ÖVERLED EKEBY 2 s 4

2

LAGFART

140209-1452 JOHANNESSEN, MAGDA MARGARETA
OSTERV 20A
430 51 ÖVERED

INSKR.DAG AKTNR
1942-03-02 233

KÖP 1942-02-20

INTECKNINGAR MM

1 35.500

1930-06-12 522

BEVILJAD I ÖVERED EKEBY 2 s 4
GÄLLER I SAMMA FASTIGHET (ER)
RELAX 75/5467

2 3.200

1930-06-12 523

BEVILJAD I ÖVERED EKEBY 2 s 4
GÄLLER I SAMMA FASTIGHET (ER)
RELAX 75/5468

3 SERV VÄG

38.500

1962-06-06 1574

REDOVISAS ÄVEN UNDER RÄTTIGHETER

SUMMA SOKTA INTECKNINGAR KRONOR

ARTECKNINGAR

1 UTMÄTNING 1973-12-10 6.000 KR

1974-01-07 93

INSKRIVNINGSMYNDIGHET: INSKRIVNINGSMYNDIGHETEN I UPPSALA DOMSAGA, BOX 207, 751 04 UPPSALA

SLUT

030311-0001

780926 15-0

AKTNR/BESTÄLLNINGSNR: 928

AVGIFT

50 KR SLUTT.

7.3 Terminalanslutning

Utöver registermyndigheterna som naturligtvis har tillgång till informationsinnehållet i systemen kan andra användare hyra presentationsterminaler. Från dessa kan registerinnehållet inte påverkas. Informationen kan presenteras på textskärm eller skrivas ut på papper hos användaren. Alternativt kan användaren beställa de dokument som redovisas ovan under 7.2.

I de separata systemen kan varje terminalanvändare ställa frågor till båda informationssystemen. Användaren måste själv avgöra vilket system han vill fråga och gör det genom att använda olika transaktioner (se avsnitt 6.3.5 och 6.4.4). Det kommer inte att finnas någon transaktion som resulterar i ett sammanställt svar från båda systemen. Se dock nedan under 7.4 när det gäller flera fastigheter. De användare som inte kan få komplett svar i ettdera av systemen måste således ställa frågor till båda systemen.

På samma sätt som dokument kan beställas för olika registerenheter kan olika sökbegrepp användas i FR-systemet. Sökbegreppen vid terminalarbete är

- fastighetsbeteckning
- samfällighetsbeteckning
- beteckning för gemensamhetsanläggning
- aktbeteckning för plan och bestämmelse
- gatuadress.

I IR-systemet kan enbart fastighetsbeteckning användas för att söka information med hjälp av terminal.

7.4 Sammanställningar

Utöver de dokument som handläggningen av ärenden eller beställningar online resulterar i framställt produkter inom ramen för det i avsnitt 6.10 beskrivna delsystemet för tillämpningar inom samhällsplaneringen.

En i delningssammanhanget särskilt intressant utdataproduct utgörs av fastighetsägarförteckningar. Vid en automatiserad framställning av dessa utnyttjas information ur både FR och IR. Tillvägagångssättet kan grovt beskrivas på följande sätt. Användaren skickar ett underskrivet beställningsunderlag till CFD. På en karta har han avgränsat det eller de områden inom vilket han vill ha förteckning över alla fastigheter och dess ägare. Vid CFD koordinatregistreras brytpunkterna för områdenas begränsningslinjer, varefter ett datorprogram med hjälp av koordinatregistrets uppgifter kan avgöra vilka fastigheter som ligger inom det avgränsade området. Efter komplettering med information om ägarnas namn och adress från IR skrivs förteckningen och eventuellt även adressetiketter ut på radskrivare. Bearbetningen sker offline.

Enligt samma teknik som för framställning av fastighetsförteckningar

kan information ur de olika registren väljas ut, sammanställas och presenteras till gagn för främst verksamheter inom samhällsplanering. Fastighetsdata i form av främst koordinater sammanställt med information ur andra ADB-register har även möjliggjort en automatisering av framställning av befolknings- och bebyggelsekartor vilka använts i t ex länsplanering och kommunplanering. Dessa har dels fått en generell utformning, dels speciell utformning för specifika större tillämpningar. Bland speciella tillämpningar kan nämnas sammanställningar för fysisk riksplanering, allmän fastighetstaxering, televerkets prognosverksamhet och underlag till katastrofplan kring kärnkraftverken. Som ovan nämnts pågår f n inom CFD ett projekt att skapa ett register för lägesbestämda arbetsställen. I projektet har utarbetats metoder för påförande av fastighetsbeteckning och därmed koordinater till företagsregisteruppgifter på grundval av uppgifter om företagets adress. Materialet skall användas i läns- och trafikplaneringen. Arbetet sker i samarbete med länsstyrelsen i Uppsala län.

Hittills har CFD genom en begränsad uppdragsverksamhet tillgodosett vissa användarbehov. Även i de delade systemen måste en sådan verksamhet bedrivas för att tillgodose både allmänhetens och myndigheters rimliga krav på informationsuttag ur ett offentligt ADB-system. Med hjälp av det tidigare i avsnitt 6.10 skisserade systemet för tillämpningar inom samhällsplaneringen kan man räkna med att de fördelar för samhällsplaneringen m m som erhållits med driftsystem I kan uppnås även vid de nya, delade systemen fast till ökade kostnader för de produkter som kräver tillgång till information ur både FR och IR.

8 Plan för genomförande

Arbetet med delningen av driftsystem I till ett FR- och ett IR-system kan delas upp i följande verksamheter.

- Detaljerad systemanalys och tidsplanering
Redan under våren 1979 fortsätter utredningsarbetet med mer detaljerad systemanalys. Standards för det fortsatta arbetet utformas, och personalinsatserna detaljplaneras. Planering sker av tillskott av skrivminnesutrustning samt av utökning av internminne för att möjliggöra testkörningar parallellt med driften av driftsystem I.
- Databaskonstruktion samt utveckling av testsystem
Som första aktivitet i själva konverteringsarbetet ligger detaljerad databasutformning samt utveckling av program för konvertering av databaserna i driftsystem I. När detta är klart konverteras testdatabaser och ett komplett AROS/ROSAMsystem utformas för testverksamhet.
- Konvertering av program
Samtliga programmoduler för terminal och satsvis bearbetning skall gås igenom och konverteras. Även program för laddning, slutredigering och reskontrasystem måste konverteras. Systemprogram för applikationsberoende bufferhantering och beteckningshantering gås igenom.
- Utveckling av nya systemavsnitt
Ett helt nytt systemavsnitt för avisering av information mellan systemen skall utvecklas. Likaså tillkommer ett systemavsnitt för gemensamt urval.
- Planering och konstruktion av IR och FR-systemen
Systemparametrar såsom transaktionsnamn, behörighet, linje och terminalkonfiguration, databasbeskrivningar och kommunikationssystem mellan systemen skall konstrueras och implementeras. De nya systemen kan därefter genereras. Planering av skrivminnesfördelningen utförs och databaserna konverteras.
- Produktionssystemet
Under hela konverteringsarbetets gång ändras samtliga drifrutiner och procedurer i takt med att behov uppstår i testverksamheten.
- Systemtest
Förutom så realistiska tester som möjligt i testsystemet bör möjligheten av fullständig parallelldrift undersökas. Sedan systemen genererats och databaserna konverterats fortsätter således driften i drift-

system I ännu en tid. Under denna tid konverteras transaktionsloggarna dag för dag och bearbetas även i det delade systemet. Genom att manuellt jämföra utdata från de tre systemen kan man sedan avgöra om systemet fungerar tillfredsställande.

— Fysisk delning

Den fysiska delningen kan nu genomföras med samma tillvägagångssätt som vid paralleldriftens igångsättande. Det är av stor vikt att paralleldriften och den slutliga delningen genomförs välplanerat och noggrant. Efter en tids drift i de delade systemen blir det mycket svårt att backa tillbaka till driftsystem I om felaktigheter skulle uppstå.

— Införandeaktiviteter

Vid tidpunkten för systemomläggning måste samtliga registermyndigheter godkänna alla ärenden. Inga ärenden får finnas i mellanlagringsregistren.

För ombyggnads- och konverteringsarbetet beräknas samlat för de tre verken åtgå en resursinsats av 54 personår. Dessa resurser fördelas över följande huvudområden som vart och ett kan ses som ett delprojekt inom arbetets ram.

Aktivitet	Antal personår	
Databaskonstruktion samt konvertering av programmoduler i driftsystem I		
. Logisk databaskonstruktion	1	
. Utveckling av konverteringsprogram	1	
. Konvertering av testdatabaser	0.25	
. Definition av testsystem		
. Definition av produktionssystem	0.25	
. Genomgång av programmoduler i driftsystem I	10	
. Ändringar i terminalhandbok, anvisningar, författningar m m	4.5	
	<hr/>	
	17	17
Omarbetning av program som i driftsystem I utnyttjar information i såväl FR som IR		3.0

Ändring i system för slutredigering och laddning	5.0
Förändring av produktionssystem (drifrutiner inkl fysisk databas-konstruktion)	6.0
Utveckling av system för avisering mellan FR och IR	5.5
Utveckling av reskontrasystem och därmed tillhörande förändringar i driftsystemet	4.0
Utveckling av system för gemensamma bearbetningar i FR och IR	4.5
Förändring av systemprogram och linjenätsfrågor	3.0
System för dator-till-dator koppling	4.0
Utbildning, införande och information	2.0
	<hr/>
Totalt	54

Av de 54 personåren åtgår 3 år för inledande fördjupad systemutformning, 45.5 år för ytterligare systemutformning, programmering och test samt 4.5 år för slutlig systemtest och parallelldrift före omläggning till de separata systemen för FR och IR vidare 1 år för införandeaktiviteterna.

Förutom personella resursinsatser erfordras maskinella resurser för att kunna genomföra programkonverteringar och tester. Framför allt tester kräver god tillgång till primärminne i datorutrustningen eftersom testaktiviteterna kräver uppstartning av ett separat testsystem parallellt med produktion av driftsystem 1. Den datorutrustning som utnyttjas vid DAFA i Gävle måste därför kompletteras med ytterligare minnesutrustning — såväl primärminne som skivminne — för att möjliggöra uttestning av FR- och IR-systemet inom planerad tid. Dessutom erfordras viss terminalutrustning. Installation av utrustningen måste ske fjärde kvartalet 1979.

Med den prioritering som föreslagits i CFDs anslagsframställning för budgetåret 1979/80 och under de förutsättningar om personella förstärkningar som anges där, beräknas övergången till de nya systemen kunna ske i mitten av år 1981. Det är en helt nödvändig förutsättning att personalförstärkningar (tio tjänster) kan ske redan i början av 1979. Skulle så inte bli fallet förskjuts övergången i motsvarande mån. Kan t ex rekrytering av personal inte ske förrän sommaren 1979, skall sluttidpunkten i planen förskjutas till årsskiftet 1981/82.

Arbetet planeras utföras närmare enligt följande plan.

Aktivitet	1979												1980												1981												Total tid (personår)
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	
Detaljerad systemutveckling																																					3
Databaskonstruktion	6																																				1
Utveckl konverteringsprogram	4																																				1
Konvertering testdatabaser	3																																				0,25
Definition av testsystem																									3												0,25
Definition av produktions/stom																																					10
Genomgång av moduler i Del													12																								4
Terminalhandbok, anvisn., författ													4																								2
Gemensamma FR- & IR-program													4																								2
Slutredigeringsrutiner													4																								2
Laddningsrutiner																									3												2
Produktionssystem (drifrutiner)													6																								6
Aviseringssystem																																					4
Reskontrasystem																									6												3
Gemensamma bearbetningar													2																								3
Systemprogram																									4												1,5
Linjenät																																					1,5
Dator-dator-system																									6												4
Slutlig systemtest																									10												2,5
Paralleldrif																									6												2
Omläggning																									2												1
Resursuttag per månad	6	6	6	6	6	6	9	15	32	27	27	27	27	27	27	27	29	37	37	37	37	33	33	31	25	19	13	13	13	13	13	13	54				

9 Kostnadsberäkningar

9.1 Principer

Fastighetsdataprojektet har kostnadsberäknats i flera olika sammanhang, i sin helhet eller i olika delar. De senaste ingående beräkningarna utfördes våren 1977 i regeringskansliet inför regeringens och riksdagens ställningstaganden till fastighetsdataverksamhetens fortsatta inriktning. Beräkningarna finns redovisade i den tidigare nämnda promemorian 36:5.

Den kalkylmodell som tillämpas i dessa beräkningar har tidigare använts av fastighetsdatakommittén (FADAK) i dess betänkande och i remissyttranden. För att behålla kontinuiteten används i det följande samma kalkylmetod. Beräkningarna har i huvudsak gjorts som differensberäkningar gentemot promemoria 36:5.

På ett motsvarande sätt som i promemoria 36:5 beräknas även anslagsutvecklingen. Behovet av anslagsmedel ställs i relation till den ekonomiska ram på 135 milj kr i 1976 års prisnivå som ställts upp för en femårsperiod enligt prop 1977/78:15.

Kostnaderna för att förändra system och för att genomföra delningen redovisas i ett särskilt avsnitt. Vissa mått på driftkostnadernas omfattning i de särskilda systemen redovisas också.

Beräkningarna bygger på att de skilda systemen drivs vid samma datacentral. Att så skall ske är fastlagt för etappen I. Drift vid gemensam datacentral innebär bl a att samma styrsystem kan användas för driftledning och drift och att aviseringarna mellan systemen kan ske utan linjeöverföringar.

Uppbyggnaden av FR- och IR-systemen skall enligt utredningsdirektiven ske på sådant sätt att driften kan ske vid skilda datacentraler eller regionaliseras på olika sätt, under förutsättning att senare utredningar visar att sådana lösningar bör väljas.

Kostnadsbilden vid en regionalisering är i hög grad beroende av hur denna närmare utformas, antalet regioner m m. FADAK har berört dessa frågor i sitt betänkande (3 och 5 regioner för FRA och 5 regioner för IRA). Frågan om regionalisering har inte utretts här. För att ge någon belysning av kostnadsbilden vid drift av FR- och IR-systemen vid två skilda datacentraler redovisas dock vissa kostnadsberäkningar.

9.2 Kostnads- och lönenivå

Användningen av samma kalkylmodell som tidigare innebär att samma kostnadsposter tas upp som i promemoria 36:5 och att beräkningarna grundar sig på samma förutsättningar i fråga om antal myndigheter o s v. Däremot har pris- och lönenivån justerats med hänsyn till den utveckling som ägt rum.

Personalkostnader beräknas efter lönenivån den 1 januari 1979 enligt löneavtal 1978-06-22. Personalkostnaderna har ökat med i genomsnitt cirka 20 procent inklusive höjning av lönekostnadstillägg (lkp) från 1976 till 1979. Förutom ökningen av de direkta lönekostnaderna samt höjningen av lkp har lönenivån påverkats genom uppflyttningar av tjänster till högre lönegrader genom bl a lokala avtal. I beräkningarna har hänsyn tagits till dessa förhandlingar genom att personalkostnaderna räknats upp med 2 % från 1976. Den genomsnittliga personalkostnadsökningen uppgår därmed till 22 %.

Enligt samma modell som använts av FADAK och i promemoria 36:5 beräknas kostnaderna för administration, kontorslokaler, telefon, resor och andra liknande omkostnader schablonmässigt till 56 procent av personalkostnaderna, d v s lönekostnaderna inklusive 39 procent pålägg för sociala kostnader m m.

Kostnaderna för teknisk utrustning, service m m hämtas från gällande prislistor hösten 1978.

9.3 Kostnads-/intäktsposter

9.3.1 Omlägningskostnad m m

9.3.1.1 Omläggningstakt

Vid beräkning av omlägningskostnaderna har förutsatts att omläggningen till ADB sker i den takt som föreslagits i CFDs anslagsframställning för budgetåret 1979/80. Detta innebär att ca 120 000 fastigheter läggs om varje år under budgetåren 1978/79 – 1980/81. Detta motsvarar ca en tredjedel av den takt som krävs för ett 10-årigt reformgenomförande. Under budgetåret 1981/82 ökar takten successivt och når budgetåret 1982/83 en nivå som innebär att 10 % av landets fastigheter kan föras över varje år. Omläggning med denna takt krävs sedan i 8,5 år innan alla fastigheter är överförda till ADB. Omläggningen avslutas således under budgetåret 1990/91. Koordinatregistreringen föregår omläggningen av de manuella registren och beräknas vara färdig budgetåret 1985/86.

9.3.1.2 Förberedande åtgärder

Enligt kalkylmetoden läggs till omlägningskostnaderna även kostnader för olika förberedande åtgärder som inte är betingade av övergången till ADB men som bedömts angelägna att genomföra före övergången.

Åtgärderna och kostnaderna för dessa sammanfattades av FADAK enligt följande tabell. De av FADAK beräknade kostnaderna användes också i promemoria 36:5. Kostnaderna har nu beräknats om till 1979 års nivå.

Åtgärd	Kostnad (mkr)	
	1976	1979
	(FADAK)	
1. Arealkomplettering (steg 1)	2,8	3,4
2. Avveckling av bihang C	4,4	5,4
3. Sanering av fastighetsböcker	19,1	23,3
4. Uppläggande av nya fastighetsböcker	15,6	19,0
5. Normalisering av särskilt besvärliga fastighetsförhållanden i Kopparbergs län	20,3	24,8
6. Fastighetsbeteckningsreformen ¹	<u>12,5</u>	<u>15,3</u>
	74,7	91,2

I kalkylen förutsätts att aktiviteterna 1, 2, 3 och 6 genomförs parallellt med omlägningsarbetet. Kostnaderna för dessa aktiviteter fördelas därför över hela omlägningsperioden i proportion till takten i omlägningsarbetet. Åtgärderna 4 och 5 genomförs i början av omlägningsperioden, åtgärd 4 under de första sex åren och åtgärd 5 under de första tre åren. Kostnaderna för dessa åtgärder fördelas jämnt under respektive år.

Åtgärderna 4 och 5 har inget egentligt samband med fastighetsdatareformen.

9.3.1.3 Registeromläggning

Kostnaderna för registeromläggningen inklusive överföring av adresser m m beräknades av FADAK till 129,2 mkr. Av detta belopp avsåg 14 mkr kostnader för utnyttjande av central datoranläggning. Detta belopp medräknades inte i omlägningskostnaderna eftersom den centrala datorkapaciteten dimensionerats även för omlägningsbehoven. Återstoden 115,2 mkr omfattade personalkostnader samt kostnader för registreringsutrustning, lokaler och transporter. Denna kostnad har nu räknats upp till 154,4 mkr. Uppräkningen beror dels på löneomräkningen, dels på att omlägningsperioden nu är längre och vissa basresurser därför måste tas med i kalkylerna under längre tid.

9.3.1.4 Koordinatregistrering

Kostnaderna för koordinatregistreringen beräknades av FADAK till 11,7 mkr. Detta belopp räknas nu upp till 15,6 mkr. Koordinatregistreringen omfattar ca 200 000 fastigheter per år fr o m budgetåret 1979/80. Registreringen avslutas budgetåret 1985/86.

9.3.2 Investering i teknisk utrustning

9.3.2.1 Allmänt

I teknisk utrustning innefattas dels den centrala datorutrustningen med centralenhet, programvara, skivminnen, bandstationer och radskrivare,

¹ LMV framhöll i sitt remissyttrande över FADAKs betänkande att kostnaderna blir högre.

dels terminalutrustning — textskärmar och skrivare vid registermyndigheterna. Installationsavgifter för kommunikationsutrustning, såsom teletjänster, modem och koncentratorer ingår också i kostnadsposten.

I beräkningarna förutsätts drift vid befintlig anläggning i Gävle under etapp 1, d v s fram till och med budgetåret 1981/82. Det innebär att investering i teknisk utrustning under denna period endast omfattar terminal- och kommunikationsutrustning medan kostnaderna för central datorutrustning ingår i posten Hyra m m. Från och med budgetåret 1982/83 ökas datorkapaciteten successivt med hänsyn till ärendeutvecklingen vid IM m m.

För att få jämförbarhet med kalkylerna i promemoria 36:5 fördelas kostnaderna för teknisk utrustning jämnt över kalkylperioden från och med budgetåret 1982/83. I avsnitten 9.3.2.2 och 9.3.2.3 redovisas emellertid den verkliga kostnadsutvecklingen för anskaffning av teknisk utrustning.

De kostnader som redovisas för tiden till och med budgetåret 1981/82 utgörs av kostnader för terminaler etc. Dessa är beräknade med hänsyn till myndigheternas planering av omläggningen.

9.3.2.2 Central datautrustning

De resurskrav som tidigare har beräknats för drift av driftsystem I utbyggt för hela riket med 0 % ärendeutveckling vid IM är följande.

Centralenhetsbehov	2 st datorer av typ IBM 370/158
Primärminnesbehov	2048 KB per centralenhet
Skivminnesbehov	8 000 milj tecken

Antalet transaktioner har beräknats till 90 000 per dag och 15 000 per bråd timme. Skivminnesbehovet inrymmer inte koordinatregistret, som beräknas till ca 500 milj tecken. De datorsystem som nu offereras av IBM och som är kompatibla med datorerna i 370-serien har beteckningarna 3031, 3032 och 3033. För att kunna utnyttja de nya pris/prestandamässigt fördelaktiga periferiutrustningar som annonserats erfordras övergång till annat operativsystem. Därmed uppstår ett ökat primärminnesbehov.

Ovanstående faktorer leder fram till följande reviderade resurskrav.

Centralenhetsbehov	2 st datorer av typ IBM 3031
--------------------	---------------------------------

Primärminnesbehov	4096 KB per centralenhet
Skivminnesbehov	8 500 milj tecken

Uppdelning av driftsystem 1 i separata system för FR och IR innebär att den totala datavolymen blir större och att skivminnesbehovet därmed ökar. Dessutom blir transaktionsmängden i de delade systemen högre än i driftsystem 1. Beroende på i vilket system FR-användare hämtar FR-uppgifter beräknas antalet transaktioner per dag i ett fullt utbyggt system vid 0 % ärendeutveckling enligt följande:

Alternativ	Transaktioner till		Transaktioner totalt
	FR	IR	
A	12 500	81 500	94 000
B	9 500	82 500	92 000

Alternativ A innebär att FR-användare alltid frågar efter FR-uppgifter i FR-systemet medan i alternativ B FR-uppgifter hämtas från IR-systemet i de fall dessa finns där och IR-uppgifter efterfrågas samtidigt. Den ökade transaktionsvolymen leder till att behovet av datorkapacitet blir större. En annan bidragande orsak till detta är också den mer omfattande aviseringsverksamheten i de delade systemen. Behovet blir följande.

Centralenhetsbehov	3 st datorer av typ IBM 3031
Primärminnesbehov	4096 KB per centralenhet
Skivminnesbehov	12 500 milj tecken

Skivminnesbehovet i FR-systemet uppgår till 5 000 milj tecken och i IR-systemet 7 500 milj tecken.

Utvecklingen av antalet ärenden vid IM är en mycket betydelsefull faktor vid beräkningen av hur många centralenheter som behövs för de skilda systemen. Behovet av teknisk utrustning redovisas för 5 respektive 8 % årlig ärendeökning vid IM. Följande tabell visar behovet av centralenheter samt det beräknade antalet transaktioner (1 000-tal) per dag i de skilda systemen. Som utgångspunkt för beräkningarna har använts ett genomsnitt av antalet transaktioner i alternativ A och B ovan. I tabellen har hänsyn tagits till den planerade omläggningstakten.

Budgetår	5 % ärendeutveckling					8 % ärendeutveckling				
	Transaktioner per dag		Centralenheter			Transaktioner per dag		Centralenheter		
	FR	IR	3031	3032	3033	FR	IR	3031	3032	3033
1978/79	0,4	2,8	nuvar utrust.			0,4	2,4	nuvar utrust.		
1979/80	0,7	6,0	"			0,7	6,3	"		
1980/81	1,1	9,5	"			1,1	10,3	"		
1981/82	1,7	15,0	"			1,7	16,7	"		
1982/83	2,8	26,2	1			2,8	30,1	1		
1983/84	3,9	38,5	1			3,9	45,5	2		
1984/85	5,0	51,9	2			5,0	63,2	2		
1985/86	6,1	66,8	2			6,1	83,5	2		
1986/87	7,2	82,7	1	1		7,2	106,5	1	1	
1987/88	8,3	100,2	1	1		8,3	132,8		2	
1988/89	9,4	119,2	1	1		9,4	162,5		2	
1989/90	10,5	139,8		2		10,5	196,2		1	1
1990/91	11,0	154,5		2		11,0	223,0		1	1
1991/92	11,0	162,3		2		11,0	240,8		1	1
1992/93	11,0	170,4	1	2		11,0	260,1	1	1	1

De olika dator typerna i tabellen beräknas, utifrån mätningar som gjorts i driftsystem 1, ha följande kapacitet:

Dator typ	3031:	45 000 transaktioner/dag
"	3032:	90 000 "
"	3033:	180 000 "

Kostnaderna för teknisk utrustning är i sammanställningarna i avsnitt 9.4 fördelade jämnt under kalkylperioden från och med budgetåret 1982/83. För att belysa storleken av investeringarna i datorer samt när de infaller i tiden redovisas kostnader inkl moms vid 5 % och 8 % ärendeutveckling i nedanstående sammanställning. Vid byte från en dator typ till en annan redovisas differensen mellan de båda datorernas inköpspris.

Investeringskostnad (milj kr)

Budgetår	5 % ärendeutveckling	8 % ärendeutveckling
1978/79 ¹	—	—
1979/80 ¹	—	—
1980/81 ¹	—	—
1981/82 ¹	—	—
1982/83	8,3	8,3
1983/84	—	8,3
1984/85	8,3	—
1985/86	—	—

¹ Befintlig dator i Gävle används.

Investeringskostnad (milj kr)

Budgetår	5 % ärendeutveckling	8 % ärendeutveckling
1986/87	7,8	7,8
1987/88	—	7,8
1988/89	—	—
1989/90	7,8	7,7
1990/91	—	—
1991/92	—	—
1992/93	8,3	8,3

Investeringar i skivminnen under kalkylperioden uppgår till 12,9 milj kr vid 5 % ärendeutveckling samt till 18,2 milj kr vid 8 % ärendeutveckling. Övriga investeringar i bandstationer, printar, kommunikationsdatorer etc uppgår till 9,8 milj kr.

9.3.2.3 Terminalutrustning

I fastighetsdatasystemet använder IM och FRM textskärmsterminaler och skrivare för ärendehandläggning och informationsuttag. Till terminalutrustningen hör också en sk styrenhet per registermyndighet.

Varje IM behöver av arbetstekniska skäl minst två textskärmar och två skrivare. Hos FRM är minimibehovet två textskärmar och en skrivare.

För att få kontinuitet i beräkningarna bygger dessa, liksom beräkningarna i FADAKs betänkande och promemorian 1977:36:5, på förutsättningen att antalet IM genom omorganisation kommer att minska från nuvarande 95 till 50. Det genomsnittliga behovet av textskärmar bedöms då uppgå till åtta per IM vid nuvarande ärendevolym. Med reservation för osäkerheten i denna bedömning, liksom i antagandet att terminalbehovet därutöver kommer att öka i direkt proportion till ärendevolumen, redovisas nedan det totala behovet av terminalutrustning när fastighetsdatasystemet är genomfört i hela landet, vilket planeras ske år 1990.

	Nuvarande ärendevolym IM vid ärendeökning			
	FRM	IM	5 %	8 %
Styrenheter	58	50	50	50
Textskärmar	157	400	720	1 010
Skrivare	68	106	190	265
Totalt anskaffningsvärde (mkr)	7,1	12,4	21,0	28,7

Terminalutrustningen kan genom omplaceringar och kompletteringar relativt snabbt anpassas till förändringar i fråga om organisation och ärendeutveckling. De stora skillnaderna i antalet textskärmar och skrivare vid olika antaganden om ärendeutvecklingen motsvaras alltså inte av alternativa långsiktiga bindningar i form av investering i terminalutrustning.

Anskaffning av sk presentationsterminaler hos andra än FRM och IM har inte inräknats. Sådan anskaffning förutsätts helt täckas av taxan för terminalanslutning, där utrustningskostnaderna motsvaras av en fast avgift.

9.3.3 Hyra m m

Posten omfattar hyra för linjer och programprodukter samt service- och underhållskostnader för terminaler, datorutrustning och kringutrustning som skivminnen, bandstationer, radskrivare etc. Fram t o m budgetåret 1981/82 ingår ersättningen till DAFA i posten. Huvuddelen av de kostnader som ingår i posten varierar med ärendeutvecklingen inom inskrivningsväsendet. Det sammanlagda beloppet uppgår till 113,0 milj kr vid 5 % ärendeutveckling samt till 136,7 milj kr vid 8 % ärendeutveckling.

9.3.4 Systemutvecklingskostnad

I denna kostnadspost redovisas personalkostnader för systemutveckling. I förhållande till tidigare redovisningar har personalkostnaden räknats om till 1979 års lönenivå.

I FADAKs betänkande redovisades att det återstående systemutvecklingsarbetet avsåg tre delregister inom fastighetsregistret, nämligen adressregister, gemensamhetsanläggningsregister och kvartersregister. Adressregistret är färdigutvecklat och taget i drift. Utvecklingen av gemensamhetsanläggningsregistret avslutas våren 1979.

Myndigheterna har i sin planering av fastighetsdatapjektet prioriterat arbetet med att utforma och genomföra övergången till de skilda systemen före annan verksamhet. På grund härav återstår utvecklingsarbetet beträffande kvartersregistret. Utvecklingen av detta register förlägs till tiden omedelbart efter delningen.

Beträffande resursinsatserna för delningsarbetet hänvisas till avsnitt 9.5.

9.3.5 Systemunderhåll

Det sammanlagda resursbehovet för systemunderhåll uppgår till 20 personer efter införandet av de skilda systemen. Före införandet beräknas resursbehovet till 14 personer för underhåll av driftsystem I. Som en genomsnittlig kostnad för systemunderhåll beräknas lön enligt lönegrad F 15.

9.3.6 Driftkostnader

I kostnaderna för drift ingår personal för i huvudsak för- och efterbehandling, maskindrif, kontaktfunktion mot registermyndigheter samt driftplanering. I driftkostnaderna inkluderas även kostnaderna för personal med ansvar för laddningsaktiviteter samt för lokaler, skivpackar, magnetband o dyl. Fram t o m budgetåret 1981/82 ingår delar av driftkostnaderna i form av ersättning till DAFA emellertid i posten Hyra m m (avsnitt 9.3.3).

9.3.7 *Personalkostnader vid FRM*

Personalbehovet vid FRM antas, liksom beräkningarna i FADAKs betänkande och i promemoria 36:5, vara oförändrat efter reformgenomförandet. Kostnaden för FRMs personal har räknats upp till 24,0 milj kr enligt 1979 års lönenivå.

I avsnitt 9.3.2.2 har den genomsnittliga ökningen av antalet frågor till de skilda systemen för FR och IR uppskattats till 3 000 per dag. Det ökade antalet frågor ger upphov till en merintäkt på 1,1 milj kr vid fullt utbyggda system.

9.3.8 *Personalkostnader vid IM*

Personalkostnaderna vid IM har beräknats med olika antaganden om ärendeutvecklingen, 5 % respektive 8 %, och om reformens rationaliseringseffekt i fråga om personalbehovet vid IM, 25 % respektive 50 %. Rationaliseringseffekten slår igenom på ett mer markerat sätt när omläggningstakten ökar fr o m 1982. När omläggningen är genomförd beräknas personalen öka i direkt proportion till ökningen i antalet ärenden vid IM. Personalkostnaderna har räknats upp till 1979 års lönenivå, vilket innebär 19 milj kr mer än i promemoria 36:5.

9.3.9 *Införandeaktiviteter*

Införandet av systemen kräver insatser för att informera och utbilda systemens användare, särskilt personalen vid berörda FRM och IM. Under tiden närmast efter driftstart kan viss handledning behövas. Information om införandet av systemen måste också gå ut till en vidare krets av intressenter, som t ex banker och företrädare för fastighetsägare.

För dessa införandeaktiviteter har en särskild organisation byggts upp. Förutom personalkostnader för denna har även kostnader beräknats för utbildnings- och informationsmaterial. Hos DV och LMV uppstår vissa personalkostnader i samband med att IMs och FRMs personal frigörs från sina ordinarie arbetsuppgifter för att genomgå utbildning. Även dessa kostnader ingår. Ökningen i samband med att omläggningstakten ökar fr o m budgetåret 1981/82 beror främst på att man behöver förstärka fler IM under utbildnings- och engångsajourföringsperioden.

9.3.10 *Utvecklingsverksamhet*

I beräkningarna har antagits att CFDs utvecklingsverksamhet avseende koordinatutnyttjande m m skall fortsätta i oförändrad omfattning. Kostnaderna består av personalkostnader som i förhållande till promemoria 36:5 har räknats upp till 1979 års lönenivå.

9.3.11 *Intäkter av frågor från presentationsterminaler*

Antalet frågor från avgiftsbelagda presentationsterminaler antas successivt växa och för driftsystem I uppgå till 3 milj per år när reformen är helt genomförd. Intäkterna har beräknats enligt gällande taxa. Bland intäkterna har inte medräknats den fasta avgift som skall täcka CFDs särkostnader för terminalutrustning m m. Denna utrustning har inte heller medräknats på kostnadssidan.

9.4.1	Sammanställning av kostnader för skilda system för FR och IR	Rationaliseringseffekt 25%
-------	--	-------------------------------

KOSTNADER (Mkr)

	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	Summa
1 Omläggning	21.4	21.7	21.7	18.6	24.5	24.5	21.3	21.3	19.3	19.3	19.3	19.3	8.7			260.9
2 Inv i tekn utrustn	0.6	0.6	0.7	1.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	93.3
3 Hyra m m "	6.7	7.3	7.7	8.3	2.7	3.3	4.1	5.3	6.7	7.4	8.7	9.8	10.9	11.7	12.1	113.0
4 Systemutveckling	4.6	5.4	4.8	0.8												15.6
5 Systemunderhåll	2.5	2.5	2.5	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	50.7
6 Driftkostnader	1.8	3.1	3.6	5.2	8.5	8.9	10.7	11.2	11.7	12.2	12.7	13.2	13.7	15.5	15.7	147.7
7 Personal FNM	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	360.0
8 Personal IM	104.7	109.1	113.5	117.6	120.3	122.9	125.5	127.8	130.3	132.8	135.1	137.3	141.8	148.9	156.3	1923.9
9 Införandeaktivitet	0.9	0.9	0.9	1.1	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	0.7			14.9
10 Utvecklingsverks	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	24.0
Summa	168.8	176.2	181.0	182.0	194.7	198.3	200.6	204.3	206.7	210.4	214.5	218.3	213.2	213.5	221.5	3004.0
11 Avyt: Intäkt frågor	0.2	0.4	0.6	0.8	1.4	2.0	2.5	3.1	3.6	4.2	4.8	5.3	5.6	5.6	5.6	45.7
Summa	168.6	175.8	180.4	181.2	193.3	196.3	198.1	201.2	203.1	206.2	209.7	213.0	207.6	207.9	215.9	2958.3

9.4.2	Sammanställning av kostnader för skilda system för FR och IR														Ärendeutveckling		Rationaliseringseffekt	
															5 %		50 %	
	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	Summa tom 92/93		
i	21.4	21.7	21.7	18.6	24.5	24.5	21.3	21.3	19.3	19.3	19.3	19.3	19.3	8.7			260.9	
- Inv i tekn utrustn	0.6	0.6	0.7	1.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	93.3	
- Hyra m m "	6.7	7.3	7.7	8.3	2.7	3.3	4.4	5.3	6.7	7.4	8.7	9.8	10.9	11.7	12.1		113.0	
i Systemutveckling	4.6	5.4	4.8	0.8													15.6	
b Systemunderhåll	2.5	2.5	2.5	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6		50.7	
- Drifkostnader	1.8	3.1	3.6	5.2	8.5	8.9	10.7	11.2	11.7	12.2	12.7	13.2	13.7	15.5	15.7		147.7	
- Personal FRM	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0		360.0	
- Personal IM	103.8	107.3	110.6	113.0	112.3	111.1	109.6	107.4	105.0	102.1	98.6	94.6	94.5	99.2	104.2		1573.3	
4 Införandaaktivitet	0.9	0.9	0.9	1.1	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	0.7			14.9	
5 Utvärkningsverks	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6		24.0	
Summa	167.9	174.4	178.1	177.4	186.7	186.5	184.7	183.9	181.4	179.7	178.0	175.6	165.9	163.8	169.4		2653.4	
11. Avgj. Inreäkt Inågor	0.2	0.4	0.6	0.8	1.4	2.0	2.5	3.1	3.6	4.2	4.8	5.3	5.6	5.6	5.6		45.7	
Summa	167.7	174.0	177.5	176.6	185.3	184.5	182.2	180.8	177.8	175.5	173.2	170.3	160.3	158.2	163.8		2607.7	

KOSTNADER (Mkr)

9.4.3	Sammanställning av kostnader för skilda system för FR och IR	Ärendeutveckling	Rationaliseringseffekt
		8 %	25 %

KOSTNADER (Mkr)

	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	Summa tom 92/93
1. Anläggning	21.4	21.7	21.7	18.6	24.5	24.5	21.3	21.3	19.3	19.3	19.3	19.3	8.7			260.9
2. Inv i tekn utrustn	0.6	0.6	0.7	1.2	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	117.5
3. Byrå mm "	6.7	7.3	7.7	8.5	2.8	4.2	5.1	6.5	8.0	9.6	10.7	12.5	14.1	15.8	17.2	136.7
4. Systemutveckling	4.6	5.4	4.8	0.8												15.6
5. Systemunderhåll	2.5	2.5	2.5	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	50.7
6. Driftkostnader	1.8	3.1	3.6	5.2	8.8	10.7	11.3	12.7	13.3	14.1	15.0	15.9	16.7	17.0	18.5	167.7
7. Personal FRM	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	360.0
8. Personal IM	104.7	112.1	120.1	128.0	134.7	141.5	148.7	156.1	163.6	171.5	179.5	187.7	199.3	215.2	232.5	2395.2
9. Införandeaktivitet	0.9	0.9	0.9	1.1	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	0.7			14.9
10. Utvecklingsverks	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	24.0
Summa	168.8	179.2	187.6	192.6	211.7	221.8	227.3	237.5	245.1	255.1	265.4	276.3	279.1	287.6	307.8	3543.2
11. Avg: Intäkt frågor	0.2	0.4	0.6	0.8	1.4	2.0	2.5	3.1	3.6	4.2	4.8	5.3	5.6	5.6	5.6	45.7
Summa	168.6	178.8	187.0	191.8	210.3	219.8	224.8	234.4	241.5	251.2	260.6	271.0	273.5	282.0	302.2	3497.5

9.4.4 Sammanställning av kostnader för skilda system för FR och IR

KOSTNADER (Mkr)

	Årskostutveckling														Rationaliseringsseffekt		
	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	50 %
1 Omläggning	21.4	21.7	21.7	18.6	24.5	24.5	21.3	21.3	19.3	19.3	19.3	19.3	8.7				260.9
2 Inv i tekn utrustn	0.6	0.6	0.7	1.2	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	10.4	117.5
3 Byta m "--	6.7	7.3	7.7	8.5	2.8	4.2	5.1	6.5	8.0	9.6	10.7	12.5	14.1	15.8	17.2	136.7	
4 Systemutveckling	4.6	5.4	4.8	0.8													15.6
5 Systemunderhåll	2.5	2.5	2.5	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	50.7
6 Driftkostnader	1.8	3.1	3.6	5.2	8.8	10.7	11.3	12.7	13.3	14.1	15.0	15.9	16.7	17.0	18.5	167.7	
7 Personal FRM	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	24.0	360.0
8 Personal IM	103.8	110.2	117.0	123.0	125.7	128.0	129.9	131.2	131.9	131.9	131.0	129.2	133.3	144.0	155.5	1925.6	
9 Införandekaktivitet	0.9	0.9	0.9	1.1	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	0.7				14.9
10 Utvecklingsverks	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	24.0
Summa	167.9	177.3	184.5	187.6	202.7	208.3	208.5	212.6	213.4	215.8	216.9	217.8	213.1	216.4	230.8	3073.6	
11 Avg: Intäkt frågor	0.2	0.4	0.6	0.8	1.4	2.0	2.5	3.1	3.6	4.2	4.8	5.3	5.6	5.6	5.6	5.6	45.7
Summa	167.7	176.9	183.9	186.8	201.3	206.3	206.0	209.5	209.8	211.6	212.1	212.5	207.5	210.8	225.2	3027.9	

9.5 Kostnader för delningsarbetet m m

Delningen av driftsystem i ett system för FR och ett system för IR skall genomföras i projektform. För projektet har följande kostnader beräknats.

<u>Budgetåret 1978/79</u>	<u>Milj kr</u>
Utredningskostnader hos CFD, LMV och DV (0,2 avser budgetåret 1977/78)	
Personalkostnader inkl lkp	0,8
Indirekta kostnader	0,4
Förberedande systemarbete vid CFD	
Personalkostnader inkl lkp	0,4
Indirekta kostnader	0,3
Inskolning av tio tjänster våren 1979	
Personalkostnader inkl lkp	0,5
Indirekta kostnader	0,3
<u>Budgetåret 1979/80</u>	
Projektarbete vid CFD (enligt CFDs petita)	
Personalkostnader inkl lkp	2,7
Konsultkostnader	1,9
ADB-kostnader inkl utökad minneskapacitet (300 tkr) och terminaler för tester	1,6
Indirekta kostnader	1,9
Projektarbete vid LMV och DV	
Personalkostnader inkl lkp	0,5
Indirekta kostnader	0,3
<u>Budgetåret 1980/81</u>	
Projektarbete vid CFD	
Personalkostnader inkl lkp	2,7
Konsultkostnader	1,7
ADB-kostnader inkl ökad minneskapacitet (400 tkr) och terminaler för tester	2,2
Indirekta kostnader	1,9
Projektarbete vid LMV och DV	
Personalkostnader inkl lkp	0,5
Indirekta kostnader	0,3
Introduktion av och utbildning i de nya systemen	
Personalkostnader inkl lkp	0,2

Budgetåret 1981/82

Efterjusteringar i systemen	
Personalkostnader inkl lkp	0,2
ADB-kostnader	0,2
Indirekta kostnader	0,1
Summa kostnader för projektet	21,6

I ovanstående belopp ingår inte de ökade drifts- och underhållskostnader jämfört med driftsystem 1 som uppstår efter delningen. Dessa har för kalkylperioden beräknats till 33,8 milj.

Som angetts i avsnitt 8 har den erforderliga insatsen för delningsprojektet beräknats till 54 personår. Som en jämförelse kan nämnas att det byte av styrsystem som nyligen genomförts för en effektivisering av fastighetsdatasystemet krävt en resursinsats av 17 personår. Den redovisade kostnaden för delningen är emellertid proportionellt sett större.

9.6 Anslagsutveckling m m

9.6.1 Ekonomisk ram

I propositionen (1977/78:15) om ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten anges en ekonomisk ram för verksamheten under etapp 1, d v s mellan budgetåren 1977/78 och 1981/82. Ramen är 135 milj kronor uttryckt i 1976 års priser och löner.

Konsumentprisindex har mellan 1976 (årsmedeltal) och 1978 (juni) förändrats från 382 till 468. Ramens värde i juni 1978 är därför 165,4 milj kronor.

9.6.2 Anslagsutveckling

De myndigheter som deltar i reformarbetet förbrukade under budgetåret 1977/78 22,3 milj kronor uttryckt i prisnivån för juni 1978. Anslagen för budgetåret 1978/79 är tillsammans 30,0 milj kronor. För budgetåren 1979/80—1981/82 återstår 113,1 milj kronor av ramen.

I samband med petitaarbetet för år 1979/80 beräknades anslagsbehovet för CFD samt för DVs och LMVs insatser i fastighetsdataverksamheten för återstoden av etapp 1 enligt nedanstående tabell. Anslagsbehovet för ortnamnsarkivet i Uppsala (OAU) har här uppskattats till 0,2 milj kronor per år.

Myndighet	Anslagsbehov (milj kronor)			
	1979/80	1980/81	1981/82	Summa
CFD	25,5	26,5	26,5	78,5
DV	2,6	3,0	3,5	9,1
LMV	6,1	7,2	8,6	21,9
OAU	0,2	0,2	0,2	0,6
	<u>34,4</u>	<u>36,9</u>	<u>38,8</u>	<u>110,1</u>

Kostnaderna för fastighetsdataprojektet under etapp I beräknas alltså hålla sig inom den anvisade ramen. Ramen medger att driftsystem I kan införas inom delar av Gävleborgs och Stockholms län i enlighet med CFDs regleringsbrev.

Anslagsbehoven är uttryckta i 1978 års priser och 1979 års löner. I beräkningarna har inte tagits med resurser för särskilda utredningar om regionalisering, integritetsfrågor m m som kan aktualiseras under perioden. Det har förutsatts att den ram på 5 milj kronor för särskilda utredningsinsatser som finns i prop 1977/78:15 kan tas i anspråk för sådana ändamål.

9.7 Kostnader för drift vid skilda datacentraler

Enligt utredningsuppdraget skall FR- och IR-systemen drivas vid samma datacentral under den första etappen d v s t o m budgetåret 1981/82. Något beslut om driftens förläggning efter denna tidpunkt har inte fattats. De kostnadsberäkningar som redovisats tidigare bygger därför på att en datacentral används för de skilda systemen under hela kalkylperioden.

För att ge någon belysning av kostnadsbilden vid drift av FR- och IR-systemen vid två skilda datacentraler redovisas i det följande vissa kostnadsberäkningar.

Vissa kostnadsposter i kalkylerna påverkas inte om driften av systemen sker vid skilda datacentraler. Sådana poster är omläggningskostnader, personalkostnader vid FRM och IM, kostnader för införande och för utvecklingsverksamhet. En förutsättning för detta är emellertid att allt omlägningsarbete sker vid en av datacentralerna.

Övriga kostnadsposter påverkas på följande sätt.

9.7.1 Investering i teknisk utrustning

Antalet terminaler påverkas inte. Däremot påverkas installationskostnaderna för kommunikationsutrustning. De beror emellertid bl a på lokaliseringen av datacentralerna och några kostnadsberäkningar i denna del kan därför inte göras nu. Behovet av datorkapacitet ökar med i genomsnitt en centralenhet när systemen drivs vid skilda centraler. Detta framgår av följande tabell. Fram t o m 1981/82 är driften förlagd till en datacentral och nuvarande utrustning används.

Budgetåret	5 % ärendeutveckling						8 % ärendeutveckling							
	Skilda datacentraler			Gemensam datacentral			Skilda datacentraler			Gemensam datacentral				
	FR	IR					FR	IR						
	80/81	80/81	80/82	80/83	80/81	80/82	80/83	80/81	80/81	80/82	80/83	80/81	80/82	80/83
1982/83	1	1			1			1	1			1		
1983/84	1	1			1			1	2			2		
1984/85	1	2			2			1	2			2		
1985/86	1	2			2			1	2			2		
1986/87	1	2			1	1		1	1	1		1	1	
1987/88	1	1	1		1	1		1	1	1		2		
1988/89	1	1	1		1	1		1		2		2		
1989/90	1		2		2			1		1	1	1	1	1
1990/91	1		2		2			1		1	1	1	1	1
1991/92	1		2		2			1		1	1	1	1	1
1992/93	1		2		1	2		1		1	1	1	1	1

Storleken av investeringarna i datorer samt när de infaller i tiden redovisas inkl moms vid 5 % och 8 % ärendeutveckling i nedanstående sammanställning. Vid byte från en datortyp till en annan redovisas differensen mellan de båda datorernas inköpspris.

Budgetår	Investeringskostnad (milj kr)	
	5 % ärendeutveckling	8 % ärendeutveckling
1982/83	16,6	16,6
1983/84	—	8,3
1984/85	8,3	—
1985/86	—	—
1986/87	—	7,8
1987/88	7,8	—
1988/89	—	7,8
1989/90	7,8	7,7
1990/91	—	—
1991/92	—	—
1992/93	—	—

Skillnaden i kapitaliserat nuvärde mellan drift av systemen vid en respektive två datacentraler vid 5 och 8 % ärendeutveckling uppgår till 3,3 respektive 2,8 milj kr vid en kalkylränta på 8 %. Vid drift vid en datacentral finns dessutom en större överkapacitet som innebär att investeringarna under nästa period blir lägre.

Vid drift på skilda datacentraler behövs större lagringsutrymme i form av skivminne. För FR behövs utrymme för 5 250 milj tecken och för IR 7 750 milj tecken vilket tillsammans är 500 milj tecken mer än vad som behövs vid gemensam datacentral. De ytterligare investeringar som mås-

te göras på grund av detta uppgår till 1,1 milj kronor. Skillnaden i investeringskostnad för övrig utrustning har beräknats till 2,5 milj kronor.

En ny datacentral etableras under 1981/82. Kostnaden för detta har uppskattats till 5 milj kronor.

9.7.2 Hyra m m

Vid drift på skilda datacentraler blir kostnaden för hyror och underhåll av teknisk utrustning m m högre. Merkostnaden har beräknats till 14,6 milj kronor för kalkylperioden.

9.7.3 Systemunderhåll

Personal för systemunderhåll av sådana delar av systemen som måste finnas vid båda driftsställena, t ex beteckningshantering har i beräkningarna uppskattats till 8 personer. Denna resurs måste dubblas. För kalkylperioden, fr o m budgetåret 1982/83, uppgår merkostnaden till 14 milj kronor.

Driftkostnader

Vid drift på skilda datacentraler måste delar av driftpersonalen dubblas eller utökas.

Förändringen i personalbehov framgår av följande uppställning.

Driftplanering	2 personer
Maskindrift	9 personer
För- och efterbehandling	3 personer
Linjenät- och terminalöverv	3 personer
Systemprogramvara	3 personer
Driftanpassat systemunderhåll	2 personer
Kontaktfunktion	<u>2 personer</u>
Summa	24 personer

Under genomförandeperioden tillkommer två tjänster för laddning. Vid en genomsnittlig lön enligt F 9 blir merkostnaden för kalkylperioden fr o m 1982/83 40,1 milj kronor. Det förändrade personalbehovet är oberoende av ärendeutvecklingen.

De tillsammanlagda kostnaderna för investering i teknisk utrustning, hyra, systemunderhåll o s v uppgår således till ca 77 milj kronor.

10 Författningsändringar

I enlighet med det anförda har upprättats förslag till förordningar om ändring i

- fastighetsdatakungörelsen (1974:1058)
- fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059)
- inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061)
- kungörelsen (1968:379) om uppläggande av nytt fastighetsregister m m
- instruktionen (1971:491) för centralnämnden för fastighetsdata
- förordningen (1975:1127) om verksamheten vid inskrivningsmyndighet som för inskrivningsregister
- gravationsbeviskungörelsen (1971:710)
- förordningen (1975:1129) om expeditionsavgift vid centralnämnden för fastighetsdata
- stämpelkungörelsen (1964:619)

Vidare föreslås att kungörelsen (1974:1063) om fastighetsbevis m m upphävs.

De föreslagna ändringarna är i huvudsak följande:

I fastighetsdatakungörelsen föreslås att 4 § delas i 4, 4 a och 4 b §§. I 4 § redovisas de inskrivningsuppgifter som skall ingå i fastighetsregistermyndigheternas informationssystem, i 4 a § redovisas de fastighetsregisteruppgifter som skall ingå i inskrivningsmyndigheternas informationssystem, och i 4 b § redovisas de uppgifter ur fastighetslängden som skall ingå i respektive informationssystem. I 7 § föreslås att uppdateringsordningen mellan registren utgår och att i ett nytt andra stycke införs bestämmelser om de registeruppgifter som automatiskt flyttas mellan systemen. I 12 § föreslås ett andra stycke av samma innehåll som 2 § andra stycket fastighetsbeviskungörelsen, varav framgår CFDs rätt att framställa andra utdrag och sammanställningar än de officiella registerutdragen. I 13 § föreslås undantag för presentation av lagfaren ägares eller tomträtthavares civilstånd eller förekommande omyndighet. Utöver angivna paragrafer föreslås redaktionella ändringar i 1, 2, 6, 8 och 14 §§.

Bestämmelser om registerutdrag från informationssystemen föreslås ingå i respektive registerkungörelse. Kungörelsen om fastighetsbevis föreslås därför upphävd och 3, 4, 9—17 och 21 §§ infogade i fastighetsregisterkungörelsen, samt 5—8 och 18—21 §§ samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna infogade i inskrivningsregisterkungörelsen. I fråga om bevisens utformning föreslås ändringar i fastighetsbevis, gravationsbevis och samfällighetsbevis.

I fastighetsregisterkungörelsen föreslås utöver nämnda förändringar en redaktionell ändring i 1 § samt att inskrivningsmyndighets anmärkning om att tomträtt är inskriven i fastighet (25 §) utgår, då den omfattas av fastighetsdatakungörelsen.

I inskrivningsregisterkungörelsen föreslås utöver nämnda förändringar ändring i 37 § med anledning av att avtalsservituten skall aviseras maskinellt. Vidare föreslås i 1 och 3 §§ anpassning till 19 kap 24 § jordabalken, vari stadgas att inskrivningsregister kan föras även för del av inskrivningsmyndighets område. I 2 § föreslås en redaktionell ändring.

I förordningen om expeditionsavgift vid centralnämnden för fastighetsdata föreslås att 6 § andra stycket ändras på så sätt att nämnden har att göra anmälan till länsstyrelsen i fråga om andra expeditioner än dem som utfärdas efter beslut av inskrivningsmyndighet. Några ändringar i avgiftslistan med anledning av delningen föreslås ej.

Övriga författningsförslag innehåller redaktionella ändringar.

10.1 Förslag till
Förordning om ändring i fastighetsdatakungörelsen
(1974:1058)

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetsdatakungörelsen (1974:1058)

dels att 1,2,4,6-8,12-14 samt 16 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att ordet "informationssystemet" i rubriken närmast före 4 § skall bytas ut mot "informationssystemen",

dels att i kungörelsen skall införas två nya paragrafer, 4 a § och 4 b §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

För att insamla, lagra och bearbeta innehållet i fastighetsregister och inskrivningsregister samt för att lämna uppgifter om innehållet i respektive register och om annat som faller inom fastighetsregistermyndighets eller inskrivningsmyndighets verksamhetsområde skall finnas ett informationssystem grundat på automatisk databehandling (fastighetsregistermyndigheternas och inskrivningsmyndigheternas informationssystem). Informationssystemen skall bestå av integrerade delsystem.

Frågor om uppbyggnad eller förändring av informationssystemet beredes av centralnämnden för fastighetsdata i samråd med berörda myndigheter.

För att insamla, lagra och bearbeta innehållet i fastighetsregister och inskrivningsregister samt för att lämna uppgifter om innehållet i respektive register och om annat som faller inom fastighetsregistermyndighets eller inskrivningsmyndighets verksamhetsområde skall finnas informationssystem grundade på automatisk databehandling (fastighetsregistermyndigheternas respektive inskrivningsmyndigheternas informationssystem).

Frågor om uppbyggnad eller förändring av informationssystemen beredes av centralnämnden för fastighetsdata i samråd med berörda myndigheter.

2 §¹

Centralnämnden för fastighetsdata ansvarar för driften av informationssystemet och för det system- och programmeringsarbete som behövs. Bygger delssystem på att uppgifter till informationssystemet skall lämnas med användande av terminal, ansvarar vederbörande fastighetsregistermyndighet eller inskrivningsmyndighet (registermyndighet) för terminalbehandlingen.

Centralnämnden för fastighetsdata ansvarar för driften av informationssystemen och för det system- och programmeringsarbete som behövs. Bygger system på att uppgifter skall lämnas med användande av terminal, ansvarar vederbörande fastighetsregistermyndighet eller inskrivningsmyndighet (registermyndighet) för terminalbehandlingen.

Nuvarande lydelse

Centralnämnden för fastighetsdata får uppdraga åt data-maskincentralen för administrativ databehandling att utföra databehandlingen inom informationssystemet.

4 §²

Informationssystemet skall innehålla fastighetsregister och inskrivningsregister som föres med användande av automatisk databehandling.

I informationssystemet skall även redovisas fastighetslängdens innehåll såvitt avser

1. kod för beskattningsnatur, taxeringsvärde och, såvitt angår annan fastighet, däri ingående byggnadsvärde samt tätortskod och typkod,
2. fastighetsägare eller tomträtts-havare, vars person- eller organisationsnummer saknas i inskrivningsregistret, samt ägare till hus på ofri grund med uppgift om person- eller organisationsnummer, namn och postadress.

Uppgift enligt andra stycket skall avse förhållandena året närmast före det år, då uppgiften hålls tillgänglig i informationssystemet, och skall redovisas tillsammans med övrig information rörande fastighet eller samfällighet. Omfattar taxeringsenhet flera fastigheter eller delar av fastigheter, får taxeringsvärdet redovisas på värdebärande fastighet eller värdebärande del av fastighet och hänvisning ske till denna från de övriga i taxeringsenheten ingående fastigheterna eller fastighetsdelarna. På värdebärande fastighet eller värdebärande del av fastighet redovisas beteckningarna för de fastigheter som helt eller delvis ingår i taxeringsenheten, dock högst tio beteckningar.

Föreslagen lydelse

Centralnämnden för fastighetsdata får uppdraga åt data-maskincentralen för administrativ databehandling att utföra databehandlingen inom informationssystemen.

Fastighetsregistermyndigheternas informationssystem skall innehålla fastighetsregister som föres med användande av automatisk databehandling.

I informationssystemet skall även redovisas inskrivningsmyndighets anmärkning om att tomträtt är inskriven i fastighet.

Nuvarande lydelse

Innehåller informationssystemet uppgift om lagfaren ägares och tomträtts-havares person- eller organisationsnummer, skall systemet dessutom innehålla uppgift om dennes postadress samt, om han är fysisk person, uppgift om civilstånd och omyndighet, om sådan föreligger. Vad nu sagts gäller även beträffande den som sökt lagfart eller inskrivning av tomträtt.

Föreslagen lydelse

4 a §

Inskrivningsmyndigheternas informationssystem skall innehålla inskrivningsregister som föres med användande av automatisk databehandling.

I informationssystemet skall även redovisas fastighetsregistrets uppgifter om registerbeteckning, administrativ tillhörighet, såvitt avser uppgift om län, församling eller kyrkobokföringsdistrikt och socken, tidigare registerbeteckning, ursprung, avregistrering, totalareal, andel i gemensamhetsanläggning, skattetal, fastighetsrättsliga åtgärder, avskild mark, rättigheter som belastar fastigheten eller som grundas på delaktighet i sammanslutning, övriga förhållanden.

Under rättigheter skall även redovisas sådana uppgifter som införts i fastighetsregistret enligt punkt 7 i övergångsbestämmelserna till inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061).

För avregistrerad fastighet redovisas fastighetsregistrets uppgifter endast såvitt avser registerbeteckning, tidigare registerbeteckning, ursprung och avregistrering.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

4 b §

I informationssystemen skall redovisas fastighetslängdens innehåll såvitt avser kod för beskattningsnatur, uppgift om förekommande industritillbehör, taxeringsvärde och, såvitt angår annan fastighet, däri ingående byggnadsvärde samt tätortskod och typkod.

I inskrivningsmyndigheternas informationssystem skall därutöver redovisas fastighetslängdens innehåll såvitt avser fastighetsägare eller tomträttshavare, vars person- eller organisationsnummer saknas i inskrivningsregistret, samt ägare till hus på ofri grund med uppgift om person- eller organisationsnummer, namn och postadress.

Uppgift enligt första och andra styckena skall avse förhållandena året närmast före det år, då uppgiften hålls tillgänglig i informationssystemen, och skall redovisas tillsammans med övrig information rörande fastighet eller samfällighet. Omfattar taxeringsenhet flera fastigheter eller delar av fastigheter, får taxeringsvärdet redovisas på värdebärande fastighet eller värdebärande del av fastighet och hänvisning ske till denna från de övriga i taxeringsenheten ingående fastigheterna eller fastighetsdelarna. På värdebärande fastighet eller värdebärande del av fastighet redovisas beteckningarna för de fastigheter som helt eller delvis ingår i taxeringsenheten, dock högst tio beteckningar.

Innehåller informationssystem uppgift om lagfaren ägares och tomträttshavares person- eller organisationsnummer, skall systemet dessutom innehålla uppgift om dennes postadress samt, om han är fysisk person, uppgift om civilstånd och omyndighet, om sådan föreligger. Vad nu sagts gäller även beträffande den som sökt lagfart eller inskrivning av tomträtt.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse6 §³

Har regeringen beslutat att fastighetsregister och inskrivningsregister skall föras med användande av automatisk databehandling, skall vederbörande länsstyrelse underrätta centralnämnden för fastighetsdata om

1. fastighetslängdens innehåll i den utsträckning som behövs för att informationssystemet skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 § andra stycket,

1. fastighetslängdens innehåll i den utsträckning som behövs för att informationssystem skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 b § första och andra styckena.

2. de uppgifter i länsstyrelsens register över befolkningen i länet (personband) och organisationsnummerregistret som behövs för att informationssystemet skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 § fjärde stycket.

2. de uppgifter i länsstyrelsens register över befolkningen i länet (personband) och organisationsnummerregistret som behövs för att informationssystem skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 b § fjärde stycket.

Underrättelse enligt första stycket 1 lämnas en gång om året på magnetband. Underrättelse enligt första stycket 2 lämnas var fjortonde dag på magnetband.

7 §

Sedan uppgift enligt fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059) eller inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061) lämnats till centralnämnden för fastighetsdata, ansvarar nämnden för att sådan uppgift genast registreras i fastighetsregistret eller i inskrivningsregistret. Uppgift från inskrivningsmyndighet skall därvid behandlas före uppgift från fastighetsregistermyndighet som lämnats till nämnden samma dag.

Sedan uppgift enligt fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059) eller inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061) lämnats till centralnämnden för fastighetsdata, ansvarar nämnden för att sådan uppgift genast registreras i fastighetsregistret eller i inskrivningsregistret.

Nämnden ansvarar även för att de inskrivnings- och fastighetsregisteruppgifter som avses i 4 och 4 a §§ registreras i fastighetsregistermyndigheternas respektive inskrivningsmyndigheternas informationssystem.

8 §

Sedan underrättelse som avses i 6 § kommit in, skall centralnämnden för fastighetsdata snarast möjligt i informationssystemet

Sedan underrättelse som avses i 6 § kommit in, skall centralnämnden för fastighetsdata snarast möjligt föra in de uppgifter som

Nuvarande lydelse

föra in de uppgifter som avses i 4 § andra och fjärde styckena. Införingen av uppgifter ur fastighetslängden skall med beaktande av 4 § tredje stycket ske i samband med årsskifte.

Framkommer i samband med att uppgift enligt 4 § fjärde stycket skall föras in i informations-systemet att uppgift i inskrivningsregistret rörande lagfaren ägares eller tomträttshavares person- eller organisationsnummer, namn eller firma är felaktig eller ofullständig, skall centralnämnden för fastighetsdata anmäla detta till vederbörande inskrivningsmyndighet. Motsvarande anmälan skall göras beträffande den, vars ansökan om lagfart eller inskrivning avslagits, vilandeförklarats eller förklarats förfallen eller då inskrivningsärende uppskjutits.

12 §

Skriftlig uppgift eller uppgift på maskinläsbart medium om innehållet i fastighetsregister, inskrivningsregister och informationssystemet i övrigt lämnas enligt kungörelsen (1974:1063) om fastighetsbevis m m.

13 §

Centralnämnden för fastighetsdata får, om hinder icke föreligger till följd av beslut enligt datalagen (1973:289), lämna tillstånd för myndighet eller annan att till

Föreslagen lydelse

avses i 4 b § första, andra och fjärde styckena. Införingen av uppgifter ur fastighetslängden skall med beaktande av 4 b § tredje stycket ske i samband med årsskifte.

Framkommer i samband med att uppgift enligt 4 b § fjärde stycket skall föras in i informations-system att uppgift i inskrivningsregistret rörande lagfaren ägares eller tomträttshavares person- eller organisationsnummer, namn eller firma är felaktig eller ofullständig, skall centralnämnden för fastighetsdata anmäla detta till vederbörande inskrivningsmyndighet. Motsvarande anmälan skall göras beträffande den, vars ansökan om lagfart eller inskrivning avslagits, vilandeförklarats eller förklarats förfallen eller då inskrivningsärende uppskjutits.

Skriftlig uppgift om innehållet i fastighetsregister, inskrivningsregister och informationssystemen i övrigt lämnas enligt fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059) och inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061).

Centralnämnden för fastighetsdata får, om hinder icke föreligger till följd av beslut eller föreskrift enligt datalagen (1973:269), efter särskild framställning från myndighet eller annan tillhandahålla de utdrag och sammanställningar av innehållet i systemen som nämnden bestämmer.

Centralnämnden för fastighetsdata får, om hinder icke föreligger till följd av beslut enligt datalagen (1973:289), lämna tillstånd för myndighet eller annan att till

Nuvarande lydelse

informationssystemet ansluta terminal för presentation av de uppgifter som enligt 4 § skall redovisas i systemet.

Lämnas tillstånd enligt första stycket, skall centralnämnden för fastighetsdata meddela de föreskrifter för terminalens skötsel och användning som behövs för att motverka störningar i informationssystemets drift. Föreskrifter som behövs för att förebygga risk för otillbörligt intrång i personlig integritet meddelas enligt datalagen.

14 §

Finner den som i tjänsten tar befattning med uppgift som enligt denna kungörelse lämnats av centralnämnden för fastighetsdata anledning antaga att uppgiftens innehåll är oriktigt, skall det genast anmälas till nämnden eller till vederbörande registermyndighet.

Finner centralnämnden för fastighetsdata eller registermyndighet att uppgift i informationssystemet är behäftad med fel som ej kan rättas omedelbart och som äventyrar systemets tillförlitlighet eller på annat sätt föranleder osäkerhet om rättsläget, skall anmärkning om förhållandet snarast införas i informationssystemet. Sådan anmärkning skall avföras ur systemet så snart rättelse skett.

16 §

Inträffar längre driftsavbrott som medför att innehållet i informationssystemet ej kan läsas eller ändras med användande av terminal, meddelar centralnämnden för fastighetsdata i samråd med vederbörande centrala myndighet anvisningar om vad för sådant fall skall iakttagas för att innehållet skall kunna läsas och ändras på annat sätt.

Föreslagen lydelse

informationssystemen ansluta terminal för presentation av de uppgifter som enligt 4, 4 a och 4b §§, skall redovisas i systemen, dock ej uppgift om lagfaren ägares eller tomträttshavares civilstånd eller förekommande omyndighet.

Lämnas tillstånd enligt första stycket, skall centralnämnden för fastighetsdata meddela de föreskrifter för terminalens skötsel och användning som behövs för att motverka störningar i informationssystemens drift. Föreskrifter som behövs för att förebygga risk för otillbörligt intrång i personlig integritet meddelas enligt datalagen.

Finner centralnämnden för fastighetsdata eller registermyndighet att uppgift i informationssystemen är behäftad med fel som ej kan rättas omedelbart och som äventyrar systemens tillförlitlighet eller på annat sätt föranleder osäkerhet om rättsläget, skall anmärkning om förhållandet snarast införas i berört informationssystem. Sådan anmärkning skall avföras ur systemet så snart rättelse skett.

Inträffar längre driftsavbrott som medför att innehållet i informationssystem ej kan läsas eller ändras med användande av terminal, meddelar centralnämnden för fastighetsdata i samråd med vederbörande centrala myndighet anvisningar om vad för sådant fall skall iakttagas för att innehållet skall kunna läsas och ändras på annat sätt.

10.2 Förslag till
Förordning om ändring i fastighetsregisterkungörelsen
(1974:1059)

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059)
dels att 1, 25 och 64-66 §§ samt rubriken närmast före 64 § skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i kungörelsen skall införas tretton nya paragrafer, 67 - 79 §§, av nedan angivna lydelse,
dels att i kungörelsen skall införas en ny rubrik närmast före 77 § av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

1 §

Denna kungörelse avser fastighetsregister som föres med användande av automatisk databehandling.

Beslut om att fastighetsregister skall föras med användande av automatisk databehandling meddelas av regeringen i varje särskilt fall.

Om lagringen av uppgifter i fastighetsregister m m finns bestämmelser i fastighetsdatakungörelsen (1974:1058). Innehållet i de delar av registret som lagras på maskinläsbart medium skall kunna läsas och ändras med användande av bildskärmsterminal. Dock behöver innehållet i koordinatregistret ej kunna läsas på detta sätt.

Om lagringen av uppgifter i fastighetsregister m m finns bestämmelser i fastighetsdatakungörelsen (1974:1058). Innehållet i de delar av registret som lagras på maskinläsbart medium skall kunna läsas och ändras med användande av textskärmsterminal. Dock behöver innehållet i koordinatregistret ej kunna läsas på detta sätt.

25 §¹

Redovisningen av uppgifter inom de olika avdelningarna sker enligt följande.

Redovisningen av uppgifter inom de olika avdelningarna sker enligt följande.

Huvudregistrets innehåll

Huvudregistrets innehåll

REGISTERBETECKNING
registerbeteckning
inskrivningsmyndighets anmärkning om att tomträtt är inskriven i fastighet

REGISTERBETECKNING
registerbeteckning

ADMINISTRATIV TILLHÖRIGHET M M

ADMINISTRATIV TILLHÖRIGHET M M

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

FASTIGHETSBEVIS M M

1 Senaste lydelse 1975:1112. Ytterligare ändringar föreslagna enligt skrivelse 1978-11-01 från lantmäteriverket.

Nuvarande lydelse

64 §

Registerkartan och de för dess upprättande tillkomna handlingarna samt fastighetsregistermyndighetens akter skall förvaras i brandskyddad lokal. Vad som nu sagts skall även gälla äldre fastighetsregister (jordregister och stadsregister) med därtill hörande kartor och handlingar.

Det åligger fastighetsregistermyndigheten att föra förteckning över de kartor och handlingar som ställts under myndighetens vård.

Mot statens lantmäteriverks eller fastighetsregistermyndighets beslut enligt denna kungörelse föres talan hos kammarrätten genom besvär.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna kungörelse meddelas av statens lantmäteriverk efter samråd med centralnämnden för fastighetsdata.

Om särskilda skäl föreligger, får statens lantmäteriverk efter samråd med centralnämnden för fastighetsdata medge

Föreslagen lydelse

Uppgift om innehållet i fastighetsregistermyndigheternas informationssystem lämnas i form av

1. fastighetsbevis,
2. samfällighetsbevis,
3. traktkort,
4. registerområdeskort,
5. plankort,
6. kvarterskort,
7. anläggningsskort.

Uppgift som avses i första stycket framställs av centralnämnden för fastighetsdata med användande av radskrivare på blankett enligt formulär som fastställs av statens lantmäteriverk i samråd med nämnden. Uppgiften expedieras genom nämndens försorg.

Fastighetsbevis utfärdas särskilt för varje fastighet.

Fastighetsbevis skall innehålla

1. de uppgifter om fastighet som enligt 22 - 27 §§ skall redovisas i fastighetsregistrets huvudregister,
2. de uppgifter som enligt 4 och 4 b §§ fastighetsdatakungörelsen (1974:1058) skall redovisas i informationssystemet.

65 §

66 §

Uppgifterna i fastighetsbevis redovisas i avdelningar i följande ordning:

registerbeteckning jämte uppgift om att tomträtt är inskriven i fastighet,

administrativ tillhörighet m m,

tidigare registerbeteckning,

ursprung,

avregistrering,

adress,

omfång, läge,

Nuvarande lydelse

undantag från bestämmelse i denna kungörelse.

Föreslagen lydelse

fristående fiske,
andel i samfällighet,
andel i gemensamhetsanläggning,
skattetal,
åtgärder,
avskild mark,
rättigheter,
planer, bestämmelser,
taxering m m,
övriga förhållanden som anmärkts i
fastighetsregistrets huvudregister.

Om avdelning icke innehåller någon
uppgift, utelämnas avdelningens
rubrik.

På beviset skall finnas utskrifts-
datum.

67 §

Samfällighetsbevis utfärdas sär-
skilt för varje fastighet.
Samfällighetsbevis skall inne-
hålla

1. de uppgifter om samfällighet
som enligt 22-27 §§ skall redo-
visas i fastighetsregistrets
huvudregister,

2. de uppgifter som enligt 4 b §
första stycket fastighetsdatakun-
görelsen (1974:1058) skall redo-
visas i informationssystemet.

68 §

Uppgifterna i samfällighetsbevis
redovisas i avdelningar i föl-
jande ordning:

registerbeteckning,
administrativ tillhörighet m m,
tidigare registerbeteckning,
ursprung,
avregistrering,
adress,
omfång, läge,
ändamål,
fristående fiske,
andel i gemensamhetsanläggning,
deläggande fastigheter,
åtgärder,
avskild mark,

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

rättigheter,
planer, bestämmelser,
taxering m m,
Övriga förhållanden som anmärkts
i fastighetsregistrets huvud-
register.

Om avdelning icke innehåller någon
uppgift, utelämnas avdelningens
rubrik.

På beviset skall finnas utskrifts-
datum.

69 §

Traktkort skall innehålla de upp-
gifter som enligt 25 § andra
stycket eller 34 § andra stycket
redovisats på trakt i stället för
på fastighet eller samfällighet.

70 §

Uppgifterna i traktkort redovisas
i avdelningar i följande ordning:

registerbeteckning (registerområ-
dets och traktens namn samt regis-
ternumret T:1),
län,
avregistrering,
åtgärder,
planer, bestämmelser,
övriga förhållanden som i fastig-
hetsregistrets huvudregister redo-
visats på trakten.

På kortet skall finnas utskrifts-
datum.

71 §

Registerområdeskort skall inne-
hålla de uppgifter som enligt
25 § andra stycket eller 34 §
andra stycket redovisats på regis-
terområde i stället för på fastig-
het eller samfällighet.

72 §

Uppgifterna i registerområdeskort
redovisas i avdelningar i följ-
ande ordning:
registerbeteckning (register-
områdets namn, trakten R samt

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

registernumret T:1),
län,
avregistrering,
åtgärder,
rättigheter,
planer, bestämmelser,
övriga förhållanden som i fas-
tighetsregistrets huvudregister
redovisats på registerområdet.

På kortet skall finnas utskrifts-
datum.

73 §

Plankort skall innehålla de upp-
gifter om plan, bestämmelse eller
utredning som skall redovisas
i planregistret.

Uppgifterna i plankort redovisas
i den ordning som anges i 34 §
första stycket.

På kortet skall finnas utskrifts-
datum.

74 §

Kvarterskort skall innehålla de
uppgifter om byggnadskvarter som
skall redovisas i kvartersregist-
ret.

Uppgifterna i kvarterskortet
redovisas i den ordning som anges
i 37 §.

På kortet skall finnas utskrifts-
datum.

75 §

Anläggningskort skall innehålla de
uppgifter om gemensamhetsanlägg-
ning som skall redovisas i gemen-
samhetsanläggningsregistret
(GA-registret).

Uppgifterna i anläggningskort
redovisas i den ordning som anges
i 44 §.

På kortet skall finnas utskrifts-
datum.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

76 §

Finner den som i tjänsten tar befattningsmed uppgift som enligt denna kungörelse lämnats av centralnämnden för fastighetsdata anledning antaga att uppgiftens innehåll är oriktigt, skall det genast anmälas till nämnden eller till vederbörande fastighetsregistermyndighet.

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

77 §

Registerkartan och de för dess upprättande tillkomna handlingarna samt fastighetsregistermyndighetens akter skall förvaras i brandskyddad lokal. Vad som nu sagts skall även gälla äldre fastighetsregister (jordregister och stadsregister) med därtill hörande kartor och handlingar.

Det åligger fastighetsregistermyndigheten att föra förteckning över de kartor och handlingar som ställts under myndighetens vård.

78 §

Mot statens lantmäteriverks eller fastighetsregistermyndighets beslut enligt denna kungörelse föres talan hos kammarrätten genom besvär.

79 §

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna kungörelse meddelas av statens lantmäteriverk efter samråd med centralnämnden för fastighetsdata.

Om särskilda skäl föreligger, får statens lantmäteriverk efter samråd med centralnämnden för fastighetsdata medge undantag från bestämmelse i denna kungörelse.

10.3 Förslag till
Förordning om ändring i inskrivningsregisterkungörelsen
(1974:1061)

Härigenom föreskrivs i fråga om inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061)

dels att 1-3 och 37 §§ samt rubriken närmast före 40 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i kungörelsen skall införas nio nya paragrafer, 41-49 §§, samt en ny punkt i övergångsbestämmelserna, 9, av nedan angivna lydelse

dels att i kungörelsen skall införas en ny rubrik närmast före 49 § av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

1 §

Inskrivningsregister som avses i 2 § lagen (1973:98) om inskrivningsregister föres särskilt för varje inskrivningsmyndighets område.

Om lagringen av uppgifter i inskrivningsregister m m finns bestämmelser i fastighetsdatakungörelsen (1974:1058). Innehållet i registret skall kunna läsas och ändras med användande av bildskärms-terminal.

Inskrivningsregister som avses i 2 § lagen (1973:98) om inskrivningsregister föres särskilt för varje inskrivningsmyndighets område eller del av sådant område.

Om lagringen av uppgifter i inskrivningsregister m m finns bestämmelser i fastighetsdatakungörelsen (1974:1058). Innehållet i registret skall kunn läsas och ändras med användande av textskärmsterminal.

2 §

I inskrivningsregister redovisas inskrivningsförhållandena särskilt för varje fastighet. I redovisningen ingår fastighetsregistrets uppgift om fastighetens registerbeteckning.

I inskrivningsregister redovisas inskrivningsförhållandena särskilt för varje fastighet.

3 §

Redovisningen i inskrivningsregistret sker i sex avdelningar. De olika avdelningarna innehåller uppgift om

1. lagfart,
2. tomträttsupplåtelse,
3. tomträttsinnehav,
4. in-teckningar m m,
5. anteckningar,
6. äldre förhållanden.

Redovisningen i inskrivningsregistret sker i sex avdelningar. De olika avdelningarna innehåller uppgift om

1. lagfart,
2. tomträttsupplåtelse,
3. tomträttsinnehav,
4. in-teckningar m m,
5. anteckningar,
6. äldre förhållanden.

Nuvarande lydelse

I inskrivningsregistret skall där-
över för varje inskrivnings-
myndighets område redovisas datum
för den senaste inskrivningsdag, be-
träffande vilken samtliga beslut
och anteckningar införts i registret
(aktualitetsdatum).

37 §

Sökes inskrivning av servitut och
avvisas ej ansöknings, skall fas-
tighetsregistermyndigheten genast
underrättas om denna och om inskriv-
ningsmyndighetens beslut med anled-
ning därav. Vid underrättelsen skall
fogas avskrift av den handling på
vilken rättigheten grundas.

Vidtages beträffande inskrivet servitut åtgärd som avses i 23 kap 6 §
jordabalken skall underrättelse härom lämnas på motsvarande sätt.

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

40 §

Närmare föreskrifter för tillämp-
ningen av denna kungörelse medde-
las av domstolsverket efter samråd
med centralnämnden för fastighets-
data.

Föreslagen lydelse

I inskrivningsregistret skall där-
över för varje område för vilket
registret föres särskilt redovisas
datum för den senaste inskriv-
ningsdag, beträffande vilken samt-
liga beslut och anteckningar in-
förts i registret (aktualitets-
datum).

Sökes inskrivning av servitut och
avvisas ej ansöknings, skall upp-
gift om denna och om inskrivnings-
myndighetens beslut med anledning
därav lämnas till fastighetsre-
gistermyndigheten. Sådan uppgift
skall på begäran av inskriv-
ningsmyndigheten framställas av
centralnämnden för fastighetsdata
och av nämnden överlämnas till
vederbörande myndighet. Avskrift
av den handling på vilken rättig-
heten grundas lämnas snarast av
inskrivningsmyndigheten till
fastighetsregistermyndigheten.

Uppgift till fastighetsregister-
myndighet lämnas till fastighets-
registermyndighetens terminal
samma dag registrering sker i in-
skrivningsregistret.

GRAVATIONSBEVIS M M

Uppgift om innehållet i inskriv-
ningsmyndigheternas informations-
system lämnas i form av grava-
tionsbevis eller gemensamt
gravationsbevis.

Uppgift som avses i första
stycket framställs av central-
nämnden för fastighetsdata med
användande av radskrivare på
blankett enligt formulär som
fastställs av domstolsverket i
samråd med nämnden. Uppgiften
expedieras genom nämndens försorg.

Nuvarande lydelse

41 §

Föreslagen lydelse

Gravationsbevis utfärdas för varje fastighet.

Gravationsbevis skall innehålla
1. de uppgifter som enligt 4-8 §§ skall redovisas i inskrivningsregister
2. de uppgifter ur fastighetsregistret som enligt 4 a § fastighetsdatakungörelsen (1974:1058) skall redovisas i informationssystemet, dock endast i den utsträckning som anges i 42 §,
3. de uppgifter som enligt 4 b § fastighetsdatakungörelsen (1974:1058) skall redovisas i informationssystemet, dock ej uppgift om lagfaren ägares eller tomt-
 rättshavares civilstånd eller förekommande omyndighet.

42 §

Uppgifterna i gravationsbevis redovisas i avdelningar i följande ordning:
registerbeteckning,
tidigare registerbeteckning,
ursprung,
totalareal,
andel i gemensamhetsanläggning,
avskild mark,
rättigheter,
taxering m m,
lagfart,
tomträttsupplåtelse,
tomträttsinnehav,
inteckningar m m,
anteckningar.

Av beviset skall framgå aktualitetsdatum enligt 3 § andra stycket.

Om avdelning icke innehåller någon uppgift, utelämnas avdelningens rubrik.

Nuvarande lydelse

43 §

Förslagen lydelse

Gemensamt gravationsbevis utfärdas för fastigheter som är belägna inom ett och samma område för vilket inskrivningsregistret föres särskilt. Sådant bevis kan avse högst 50 fastigheter och innehålla uppgift om sammanlagt högst 200 inteckningar och andra inskrivningar. Fastighet i vilken tomträtt inskrivits får icke omfattas av gemensamt gravationsbevis.

Gemensamt gravationsbevis skall innehålla samma uppgifter som gravationsbevis med de jämkningar som följer av 44 §.

44 §

Uppgifterna i gemensamt gravationsbevis redovisas beträffande samtliga med beviset avsedda fastigheter i avdelningar i den ordning som anges i 42 § i tillämpliga delar.

Utan hinder av 7 § andra stycket redovisas inteckningar och andra inskrivningar i gemensamt gravationsbevis i kronologisk ordning enligt dagen för ansökan om inskrivning. Deras inbördes företräde anges därefter i en särskild avdelning för redovisning av företrädesordning.

Redovisningen av inskriven rättighet som gäller i flera fastigheter får i gemensamt gravationsbevis inskränkas till de uppgifter om inskrivningen som förekommer på en av fastigheterna.

45 §

Kan till följd av bestämmelserna i 43 § om att gemensamt gravationsbevis icke får innehålla uppgift om fler än 200 inteckningar och andra inskrivningar sådant bevis icke utfärdas,

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

skall inskrivningsmyndigheten på begäran utfärda särskilt gravationsbevis rörande de fastigheter som avses. Inskrivningsmyndighet är dock icke skyldig att utfärda särskilt gravationsbevis som omfattar färre än tre fastigheter.

Särskilt gravationsbevis skall innehålla de uppgifter som enligt 43 och 44 §§ skall redovisas i gemensamt gravationsbevis.

46 §

Begäres uppgift om fastighetslagfartsförhållanden viss dag, skall inskrivningsmyndighet utfärda särskilt bevis om det.

47 §

Bevis som avses i 45 och 46 §§ skall undertecknas av den som svarar för bevisets riktighet.

Består bevis av två eller flera blad, dateras och undertecknas varje sida. Sidorna numreras i följd för hela beviset. På bevisets sista sida skall före underskriften lämnas uppgift om det antal sidor som beviset omfattar.

48 §

Finner den som i tjänsten tar befattning med uppgift som enligt denna kungörelse lämnats av centralnämnden för fastighetsdata anledning antaga att uppgiftens innehåll är oriktigt, skall det genast anmälas till nämnden eller till vederbörande inskrivningsmyndighet.

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

49 §

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna kungörelse meddelas av domstolsverket efter samråd med centralnämnden för fastighetsdata.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9.

Rörande fastighet eller tomträtt
som enligt 10 § lagen (1973:
98) om inskrivningsregister kvar-
står i fastighetsbok eller tomt-
rättsbok utfärdas gravationsbevis
enligt gravationsbeviskungörelsen
(1971:710).

Denna förordning träder i kraft den

10.4 Förslag till
Förordning om ändring i kungörelsen
(1969:379) om uppläggande av nytt fas-
tighetsregister, m m

Härigenom föreskrivs att 6 § kungörelsen (1968:379) om uppläggande av nytt fastighetsregister, m m skall ha nedan angivna lydelse

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse6 §¹

Uppgift om servitut som avses i 27 § första stycket 2 fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059), om servitut eller nyttjanderätt som tillkommit genom expropriation och om anläggningsbeslut enligt lagen (1966:700) om vissa gemensamhetsanläggningar införes i fastighetsregistret med ledning av innehållet i fastighetsbok eller tomträttsbok.

Första stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok enligt följande författningsrum, 2 kap 14, 34 och 62 §§ samt 6 kap 28 § vattenlagen (1918:523), 70 eller 113 § byggnadslagen (1947:385), 13 § lagen (1960:690) om byggnadsminnen.

Det åligger inskrivningsmyndighet att underrätta fastighetsregistermyndighet om inskrivningar och anteckningar som avses i första och andra styckena. Om det är lämpligt med hänsyn till förfarandet vid uppläggandet, får statens lantmäteriverk föreskriva att uppgifterna i stället skall införas i fastighetsregistret vid maskinell bearbetning av de uppgifter om inskrivningarna eller anteckningarna som i samband med överföring av innehållet i fastighetsbok och tomträttsbok till inskrivningsregister lagrats på maskinläsbart medium.

Är tomträtt upplåten i fastighet,
införes uppgift om det i fastig-
hetsregistret genom inskrivnings-
myndighetens försorg.

Uppgift om församling eller kyrkobokföringsdistrikt införes i fastighetsregistret vid maskinell bearbetning av uppgifterna i länets fastighetsband.

Denna förordning träder i kraft den

1 Senaste lydelse 1974:1060

10.5 Förslag till
Förordning om ändring i instruktionen
(1971:491) för centralnämnden för fastig-
hetsdata

Härigenom föreskrivs att 2 § instruktionen (1971:491) för centralnämnden för fastighetsdata skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

2 §¹

Nämnden har till uppgift att

1. fullgöra vad som enligt fastighetsdatakungörelsen (1974:1058), fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059), inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061), kungörelsen (1974:1063) om fastighetsbevis m m och förordningen (1975:1129) om expeditonsavgift vid centralnämnden för fastighetsdata ankommer på nämnden,
2. bygga upp fastighets- och inskrivningsregister som föres med hjälp av automatisk databehandling (ADB),
3. vidareutveckla system och metoder för registrens aktualisering och utnyttjande för de ändamål som motsvarande äldre register nu har att tillgodose,
4. driva försöksverksamhet,
5. utföra koordinatregistrering av fastigheter och samfälligheter som ännu ej redovisas i fastighetsregister som föres med hjälp av ADB,
6. fullgöra vad regeringen i övrigt bestämmer.

Nämnden skall i anslutning till sina uppgifter enligt första stycket 2 och 3 uppmärksamma möjligheterna att komplettera fastighets- och inskrivningsregistren med sådana uppgifter om fastigheter och samfälligheter som nu inte ingår i motsvarande register eller att bygga upp andra register som innehåller sådana uppgifter om fastigheter som är av betydelse för statliga och andra myndigheters planerande och förvaltande verksamhet.

Nämnden fullgör i övrigt uppdrag mot ersättning enligt taxa som nämnden fastställer efter samråd med riksrevisionsverket.

Denna förordning träder i kraft den

1. Senaste lydelse 1978:539

Nämnden har till uppgift att

1. fullgöra vad som enligt fastighetsdatakungörelsen (1974:1058), fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059), inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061) och förordningen (1975:1129) om expeditonsavgift vid centralnämnden för fastighetsdata ankommer på nämnden,
2. bygga upp fastighets- och inskrivningsregister som föres med hjälp av automatisk databehandling (ADB),
3. vidareutveckla system och metoder för registrens aktualisering och utnyttjande för de ändamål som motsvarande äldre register nu har att tillgodose,
4. driva försöksverksamhet,
5. utföra koordinatregistrering av fastigheter och samfälligheter som ännu ej redovisas i fastighetsregister som föres med hjälp av ADB,
6. fullgöra vad regeringen i övrigt bestämmer.

10.6 Förslag till
Förordning om ändring i förordningen (1975:1127)
om verksamheten vid inskrivningsmyndighet som
för inskrivningsregister

Härigenom föreskrivs att 2 § förordningen (1975:1127) om verksamheten vid inskrivningsmyndighet som för inskrivningsregister skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

2 §

Tingsrätten får förordna tingsnotarie samt domstolsbiträde och annan icke lagfaren tjänsteman, som vunnit tillräcklig erfarenhet, att på eget ansvar

1. lämna upplysning om innehållet i fastighetsregister och inskrivningsregister samt framställa terminalutskrift,
2. utföra beställning av bevis som avses i kungörelsen (1974:1063) om fastighetsbevis m m.
3. göra förberedande införingar i inskrivningsregistret,
4. göra anteckningar i minneslista om de åtgärder som har vidtagits med anledning av att beslut i inskrivningsärenden har förts upp på sådan lista.

1. lämna upplysning om innehållet i inskrivningsregister samt framställa terminalutskrift,
2. utföra beställning av bevis som avses i inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061),
3. göra förberedande införingar i inskrivningsregistret,
4. göra anteckningar i minneslista om de åtgärder som har vidtagits med anledning av att beslut i inskrivningsärenden har förts upp på sådan lista.

Denna förordning träder i kraft den

10.7 Förslag till
Förordning om ändring i gravationsbeviskungörelsen
(1971:710)

Härigenom föreskrivs 6 § gravationsbeviskungörelsen
(1971:710) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Om gravationsbevis och andra
bevis rörande fastighet eller
tomträtt som redovisas i in-
skrivningsregister gäller be-
stämmelserna i kungörelsen
(1974:1063) om fastighetsbevis
m m.

Föreslagen lydelse

6 §¹

Om gravationsbevis och andra
bevis rörande fastighet eller
tomträtt som redovisas i in-
skrivningsregister gäller be-
stämmelserna i inskrivnings-
registerkungörelsen (1974:1061).

Denna förordning träder i kraft den

1 Kungörelsen omtryckt 1977:341

10.8 Förslag till
Förordning om ändring i förordningen (1975:1129)
om expeditionsavgift vid centralnämnden för
fastighetsdata

Härigenom föreskrivs att 6 § förordningen (1975:1129) om expeditionsavgift vid centralnämnden för fastighetsdata skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

6 §

Avgift uttages mot postförskott. Beställare får icke avkrävas betalning i förskott. Så snart det lämpligen kan ske och senast på femtonde dagen efter uppbörds månadens utgång skall centralnämnden sätta in de under månaden influtna avgifterna på statsverkets checkräkning i riksbanken.

Erlägges avgiften icke inom tre veckor efter det att centralnämnden för fastighetsdata avsant postförskottsförsändelsen, skall nämnden skriftligen erinra den som har att lösa expeditionen om hans skyldighet.

Erlägges avgiften icke inom den i 22 § expeditionskungörelsen (1964:618) föreskrivna tiden, skall centralnämnden för fastighetsdata överlämna expeditionen och övriga handlingar i ärendet till vederbörande inskrivningsmyndighet, som har att göra anmälan till länsstyrelsen enligt 25 § expeditionskungörelsen.

Erlägges avgift för expedition, som utfärdats efter beslut av inskrivningsmyndighet, icke inom den i 22 § expeditionskungörelsen (1964:618) föreskrivna tiden, skall centralnämnden för fastighetsdata överlämna expeditionen och övriga handlingar i ärendet till vederbörande inskrivningsmyndighet, som har att göra anmälan till länsstyrelsen enligt 25 § expeditionskungörelsen. I fråga om annan expedition skall sådan anmälan göras av centralnämnden för fastighetsdata, varvid anmälan inges till länsstyrelsen i det län där den terminalarbetsplats är belägen, från vilken expeditionen begärts.

Indriven avgift redovisas till centralnämnden för fastighetsdata.

Denna förordning träder i kraft den

10.9 Förslag till
Förordning om ändring i stämpelkungörelsen (1964:619)

Härigenom föreskrivs att 33 a § stämpelkungörelsen (1964:619) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse33 a §¹

I fråga om skatt som enligt 11 § första stycket fastighetsdatakungörelsen (1974:1058) skall betalas till centralnämnden för fastighetsdata äger 36 § stämpelskattelagen (1964:308) motsvarande tillämpning. Annan handling än pantbrev eller vilandebevis får dock utlämnas av inskrivningsmyndighet utan hinder av fjärde stycket nämnda paragraf.

Fastställd skatt uttages mot postförskott. Så snart det lämpligen kan ske och senast på femtonde dagen efter uppbörds månadens utgång skall centralnämnden för fastighetsdata sätta in de under månaden influetna stämpelmedlen på statsverkets checkräkning i riksbanken.

Inbetalas skatten icke inom tre veckor efter det att centralnämnden för fastighetsdata avsänt postförskotts försändelsen skall nämnden skriftligen erinra den som ingett handling, vilken legat till grund för skattens fastställande, om betalningsskyldigheten.

Inbetalas skatten icke inom föreskriven tid, skall centralnämnden för fastighetsdata överlämna handlingarna i ärendet till vederbörande inskrivningsmyndighet, som har att göra anmälan till länsstyrelsen enligt 37 § 1 mom. stämpelskattelagen.

Inbetalas skatten icke inom föreskriven tid, skall centralnämnden för fastighetsdata överlämna handlingarna i ärendet till vederbörande inskrivningsmyndighet, som har att göra anmälan till länsstyrelsen enligt 37 § 1 mom. stämpelskattelagen. Indriven skatt skall redovisas till centralnämnden för fastighetsdata.

Rörande tillsynen över skattens fastställande och uppbörd samt under rättelser om skattskyldighet m m gälla i övrigt bestämmelserna i 19-25 och 28-33 §§ i tillämpliga delar.

Denna förordning träder i kraft den

1 Paragrafen infördes 1975:1131

II Uppgifter om ägare m m i FR-systemet

II.1 Inledning

Det lämnade uppdraget har närmare bestått i att utifrån de förutsättningar som givits genom statsmakternas beslut våren 1978 lägga fram lösningar för skilda ADB-system för FR och IR. En av dessa förutsättningar är principen om att de nya systemen skall skapas genom utbrytning ur driftsystem I.

Det sagda har fått till följd att arbetet med att utforma systemförslag till sin övervägande del bestått i studier av tekniska frågor, såsom om vilka systemdelar som måste byggas om, hur problematiken med aviseringar mellan systemen skall lösas o s v. Däremot har frågorna om t ex systemens funktion i användarkretsar i stor utsträckning lämnats åt sidan.

LMVs begäran om att utredningsarbetet bör innefatta belysning av ett alternativ vari FR-systemet tillförs uppgifter om ägare m m har väckt frågan om ett sådant alternativ kan inrymmas i direktiven för arbetet. Närmare bestämt består det åsyftade alternativet i att FR-systemet, utöver vad som angetts i avsnitt 4, skall tillföras uppgifter om lagfaren ägare, tomträttsinnehavare och inskrivna nyttjanderätter från IR-systemet samt om taxerade ägare från fastighetstaxeringsbanden.

Vad först angår sådana uppgifter som tillhör IR är en avisering till FR-systemet inte förutsedd i den promemoria 36:5 som legat till underlag för utredningsarbetet i annan mån än i fråga om uppgift om att fastighet upplåtits med tomträtt. Huruvida sådan avisering skall ske eller ej anges som en fråga om ambitionsnivå. På denna grund har FR-systemet vid den prövning som förevarit ansetts kunna tillföras uppgiften i en fråga. Uppgiften behövs bl a för handläggning av vissa FR- ärenden.

I en inom justitiedepartementets planerings- och budgetsekreteriat senare upprättad promemoria (promemoria 41:1, 1978-03-09), som överlämnats för kännedom, uttalas mer kategoriskt att ett separat FR inte skall utökas med uppgifter ur IR.

Beträffande taxeringsuppgifter anges i promemoria 36:5 att dessa eller vissa av dem är önskvärda också i FR-systemet. I nyssnämnda promemoria 41:1 återges dessa önskemål, men uttalas att denna fråga dock inte bör övervägas nu.

I avsnitt 4 har föreslagits att uppgifter om typkoder m m för fastigheten samt om taxeringsvärden tillförs FR-systemet. Redovisningen av taxerad ägare är i driftsystem I upplagd som en form av undantagsredovisning på så sätt att uppgiften införs endast i de fall som den taxerade ägaren är en annan än den lagfarne ägaren. Förslaget i avsnitt 4 omfattar inte taxerad ägare.

Vad som nu sagts om taxeringsuppgifter gäller on-line systemen. Uppgifterna i fråga finns off-line lagrade i koordinatregistersystemets så kallade nyckelband. Nyckelbanden används bl a för att tillföra driftsystemen taxeringsdata och måste i delade system användas för såväl FR- som IR-sidan. Koordinatregistersystemet omorganiseras just nu i tekniskt avseende. Omorganisationen innebär bl a att uppgifterna lagras i databaser med direktminnesteknik. De är dock alltjämt inte åtkomliga från driftsystemets terminaler. Den databas som innehåller taxeringsuppgifterna har i systemförslagen tillförts varken FR- eller IR-systemet, utan betraktas - liksom systemen för dataregistrering m m och systemen för tillämpningar inom samhällsplaneringen — för odelad.

Sammanfattningsvis kan man tolka de lämnade direktiven så att så få uppgifter som möjligt bör föras över från IR till FR-systemet, medan det i fråga om taxeringsvärden finns större utrymme för överväganden. Det i avsnitt 4 lämnade förslaget innebär sammanfattningsvis att en uppgift — uppgiften om fastigheten är upplåten med tomträtt — förs över från IR- till FR-systemet. Vidare förs vissa taxeringsuppgifter — ägaruppgiften är det huvudsakliga undantaget — in i FR-systemet.

II.2 Vissa allmänna synpunkter

De frågor om registerinnehåll som behandlats i tidigare avsnitt har varit relativt enkla att ta ställning till. Innehållsmässigt har de utgjort marginella företeelser, och ställningstagandena har kunnat grundas på relativt begränsade analyser och sammanvägningar. Kraven och fördelarna hos registermyndigheterna har relativt enkelt kunna ställas mot eventuella tekniska komplikationer och kostnadsaspekter.

Med ägaruppgifter m m i FR-systemet tangerar man en vidare problematik. Frågan om systemens syften och användningsområden måste då mer ingående penetreras.

Om man jämför verksamheterna med fastighetsregistrering och inskrivningsväsen företer dessa en grundläggande skillnad. Medan inskrivningsverksamheten utgör en i sig självständig åtgärdskedja — innefattande i ett ärende mottagande av ansökan, prövning, beslut och registrering av detta - utgör fastighetsregistreringen endast slutledet i en sådan kedja — registreringsmomentet. Åtgärderna som registreras har i allmänhet prövats och beslutats av andra myndigheter, i första hand fastighetsbildningsmyndigheterna, som handlägger alla ärenden som rör ändringar i fastighetsbildningen. Andra ärenden — planer, bestämmelser m m — handläggs emellertid hos andra organ och sänds för registrering till registermyndigheten.

Den här nämnda skillnaden i verksamheterna har en motsvarighet i de handlägningsprogram som utformats i driftsystem I. Systemen på IR-sidan har utformats för reell ärendehandläggning. Detta betyder att

datorn används som hjälpmedel genom hela åtgärdskedjan. Kontroller, utskrifter och andra rutinåtgärder har därigenom kunnat automatiseras. På FR-sidan har automatiseringen begränsats till den del som registermyndigheten svarar för, registreringsledet. Det är mot denna bakgrund som rationaliseringseffekterna blivit så avsevärt mycket större hos IM än hos FRM.

Återknyts detta på de skilda FR- och IR-systemen kan man konstatera att såväl FR- som IR-systemet med det innehåll som behandlats i tidigare avsnitt tillgodoser de krav som ställs vid FRM och IM. FRM behöver för att genomföra sina registreringsåtgärder inte ytterligare uppgifter. Vidgas däremot bedömningen till att innefatta de myndigheter som handlägger ärendena om fastighetsindelningen m m riktas intresset mot ägaruppgifter och andra IR-uppgifter på ett helt annat sätt.

I den allmänna diskussion som förs om datasystems uppbyggnad framhålls ibland att systemen bör göras så små som möjligt och att de bör avgränsas strikt utifrån den verksamhet som de skall betjäna. Detta bl a därför att systemen skall vara lättare anpassningsbara. Såväl i FADAKs betänkande som riksrevisionsverkets remissyttrande, vilka legat till underlag för statsmakternas ställningstagande, utvecklas dessa tankegångar. Vad som är principiellt intressant i det sammanhang som behandlas här är hur verksamhetsområdet "fastighetsregistrering m m", och därmed FR-systemet, skall avgränsas. Ser man nämligen en anpassning av FR-systemet mot mer integrerad ärendehandläggning som led i en vidare utveckling, blir kraven på IR-uppgifter i systemet framträdande. Ägaruppgifterna torde tveklöst vara de uppgifter som mest frekvent hämtas utifrån i lantmäterisammanhang. I dagens manuella hantering hämtas regelmässigt skriftliga uppgifter om inskrivningsförhållanden från IM vid fastighetsbildningsärenden (ca 60 000 fastigheter per år). Liknande behov finns i flera andra sammanhang.

Den tekniska sammankoppling mellan FR- och IR-systemen som förutsatts, och som systemförslagen bygger på, tillgodoser i och för sig — redan utan ägaruppgifter i FR-systemet — att uppgifterna i fråga kan inhämtas från terminal genom överkoppling till IR-systemet. Ägaruppgifter i FR-systemet har emellertid bedömts tillgodose FBMs behov i 75 procent av det antal fall där IR-uppgifter behövs. För ett ungefär motsvarande antal fall kan man på sätt som nyss berörts påverka rutinerna för ärendehandläggning. För att nå längre torde man behöva öka innehållet med fler IR-uppgifter.

Därigenom ökar också registervolymer. Volymen i IR-systemet uppgår till mellan 90 och 95 procent av driftsystem I. Volymen i FR-systemet torde bli av samma storleksordning om man vill nå samma möjligheter till ADB-baserad ärendehandläggning på lantmäterisidan.

De grundkrav som ställs innebär i många fall krav på sammanställd information från de båda systemen. Det bör här framhållas att CFD från

teknisk synpunkt mycket bestämt har avvisat sådana lösningar som innebär att man i online-miljö genom en fråga till det ena systemet skall kunna få sammanställd information från båda systemen, d v s att det ena systemet automatiskt skulle gå över i det andra för att hämta data som inte finns i det egna för att därefter redigera samman och presentera uppgifterna i fråga. Detta skulle leda till ett system som var avsevärt mer komplicerat än driftsystem I. Den lösning som man kan nå är därför att dubbellagra och godta därmed förenad avisering systemen emellan. För uppgifter som inte dubbellagrats, men som man vill ha sammanställda, får man göra utsökningar och bearbetningar med hjälp av särskilda program off-line.

Myndigheterna har med det sagda velat peka på att frågan om FR-systemets registerinnehåll ytterst är en allmän policyfråga om vilket område systemet skall betjäna och på vilket sätt detta skall ske. Bedömningen härom bör göras i ett långsiktigt perspektiv. I annat fall föreligger risk att nedbrytningen av driftsystem I till två system kort efter dess genomförande avlöses av en liknande påbyggnad.

Samtidigt som frågan om registerinnehållet på sätt som berörts tangeras övergripande mål- och policyfrågor kan naturligtvis det konkret väckta förslaget om visst utökat innehåll i FR-systemet behandlas i samma snävare, mer tekniska perspektiv som andra innehållsfrågor behandlats under utredningens gång. I det följande redovisas en sådan genomgång av de frågor som aktualiseras. LMVs bredare motivering för förslaget bifogas här som bilaga 2.

11.3 Innehållsfrågor

Som nyss berörts gäller innehållsfrågorna uppgifter om lagfarter, tomträttsinnehav, inskrivna nyttjanderätter samt taxerad (annan) ägare. De närmare detaljerna om vilka uppgifter som avses hämtas från respektive avdelning i IR framgår av författningsförslagen i det följande.

Det övergripande motivet för att föra över dessa uppgifter till FR-systemet är att i detta system i ett sammanhang nå de mest frekventa användaruppgifterna. En överföring av nyttjanderätterna kan motiveras också av att redovisningen av rättigheter blir mer enhetlig och fullständig på ett ställe.

Registreringen av rättigheter är i dagens manuella system splittrad. Vissa typer förs på IR-sidan, andra på FR-sidan. I driftsystem I har man gjort denna redovisning mer enhetlig. Sålunda förs i driftsystemet alla officialservitut i FR. Officialnyttjanderätter har flyttats från IR till FR. Så har även skett beträffande uppgifter om andelar i gemensamhetsanläggningar och vissa anteckningar enligt byggnadslagen, vattenlagen m m. Avtalservituten handläggs alltjämt på IM vad avser tjänande fastigheter, men lämnas därefter över till FRM för att föras in i FR på såväl tjänande som härskande fastigheter.

Vid delningen av driftsystem I har denna fullständigare redovisning i FR-systemet ansetts böra behållas. För ett sådant arrangemang talar bl a att FR-systemet är det system som i sina delregister (utom huvudregistret, planregistret och gemensamhetsanläggningsregistret) innehåller bestämmelser och regleringar av liknande slag. De framlagda förslagen innebär emellertid att uppgifter i stor omfattning maskinellt skall föras över så att de är tillgängliga i IR-systemet.

De inskrivna nyttjanderätterna utgör i driftsystem I ett undantag på så sätt att de alltjämt förs på IR-sidan. De är emellertid tillgängliga på FR-sidan genom det gemensamma tekniska systemet. I delade system bryts denna omedelbara tillgång på ett ställe om inte uppgifterna förs över till FR-systemet på samma sätt som rättigheter som redovisas i FR förs över till IR-systemet.

11.4 Lagringsvolymen och aviseringsmängden

Ett utökat innehåll i FR-systemet medför större lagringsvolymen i systemet på sätt som framgår av följande uppställning.

	en data- central	två data- centraler	
Driftsystem I	8 500	—	milj tecken
FR-systemet, utan ägaruppgifter m m	5 000	5 250	milj tecken
FR-systemet, med ägaruppgifter	6 000	6 250	milj tecken
IR-systemet	7 500	7 750	milj tecken

Lagringsvolymen ökar således med ca 1 000 milj tecken, varav ca 25 milj hänför sig till nyttjanderätter.

Antalet lagfarter och tomträtter uppgår till något över 3 milj. Antalet inskrivna nyttjanderätter kan beräknas till omkring en halv miljon.

Aviseringsvolymerna mellan systemen påverkas också. Dessa kan utläsas ur följande tabell, punkt f.

a) Automatisk avisering från FR-systemet till IR-systemet (bl a rättighetsredovisning)	175 000 ärenden 70 milj tecken
b) Avisering från FR-systemet med handläggning hos IM (bl a nya fastigheter)	93 000 ärenden 37 milj tecken
c) Automatisk avisering från IR-systemet till FR-systemet (uppgift om tomträtsupplåtelse)	2 000 ärenden 0,06 milj tecken

d)	Avisering från IR-systemet med handläggning hos FRM (bl a avtalsservitut)	15 000 ärenden 6 milj tecken
e)	Automatisk avisering till IR-systemet beträffande ändringar av adresser m m	500 000 ärenden 105 milj tecken
f)	Utökad automatisk avisering från IR-systemet till FR- systemet, beräffande lagfarter m m, inklusive adressändringar m m enligt punkt e)	1 400 000 ärenden 250 milj tecken 15 000 ärenden 1 milj tecken.

11.5 Tekniska aspekter

Sett från teknisk synpunkt innebär en utökad automatisk överföring från IR-systemet till FR-systemet inget principiellt nytt. Kontaktvägarna mellan systemen måste vara etablerade redan genom att information skall kunna nås från det ena i det andra systemet och genom den omfattande avisering som under alla förhållanden måste ske.

Vissa programdelar måste emellertid byggas om med anledning av att aviseringsvolymen från IR- till FR-systemet ökar så markant. För att fånga upp och samla den information som skall aviseras bör man utforma ett liknande system med uttag från styrsystemets loggningssystem, som är tänkt för motsvarande ändamål på FR-sidan. Det totala systemutvecklingsarbetet för sådana åtgärder har beräknats till ca 2 månår.

Kraven på kontinuerlig driftsäkerhet i den tekniska utrustningen och liknande faktorer är betydligt lägre när det gäller aviseringen från IR-systemet till FR-systemet än aviseringen i motsatt riktning. FR-uppgifter om ändrade fastighetsförhållanden måste nå IR-systemet utan tidsfördröjning, eftersom handläggningen av inskrivningsärenden måste bygga på aktuella fastighetsuppgifter. I sin tur innebär detta att aviseringen måste utföras och nya uppgifter föras in i IR-systemet omedelbart efter det FR-registret uppdaterats vid dagens slut. Beträffande aviseringen från IR-systemet kan man däremot tillåta en viss eftersläpning. Överföring av uppgifter kan ske under dagtid följande dag.

Dubbellagringen av uppgifter i de båda systemen är som nyss redovisats stor och ökar ytterligare i ett alternativ med ägaruppgifter i FR-systemet. Som ofta framhålls är emellertid kostnaden för dubbellagring relativt låg. Dubbellagring medför i sig inte heller några tekniska komplikationer. Den komplexitet som uppträder vid dubbellagring hänför sig nästan alltid till problemen med aviseringarna.

Ägaruppgifter i FR-systemet påverkar också frågeverksamheten och därmed i viss mån transaktionsbelastningen. Det har här inte varit möjligt att beräkna påverkans storlek, men belastningen i FR-systemet torde öka och belastningen i IR-systemet minska. Transaktionsbelastningen är av storleksordningen 10 000 transaktioner per dag i FR-systemet och 80 000 transaktioner per dag i IR-systemet.

II.6 Kostnadsberäkningar

I följande uppställning anges uppskattade kostnader för investeringar och extra driftskostnader i ett alternativ med ägaruppgifter m m i FR-systemet

	en data- central	två data- centraler
Investering		
Skivminnen	315 000	942 000
Systemutveckling	250 000	400 000
	<hr/>	<hr/>
	565 000	1 342 000
Årliga driftkostnader		
Körningskostnader	315 000	395 000
Linje kostnader		10 000
Back up m m	50 000	50 000
Personalkostnader	115 000	115 000
	<hr/>	<hr/>
	480 000	570 000

Den stora skillnaden i kostnaderna för skivminnen sammanhängande med att beräkningarna utförts som marginalberäkningar utifrån den utrustning som behövs för FR-systemets drift utan ägaruppgifter. Posten körningskostnader har däremot räknats inte som en marginalkostnad utan enligt servicebyråprislista.

11.7 Författningar

Följande författningar berörs för det fall fastighetsregistermyndigheternas informationssystem skall innehålla inskrivningsregistrets uppgifter om lagfarter, tomträtts-havare och andra nyttjanderätter än tomträtter:

- fastighetsdatakungörelsen (1974:1058)
- fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059)

Fastighetsdatakungörelsen (1974:1058)

I fråga om fastighetsdatakungörelsen föreslås följande förändringar i stället för de i avsnitt 10.1 angivna:

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

4 §

Informationssystemet skall innehålla fastighetsregister och inskrivningsregister som föres med användande av automatisk databehandling.

Fastighetsregistermyndigheternas informationssystem skall innehålla fastighetsregister som föres med användande av automatisk databehandling.

I informationssystemet skall även redovisas fastighetslängdens innehåll såvitt avser

I informationssystemet skall även redovisas inskrivningsmyndighets anmärkning om att tomträtt är inskriven i fastighet samt inskrivningsregistrets uppgifter om lagfarter, tomträttshavare och andra nyttjanderätter än tomträtter.

1. kod för beskattningsnatur, taxeringsvärde och, såvitt angår annan fastighet, däri ingående byggnadsvärde samt tätortskod och typkod,

2. fastighetsägare eller tomträtts-havare, vars person- eller organisationsnummer saknas i inskrivningsregistret, samt ägare till hus på ofri grund med uppgift om person- eller organisationsnummer, namn och postadress.

Uppgift enligt andra stycket skall avse förhållandena året närmast före det år, då uppgiften hålls tillgänglig i informationssystemet, och skall redovisas tillsammans med övrig information rörande fastighet eller samfällighet. Omfattar taxeringsenhet flera fastigheter eller delar av fastigheter, får taxeringsvärdet redovisas på värdebärande del av fastighet och hänvisning ske till denna från de övriga i taxeringsenheten ingående fastigheterna eller fastighetsdelarna. På värdebärande fastighet eller värdebärande

Nuvarande lydelse

del av fastighet redovisas be-
teckningarna för de fastigheter
som helt eller delvis ingår i
taxeringsenheten, dock högst tio
beteckningar.

Innehåller informationssystemet
uppgift om lagfaren ägares och
tomträttshavares person- eller
organisationsnummer, skall sys-
temet dessutom innehålla uppgift
om dennes postadress samt, om han
är fysisk person, uppgift om civil-
stånd och omyndighet, om sådan
föreligger. Vad nu sagts gäller
även beträffande den som sökt lag-
fart eller inskrivning av tomträtt.

4 b §

Föreslagen lydelse

I informationssystemen skall redo-
visas fastighetslängdens innehåll
såvitt avser

1. kod för beskattningsnatur, upp-
gift om förekommande industritill-
behör, taxeringsvärde och såvitt
angår annan fastighet, däri in-
gående byggnadsvärde samt tätorts-
kod och typkod,
2. fastighetsägare eller tomträtts-
havare, vars person- eller orga-
nisationsnummer saknas i inskriv-
ningsregistret, samt ägare till
hus på ofri grund med uppgift om
person- eller organisationsnummer,
namn och postadress.

Uppgift enligt första stycket
skall avse förhållandena året
närmast före det år, då uppgiften
hålls tillgänglig i informations-
systemen, och skall redovisas till-
sammans med övrig information
rörande fastighet eller samfällig-
het. Omfattar taxeringsenhet flera
fastigheter eller delar av fastig-
heter, får taxeringsvärdet redo-
visas på värdebärande fastighet
eller värdebärande del av fastig-
het och hänvisning ske till denna
från de övriga i taxeringsenheten
ingående fastigheterna eller fas-
tighetsdelarna. På värdebärande
fastighet eller värdebärande del
av fastighet redovisas beteck-

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

ningarna för de fastigheter som helt eller delvis ingår i taxeringsenheten, dock högst tio be-teckningar.

Innehåller informationssystem upp-gift om lagfaren ägares och tomt-rättshavares person- eller orga-nisationsnummer, skall systemet dessutom innehålla uppgift om dennes postadress. I inskrivnings-myndigheternas informationssystem skall därutöver, för fysiska per-soner, redovisas uppgift om civil-stånd och omyndighet, om sådan föreligger. Vad nu sagts gäller även beträffande den som sökt lag-fart eller inskrivning av tomträtt.

6 §

Har regeringen beslutat att fastighetsregister och in-skrivningsregister skall föras med användande av automa-tisk databehandling, skall vederbörande länsstyrelse underrätta centralnämnden för fastighetsdata om

1. fastighetslängdens innehåll i den utsträckning som behövs för att informationssystemet skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 § andra stycket,
2. de uppgifter i länsstyrelsens register över befolkningen i länet (personband) och organisa-tionsnummerregistret som behövs för att informationssystemet skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 § fjärde stycket.

1. fastighetslängdens innehåll i den utsträckning som behövs för att informationssystem skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 b § första stycket,
2. de uppgifter i länsstyrelsens register över befolkningen i länet (personband) och organisa-tionsnummerregistret som behövs för att informationssystem skall kunna tillföras uppgifter enligt 4 b § tredje stycket.

Underrättelse enligt första stycket 1 lämnas en gång om året på magnetband. Underrättelse enligt första stycket 2 lämnas var fjortonde dag på magnetband.

8 §

Sedan underrättelse som avses i 6 § kommit in, skall central-nämnden för fastighetsdata snarast möjligt i informationssys-temet föra in de uppgifter som avses i 4 § andra och fjärde styckena. Införingen av uppgifter ur fastighetslängden skall med beaktande av 4 § tredje stycket ske i samband med årsskifte.

Sedan underrättelse som avses i 6 § kommit in, skall central-nämnden för fastighetsdata snarast möjligt föra in de upp-gifter som avses i 4 b § första och tredje styckena. Införingen av uppgifter ur fastighetslängden skall med beaktande av 4 b § andra stycket ske i samband med årsskifte.

Nuvarande lydelse

Framkommer i samband med att uppgift enligt 4 § fjärde stycket skall föras in i informations-systemet att uppgift i inskrivningsregistret rörande lagfaren ägares eller tomträttshavares person- eller organisationsnummer, namn eller firma är felaktig eller ofullständig, skall centralnämnden för fastighetsdata anmäla detta till vederbörande inskrivningsmyndighet. Motsvarande anmälan skall göras beträffande den, vars ansökan om lagfart eller inskrivning avslagits, vilandeförklarats eller förklarats förfallen eller då inskrivningsärende uppskjutits.

Fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059)

I fråga om fastighetsregisterkungörelsen föreslås följande förändringar i stället för de i avsnitt 10.2 angivna:

65 §

Mot statens lantmäteriverks eller fastighetsregistermyndighets beslut enligt denna kungörelse föres talan hos kammarrätten genom besvär.

Föreslagen lydelse

Framkommer i samband med att uppgift enligt 4 b § tredje stycket skall föras in i inskrivningsmyndigheternas informationssystem att uppgift i inskrivningsregistret rörande lagfaren ägares eller tomträttshavares person- eller organisationsnummer, namn eller firma är felaktig eller ofullständig, skall centralnämnden för fastighetsdata anmäla detta till vederbörande inskrivningsmyndighet. Motsvarande anmälan skall göras beträffande den, vars ansökan om lagfart eller inskrivning avslagits, vilandeförklarats eller förklarats förfallen eller då inskrivningsärende uppskjutits.

Fastighetsbevis utfärdas särskilt för varje fastighet.

Fastighetsbevis skall innehålla
1. de uppgifter om fastighet som enligt 22-27 §§ skall redovisas i fastighetsregistrets huvudregister,
2. de uppgifter som enligt 4 § och 4 b § första stycket 1 och andra stycket fastighetsdatakungörelsen (1974:1058) skall redovisas i informationssystemet, dock ej inskrivningsregistrets uppgifter om lagfarter och tomtträttshavare samt andra nyttjanderätter än tomträtter.

67 §

Samfällighetsbevis utfärdas särskilt för varje samfällighet. Samfällighetsbevis skall innehålla
1. de uppgifter om samfällighet som enligt 22-27 §§ skall redovisas i fastighetsregistrets huvudregister,
2. de uppgifter som enligt 4 b § första stycket 1 och andra stycket fastighetsdatakungörelsen (1974:1058) skall redovisas i informationssystemet.

CENTRALNÄMNDEN FÖR FASTIGHETS-DATA DOMSTOLSVERKET LANTMÄTERIVERKET	AVSKRIFT	Bilaga 1 1(8) till systemförslag för utbrytning av skilda system för FR och IR
JUSTITIEDEPARTEMENTET Fastighetsrättsenheten	PROMEMORIA 1977-02-17	Bilaga 1 till PM 1977:36

Fastighetsdataprojektet. Ändrade förutsättningar om driftsystem 1 överges till förmån för ett system med skilda databaser för fastighetsregister (FR) och inskrivningsregister (IR)

Vid remissbehandlingen av fastighetsdatakommitténs betänkande (SOU 1976:56 och 57) Fastighetsdata har väckts förslag om att fastighetsdatareformen skall genomföras parallellt på FR- och IR-sidan men i skilda system. För att analysera vilka ändringar i registerinnehållet och vilka ändrade systemförutsättningar i övrigt som en sådan lösning medför i förhållande till det av centralnämnden för fastighetsdata (CFD) utarbetade driftsystem 1 har överläggningar denna dag hållits mellan företrädare för justitiedepartementet, domstolsverket, CFD och lantmäteriverket. (Deltagarförteckning, se bil A.) Resultatet av överläggningarna redovisas i denna promemoria.

1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Överläggningarna har hållits under följande förutsättningar:

- FR och IR skall brytas ut ur driftsystem 1 och drivas som separata system.
- FR och IR skall genomföras parallellt. Detta hindrar inte en regional uppdelning på sikt. Ett framtida genomförande av FR och IR i olika takt ger totalt ändrade förutsättningar och kräver förnyat ställningstagande.
- FR och IR skall till en början drivas vid samma data-central.
- När ställning tas till de olika frågorna har en av utgångspunkterna varit att utnyttja de tekniska systemen i driftsystem 1 i största möjliga utsträckning. När det gäller registerinnehållet har ställning inte tagits i alla detaljfrågor. Dessa frågor har betydelse för hur de nya systemen skall byggas upp.

2 ÖVERLÄGGNINGARNAS OMFATTNING

Vid överläggningarna har följande frågor behandlats:

- Innehållet i FR och utdata från detta.
- Fastighetsuppgifter i IR.
- Innehållet i IR och utdata från detta.
- Taxeringsuppgifternas placering i FR och IR.

- Samordning mellan fastighetsregistrering och inskrivning; inskrivningsintervallet.
- Uppgifter om civilstånd och omyndighet.
- De nya systemens inverkan på överföringsprogrammen.
- Särskilda problem i Uppsala län.

3 INNEHÅLLET I FR

3.1 Delregister

FR skall liksom i driftsystem 1 bestå av

huvudregister,
koordinatregister,
planregister,
gemensamhetsanläggningsregister (GA-register).

I fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059; FRK) har meddelats bestämmelser om kvartersregister och adressregister vilka ännu inte satts i kraft. Enligt FADAK bör dessa båda register inte ingå i FR. Denna ståndpunkt har utsetts för kritik vid remissbehandlingen. Ställning kan inte tas till huruvida dessa register bör utgå ur FR. Bestämmelserna om dem bör därför finnas kvar i FRK.

Till FR hör registerkarta.

3.2 Huvudregistret

I FRs huvudregister bör redovisas fastigheter och samfälligheter. Redovisningen bör ske i avdelningar i överensstämmelse med 23 och 24 §§ FRK.

Beträffande redovisningen av uppgifter inom de olika avdelningarna bör följande ändringar göras. (Jfr 25 § FRK):

Registerbeteckning

Om uppgift om tomträtt skall finnas, fordras särskilda program för avisering från IR till FR. Fråga om ambitionsnivå.

Administrativ tillhörighet m m

Ingen ändring.

Tidigare registerbeteckning

Ingen ändring.

Ursprung

Ingen ändring

Avregistrering

Ingen ändring.

Adress

Ingen ändring.

Omfång, läge

Ingen ändring.

Fristående fiske

Ingen ändring.

Andel i samfällighet

Ingen ändring.

Skattetal

Ingen ändring.

Samfällighets art

Ingen ändring.

Deläggande fastigheter

Ingen ändring.

Åtgärder

Ingen ändring.

Avskild mark

Ingen ändring.

Rättigheter

Genom integreringen mellan FR och IR i driftsystem 1 har vissa uppgifter som i dag skall redovisas i fastighetsbok i stället kunnat redovisas i FR. Denna metod bör kunna bibehållas också om separata system inrättas för FR och IR, se avsnittet 6.

Planer, bestämmelser

Uppgift om utredningar utgår.

Övriga förhållanden

Ingen ändring.

3.3 Avregistrerade fastigheter

Ingen ändring.

3.4 Koordinatregistret

Ingen ändring.

3.5 Planregistret

Uppgift om utredningar utgår.

3.6 GA-registret

Inga ändringar bör göras f n. Systemförutsättningarna är f ö inte klara i driftsystem 1.

3.7 Kvartersregister och adressregister

Angående dessa register, se avsnittet 3.1. Program för adressregistret färdigställs f n vid CFD.

4 UTDATA FRÅN FR

Uppgifter om innehållet i FR bör liksom i driftsystem 1 lämnas i form av:

Fastighetsbevis, ev bör namnet ändras

Samfällighetsbevis, ev bör namnet ändras

Traktkort

Registerområdeskort

Plankort

(Kvarterskort)

Anläggningskort

För att undvika bindningar mellan FR- och IR-systemen bör emellertid fastighetsbevis i samma mening som avses i driftsystem 1 inte utfärdas. Det innebär att fastighetsbevis i det nya systemet endast kommer att innehålla FR-uppgifter.

5 FASTIGHETSREGISTER UPPGIFTER I IR

I driftsystem 1 saknar IR motsvarighet till fastighetsbokens fastighetsspalt. Fastighetsregisteruppgifter framgår ändå av registret genom integreringen med FR. Om två skilda system skall användas för FR och IR, måste fastighetsregisteruppgifter finnas också i IR. Uppgifterna bör föras in på maskinell väg efter avisering från FR (se avsnitt 9).

Av uppgifterna i FRs huvudregister bör följande ingå i IR (Om inget annat sägs avses samtliga uppgifter i avdelningen):

RegisterbeteckningAdministrativ tillhörighet m m

Endast uppgift om lån, församling, kyrkobokföringsdistrikt och socken tas med.

Tidigare registerbeteckningUrsprungAvregistreringOmfång, läge

Endast fastighets totalareal anges.

SkattetalÅtgärder

Endast fastighetsrättsliga åtgärder redovisas.

Avskild mark

Rättigheter

Endast rättigheter som belastar fastigheten samt rättigheter som grundas på delaktighet i sammanslutning redovisas.

Övriga förhållanden

Redigeringsvolymen i inskrivningsregistret beräknas uppgå till 91 % av volymen i driftsystem 1 till följd av den dubbla redovisningen av fastighetsdata. Det innebär i jämförelse med driftsystem 1 att registervolymen för FR och IR tillsammans ökar med 40-50 %.

Av uppgifterna i FRs huvudregister måste följande ingå i IR för att handläggnings- och utskriftsprogrammen skall kunna användas:

RegisterbeteckningAdministrativ tillhörighet m m

Endast län, församling, kyrkobokföringsdistrikt och socken anges.

Tidigare registerbeteckningUrsprungOmfång, läge

Endast totalarean anges.

Avskild markRättigheter

Angående omfattningen se ovan.

De återstående uppgifterna nämligen avregistrering, skattetal, åtgärder och övriga förhållanden måste emellertid aviseras till IR.

Registervolymen i inskrivningsregistret beräknas i denna variant uppgå till 86 % av volymen i driftsystem 1 till följd av den dubbla redovisningen av fastighetsdata. Det innebär i jämförelse med driftsystem 1 att registervolymen i FR och IR tillsammans ökar med 35 - 45 %.

6 INNEHålLET I IR

IR bör innehålla samma uppgifter som IR i driftsystem 1. Som tidigare har anförts (avsnittet 3.2) har genom integreringen i driftsystem 1 vissa uppgifter som i dag skall redovisas i fastighetsboken i stället kunnat redovisas i FR. Dessa uppgifter bör, om två skilda system skall användas, aviseras från FR till IR. Följande uppgifter berörs:

- Exproprierade servitut och nyttjanderätter
- Vissa anteckningar enligt vattenlagen

- Anteckningar enligt 70 eller 113 §§ byggnadslagen (1947:385)
- Anteckning enligt 13 § lagen (1960:960) om byggnadsminnen
- Uppgift om fastighets anslutning till gemensamhetsanläggning enligt 1966 års lagstiftning
- Uppgift om fastighets anslutning till gemensamhetsanläggning enligt 1973 års lagstiftning

Uppgifterna bör i FR redovisas under rubriken Rättigheter. Detta innebär att överföringsprogrammen påverkas.

7 UTDATA FRÅN IR

Uppgift om innehållet i IR bör liksom i driftsystem 1 lämnas i form av gravationsbevis och gemensamt gravationsbevis.

Förutsättningarna för att gemensamt gravationsbevis skall utfärdas bör vara desamma som anges i kungörelsen (1970:1063) om fastighetsbevis m m. Bevisen måste emellertid utfärdas med något ändrat innehåll i förhållande till driftsystem 1.

Eftersom fastighetsbevis i den mening som avses i driftsystem 1 inte skall utfärdas kommer gravationsbevis att utgöra det enda bevis som kan användas som gravationsbevis i vedertagen bemärkelse. Som framgår av avsnittet 5 kommer inskrivningsregistret att innehålla åtskilliga fastighetsuppgifter. Dessa fastighetsuppgifter måste givetvis ingå i gravationsbevis. I jämförelse med bestämmelsen i 6 § kungörelsen om fastighetsbevis m m innebär detta att gravationsbeviset får ett utökat innehåll.

Enligt nyssnämnda kungörelse skall uppgifterna i gemensamt gravationsbevis innehålla samma uppgifter som gravationsbevis. Det gemensamma gravationsbeviset bör innehålla samma uppgifter som i driftsystem 1.

Utdata i form av bevis om inskrivningsmyndighets beslut m m påverkas inte av om FR och IR är integrerade eller ej.

8 TAXERINGSUPPGIFTERNAS PLACERING I FR ELLER IR

Enligt 4 § fastighetsdatakungörelsen (1974:1058; senaste lydelse 1975:1111) skall i driftsystem 1 redovisas taxeringsuppgifter. Som framgår av bestämmelsen hämtas informationen från ett annat ADB-register, nämligen fastighetslängden.

FADAK har i bilaga 8 till sitt betänkande (SOU 1976:57 s 132) utgått från att taxeringsuppgifterna skall redovisas i FR.

Inskrivningsmyndigheterna behöver dagligen uppgifter om fastigheternas taxeringsvärde. Taxeringsvärdena används f ö i de maskinella rutinerna på inskrivningsmyndigheten, t ex för automatisk uträkning av stämpelskatten. En lösning som innebär att taxeringsuppgifterna inte ingår i IR är därför otänkbar.

Det är önskvärt att taxeringsuppgifterna eller vissa av dem ingår också i FR. Vid beräkningen kan tas till utgångspunkt att ägaruppgifter inte behöver redovisas i FR.

Samma taxeringsuppgifter som enligt driftsystem 1 skall ingå i IR bör ingå också i ett separat IR.

9 SAMORDNINGEN MELLAN FASTIGHETSREGISTRERING OCH INSKRIVNING; INSKRIVNINGSPERIODEN

Förhållandet mellan fastighetsregistrering och inskrivning i ett system med skilda databaser har analyserats i en särskild promemoria (Fastighetsrättsenheten 1977-02-16). Vid överläggningar i frågan har följande slutsatser kunnat dras:

1) För att inte förspilla den rationalitet som ligger i att inskrivningsdag hålls varje dag och att IR uppdateras med FR-data maskinellt måste problemet med omedelbar avisering av FR-uppgifter till IR lösas!

2) Det blir inte lättare att lösa de tekniska problemen vid automatisk överföring av FR-data till IR, om man överger endagsintervall i inskrivningen till förmån för ett längre intervall!

3) Om metoden att överföra FR data till IR på maskinell väg inte kan genomföras, är alternativet en manuell metod som förutsätter att inskrivningsdag hålls endast en dag i veckan!

Automatisk avisering mellan FR och IR innebär att inskrivningsmyndigheten inte själv disponerar över vid vilken tidpunkt fastighetsregisteruppgifterna skall föras in i IR. Ett spärr- eller varningssystem måste därför byggas in i IR för att förhindra kollision mellan fastighetsregistrering och inskrivning. Det i driftsystem 1 tillämpade systemet kan användas även här.

10 UPPGIFTER OM CIVILSTÅND OCH OMYNDIGHET

Uppgifter om civilstånd och omyndighet bör ingå i IR på samma sätt som de ingår i driftsystem 1.

11 DE NYA SYSTEMENS INVERKAN PÅ ÖVERFÖRINGSPROGRAMMEN

I och med att FR- och IR-reformen genomförs parallellt bör de nu befintliga överföringssystemen i princip kunna användas (jfr dock avsnittet 6). Laddningssystemen måste göras om.

12 SÄRSKILDA PROBLEM I UPPSALA LÄN

- 1) Konverteringsprogram måste skrivas.
- 2) Revidering av instruktioner.
- 3) Inskolning av personal.
- 4) Vissa uppgifter måste flyttas från planregistret till huvudregistret, Rättigheter, jfr avsnitt 6.
- 5) Ev kortare stillestånd vid övergången.

Bilaga A

Deltagare:

Justitiedepartementet

departementsekreteraren Lennart Arnlin
hovrättsassessorn Hans Corell
hovrättsfiskalen K G Ekeberg

Domstolsverket

avdelningsdirektören Gunnar Gårdmark

Centralnämnden för fastighetsdata

avdelningsdirektören Ulf Bjälkefors
avdelningsdirektören Allan Flood
byråchefen Roy Svensson

Lantmäteriverket

byråshefen Torsten Lindskog

LMVs motivering för förslaget om ägaruppgift m m i FR-systemet (bilaga till avsnitt 11)

Inledning

Som omnämnts i avsnitten 2 och 4 har LMV föreslagit att ett alternativ med visst utökat innehåll i FR-systemet skall studeras inom ramen för utredningsarbetet. Den ösyftade utvidgningen av FR-systemet innebär att uppgifter om ägare och vissa andra uppgifter (tomträtt, nyttjanderätt) skall tillföras FR. Avsnitt 11 innehåller en studie av ett sådant alternativ med avseende på dess omedelbara systemtekniska effekter.

Till redovisningen i avsnitt 11 fogas här LMVs motivering för det föreslagna alternativet med ägaruppgifter m m i FR-systemet.

Användarintressen

Det är riktigt - som sägs i avsnitt 11 - att ägaruppgifter m m inte behöver finnas i FR-systemet för själva fastighetsregistreringens skull. Det är emellertid enligt LMVs uppfattning uppenbart att FR-systemet inte bör utformas med beaktande enbart av fastighetsregistreringens behov. En sådan avgränsning kan från formella synpunkter te sig närlikande men är från rationella utgångspunkter inte motiverad. I stället bör bedömningen rörande registerinnehållet göras med beaktande av det utomordentligt starka funktionella samband som föreligger med främst fastighetsbildningsverksamheten men t ex också med åtskilliga kommunala verksamhetsområden. Man bör därvid dels ta hänsyn till användarbehov som redan föreligger, dels beakta de överblickbara utvecklingsmöjligheterna. En långsiktig bedömning bör alltså göras. I annat fall missar man en betydande del av de rationaliseringsmöjligheter som reformen ger. Det föreligger då också - som påpekas i avsnitt 11 - risk att nedbrytningen av driftsystem 1 till två system kort efter genomförandet måste avlösas av en påbyggnad med ägaruppgifter m m.

Som belysts av FADAK är det ett stort antal verksamheter som använder fastighetsdata. FADAK pekade på mellan 15 och 20 olika verksamheter vilkas krav i första hand ansågs böra ligga till grund för frågan hur registreringen av fastighetsdata skulle ordnas (SOU 1976:56 s 8^b). Många av dessa verksamheter behöver både FR- och IR-uppgifter. Detta gäller bl a fastighetsvärdering, planeringsverksamhet samt fastighetsbildnings- och annan förrättningsverksamhet (SOU 1976:57 s 63 och 70). De registeranvändare som uppträder inom dessa verksamhetsområden är bl a fastighetsbildnings- och överlantmätarmyndigheterna, länsstyrelserna och olika kommunala myndigheter och förvaltningar. Att många användare har behov av uppgifter från båda registren påpekades också från åtskilliga hålls vid remissbehandlingen av FADAK-betänkandet.

Fastighetsbildningsmyndigheterna och kommunerna torde komma att tillhöra de mest frekventa frågeställarna i FR-systemet. Behovet av fastighetsinformation för dessa användare har bl a belysts genom en undersökning år 1976 i Gävle kommun. I undersökningen gjordes bl a rutinanalyser för vissa typer av ärenden hos den kommunala fastighetsbildningsmyndigheten (stadsingenjörskontoret), stadsarkitektkontoret, fastighetskontoret samt gatukontoret. Av dessa analyser framgår översiktligt omfattningen av frågebehovet. Det framgår att en stor mängd av frågorna kräver svar från såväl fastighetsregister som inskrivningsregister och fastighetslängd. Ett ofta förekommande behov är uppgifter till grund för fastighetsförteckningar. För sådana förteckningar behövs uppgifter om fastighetskoordinater, samfälligheter, ägare, adresser, servitut och nyttjanderätter.

Fast undersökningen var begränsad till en enda kommun torde den ge en ganska representativ bild av motsvarande användningsbehov i andra kommuner. Det bör dock tilläggas att behov av uppgifter om fastigheter, ägare och adresser finns på den kommunala sidan också inom andra förvaltningar än de som ingick i undersökningen, t ex hos energiverk, hälsovårdskontor och brandförsvaret.

Sammanfattningsvis kan sägas att uppgifter om fastigheter, ägare, servituts- och nyttjanderättshavare, adresser samt planer och bestämmelser hör till de uppgifter som rutinemässigt behövs i de flesta sammanhang när det gäller fastighetsreglering eller annan fastighetsbildning, förrättningar angående vägar eller andra gemensamhetsanläggningar eller angående ledningsrätt, förrättningar för bildande av jaktvårdsområden eller fiskevårdsområden samt vid planläggning, expropriation och andra liknande åtgärder. Vidare fordrar lantmäteriets värderingsverksamhet tillgång till IR-uppgifter och taxeringsuppgifter.

Vid överväganden om FR-systemets innehåll med hänsyn till användarintressen är det väsentligt att man också beaktar vilka utvecklingsmöjligheter som olika lösningar ger när

det gäller registrets användning. Detta förhållande hänger samman med att handläggningsrutinerna inom många användningsområden hittills inte har hunnit anpassas i högre grad till fastighetsdatasystemet och naturligtvis ännu mindre till det nya FR-systemet. I och med att fastighetsdatareformen genomförs kan man räkna med att system utvecklas på användarsidan i syfte att ta till vara de effektiviseringsmöjligheter som FR-systemet erbjuder.

I detta avseende är det alldeles klart att möjligheterna att rationalisera fastighetsbildningsproceduren som helhet, dvs handläggningskedjan fastighetsbildning och fastighetsregistrering, ökar om ägaruppgifter m m ingår i FR-systemet. I början kan detta ta sig uttryck i t ex framställning av terminal-utskrift försedda med uppgifter om adressat anpassade till fönsterkuvert samt framställning av program som möjliggör ett förenklat kallelseförfarande hos FBM genom att datorn skriver ut kallelser till sammanträden, varefter kallelserna distribueras antingen från FBM eller från datacentralen. Olika former av sammanställningar av data anpassade till olika typer av förrättningar kan också tas fram. Vidare finns möjlighet för FBM på sikt att mellanlagra sina egna ärenden som sedan granskas och godkänns av FRM.

Om FRM förses med ägaruppgifter underlättas också en framtida utveckling av koordinatregisteranvändningen. Tillämpningar som utgår ifrån adresser, koordinater, fastigheter, samfälligheter, ga-enheter samt planer och bestämmelser kan förväntas bli särskilt betydelsefulla inom den kommunala löpande verksamheten samt inom samhällsplaneringen på såväl kommunal som regional nivå. Sådana bearbetningar måste ske i FR. I dessa fall förutsätts kopplingen till ägaruppgifter bli vanlig. Detta gäller såväl tillämpningar on-line som vid satsvis bearbetning.

Som exempel på en framtida tillämpning inom kommunal verksamhet kan nämnas förarbeten inför ett VA-anläggningsföretag. I samband med den översiktliga projekteringen kan man ur kartmaterialet ta fram koordinater för ledningsområdets begränsningspunkter. Med hjälp av koordinaterna kan kommunen (gatukontoret) - sedan FR-systemet utvecklats så att sökning med hjälp av koordinater kan ske on-line - genom sin terminal snabbt få upplysningar ur FR-systemet om berörda fastigheter och samfälligheter, ägare med adress samt servitut och nyttjanderätter som belastar ledningsområdet. Motsvarande upplysningar om alternativa ledningssträckningar kan också snabbt tas fram och tillsammans med andra fakta ligga till grund för beslut om den optimala ledningssträckningen.

Användning av adressregistret i kombination med ägaruppgifter kan ge goda möjligheter för kommunala och andra organ att på ett enkelt sätt få kännedom om och vid behov kunna kontakta samtliga fastighetsägare längs en gata. Som exempel på användningsområden kan nämnas underrättelser om ombyggnads- eller ledningsarbeten, förelägganden om gatuhållning eller häckklipping, meddelanden om sotning eller brandsyn m m. Sådana underrättelser kan lämnas direkt av vederbörande användare efter sökning via terminal eller genom att datacentralen framställer förteckningar eller adressetiketter över fastigheterna och deras ägare.

De här berörda användningsbehoven kan inte tillgodoses genom ingång enbart i IR, inte ens om IR förses med FR-data i den utsträckning som föreslås. Flera uppgifter som behövs i dessa sammanhang kommer nämligen inte att vara tillgängliga i IR-systemet, nämligen uppgifter om samfälligheter, gemensamhetsanläggningar, arealer, planer och bestämmelser, adresser och fastighetskoordinater m m. Det blir därför nödvändigt för de här åsyftade behoven att användarna utnyttjar FR-systemet.

Avgränsning av innehållet. Bedömning av ekonomiska effekter för användarna

Mot den nyss berörda bakgrunden finns det starka skäl som talar för att innehållet i FR-systemet avgränsas på så sätt att också en del IR-uppgifter blir tillämpliga i FR-systemet, nämligen uppgifter om lagfart, tomträtt, nyttjanderätt samt taxerad ägare med adress.

Om innehållet avgränsas på detta sätt kan de mest frekventa informationsbehoven när det gäller FR-användarna tillgodoses genom frågor enbart till FR-systemet. På grundval av en inom LMV gjord och på FADAK baserad uppskattning av frågemängder och frågetyper - där det totala antalet frågor från FR-användarna antagits vara $\frac{1}{2}$ miljon per år - har bedömts att FR-systemet genom en sådan lösning kan klara mer än $\frac{3}{4}$ av frågorna. Kompletterande frågor till IR behöver alltså ställas bara beträffande mindre än $\frac{1}{4}$ av frågemängden. Dessa kompletterande frågor avser i huvudsak upplysningar om in-teckningar. Om FR däremot inte kompletteras utan ges det innehåll som föreslagits i avsnitt 4 blir proportionerna omvända, dvs uppskattningsvis bara $\frac{1}{4}$ av frågorna kan klaras av FR medan kompletterande frågor till IR måste ställas i $\frac{3}{4}$ av fallen.

Ett starkt önskemål från FR-användare är att den ur de båda registersystemen efterfrågade informationen kan tas fram på ett hanteringsmässigt så enkelt sätt som möjligt och kan redovisas på ett sådant sätt att den fortsatta användningen av materialet kan ske rationellt. Detta önskemål

Bilaga 2

5

tillgodoses om så mycket information som möjligt kan besvaras genom en fråga och redovisas på ett dokument med en för användarbehovet anpassad uppställning. Detta blir fallet om FR-systemet utökas i här äsytad omfattning. Kontroll av aktualiteten hos tidigare utskrivna dokument förenklas och förbilligas också om ägaruppgifter m m finns i FR-systemet och är direkt tillgängliga på textskärmen. I stället för att ställa två frågor behöver man nämligen vid de flesta kontroller enbart ställa en fråga.

De ökade hanteringskostnaderna hos FR-användare om frågor måste ställas till både FR och IR i stället för till enbart FR uppgår enligt en kostnadsuppskattning till storleksordningen minst 1/2 milj per år. Dessutom uppkommer besparingar i samband med satsvisa bearbetningar, t ex för upprättande av fastighetsförteckningar, med uppskattningsvis minst 0,1 milj kr/år.

Vid uppskattningen av de angivna ökade hanteringskostnaderna hos FR-användarna har gjorts en bedömning av den förlängda frågetiden vid terminalen på grund av att frågan måste ställas två gånger. Vidare har uppskattats den förlängda hanteringstiden under ärendets hela gång på grund av att uppgiftsredovisningen inte sker i sammanställd form på ett dokument. Det sistnämnda förhållandet har särskild betydelse vid ärenden med många berörda fastigheter. Beräkningen av besparingen vid satsvisa bearbetningar har skett med utgångspunkt från av FADAK redovisad sammanställning över årliga indatavolymen för planer och bestämmelser.

Uppskattningen av de ökade hanteringskostnaderna har gjorts med stor försiktighet. De angivna beloppen ligger därför klart i underkant. Det bör också påpekas att uppskattningen har gjorts med beaktande enbart av redan existerande behandlingsrutiner. Det har inte varit möjligt att i siffror beräkna rationaliseringsvinsterna i övrigt som ett FR-system med ägaruppgifter erbjuder. Dessa vinster är emellertid utan tvivel betydande.

Remissyttranden

Bilaga 2

Innehåll	Sid
1 Domstolsverket	167
2 Datainspektionen	169
3 Televerkets centralförvaltning	179
4 Statskontoret	180
5 Datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA)	198
6 Riksrevisionsverket	200
7 Statens planverk	205
8 Sårbarhetskommittén (SÅRK)	206
9 Svenska kommunförbundet	216
10 Svenska Bankföreningen	218
11 Konungariket Sveriges Stadshypotekskassa	220
12 Lantmätaren Lars Klint	221

1 Domstolsverket

Domstolsverket (DV), liksom tidigare domstolsväsendets organisationsnämnd, har kraftigt engagerat sig för ett snabbt införande av ADB-system på inskrivningsväsendets område. Detta har bl. a. framgått av DVs starka kritik mot fastighetsdatakommitténs (FADAK) betänkande SOU 1976:56—57. I valet mellan de alternativ som i det sammanhanget uppställts, å ena sidan att fortsätta genomförandet av driftsystem 1 och å andra sidan att helt bryta samordningen med fastighetsregistreringen och skjuta införandet inom inskrivningsväsendet på framtiden, förordade DV sålunda av uppenbara skäl det förstnämnda.

Tanken på en delning av driftsystem 1 i två skilda system fördes först fram av riksrevisionsverket (RRV) under remissbehandlingen av FADAKs betänkande. RRV förordade en skissad principiell uppdelning av fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet i två skilda system. FADAK bröt ur FR-delen ur driftsystem 1 och fick på kort tid och till låg kostnad ett nytt, till stora delar redan utprovat system. På samma sätt kunde man enligt RRV bryta ur även IR-delen ur driftsystem 1 till ungefär motsvarande kostnad. Härigenom fick man ett system för fastighetsregistreringen och ett för inskrivningsväsendet. Flera av FADAKs mål skulle härigenom nås på kortare tid och till lägre systemutvecklingskostnader än om man utvecklade nya, skilda system. Förslaget skulle även ge valfrihet i fråga om organisation och förläggning av utvecklingsarbete och drift. Även RRV ansåg reformbehovet stort på inskrivnings-sidan. Intäkterna är nästan helt koncentrerade dit. I RRV-skissen låg således bl. a. en bindning till dagens teknik genom fortsatt delanvändning av systemstrukturen hos driftsystem 1. De eventuella nackdelarna som kunde vara förknippade härmed uppvägdes av minskade kostnader för ny systemutveckling och framför allt snabbt inhämtande av datareformens rationaliseringsvinster på IR-sidan. En förutsättning för det sistnämnda måste självfallet vara att de funktioner i datasystemet, bl. a. den automatiska tillgången till vissa fastighetsregisteruppgifter vid inskrivningshandläggningen, som leder till arbetsvinster, bevaras i ett separat IR-system. Man kan också uttrycka det så att härigenom sätts en gräns för hur långt delningen får gå.

Sedan fråga om systemdelningen sålunda kommit upp och den närmare innebörden av RRVs förslag arbetats fram under den vidare beredningen inom justitiedepartementet har DV engagerat sig för en sådan lösning. Utslagsgivande för DVs ställningstagande har varit att två skilda system för FR och IR i enlighet med RRVs förslag fyller samma krav för inskrivningsväsendets del som driftsystem 1 samtidigt som det är förknippat med andra fördelar.

Till en början kan sålunda konstateras att systemdelningen inte äventyrar en önskvärd genomförandetakt vid övergång till ADB-system inom inskrivningsväsendet. Detta följer redan av direktiven genom att

delningen skall ske genom utbrytning ur driftsystem 1, vilket inte kan leda till annat än att styrsystem och maskinvara skall vara oförändrade. Delningen enligt det framlagda systemförslaget innebär vidare att fördelarna av de nära funktionella sambanden mellan fastighets- och inskrivningsregistret bevaras. Till detta kommer att möjligheterna till en önskvärd utveckling av systemet, anpassat till särbehoven för inskrivningsväsendet, rimligen torde öka. Väsentligt måste också vara att en delning — utöver att den skapar förutsättningar för ett naturligare huvudmannaskap för systemen — ligger i linje med de allmänna strävandena mot mer myndighetsanknutna ADB-system. Den omfattande motivering som kan anföras för en sådan inriktning av den statliga datapolitiken anser sig DV inte behöva utveckla här.

DV tillstyrker att driftsystem 1 delas i enlighet med systemförslaget.

2 Datainspektionen

Datainspektionen finner att den snävt utmätta remisstiden inte medger utformning av ett så detaljerat remissvar som, med hänsyn till ärendets omfattning och unika situation, skulle kunna anses vara önskvärt. Inspektionen begränsar därför sitt yttrande till att kortfattat behandla de viktigaste av de frågeställningar som är av betydelse för de intressen inspektionen har att företräda.

1 Bakgrund

Fastighetsregistreringen utgör bl. a. underlag för lantmäteriväsendet, dvs. för fastighetsbildningsverksamheten. Verksamheterna hänger samman inte bara funktionellt utan även organisatoriskt. Fastighetsregistret har även till ändamål att bringa ordning och reda i de invecklade jordförhållandena och fyller även andra från det allmännas synpunkt viktiga uppgifter, särskilt när det gäller fastighetskrediter, beskattningsväsende och jordbruksstatistik.

Inskrivningsväsendet är sedan gammalt knutet till tingsrätterna. Med några få undantag finns vid varje tingsrätt en inskrivningsavdelning, som organisatoriskt utgör en del av domstolskansliet. Inskrivningsväsendet har för närvarande som främsta uppgift att bereda publicitet och rättsligt skydd åt rättsförvärv.

Förslag om övergång till ADB inom fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet lades ursprungligen fram av fastighetsregisterutredningen år 1966 (SOU 1966:63) samt av inskrivningskommittén år 1969 (SOU 1969:9).

Centralnämnden för fastighetsdata (CFD) inrättades 1968. På grundval av fastighetsregisterutredningens förslag, som godtogs av statsmakterna 1968, och inskrivningskommitténs förslag, som godtogs av statsmakterna 1970, samt vissa kompletterande undersökningar ansågs att ett centralt fastighetsregister och ett centralt inskrivningsregister borde kunna samordnas i tekniskt avseende. CFDs verksamhet inriktades mot att utveckla en databank för såväl fastighetsregister som inskrivningsregister samt mot utveckling av ett gemensamt system för båda registren. Systemet, som fick beteckningen Driftsystem 1 (Ds 1), är ett terminalbaserat ADB-system. Verksamheten vid de olika registermyndigheterna avses bygga på kommunikation med en central dator via terminaler. Även andra intressenter, t. ex. fastighetsbildningsmyndigheter och banker kan få terminalanslutning till datorn. Innehållet i registren motsvarar nuvarande innehåll i jordregister, stadsregister och fastighetsböcker. Efter viss, geografiskt avgränsad, försöksverksamhet borde enligt CFD Ds 1 avlösas av ett rikssystem, Driftsystem 2 (Ds 2).

Samtidigt med arbetet med Ds 1 inleddes under 1973 vissa undersökningar om alternativa lösningar för Ds 2. Chefen för justitiedepartemen-

tet konstaterade under våren 1974 att de frågor som rör ett rikssystem är mycket komplexa, såväl när det gäller de rent tekniska och ekonomiska aspekterna som i övrigt. Det uppdrogs åt fastighetsdatakommittén (FADAK) att undersöka hur ett fastighetsdatasystem för hela landet borde vara utformat.

FADAKs förslag i betänkandet (SOU 1976:56—57) innebar ett genomförande i hela landet av den del av Ds 1, som är uppbyggd för att betjäna fastighetsregistreringen, och ett anstånd några år med valet av ADB-teknisk lösning för inskrivningsväsendet. Genom en sådan etappindelning kan erfarenheterna, dels av omläggning till och drift av fastighetsregistersystemet och dels av den tekniska utvecklingen, avvaktas. FADAKs förslag omfattade inga förändringar i fastighetsregistreringens och inskrivningsväsendets organisation. Den maskinella driften av ADB-systemet borde däremot enligt FADAK överflyttas från datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till CFD.

I proposition (1977/78:15) föreslog regeringen vissa ändringar i riktlinjerna för fastighetsdataverksamheten. Ingen ändring görs i planerna att ADB skall införas på båda verksamhetsfälten. Däremot föreslås att man, i stället för det nuvarande integrerade systemet Ds 1, skapar två skilda ADB-system, ett för fastighetsregistreringen och ett för inskrivningsväsendet. De skilda systemen skall i all möjlig utsträckning byggas upp genom en utbrytning ur Ds 1. Övergången från manuell registrering till ADB-teknik skall även i fortsättningen ske parallellt på båda verksamhetsområdena. I propositionen dras en anslagsmässig och geografisk ram upp för verksamheten under en första etapp omfattande budgetåren 1977/78—1981/82.

Regeringens ställningstagande baseras i stor utsträckning på ett förslag som framfördes vid remissbehandlingen av FADAKs betänkande (SOU 1976:56—57), den s. k. RRV-modellen (se avsnitt 3). Enligt propositionen (1977/78:15) bör ett visst kompletterande utredningsarbete bedrivas under den första etappen. Detta bör inledas med att CFD, domstolsverket och lantmäteriverket (LMV) utarbetar ett systemförslag för RRV-modellen under den första etappen.

Under loppet av den första etappen bör också ett mera långsiktigt utredningsarbete utföras. Formerna, tidpunkten m. m. för detta utredningsarbete skall, enligt propositionen, övervägas inom den av regeringen tillsatta samrådsgruppen i datafrågor. Bland de frågor som särskilt bör beaktas i detta långsiktiga utredningsarbete nämns lämplig omläggningstakt för senare etapper, eventuell framtida regionalisering av data-systemdriften, organisatoriska frågor och personalpolitiska konsekvenser. Det systemförslag som CFD, domstolsverket och LMV skall lägga fram måste därför utformas så att det medger handlingsfrihet i fråga om regionalisering under senare etapper. I detta skall även förekommande integritetsfrågor beaktas. Riksdagen beslöt i februari 1978 (CU 1977/

78:5, rskr 1977/78:134) godkänna de ändrade riktlinjerna samt de förslag i övrigt som framfördes i propositionen (1977/78:15).

2 Datainspektionens tidigare befattning med ärendet

2.1 CFDs ursprungliga systemutformning

CFD anmälde den 11 december 1973 till datainspektionen ett personregister benämnt fastighetsregistermyndigheternas och inskrivningsmyndigheternas informationssystem. Anmälningen, som av CFD kompletterades den 9 september 1974, avsåg dels den registrering som regleras i de författningar som på detta område utfärdades den 13 december 1974 (1974:1058—1063) men ännu ej trätt i kraft, dels ett koordinatsatt personband, bildat av det i 20—31 §§ fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059) nämnda koordinatregistret och länsstyrelsernas personband över totalbefolkningen.

Datainspektionen meddelade den 23 oktober 1974 delbeslut i ärendet. Datainspektionen beslutade att handlägga CFDs anmälan av fastighets- och inskrivningsregistret — utom den del som består av det koordinatsatta personbandet och utvecklingen av detta — som ett anmälningsärende enligt 2 § andra stycket datalagen (1973:289) samt att handlägga övriga delar av registret, såvitt nu är i fråga, som ett tillståndsärende enligt 2 § första stycket nämnda lag.

För de delar av registret som behandlades enligt 2 § andra stycket datalagen och som nu är reglerade i nyssnämnda författningar meddelade datainspektionen ej några föreskrifter.

I fråga om den del av registret, som avses med utvidgningen till det koordinatsatta personbandet m. m. och för vilken krävs tillstånd enligt datalagen, beredde datainspektionen CFD tillfälle till ytterligare komplettering.

CFD ingav den 21 mars 1975 till datainspektionen en kompletterande anmälan samt PM innehållande kompletterande upplysningar.

Enligt CFD kan det koordinatsatta personbandet användas som källa för olika slag av bearbetningar och karteringar av befolkningsdata. Det kan användas för t. ex. utritning av rutkartor, s. k. isaritmkartor och prickkartor avseende totalbefolkning och ett antal åldersgrupper kommunvis samt för vissa specialbearbetningar, t. ex. urval på valfria områden. Vidare avses det koordinatsatta personbandet användas för egna bearbetningar genom samkörningar inom fastighetsdatasystemet. CFD avser också att på beställning koordinatsätta andra personregister och bearbeta dessa. För de register CFD bearbetar på beställning ankommer det på den myndighet som är registeransvarig för det register som skall samköras med det koordinatsatta personbandet att ansöka om tillstånd hos datainspektionen till samkörningen.

Utnyttjande av koordinater tillsammans med andra uppgifter kan — även om presentationen sker i form av kartor o. dyl. — möjliggöra identifiering av enskilda individer. Redan en redovisning av statistiska uppgifter inom sjuk- och hälsovård, socialvård, kriminalvård etc. kan, särskilt beträffande glesbefolkade områden, leda till att enskild persons identitet och personliga förhållanden röjs. Från integritetssynpunkt bör det koordinatsatta personbandet bedömas med hänsyn dels till att det blir ett centralt personregister, dels till de tilltänkta samkörningarna.

Samkörning med andra register är inte i sig ett personregisterändamål i datalagens mening. Det koordinatsatta personbandet är ett basregister som skall samköras med andra register för olika uppkommande samhällsplaneringsändamål. Det är uppenbart att vissa sådana samkörningar i sin tur kan ge upphov till personregister med innehåll som är känsligt med hänsyn till de registrerades personliga integritet.

Vid sin behandling 1975 av det av CFD då delvis inrättade och delvis planerade koordinatsatta personbandet, som skulle bli ett centralt totalt personregister, fann datainspektionen att det rådde ett särskilt samband mellan å ena sidan integritetsfrågor och å andra sidan den då rådande utredningssituationen som kännetecknades av olösta frågor om underlaget för samhällsplaneringen och fastighetsdatabankens organisation. Inspektionen ansåg för sin del starka skäl tala för att det koordinatsatta personregistret prövades i ett större sammanhang och med beaktande av omständigheter som inte ankommer på datainspektionen.

För att en sådan prövning skulle bli möjlig och för att tillfälle skulle ges att underställa registret riksdagens prövning överlämnade datainspektionen genom skrivelse den 11 september 1975 (dnr 106-73) frågan om registret till regeringen och hemställde att regeringen beslutade om frågans vidare handläggning.

Beträffande det närmare innehållet i datainspektionens beslut den 23 oktober 1974 och den 11 september 1975 hänvisas till besluten.

2.2 FADAKs betänkande

Genom remiss anmodades datainspektionen yttra sig över betänkandet "Fastighetsdata" (SOU 1976:56—57). Inspektionen upptog remissen såsom avseende sådant yttrande som erfordras enligt 2 § datalagen, andra stycket.

FADAKs förslag innebar att tills vidare endast fastighetsregistreringen, inte inskrivningsväsendet, skulle datoriseras. Fastighetsregistret skulle då bli ett personregister enligt datalagen, eftersom ägares namn och personnummer avsågs ingå. Datainspektionen fann det med hänsyn till fastighetsregistrets ändamål uppenbart att de uppgifter som föreslogs ingå i registret måste finnas där. Inte någon av dessa uppgifter är hemligt enligt sekretesslagen. Tvärtom är syftet med registreringen att ge offent-

lighet åt fastighetsförhållandena, i fastighetsomsättningens och fastighetskreditens intresse. Datainspektionen konstaterade att datoriseringen av fastighetsregistreringen, för dess egentliga ändamål, inte innebar risk för otillbörligt intrång i personlig integritet.

För frågor om personlig integritet är samordningen mellan fastighetsregistreringen och andra ADB-register av stor betydelse. FADAK anser, i betänkandets avsnitt 6.4, att sådan samordning bör ske inte genom teknisk samordning utan genom utbyte av information mellan system, i princip på maskinellt läsbart medium. FADAK förordade således samkörning av ADB-register framför tekniskt samutnyttjande.

Från integritetssynpunkt är, enligt datainspektionens mening, en sådan lösning också klart att föredra framför systemmässig integration, eftersom den underlättar möjligheterna att pröva varje tillämnad samkörning enligt datalagen.

3 RRV-modellen

I sitt remissyttrande över FADAKs betänkande förordade RRV en principiell uppdelning av FR och IR i två skilda system. FADAKs förslag innebar en utbrytning av FR-delen ur Ds 1. RRVs modell innebär en utbrytning, på i princip motsvarande sätt, av även IR-delen ur Ds 1. Härigenom får man ett system för fastighetsregistreringen och ett för inskrivningsväsendet.

Den fortsatta beredningen inom regeringskansliet ledde till följande grundläggande förutsättningar för det nya systemmönstret:

- FR och IR bryts ur Ds 1 och drivs som separata system
- FR och IR byggs upp parallellt
- FR och IR drivs till en början vid samma datacentral
- de tekniska systemen i Ds 1 bör utnyttjas om detta inte strider mot principen om separata system för FR och IR
- FR och IR bör ha i stort sett samma innehåll som i Ds 1
- systemlösningen skall medge olika regionaliseringsalternativ.

Det sista av de uppräknade kraven innebär att systemen skall utformas så att drift av FR och IR skall kunna ske vid skilda datacentraler eller regionaliseras var för sig under senare etapper, likväl som att det ena registret skall kunna föras centralt och det andra regionaliseras, allt under förutsättning att i propositionen (1977/78:15) förutskickad särskild utredning visar att sådana lösningar bör väljas.

4 Den framlagda rapporten med systemförslag

I den av CFD, domstolsverket och LMV den 29 december 1978 gemensamt framlagda rapporten konstateras att arbetet med att ta fram systemförslag har varit relativt snävt begränsat till frågan om hur Ds 1 skall

delas upp. Rapporten täcker därför inte upp alla verksamheter inom fastighetsdataprojektet. T. ex. behandlas inte frågorna om hur de nya, åtskilda systemen skall tillgodose samhällsplaneringens behov av data i annan mån än vad den tekniska genomgången av olika systemavsnitt föranleder. Den övervägande delen av arbetet har därför bestått i tekniska undersökningar och överväganden, såsom om databasorganisation, frågor berörande linjenätkonstruktion, teknisk lösning för överföring av uppgifter (aviseringar) från det ena systemet till det andra osv.

Fastighets- (FR) och inskrivnings- (IR) registren är från författningmässiga utgångspunkter att betrakta som två skilda register, medan den tekniska lösningen i Ds I varit gemensam. Enligt rapporten innebär principen med utbrytning att de grundläggande karaktärsdragen hos Ds I överförs på de nya systemen. I tekniskt avseende skulle detta medföra att de skilda systemen ställer samma krav som Ds I vad gäller sådana frågor som val av maskintyp för datoranläggningen och val av styrsystem för databasadministration m. m. Denna bundenhet vid viss maskintyp m. m. kvarstår även om systemen senare tänks delade på skilda datacentraler eller regionaliseras. Kraven gäller för varje enskild datacentral som används. Sålunda kommer att gälla för båda systemen att de är byggda för drift på datorer av modell IBM/370. I framtiden använda datorer måste, enligt rapporten, vara kompatibla med denna dator varför alternativ med utnyttjande av minidatorer av det slag som förekommer i dag ej torde bli aktuellt. Vidare förutsätts att byte ej sker av styrsystem.

Systemförslaget baseras på ett antal s. k. grundkrav. Ett sådant som ställts upp är bindningen till en viss datortyp, IBM/370 eller därmed kompatibel utrustning, samt till nuvarande styrsystem. Ett annat att man från en användarterminal skall nå båda systemen. Som en förutsättning för att FR- och IR-systemen skall kunna drivas på olika anläggningar anges att dessa skall kunna kopplas samman. Kontakt kan etableras på två sätt, antingen dator till dator direkt via styrsystemet eller via särskilda kommunikationsdatorer.

Beträffande frågor om drift i flera datorer och en eventuell senare regionalisering framhålls bl. a. att, trots att de framlagda systemförslagen utgått från kraven att en regionalisering skall kunna ske, betydande analys- och utvecklingsarbeten återstår innan regionalisering kan genomföras. De lösningar som slutligen kan väljas blir i stor utsträckning beroende av fortsatta diskussioner med styrsystemleverantören.

I promemorian med systemförslag tas inte integritetsfrågorna upp till särskild behandling.

5 Datainspektionens överväganden med anledning av den nu aktuella remissen

5.1 Integritetsfrågor

FADAK behandlade inte närmare frågan om vilka verkningar som ADB-system inom fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet kan få för den enskildes integritet. Frågan uppmärksammades däremot av en del remissinstanser såsom statens institut för byggnadsforskning, Stockholms kommun, TCO-S, SAF/Industriförbundet och datainspektionen.

I sitt remissvar åberopade datainspektionen, beträffande koordinat-satta personband och samkörningar av fastighetsregistret mot andra ADB-register som kan bli aktuella för samhällsplaneringsändamål, sin skrivelse den 11 september 1975 till regeringen. Regeringen har ännu icke tagit ställning till inspektionens hemställan. Datainspektionen kan därför i detta sammanhang endast ånyo hänvisa till vad som framställdes i skrivelsen.

Datainspektionen har i skilda sammanhang framfört att olika systemlösningar kan innebära större eller mindre risker för den personliga integriteten. Risken för integritetsintrång blir otvivelaktigt större ju fler uppgifter som finns samlade i ett och samma system. Från integritetssynpunkt är det därför en fördel om uppgifterna fördelas på skilda system. Det är också väsentligt lättare att kontrollera skilda system från integritetsskyddssynpunkt än det är att behandla systemmässigt integrerade lösningar. Ännu svårare blir det när flera system är tekniskt starkt sammankopplade, använder gemensam utrustning och/eller medger åtkomst till författningsmässigt och vad gäller ändamålet skilda register från samma terminaler.

Datainspektionen har behandlat frågan om dator-till-dator-förbindelse bl. a. i anslutning till trafiksäkerhetsverkets (TSV) begäran om tillstånd att i samarbete med vissa försäkringsbolag genomföra en sådan förbindelse mellan dessa och TSVs registeravdelning. En sådan anslutning möjliggör för försäkringsbolagen att via sina egna terminaler få tillgång till uppgifter i bil- och körkortsregistren. I sina överväganden i detta tillståndsärende (dnr 859-78) anför inspektionen bl. a.

Antalet ansökningar om tillstånd att sammankoppla datorer på sätt som denna ansökan avser kan väntas öka kraftigt under de kommande åren, bl. a. som en följd av det allmänna datanätets tillkomst. Denna tekniska utveckling aktualiserar behovet av säkerhetsanordningar som på ett godtagbart sätt i ett komplicerat nätverk kontrollerar att olika personregister hålls åtskilda och förhindrar obehörig användning.

Den dator/datorförbindelse som TSV nu önskar upprätta är sedd i detta perspektiv relativt okomplicerad och innefattar likväl många av de säkerhets- och kontrollproblem för vilka en generell lösning bör sökas.

Ur datainspektionens synpunkt är det därför positivt att tillfälle nu erbjuds att praktiskt pröva hur säkerhetsproblemen kan lösas.

TSV bör sålunda meddelas ett tidsbegränsat tillstånd att försöksvis upprätta dator/datorförbindelse mellan TSVs dator och de angivna försäkringsbolagens datorer enligt TSVs förslag och i samband med tillståndstidens utgång ges tillfälle att redovisa erfarenheterna av driften. Dessa erfarenheter kan sedan utgöra underlag för datainspektionens föreskrifter för dator/datorförbindelser av här avsett slag.

TSV meddelades tillstånd att i samarbete med fem namngivna försäkringsbolag försöksvis upprätta och till och med den 30 juni 1980 utnyttja den i ansökan redovisade dator-till-dator-förbindelsen. Oaktat försöksverksamheten fann datainspektionen, bl. a. på grund av den avsedda förbindelsen, att vissa föreskrifter borde meddelas TSV och de berörda försäkringsbolagen.

Det systemförslag som nu framförs i den remitterade rapporten innebär i realiteten inte att skilda FR- och IR-system byggs upp. Lösningen innebär i stället t. o. m. väsentligt starkare tekniska bindningar mellan systemen än som fanns i Ds 1. De grundkrav som ställts upp för systemförslagets utformning medför dessutom närmast ofrånkomliga låsningar för framtiden när det gäller beroendet av maskin- och programvaror med bestämda egenskaper. Systemlösningen förutsätter dator-till-dator-förbindelser vid fullt utbyggt system i en omfattning som hittills icke prövats, eller ens på allvar föreslagits tidigare i Sverige. Från samma terminal avses finnas tillgång till såväl FR- som IR-data oavsett var registren kan komma att vara fysiskt lokaliserade.

Datainspektionen finner att den föreslagna systemlösningen innebär en betydande ökning av riskerna för integritetsintrång i förhållande till den s. k. RRV-modellen, vilken enligt regeringens direktiv skulle utformas systemmässigt enligt principen två skilda system.

5.2 Säkerhets- och sårbarhetsfrågor

Datainspektionen har i skilda sammanhang påpekat de samband som finns mellan integritetsskydds-, säkerhets- och sårbarhetsaspekter. Det ankommer närmast på sårbarhetskommittén (SÅRK) att i sitt remissyttande framföra synpunkter på systemförslagets sårbarhet. Datainspektionen finner det dock nödvändigt att kortfattat beröra dessa frågor.

SÅRK har i lägesrapporten (Ds Fö 1978:4) "ADB och samhällets sårbarhet" inventerat förekommande sårbarhetsfaktorer. Datainspektionen har i allt väsentligt anslutit sig till SÅRKs bedömningar angående faktorerna och deras inverkan på driftsäkerhet och sårbarhet hos datorbaserade system. Inspektionen finner att det framlagda systemförslaget, i klar motsats till intentionerna med den av riksdagen beslutade RRV-modellen, skapar sambandsproblem och beroendeförhållanden mellan olika systemdelar som gör totalsystemet tekniskt och funktions-

mässigt oerhört komplicerat och sårbart. Systemlösningen innebär känslighet för i stort sett alla de sårbarhetsfaktorer som SÅRK behandlat och varnat för. Som framgår av datainspektionens remissyttrande över lägesrapporten anser inspektionen — till skillnad mot SÅRK — att integritets- och sårbarhetsfrågorna faktiskt i stor utsträckning sammanfaller och att det inte alltid är möjligt att klart skilja den enskildes behov av skydd från samhällets intresse.

Några av de sårbarhetsrisker som framstår som tydliga i det remitterade systemförslaget kan exemplifieras genom följande uppräknig:

- koordinatangivelser skall användas i stor utsträckning, vilket framför allt inger försvarsmässiga betänkligheter,
- systemets funktion blir starkt beroende av ett relativt litet antal personer som får nyckelpositioner,
- en utbyggnad av systemet till att omfatta hela landet förutsätter, enligt rapporten, bindning till en datortyp (IBM/370) och ett styrsystem (AROS/ROSAM) in på 1990-talet och omöjliggör att man drar nytta av den teknologiska utvecklingen utanför dessa kretsar under all överskådlig tid framöver,
- utlandsberoendet blir därigenom stärkt,
- rutiner för rekonstruktion av databaser och idriftsättning efter driftstörningar synes, med anledning av de komplicerade sambanden, vara svåra att åstadkomma,
- frågor om reservrutiner har icke berörts i rapporten; fungerande och meningsfulla sådana till den föreslagna systemlösningen synes knappast kunna konstrueras.

6 Datainspektionens sammanfattande bedömning

Såvitt datainspektionen kan se torde det remitterade systemförslaget inte överensstämma med statsmakternas intentioner beträffande ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten, på det sätt som dessa anges i propositionen (1977/78:15) och i riksdagens beslut. Det fattade beslutet innebär att en delning mellan FR och IR skall ske och att skilda system skapas för dessa verksamheter. Statsmakternas främsta motiv för denna avsikt synes vara att man vill undvika komplexa och svårbemästrade systemstrukturer. En sådan delning av det tekniskt komplicerade Ds 1 har enligt datainspektionens mening stora fördelar också från integritetsskyddssynpunkt.

Datainspektionens erfarenheter visar klart att komplexa system medför sämre möjligheter att tillgodose integritets-, säkerhets- och sårbarhetsaspekterna. Mot den bakgrunden finner inspektionen att även Ds 1 som systemmodell för FR- och IR-systemen kan medföra problem i dessa avseenden. Det remitterade förslaget till systemlösning är än mera komplicerad och medför ännu större svårigheter att bemästra proble-

men. Med de samband och beroendeförhållanden systemförslaget innehåller går man miste om de fördelar från integritetsskyddssynpunkt som skilda system medför. Frågan är om man inte, tvärt emot intentionerna bakom RRV-modellen, lyckats öka komplexiteten. Komplexitetsnivån i systemförslaget kan överstiga vad som är hanterbart.

Med utgångspunkter i de intressen som datainspektionen har att företräda anser inspektionen, att den i rubricerade rapport föreslagna systemlösningen icke bör ligga till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet med skilda system för fastighetsregistrering respektive inskrivningsväsende.

Enligt datainspektionens mening bör utvecklingsarbetet för såväl den första etappen som senare etapper inriktas mot tekniskt mindre komplicerade lösningar, mindre ömsesidiga systemberoenden och mindre läsning till dagens teknik. Med en sådan inriktning, som mera överensstämmer med RRV-modellen än med det remitterade systemförslaget, kan uppnås fördelar från bl. a. integritetsskyddssynpunkt. RRV-modellen framstår därför som en lämpligare lösning än Ds 1.

Datainspektionen vill avslutningsvis även framhålla betydelsen av att helt skilda författningar utarbetas för FR respektive för IR.

3 Televerkets centralförvaltning

I utredningsarbetet angående utbrytning av fastighetsregistret (FR) och inskrivningsregistret (IR) har två olika lösningar på linjenät diskuterats.

Det allmänna datanätet är väl lämpat för det system som skissas i utredningen. Datanätet ger en mycket god flexibilitet vilket ju också nämns i utredningen. Vidare ger datanätet även en bättre service än vad förhyrda ledningar ger, t. ex. väl definierad driftskvalitet och tillförlitlighet, automatiskt felutpekningssystem. Vitala delar av nätet är dubblerade. Dessutom finns ett antal tilläggstjänster som underlättar kommunikationen samt tjänster som medför ett gott sekretesskydd åt kunden.

Allmänna datanätet planeras kapacitetsmässigt byggas ut så att det inte bör vara några problem att ta in FR/IR-systemet under år 1982. Om m. a. o. systemtester för inkoppling i allmänna datanätet inte behövs före mitten av 1981 bör allmänna datanätet väljas. Om tidigare tidpunkt är aktuell kan vi dessvärre inte f. n. utlova anslutning.

Det vore i vilket fall som helst värdefullt om diskussioner mellan CFD och televerket snarast kunde föras för planering av teledelen.

Den lösning som återstår om allmänna datanätet ej avses användas vid starten är ett linjenät uppbyggt med förhyrda ledningar eventuellt i kombination med uppringda förbindelser (för låghastighetsterminaler).

Vid planering av ett system av det slag som skissats i utredningen bör man slutligen också känna till de internationella rekommendationer för hyrda ledningar vilka tillämpas av svenska televerket. Rekommendationerna innebär (CCITT:s rek D1):

Privata datanät dvs nät uppbyggda med fast förhyrda förbindelser är tillåtna så länge de endast förmedlar trafik inom egna organisationen. Man inskränker dock nätens funktion till trafik uppåt och/eller nedåt i hierarkin. En indirekt kommunikation mellan terminaler är dock tillåten. Sålunda ska den information som lämnas in av en eller flera terminaler bli föremål för bearbetning i den (de) gemensamma datorn (datorerna) innan den får förmedlas till andra terminaler (datorer).

4 Statskontoret

Statskontoret utgår i detta yttrande från att den sk RRV-modellen, som bygger på skilda ADB-system för fastighetsregistreringen respektive för inskrivningsväsendet, i enlighet med riksdagens beslut våren 1978 skall genomföras i hela landet. Statskontoret, som också förordar skilda system för respektive verksamhet, tar därför i yttrandet inte upp frågan om lämpligheten av andra systemmodeller.

1 Innebörden av RRV-modellen m m

RRV-modellen innebär enligt civilutskottets av riksdagen godkända utlåtande CU 1977/78:5 (sida 5) att skilda ADB-system för fastighetsregister och inskrivningsregister skapas genom att de båda registren bryts ut ur driftsystem I. I propositionen 1977/78:15 med förslag till ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten, som ligger till grund för utskottets utlåtande, belyser föredragande departementschefen (sida 46) detta närmare. Enligt departementschefen går det en viktig skiljelinje mellan å ena sidan driftsystem I samt å andra sidan RRV-modellen. I driftsystem I tillgodoses sambandet mellan FR och IR genom att de båda registren systemmässigt byggs samman med varandra. Denna tekniska integration finns enligt departementschefen inte i RRV-modellen, som innebär att två skilda system för FR och IR tas fram genom en klyvning av driftsystem I.

Centralnämnden för fastighetsdata (CFD), domstolsverket (DV) och lantmäteriverket (LMV) har haft regeringens uppdrag att lämna förslag till skilda ADB-system i enlighet med riktlinjerna i propositionen och utskottsutlåtandet och att därvid utforma systemförslaget så, att det medger handlingsfrihet i fråga om regionalisering. Riktlinjerna innebär vidare bl a att överföringen av FR- och IR-uppgifter skall ske parallellt, att projektet skall delas in i etapper och att den första etappen skall omfatta budgetåren 1977/78 - 1981/82. De innebär också att 135 miljoner kronor i 1976 års prisnivå anslås till projektet under den första etappen, att drygt 600 000 fastigheter under denna förs över till de nya ADB-systemen och att DAFAs anläggning i Gävle utnyttjas.

I riktlinjerna förutsätts att visst mera långsiktigt utredningsarbete utförs under den första etappen i särskild ordning (prop 1977/78:15 sida 50 och 51). Det gäller här lämplig omläggningstakt för senare etapper, lämpligheten av att i framtiden genomföra en regionalisering av datordriften och, om så visar sig vara fallet, vilket regionaliseringsalternativ som är mest lämpligt, uppmärksammande av förekommande integritetsfrågor, olika organisatoriska frågor samt studier av hur det nuvarande avgiftssystemet inom inskrivningsväsendet skall anpassas till det nya ADB-systemet.

2 Syftet med RRV-modellen

I prop 1977/78:15 (sida 44) uttalar föredragande departementschefen att ADB måste användas för att man på sikt skall komma till rätta med de olägenheter som är förknippade med den nuvarande ordningen. Såsom skäl för detta pekar departementschefen på att de nuvarande registerföringsmetoderna är ålderdomliga och personalkrävande, att utvecklingen inom närliggande områden, såsom t ex bank- och kreditväsendet, snabbt har gått mot en ökad användning av ADB och att stort avseende bör fästas vid de möjligheter som föreligger att med hjälp av ADB-tekniken förbättra arbetsmiljön och arbetstillfredsställelsen för de anställda.

Mot denna bakgrund är det primära målet med övergången till ADB enligt statskontorets mening att införa moderna och mindre personalkrävande arbetsmetoder inom fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet samt att förbättra arbetsmiljön och arbetstillfredsställelsen för dem som arbetar inom dessa verksamhetsområden. Den fastlagda metoden att nå detta mål är, med hänsyn till de överväganden som legat till grund för riksdagens beslut våren 1978, att införa två skilda ADB-system med utnyttjande av det systemutvecklingsarbete som lagts ned på driftsystem 1 men utan den systemmässiga sammanbyggnad som är utmärkande för driftsystem 1. Statskontoret instämmer, som redan nämnts, i de överväganden som ligger bakom valet av mål och metoder.

3 Sambandet mellan fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet

I det remitterade förslaget betonas på flera ställen sambandet mellan fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet. Personalföreningarna vid CFD pekar t ex i sitt yttrande (sida 1) på att inskrivningsregistret i stor utsträckning grundas på basuppgifter som hämtas från fastighetsregistret.

Det nyss nämnda sambandet, som funnits sedan årtionden tillbaka, har vid övergång till ADB betydelse för frågan om likartade uppgifter skall dubbellagras eller inte också i fortsättningen. Däremot har dubbellagringen inte någon betydelse för den långt viktigare frågan hur den löpande aviseringen av uppgifter mellan registren skall ordnas. Till undvikande av missförstånd bör alltså enligt statskontorets mening framhållas att dubbellagringen inte innebär att större delen av innehållet i fastighetsregistret kontinuerligt måste föras över till och registreras även i inskrivningsregistret. Det är endast sådana förändringar i fastighetsregistret som påverkar innehållet i inskrivningsregistret, i huvudsak nybildning eller ombildning av fastigheter genom olika lantmäteriförändringar, som skall aviseras, så att fastighetsredovisningen i inskrivningsregistret hålls aktuell. Volymmässigt rör det sig här enligt det remitterade förslaget (sida 6) om 175 000 ärenden om året. Av de ungefär

tre miljoner levande fastigheter som finns i inskrivningsregistret berörs alltså omkring sex procent årligen av aviseringar från fastighetsregistret.

4 Handläggningsrutiner och omläggningssystem

Enligt det remitterade förslaget (sida 5 och 39) påverkas, i de skilda ADB-system som beskrivs i förslaget, redan utprovade handläggningsrutiner och liknande delar av driftsystem 1 i relativt liten omfattning vad gäller registermyndigheterna. Enligt förslaget (sida 39) kan även de system som utvecklats för omläggning av information från de manuellt förda fastighets- och inskrivningsregistren användas i oförändrat skick efter mindre justeringar i systemets avslutande programdelar. I nu angivna delar har statskontoret inte anledning till erinran mot förslaget.

5 Den tekniska samordningen

5.1 Aviseringen FR - IR

Det samband som finns mellan fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet och som berörts under 3 ovan måste givetvis beaktas även inom ramen för två skilda ADB-system. Det gäller här i första hand hur aviseringen mellan fastighetsregister och inskrivningsregister skall ordnas. I propositionen 1977/78:15 och det därpå grundade utlåtandet av civilutskottet sägs inte mer om detta än vad som ligger i beslutet att skilda ADB-system för fastighetsregister och inskrivningsregister skall skapas genom att de båda registren bryts ut ur driftsystem 1 enligt RRV-modellen. I regeringens direktiv (sida 1 i det remitterade förslaget) sägs därutöver att inskrivningsdag skall hållas varje arbetsdag, att de uppgifter i FR, som behövs i IR, skall överföras maskinellt och att överföringsprogram m m i driftsystem 1 skall utnyttjas i den utsträckning som detta är möjligt utan att principen om skilda system bryts. Det remitterade förslaget (t ex sida 5) visar att en av de faktorer, som är av störst betydelse för komplexiteten i de skilda ADB-systemen och för graden av beroende dem emellan, är vilka krav man måste ställa upp när det gäller aviseringen mellan systemen och hur man tillgodoser dessa krav.

I dagens manuella system är kravet att alla ändringar i fastighetsregistret som berör inskrivningsregistret skall vara inskrivningsmyndigheten till handa före nästa inskrivningsdag, som alltid är en onsdag. Registrering i fastighetsregistret görs därför i princip på torsdagar varefter uppgifter om ändringarna (s k Hb-uppgifter och formulär 14) sänds till inskrivningsmyndigheten per post och införs i inskrivningsregistret följande onsdag. I driftsystem 1 innebär motsvarande förfarande, såvitt kan utläsas ur det remitterade förslaget (sida 26), att uppgifter som enligt

fastighetsregistermyndighetens terminalinstruktioner skall aviseras till inskrivningsmyndigheten mellanlagras i systemet, varvid inskrivningsuppgifter påförs. Följande morgon skrivs uppgifterna ut på inskrivningsmyndighetens terminalskrivare. Därefter godkänner inskrivningsmyndigheten efter olika kontroller och kompletteringar via sin terminal att aviseringen får förändra inskrivningsregistret.

Enligt det remitterade förslaget (sida 44) måste i de skilda ADB-systemen för FR och IR daglig avisering ske från FR sedan FR uppdaterats med godkända ajourföringsärenden. Aviserad information måste tillföras IR-systemet innan nästa dags handläggning startar, dvs all avisering skall ske under kväll eller natt. Ytterligare krav har under fyra punkter ställts upp på sida 45.

Aviseringsvolymen är enligt förslaget (sida 45) 175 000 ärenden per år i hela landet. Vid full drift av de skilda ADB-systemen i hela landet innebär detta, om man utgår från daglig inskrivningsdag och 250 inskrivningsdagar om året, att ungefär 700 ärenden dagligen skall aviseras från FR-systemet till IR-systemet. Fördelat på nuvarande antal fastighetsregister- och inskrivningsmyndigheter betyder det att varje fastighetsregistermyndighet dagligen skall registrera i genomsnitt tolv ärenden i FR, som därefter skall aviseras till IR, och att varje inskrivningsmyndighet dagligen skall registrera i genomsnitt sju sådana ärenden i IR. Som jämförelse kan nämnas att antalet lagfartsärenden per dag och inskrivningsmyndighet i genomsnitt är ungefär 12, antalet in-teckningsärenden mer än 50 och antalet ärenden om gravationsbevis m m mellan 25 och 30.

För att tillgodose kravet, att det aviseringsssystem som behövs för att lösa det nys nämnda aviseringsbehovet inte får innebära låsningar mellan systemen, föreslås (sida 45) att ett fristående gränssnitt införs mellan de båda systemen. Statskontoret har i den delen inte anledning till erinran mot förslaget.

För att tillgodose kraven i övrigt diskuteras i det remitterade förslaget (sida 46 - 51) olika tekniska lösningar som gäller dels hur aviseringsuppgifter skall fångas upp, dels hur kontakt skall etableras mellan FR-systemet och IR-systemet för att daglig avisering skall kunna sändas och mottagas. När det gäller den första frågan har statskontoret inte anledning att motsätta sig föreslagen lösning (sida 46), som innebär att driftloggen i FR-systemet utnyttjas.

När det gäller den andra frågan, kontakten mellan FR-systemet och IR-systemet, diskuteras linjenät och koppling mellan datorer. Här vill statskontoret inledningsvis erinra om att denna fråga inte är aktuell under den första etappen av RRV-modellens genomförande, eftersom driften av ADB-systemen under denna etapp skall ske på en gemensam dator. Detta innebär enligt det remitterade förslaget (sida 95) att avisering mellan systemen kan ske utan linjeöverföringar.

När det gäller utformningen av följande etapper, som enligt statsmakternas beslut skall föregås av särskild utredning, är enligt det remitterade förslaget utgångspunkten att de datorer som skall utnyttjas måste vara sammankopplade, om drift av systemen sker vid skilda datacentraler. Statskontoret vill erinra om att sammankoppling av datorer skapar beroendeförhållanden mellan systemen av delvis liknande art som gäller för stora integrerade datasystem och som beskrivits av chefen för justitiedepartementet i propositionen 1977/78:15 (sida 47). Dessutom ökar kraven på datorkapacitet, liksom känsligheten för driftstörningar. Härtill kommer betydande komplikationer vid förändringar i den driftsmässiga organisationen i form av t ex regionalisering av datordriften.

Mot bakgrund av det anförda och de syften som legat bakom beslutet om delning av driftsystem 1 vill statskontoret från tekniska och ekonomiska utgångspunkter bestämt avråda från att man, med aviseringsbehovet mellan FR och IR som motiv, nu för kommande etapper binder sig för den komplicerade tekniska lösning som beskrivs i det remitterade förslaget.

I RRV-modellen förutsätts att varje arbetsdag skall vara inskrivningsdag. Om det är denna förutsättning som leder till de beskrivna konsekvenserna, bör man enligt statskontorets mening ompröva förutsättningen. En möjlig lösning, som diskuterades i propositionen 1973:13 med förslag till lag om inskrivningsregister, (t ex sida 18) synes då vara att inte låta endagsintervallet omfatta fredagar och att utnyttja fredagarna för registrering i fastighetsregistret. Man får då varje veckoslut tillgängligt för överföringen till IR-systemet, vilket minskar tidspressen och känsligheten för driftstörningar, varefter inskrivningsmyndigheten enligt samma modell som gäller för driftsystem 1 varje måndag kan kontrollera, komplettera och beordra registrering i IR.

Statskontoret saknar möjlighet att inom den korta tid som stått till buds överblicka alla konsekvenser av den nu beskrivna lösningen. De fördelar som ligger i att varje arbetsdag är inskrivningsdag, t ex en snabb ärendehandläggning och en något så när jämn belastning på ADB-systemet för IR, synes dock i allt väsentligt kvarstå, samtidigt som man når driftsmässiga fördelar, inte minst genom att man kan samla ihop de små dagliga aviseringsvolymerna till ett bearbetningstillfälle i veckan.

Andra alternativ till endagsintervallet än det nu skisserade diskuteras också i propositionen 1973:13 och är troligen tänkbara. Under alla förhållanden är det dock enligt statskontorets mening angeläget att man strävar efter en aviseringsmetod som kräver enklast möjliga tekniska lösning, som inte skapar större beroendeförhållanden mellan systemen är nödvändigt och som inte mer än nödvändigt binder förutsättningarna vid den kommande utredningen om regionalisering.

5.2 Aviseringen IR - FR

Enligt det remitterade förslaget (sida 6 och 45) skall tomträttsupplåtelse aviseras från IR till FR. Ärendevolymen är enligt förslaget 2 000 ärenden per år i fullt utbyggda system.

Vidare föreslås att system nu utvecklas som gör det möjligt att maskinellt från IR till FR avisera avtalsservitut. Denna avisering, som enligt förslaget inte är automatiserad i driftsystem 1, sker i dag i detta system genom att uppgifter sänds mellan inskrivningsmyndighet och fastighetsregistermyndighet per post. Ärendevolymen anges i fullt utbyggda system vara 15 000 ärenden per år.

När det gäller avisering av uppgift om tomträtt sägs i bilaga 1 till det remitterade förslaget (sida 2) att uppgift om tomträtt i FR fordrar särskilda program för avisering från IR till FR och att det här är en fråga om ambitionsnivå. Aviseringsvolymen är ytterst liten. För den händelse uppgiften anses böra ingå i FR vill statskontoret därför sätta i fråga om det, med hänsyn till den systemutveckling och det systemunderhåll m m som trots detta skulle krävas, finns anledning att utnyttja ett maskinellt förfarande i sammanhanget. Om sådana insatser trots allt anses motiverade förordar statskontoret enklast möjliga tekniska lösning.

Beträffande avtalsservitut är det svårt att ur det remitterade förslaget med därtill hörande bilagor läsa ut huruvida det är en förutsättning i RRV-modellen att uppgift om sådana servitut överhuvudtaget skall ingå i FR. Statskontoret saknar för egen del underlag för en bedömning huruvida detta bör vara fallet. Om uppgiften skall ingå i FR genom maskinell avisering från dator till dator krävs resurser för systemutveckling och skapas beroendeförhållanden. Med hänsyn till detta och till den även här begränsade aviseringsvolymen, bör enligt statskontorets mening nuvarande rutiner enligt driftsystem 1 med postförsändelse mellan berörda myndigheter i första hand bibehållas.

Det kan tilläggas att båda de former av aviseringar som berörts nu innebär höjningar av ambitionsnivån jämfört med driftsystem 1 i nuvarande utformning.

5.3 Terminalåtkomst till FR och IR

Enligt det remitterade förslaget (t ex sida 7 och 50) har som ett grundkrav i arbetet med förslaget gällt att man från en användarterminal skall nå både FR-systemet och IR-systemet. Mot denna bakgrund samt på grund av att aviseringar skall ske mellan systemen tilldrar sig enligt förslaget (sida 7) frågorna om terminalnät och möjligheterna att sammankoppla datorer vid skilda anläggningar intresse. Den övervägande delen av arbetet har enligt förslaget (sida 5) bestått i tekniska överväganden i dessa frågor. Av förslaget framgår också att den enligt statskontorets mening tekniskt mycket komplicerade lösning, som diskuteras i avsnitt

5, framför allt är betingad av kravet att från en användarterminal nå båda systemen. Såvitt kan utläsas av förslaget synes förslaget dessutom utgå från att man från valfri terminal skall kunna nå uppgifterna om varje fastighet i riket i FR och IR, oberoende av var fastigheten är belägen, s k riksåtkomst.

Statskontoret är ense med CFD, domstolsverket och lantmäteriverket om att dessa mycket högt ställda krav förutsätter tekniskt sett komplicerade samband mellan systemen. Statskontoret är också ense med de tre nämnda myndigheterna om att komplikationerna ökar än mer om kravet på valfrihet när det gäller förläggningen av driften för de skilda systemen samtidigt skall tillgodoses. Olika uttalanden i förslaget (sida 50 och 51) innebär att man i dagsläget inte har någon lösning på problemen.

Det är inte någon tvekan om att det krav på terminalåtkomst som ställts upp i det remitterade förslaget erbjuder externa användare av fastighetsregister - och inskrivningsuppgifter, såsom t ex fastighetsbildningsmyndigheter samt banker och andra kreditinrättningar, utomordentliga åtkomstmöjligheter jämfört med de nuvarande manuella och mycket ålderdomliga metoderna för fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet. Ett av de mest utmärkande och mest betonade dragen i driftsystem 1 är också att genom teknisk integration av register och system åstadkomma sådana åtkomstmöjligheter.

Mot bakgrund av det nyss anförda är det krav på terminalåtkomst, som ställts upp i det remitterade förslaget och konsekvenserna av detta krav, vid sidan av aviseringsfrågan, den mest betydelsefulla delen i förslaget. Vilka överväganden som ligger bakom kravet redovisas dock inte i förslaget och kan därför inte bli föremål för prövning vid remissbehandlingen av detta. Denna prövning måste därför ske från de utgångspunkter som finns i övrigt.

Den beskrivning av RRV-modellen som finns i propositionen 1977/78:15 (sida 31) talar, såvitt kan utläsas, inte alls för den form av bindningar mellan skilda ADB-system och den komplicerade systemstruktur som nu diskuterade åtkomstmöjligheter även enligt det remitterade förslaget skulle innebära. Inte heller propositionens innehåll i övrigt, civilutskottets utlåtande över propositionen eller regeringens uppdrag till CFD, domstolsverket och lantmäteriverket i de delar som återfinns i förslaget innehåller ens antydningar i sådan riktning. Av uppenbara skäl, som framgår än tydligare av avsnitt 5 i det remitterade förslaget, går de flesta av de mål, som man velat uppnå genom delningen av driftsystem 1 och som närmare angetts av föredragande departementschefen i propositionen 1977/78:15 (sida 47), till spillo vid den lösning som skisserats i det remitterade förslaget.

Oavsett vilken innebörd man anser sig kunna lägga in i RRV-modellen och statsmakternas beslut avstyrker statskontoret från tekniska och ekonomiska utgångspunkter att man vid genomförandet av modellen nu

ställer upp kravet på sådan terminalåtkomst som diskuterats. Den tekniskt mindre avancerade lösning som statskontoret förordar torde, såvitt statskontoret kan bedöma, inte nämnvärt påverka fördelarna av övergången till ADB för fastighetsregister- och inskrivningsmyndigheterna. För externa användare av registren blir fördelarna ändå, jämfört med nuvarande manuella ordning, betydande.

5.4 Uppgift om ägare m m i FR-systemet (LMVs begäran)

I avsnitt II i det remitterade förslaget (sida 142 - 148) och i bilaga 2 till förslaget väcks frågan huruvida FR-systemet skall tillföras uppgifter om lagfaren ägare, tomträttsinnehavare och inskrivna nyttjanderätter från IR-systemet samt om taxerad ägare från fastighetstaxeringsbanden. Detta skall dock, såvitt kan utläsas av sida 4, inte tolkas som något förslag om en sådan utvidgning av FR. Såsom anges i förslaget ligger denna fråga också utom ramen för den av riksdagen beslutade RRV-modellen.

Innebörden av förslaget synes vara att man, främst för att uppnå fördelar inom lantmäteriverksamheten, skall bygga upp ett FR-system som innehåller så gott som all information i IR-systemet utom penninginteckningar och anteckningar. Såsom anges i förslaget (sida 148) skulle dubbellagringen av uppgifter öka väsentligt jämfört med RRV-modellen. Siffran en miljard tecken anges. I nu före varande sammanhang betonas dock att kostnaderna för dubbellagring är relativt låga och att dubbellagring i och för sig inte medför några tekniska komplikationer. Statskontoret delar denna uppfattning och ansluter sig även till uttalandet i förslaget att den komplexitet som uppträder vid dubbellagring nästan alltid hänför sig till problemen med aviseringarna.

Statskontoret vill erinra om att fastighetsdataprojektet hittills varit ett av de mest komplicerade ADB-projekt som diskuterats inom statsförvaltningen. Inte minst den tid och de kostnader som redan lagts ned i projektet visar detta. Huvudsyftet med riksdagens beslut våren 1978 att genomföra ett ADB-system för fastighetsregistreringen och ett för inskrivningsväsendet var att minska komplexiteten. Statskontoret instämmer i de överväganden som ligger till grund för beslutet. Beslutet är enligt statskontorets mening väl ägnat att leda till ett sådant resultat. Om fördelarna skall uppnås är det dock av avgörande betydelse att de skilda ADBsystemen inte byggs upp på sådant sätt att man på nytt skapar de problem som man strävat efter att komma ifrån.

Det är i och för sig naturligt att man önskar uppnå största möjliga positiva effekt av en övergång till ADB inom fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet. Erfarenheterna har dock här, som på motsvarande sätt inom flera andra områden, visat att det inte är praktiskt möjligt att inom rimlig tid och till rimliga kostnader gå över från mycket ålderdomliga arbetsmetoder till det teoretiskt sett mest rationella utnytt-

jandet av ADB-tekniken för alla som berörs av fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet, som man i och för sig kan skissera upp.

Man måste i stället, särskilt inom fastighetsdataprojektet som har samband med en mängd olika områden vid sidan av registermyndigheternas verksamhet, t ex fastighetsbildning, folkbokföring och fastighetsbeskattning, kreditgivning, försäkring, miljö- och naturvård, olika kommunala verksamheter och samhällsplanering, bestämma sig för ett lägre och mera realistiskt mål. En sådan tankegång måste också ha legat bakom beslutet om RRV-modellen. Målet för denna modell måste vara att inom ramen för de två ADB-systemen - som redan i och för sig tekniskt sett är avancerade system - åstadkomma rationella arbetsmetoder inom fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet, vilket i sin tur ger olika positiva effekter även för andra berörda verksamhetsområden. Exempel på sådana effekter är en jämfört med tidigare mycket snabb ärendehandläggning vid inskrivningsmyndigheterna och mycket goda åtkomstmöjligheter till innehållet i vart och ett av registren genom terminal. Som ytterligare ett exempel kan nämnas de helt nya möjligheter för samhällsplaneringen som en övergång till ADB innebär, alldeles oavsett hur de tekniska systemen konstrueras.

Om man inte håller fast vid det nu beskrivna målet under i princip hela genomförandet av den mycket komplicerade reform, som övergången till ADB här innebär, talar betydande erfarenhet för att man riskerar komplikationer av olika slag som är ytterst svåra att överblicka och förutse konsekvenserna av. Man kommer med säkerhet under hela genomförandetiden att mötas av olika nya förslag om ändringar och tillägg i syfte att öka rationaliteten. Sådana förslag bör dock enligt statskontorets mening hänföras till en etapp som måste anstå till dess den grundläggande ADB-reformen genomförts. Man brukar i dessa sammanhang tala om en fryspunkt, efter vilken inga ändringar tillåts påverka genomförandet av en beslutad reform. Enligt statskontorets mening har denna fryspunkt med rätta redan fastställts. Om detta inte är riktigt bör det ske nu.

I det remitterade förslaget (sida 147) läggs tekniska aspekter på lantmäteriverkets begäran om ägaruppgifter m m i FR. I förslaget framhålls att en utökad automatisk överföring från IR-systemet till FR-systemet inte innebär något principiellt nytt. Kontaktvägarna mellan systemen måste enligt dessa uttalanden vara etablerade redan genom att information skall kunna nås från det ena i det andra systemet och genom den omfattande avisering som under alla förhållanden måste ske.

Enligt statskontorets mening bör man, av skäl som utvecklats i det föregående, överhuvudtaget sträva efter att begränsa det beroendeförhållande och de tekniska komplikationer som avisering mellan olika ADB-system alltid innebär. Bl a mot denna bakgrund har statskontoret avstyrkt att man ökar aviseringsvolymen jämfört med driftsystem I och

alltså nu skapar avancerade maskinella aviseringsrutiner från IR- till FR-systemet. Likaså har statskontoret avrått från den form av terminallåtkomst som skisserats i förslaget. Vad som återstår, om statskontorets mening godtas, är aviseringen från FR till IR av ändringar i fastighetsindelningen, dvs en förhållandevis renodlad aviseringsrutin, som i vart fall räknat i antal ärenden inte kan sägas vara särskilt omfattande. Det är tydligt att en sådan ordning mer knyter an till RRV-modellen än ett i olika hänseenden utvidgat aviseringsförfarande.

Det bör framhållas att den nu diskuterade aviseringsrutinen från IR till FR är betydligt mer omfattande, både när det gäller ärendevolymen och teckenvolymen, än de aviseringar man i övrigt diskuterat i det remitterade förslaget. Från denna utgångspunkt förefaller resursbehovet och kostnaderna för att genomföra lantmäteriverkets begäran alltför lågt beräknade i förslaget (sida 148). Om denna begäran tillgodoses skapas dessutom ökade bindningar och beroendeförhållanden som man särskilt måste ta hänsyn till och som inte minst begränsar valfriheten vid övervägandena av den slutliga strukturen för FR- respektive för IR-systemet. Ju fler bindningar man skapar mellan systemen desto mer begränsar man handlingsfriheten vid dessa överväganden.

Under hänvisning till det anförda avstyrker statskontoret förslaget om att uppgifter om ägare m m i IR-systemet införs i FR-systemet.

Frågan om registreringen av uppgift om taxerad ägare och andra taxeringsuppgifter m m behandlas i det följande.

6 Registerinnehållet i övrigt i FR och IR

Enligt det remitterade förslaget (sida 4) ges i bilaga I till förslaget relativt ingående anvisningar i innehållsfrågor. På en del punkter ges dock utrymme för vidare överväganden. Enligt bilaga I (sida 2 och 3) gäller detta i fråga om det nya FR-systemet i huvudsak kvartersregister och adressregister, uppgift om tomträtt och GA-registret. I fråga om det nya IR-systemet gäller enligt bilaga I (sida 5) att IR bör innehålla samma uppgifter som IR i driftsystem 1. Beträffande taxeringsuppgifter uttalas i bilagan (sida 7) att det är önskvärt att taxeringsuppgifterna eller vissa av dem ingår också i FR samt att man kan ta till utgångspunkt att ägaruppgifter inte behöver redovisas i FR.

Vad först gäller kvartersregister har registret enligt förslaget (sida 34) ännu inte utvecklats. Kvartersregistret behöver därför enligt förslaget inte behandlas i nu aktuellt sammanhang. När detta register i stället bör tas upp till behandling framgår inte. Såsom utvecklats i det föregående bör man emellertid enligt statskontorets mening nu så långt möjligt ta ställning till alla frågor rörande FR och IR, som inte hänskjutits till utredning i särskild ordning och därefter följa den linje som bestämts. Med hänsyn till den mycket långa genomförandetiden kommer man

ändå att få ett omfattande systemunderhåll, bl a på grund av att de administrativa verksamheter ADB-systemen skall betjäna med största sannolikhet kommer att förändras i olika hänseenden under den kommande tioårsperioden.

Man bör därför enligt statskontorets synsätt nu bestämma om kvartersregistret skall ingå i FR eller inte. Statskontoret kan inte närmare bedöma behovet av ett sådant register på grundval av det remitterade förslaget. Den omständigheten att registret i dag inte ingår i driftsystem I torde dock tala för att behovet är mindre uttalat än när det gäller övriga register som skall ingå i FR. Med hänsyn härtill och till att tillgängliga resurser för systemutveckling och systemunderhåll med stor sannolikhet ändå kommer att bli hårt utnyttjade, ligger det enligt statskontorets mening närmast till hands att nu bestämma att kvartersregister inte skall ingå i FR.

Adressregistret har enligt förslaget (sida 37) nu utvecklats och tagits i drift inom driftsystem I. Möjligheten att söka fastighetsregisteruppgifter med ledning av fastighetens adress bör enligt förslaget bibehållas i FR-registret. Behovet av adressregistret eller hur detta är närmare utformat berörs inte i förslaget i vidare mån än vad som framgår av sida 59. För statskontorets vidkommande saknas därför underlag för ett ställningstagande rörande registret.

Beträffande uppgift om tomträtt i FR har statskontoret i det föregående avstyrkt att uppgiften, om den bedöms böra ingå i FR, aviseras maskinellt mellan IR och FR. Statskontoret kan inte heller här ta ställning till behovet. Om detta anses motivera att uppgiften registreras i FR synes aviseringen från IR till FR kunna ske per post, på samma sätt som andra aviseringar mellan berörda myndigheter vilka i driftsystem I inte ordnats genom ADB-systemen.

GA-registret, som berörs på sida 33 i förslaget, föranleder inte några synpunkter från statskontorets sida.

Enligt förslaget (sida 35) skall kod för beskattningsnatur, taxeringsvärde och i förekommande fall byggnadsvärde samt tätortskod och typkod ingå i FR-systemet och vara tillgängliga från terminal. Aviseringens omfattning enligt förslaget redovisas närmare på sida 62. Statskontoret kan inte heller här närmare bedöma behovet av den föreslagna registreringen ställt i relation till resursinsatser m m. Statskontoret vill dock peka på att det här rör sig om en betydande registervolym och, särskilt efter allmän fastighetstaxering, även om en betydande aviseringsvolym. Det är alltså inte fråga om någon mer eller mindre obetydlig del i FR-systemet. Statskontoret utgår därför från att uppgifterna inte införs med mindre behovet av uppgifterna bedöms vara så betydande att det klart motiverar de resursinsatser och kostnader som krävs. Underlag för en sådan bedömning saknas i förslaget.

Enligt förslaget (sida 62) förändras systemet för omhändertagande av

avisering inte på grund av delning i skilda system för FR och IR. Om förändringar behövs i övrigt och vilka dessa i så fall är framgår inte. Framtida systemändring kan enligt förslaget dock bli nödvändig på grund av förändringar i systemet för folkbokföring och beskattning. Om man för att tillgodose förslaget nu måste göra mera betydande insatser för systemutveckling, talar det sist nämnda uttalandet för att man efter kort tid måste göra om i vart fall en del av detta arbete. Någon uppskattning av den resursinsats som skulle krävas finns inte i förslaget.

Statskontoret kan under hänvisning till det anförda inte, på det underlag som finns i det remitterade förslaget, bedöma om taxeringsuppgifter m m bör ingå i FR-systemet.

7 Möjligheter till regionalisering

Enligt det remitterade förslaget (sida 52) skapar drift av FR och IR vid skilda datacentraler eller en regionalisering var för sig olika problem som inte alla kan belysas utan noggrann analys. Innebörden av vad som sägs i uppdraget (sida 1) i denna del är också att genom särskild utredning pröva sådana lösningar.

I förslaget utgår man från att förbindelse mellan datacentralerna via linjenätet blir nödvändig oavsett formerna för en regionalisering. Detta torde också vara riktigt med de förutsättningar för terminalåtkomst till registerinnehållet i både FR och IR som lagts fast i förslaget. Därmed uppstår också, särskilt vid olikformad regionalisering, sambandsproblem och beroendeförhållanden som vid en närmare analys förmodligen visar sig vara både tekniskt och underhållsmässigt ytterst komplicerade. Erfarenheter av sådana strukturer saknas såvitt statskontoret känner till i dag i Sverige.

I det remitterade förslaget (sida 52) pekar man särskilt på samordningsproblem i vad avser systemunderhåll och vidareutveckling av systemen. När det gäller olika regionaliseringsalternativ bör dock enligt hittillsvarande erfarenheter systemunderhåll och vidareutveckling ske centralt, bl a i syfte att eliminera risker för samordningsproblem och olikheter mellan systemen.

Statskontoret vill härutöver peka på att möjligheterna till regionalisering av RRV-modellen, enligt de diskussioner som hittills förts, i viss mån begränsas av tekniska och ekonomiska skäl med hänsyn till förutsättningen att RRV-modellen skall bygga på en utbrytning ur driftsystemet. Enligt dessa diskussioner kan det vara rimligt att överväga fler regioner för IR än för FR. Det torde dock inte i RRV-modellen kunna bli fråga om mer än ett fåtal regioner. Ett liknande resonemang återfinns i det remitterade förslaget (sida 53).

8 Maskin- och leverantörsberoende

Enligt det remitterade förslaget (sida 5) ställer de skilda systemen för FR och IR samma krav som driftsystem I vad gäller sådana frågor som val av maskintyp för datoranläggningen och val av styrsystem för databas-administration m m. Denna bundenhet vid viss maskintyp m m kvarstår enligt förslaget även om systemen senare tänks delade på skilda datacentraler eller regionaliseras. Bundenheten till IBMs nuvarande 370-serie eller med denna typ kompatibla datorer samt till styrsystemet AROS-ROSAM tas också upp på sida 39 samt på sidorna 80 och 81 i förslaget.

Det remitterade förslaget innebär inte bara att man för lång tid är hänvisad till datorer av den typ som nu används eller med denna typ kompatibla datorer. Liknande bindningar förutsätts, såvitt kan utläsas ur förslaget (sida 50), också till AROS-ROSAM, som tagits fram på enskilt initiativ av annan än maskinleverantören. Det förutsätts enligt förslaget att leverantören av AROS-ROSAM skall utföra det utvecklingsarbete som behövs för att möjliggöra den dator till dator-förbindelse som man tänkt sig enligt förslaget. För den systemlösning som föreslagits - och som tekniskt sett är mycket avancerad - är man alltså i avsevärd grad beroende av att detta arbete också visar sig kunna genomföras med avsett resultat.

Med de förutsättningar som nu gäller får enligt statskontorets mening godtas att man under den första etappen av reformen binder sig vid en viss bestämd typ av datorer. Detta är också innebörden av statsmakternas beslut. Den tekniska utvecklingen kommer emellertid sannolikt att gå mycket snabbt också under den närmaste tioårsperioden. Man kan utgå från att dagens datorer och styrsystem om tio år kommer att te sig nära nog lika ålderdomliga som de produkter, vilka utnyttjades i slutet av 1960-talet.

Mot denna bakgrund kan man inte nu med rimlig grad av säkerhet överblicka vilka datorer och styrsystem m m som kommer att vara aktuella för FR- och IR-systemen omkring år 1990. Inom ramen för de förutsättningar som gäller för RRV-modellen måste man därför så långt möjligt söka begränsa bindningarna till dagens teknik. Ett sätt att tillgoda detta krav är att, såsom riksdagen beslutat, genomföra reformen i etapper. Ett annat - och enligt statskontorets mening lika viktigt - sätt är att, såsom förordats i det föregående, inte skapa flera bindningar och beroendeförhållanden mellan de skilda systemen än nödvändigt.

Med hänsyn till det anförda bör man inte nu fatta beslut om datorer och styrsystem för längre tid än den första etappen innebär. Ytterligare ett skäl till detta är att förutsättningarna för regionalisering i annat fall begränsas avsevärt. Den särskilda utredning som skall dra upp riktlinjerna för kommande etapper bör därför enligt statskontorets mening få i uppdrag att också lägga fram förslag rörande datorer och styrsystem för nästa etapp, som sannolikt också måste begränsas till de närmaste fyra

eller fem åren efter 1982. Ett viktigt underlag bör därvid vara de erfarenheter av reformgenomförandet som kan dras under den första etappen. Till dess frågan i denna ordning utretts närmare bör man i oförändrade former utnyttja det datorfabrikat och det styrsystem som man nu har tillgång till och som enligt förslaget tillgodoser behovet under etappen.

Vid en sådan utredning som statskontoret nu förordat kan också finnas anledning att pröva närmare i vad mån man inom ramen för RRV-modellen kan och bör ta hänsyn till den omständigheten att ett särskilt FR-system egentligen ställer andra krav på datorkapacitet och styrsystem än ett särskilt IR-system, med dess avsevärt högre transaktionsvolym och känslighet för driftstörningar. Det kan också finnas anledning att närmare pröva i vad mån det planerade allmänna datanätet, som man hittills inte har några praktiska erfarenheter av, kan ha betydelse för fastighetsdataprojektet.

9 Kostnadsberäkningar

I avsnitt 9 i det remitterade förslaget (sida 95 - 114) finns kostnadsberäkningar. Statskontoret vill i denna del inledningsvis framhålla att totalkostnaderna för projektet för den första etappen beräknats till 135 miljoner kronor i 1976 års penningvärde. För denna kostnad skall enligt statsmakternas riktlinjer skilda ADB-system för FR och IR utvecklas, 600 000 fastigheter föras över till de nya systemen och DAFAs datoranläggning i Gävle utnyttjas. Statskontoret utgår från att resursbehovet och kostnaderna för systemutveckling och därmed jämförbara kostnader under etappen blir avsevärt lägre än beräkningarna i förslaget (sida 92 och 93 samt 109 och 110) om de ändringar jämfört med det remitterade förslaget, som statskontoret i det föregående förordat, godtas.

Beräkningar om kostnaderna fram till budgetårsskiftet 1981/82 har alltså redan gjorts och lämnats utan erinran av riksdagen. Det ytterligare beslutsunderlag i form av kalkyler, som behövs för den första etappen, torde därför främst gälla fördelningen av beräknade kostnader på respektive budgetår.

I det remitterade förslaget (sida 105 - 108) redovisas kalkyler som omfattar genomförandet av skilda FR- och IR-system i hela landet. Underlaget för kalkyler avseende senare tidpunkt än budgetårsskiftet 1981/82 är emellertid för närvarande osäkert. Sålunda påverkas underlaget i betydande grad av vilket beslut man nu fattar om den närmare innebörden av RRV-modellen. Godtas statskontorets uppfattning om innebörden innebär det andra förutsättningar för kalkylerna än de som man utgått från i det remitterade förslaget. Nya kalkyler måste då göras för de etapper som skall följa efter den första etappen. Härutöver beror förutsättningarna för sådana kalkyler också i hög grad på resultatet av

det ytterligare utredningsarbete om kommande etapper, som enligt statsmakternas beslut skall göras i särskild ordning.

Med hänsyn till det anförda kan totalkostnaderna för tiden efter den första etappen, inte nu beräknas med någon större grad av säkerhet. De totalkalkyler som redovisas i det remitterade förslaget måste därför bedömas med stor försiktighet.

Personalföreningarna vid CFD har i den skrivelse, som inleder det remitterade förslaget (sida 3), jämfört totalkostnaderna för två skilda system enligt riksdagens beslut med driftsystem I. Dessa beräkningar anger ökade driftskostnader för de delade systemen med cirka 33,8 miljoner kronor under en tioårsperiod, ökade utvecklingskostnader med 21,6 miljoner kronor, kostnader för försenat reformgenomförande med 130 miljoner kronor och ökade kostnader för eventuellt delad drift på skilda datacentraler med cirka 80 miljoner kronor. Något underlag för beräkningarna redovisas inte.

Såsom statskontoret nyss berört saknas för närvarande underlag för något så när säkra kalkyler om totalkostnaderna för FR- och IR-systemen när det gäller tidpunkten efter budgetårsskiftet 1981/82. De totalkostnader som nu kan beräknas är sådana som inte är betingade av ADB-systemens slutliga utformning, t ex kostnaderna för registeromläggningen. Redan med hänsyn härtill är det enligt statskontorets mening svårt att uttala sig om riktigheten av de beräkningar som redovisas i skrivelsen från personalföreningarna.

Vid en bedömning av dessa beräkningar måste man således beakta att det för närvarande inte föreligger något slutligt ställningstagande till hur de skilda FR- och IR-systemen skall vara utformade. Man måste dessutom beakta att driftsystem I enligt statsmakternas tidigare beslut är avsett för högst en tredjedel av landets fastighetsbestånd. Verksamheten har hittills varit begränsad till ett län, som omfattar endast cirka tre procent av landets fastighetsbestånd. Driften har skett under speciellt gynnsamma betingelser i den meningen, att datorresurser och CFDs personella resurser under flera år nästan helt kunnat koncentreras till länet.

Det finns av naturliga skäl när det gäller driftsystem I inte något ställningstagande till hur detta system bör vara utformat såsom ett riksomfattande system. Man kan därför inte med säkerhet bedöma hur omfattande systemutvecklingsarbete som behövs för att utveckla driftsystem I till ett system för hela landet. Såvitt kan utläsas av det nu remitterade förslaget (sida 68 och 74) skulle resursinsatser bli behöva sättas in för att utveckla ett helt nytt reskontrasystem. Andra oklarheter beträffande ett riksomfattande driftsystem I gäller registerinnehållet, t ex om kvartersregister skall ingå, om datordriften skall ske centralt eller vara regionaliserad och om man i det senare fallet skall ha förbindelse dator till dator eller på annat sätt mellan regionerna.

Också med hänsyn till det nu anförda går det enligt statskontorets mening inte att med rimlig grad av säkerhet göra en sådan jämförelse mellan kostnaderna för driftsystem I och skilda ADB-system för FR och IR som redovisats i skrivelsen. Statskontoret kan därför inte godta dessa beräkningar.

Jämförelser mellan kostnader för driftsystem I och kostnader för två skilda ADB-system finns också på flera ställen i det remitterade förslaget (t ex sida 10). Av samma skäl som nämnts nyss kan man enligt statskontorets mening inte heller dra några säkra slutsatser av dessa jämförelser.

Härutöver vill statskontoret anföra följande när det gäller kalkylerna i det remitterade förslaget.

Kalkylerna är avsedda att visa kostnaderna för RRV-modellen. Det hade enligt statskontorets mening därför varit naturligt att göra särskilda kalkyler för FR-systemet respektive för IR-systemet, inte minst med tanke på den kommande utredningen om förutsättningarna för en fristående regionalisering var för sig.

Utöver de cirka 75 fast anställda personer som nu finns vid CFD måste enligt det remitterade förslaget (sida 109) ytterligare tio personer snart anställas. Därutöver krävs för de närmaste två åren konsultinsatser till en kostnad av 3,6 miljoner kronor. Statskontoret utgår, som nämnts förut, från att detta resursbehov har sin grund i det remitterade förslaget och från att resursbehovet minskar avsevärt om RRV-modellen i stället utvecklas på det sätt som statskontoret föreslagit.

Såvitt kan utläsas innefattar kalkylerna åtgärder som enligt det remitterade förslaget måste vidtas oberoende av delningen i ett FR-system och ett IR-system eller som innebär en ren vidareutveckling jämfört med driftsystem I. Sådana åtgärder synes i huvudsak vara utformningen av ett helt nytt reskontrasystem (sida 68 och 74), maskinell avisering från IR till FR av tomträtsupplåtelse och avtalsservitut (sida 68 och 69), maskinell avisering till RRV om sökta lagfarter (sida 69), nytt system för avisering av taxeringsuppgifter till IR (sida 69) samt revidering av systemlösningen i driftsystem I för avisering från länsstyrelse av förändring i ägaruppgifter.

På samma sätt som det borde ligga närmast till hands att vid kostnadsberäkningen ta hänsyn till att FR- och IR-systemen är två skilda system borde det vara naturligt att även behandla kostnaderna för system för tillämpningar inom samhällsplaneringen som ett särskilt projekt.

Såsom intäkt har man i kalkylerna redovisat intäkter av frågor från presentationsterminaler men inte, såsom i promemoria 36:5, kostnaderna för det s k nollalternativet eller andra intäkter.

Med hänsyn till den förut redovisade osäkerheten när det gäller underlaget för kalkylerna och till vad som anförts i övrigt rörande dessa

anser sig statskontoret inte närmare böra ta ställning till innehållet i kalkylerna.

10 Författningsförslaget

I avsnitt 10 i det remitterade förslaget (sida 115 - 141) finns förslag till författningsändringar. Statskontoret har inte gjort någon närmare genomgång av förslaget i denna del. Med hänsyn till att FR- och IR-systemen enligt RRV-modellen är två skilda system ligger det dock närmast till hands att även arbeta ut helt skilda författningar för respektive system. Detta torde dels öka överskådligheten, dels underlätta ändringar som med säkerhet blir aktuella under den långa genomförandetiden.

11 Reservrutiner

Erfarenheterna från de första driftsåren av stora terminalsystem visar att dataregistren ofta inte är åtkomliga i erforderlig utsträckning på grund av olika felaktigheter och att reservrutiner därför måste utvecklas och trimmas in till driftstarten av terminalsystem. Statskontoret har i tidigare yttranden angående fastighetsdataprojektet pekat på detta. Avbrott i driftsystemet är speciellt känsligt när det gäller IR-systemet. Frågan om reservrutiner berörs inte i det nu remitterade förslaget. Statskontoret vill därför på nytt särskilt peka på behovet och betydelsen av sådana rutiner.

12 Sammanfattning

Statskontoret har, såsom angetts i det föregående, inte anledning till erinran mot att i driftsystem 1 utprovade handläggningsrutiner för fastighetsregister- och inskrivningsmyndigheterna används även i de skilda systemen för FR och IR och att utprovat system för registeromläggningen används efter mindre justeringar i systemets avslutande programdelar. Statskontoret har inte heller anledning till erinran mot att man, när det gäller aviseringen från FR till IR om ändringar i fastighetsindelningen, inför ett fristående gränssnitt mellan systemen eller att driftloggen i FR-systemet utnyttjas för att fånga upp aviseringsuppgifterna.

När det gäller det remitterade förslaget i övriga delar anser statskontoret, till skillnad mot vad som angetts i förslaget, att utvecklingen av RRV-modellen bör grundas på följande förutsättningar.

Kontakten mellan FR och IR för att överföra aviseringsuppgifterna bör inte utformas så att de datorer, som kan komma att utnyttjas för FR respektive för IR i senare etapper, måste vara sammankopplade. Om en förutsättning för detta är att man inte helt kan genomföra kravet på daglig inskrivningsdag bör detta krav modifieras. Om uppgift om tomträttsupplåtelse och avtalsservitut skall ingå i FR-systemet bör aviseringen mellan IR och FR inte bygga på förbindelse dator till dator. FR-sy-

stemet bör inte utökas med ägaruppgifter m m från IR-systemet.

Grundkravet i det remitterade förslaget att man från samma användarterminal skall nå både FR-systemet och IR-systemet bör frångås, liksom kravet på s k riksåtkomst.

Strukturen av FR- respektive av IR-systemet för etapp 2 och senare etapper bör beslutas efter särskild utredning. Arbetet under etapp 1 bör därför genomföras så, att lämplig struktur för FR kan prövas i princip utan att hänsyn måste tas till IR och vice versa.

Man bör nu bestämma om kvartersregister och adressregister skall ingå i FR eller inte. Vid bedömningen av om taxeringsuppgifter m m skall ingå i FR bör behovet vägas mot kravet på resursinsatser och kostnader. Även behovet av systemändringar på grund av det nya systemet för folkbokföring och beskattning bör beaktas.

Under etapp 1 bör nuvarande datortyp och styrsystem användas oförändrade. Man bör nu inte binda sig för typ av datorer och styrsystem under etapp 2 och senare. Denna fråga bör utredas särskilt.

Reservrutiner bör arbetas ut.

Nya kalkyler för etapp 2 och senare etapper bör upprättas. Kalkylerna bör redovisa FR respektive IR och system för samhällsplaneringen var för sig. De bör inte bara redovisa kostnader utan även beräknade intäkter.

Skilda författningar bör arbetas ut för FR respektive för IR.

5 Datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA)

DAFA utgår i sitt yttrande från att man under etapp 1 till 1 juli 1982 utvecklar den s. k. RRV-modellen, som innebär skilda ADB-system för FR och IR, och att driften av RRV-modellen, liksom tills vidare av driftsystem 1, sker vid DAFAs anläggning i Gävle.

Teknisk samordning

Såvitt DAFA kan finna innebär det remitterade förslaget hård bindning mellan de två delsystemen. Från systemteknisk utgångspunkt innebär de föreslagna delsystemen ett enda system, även om driften av detta system kan ske i en eller flera datoranläggningar, medan RRV-modellen förutsätter två skilda system.

Om nuvarande regler beträffande inskrivningsdagar m. m. omöjliggör enklare lösningar får man enligt DAFAs mening ompröva dessa regler om man vill skapa förutsättningar för ett uppdelat system. Enligt DAFAs mening borde det dock vara möjligt att även inom ramen för endagsintervallet skapa ett system som överensstämmer med RRV-modellen genom att använda off-line-telekommunikation i stället för dator-datorförbindelse.

Terminalutnyttjande

Såvitt DAFA kan utläsa av förslaget innebär detta att man från alla terminaler som ingår i systemen skall kunna nå uppgifter om alla fastigheter i FR och IR.

En sådan lösning ställer mycket höga krav på utformningen av systemet. DAFA anser därför att denna lösning bör anstå inom ramen för IR och FR-systemet. DAFA vill samtidigt erinra om att utbyggnaden av det allmänna datanätet med största sannolikhet på sikt kommer att innebära tekniska förutsättningar för uppkoppling till valfritt register.

Maskin- och programvara

Nuvarande system använder databas/datakommunikationssystem (DB/DC) AROS/ROSAM. DAFA har tidigare redovisat sin syn i denna fråga och anser fortfarande att programvara av denna typ skall tillhandahållas av den organisation som har ansvaret för datordriften.

Med hänsyn till de förutsättningar som nu gäller får dock accepteras att man under etapp 1 använder nuvarande DB/DC-system. Under denna tid bör man inte heller göra några förändringar i maskinutrustning som ställer nya krav på applikationsprogramvaran.

Det är dock självfallet av största vikt att man under hela etappen 1 kan garantera tillräcklig tillgänglighet och datasäkerhet. Erfarenheterna av nuvarande datorutrustning i Gävle är här inte positiva.

Dessutom medger den nuvarande datorutrustningen inte rationellt

programmeringsarbete i form av s. k. interaktiv programmering, som blir mer och mer vanligt förekommande. Här finns enligt DAFAs mening betydande rationaliseringsvinster att hämta. Enligt gjorda erfarenheter kan programmeringseffektiviteten öka med cirka 30 procent. Detta skulle således innebära en avsevärd reducering av det resursbehov på ca 50 manår som redovisas i systemförslaget och minska behovet av ytterligare personal.

Bl. a. mot bakgrund av det nu anförda har DAFA tidigare vid två tillfällen förordat ett utbyte av nuvarande datorutrustning i Gävle.

DAFA refererar i detta sammanhang till tidigare skrivelser i frågan, vilka bifogas¹.

Enligt DAFAs uppfattning bör det fortsatta utredningsarbetet bedrivas så att det nya systemet inte mer än nödvändigt låses till nuvarande teknisk nivå, vilken i allt väsentligt baserar sig på lösningar utvecklade under 1960-talet.

Det föreliggande förslaget synes innebära en stark bindning till såväl nuvarande datortyp som leverantör av DB/DC-system. Med hänsyn till den mycket snabba tekniska utvecklingen torde detta vara olämpligt.

Kostnadsberäkningar

Enligt DAFAs uppfattning har gjorda kostnadsberäkningar inte genomförts med hänsynstagande till den förändrade relationen mellan maskin- och personalkostnader i form av ökade personalkostnader och förbättrade pris/prestanda-relationer för datorutrustning, som kännetecknas av den senaste tidens utveckling och som med största säkerhet kan antas fortsätta i minst samma takt.

Detta förhållande understryker ytterligare vikten av att man för framtiden väljer lösningar som syftar till att minimera personalkostnaden snarare än maskinkostnaden. Dessutom torde ett delat system med de ändringar som DAFA ovan förordat avsevärt minska utvecklingskostnaderna.

Övriga synpunkter

Det är väsentligt att innebörden av RRV-modellen snarast så långt möjligt fastställs så att alla berörda parter ges möjlighet till nödvändig planering.

Statsmakternas beslut innebär att DAFAs anläggning i Gävle under den första etappen utnyttjas för både FR och IR. DAFA anser att det från tekniska, ekonomiska och driftmässiga synpunkter är mest rationellt att utnyttja servicebyrå under hela genomförandetiden. Man får då större möjlighet att anpassa driften till de nya tekniska förutsättningar som med hänsyn till den långa genomförandetiden med stor sannolikhet kommer att bli aktuella.

¹ Här utelämnade.

6 Riksrevisionsverket

Med hänvisning till den korta remisstiden och ärendets omfattning har verket varit nödsakat att begränsa yttrandet till de delar av systemförslagen som har avgörande betydelse för ett principiellt ställningstagande.

RRVs yttrande över fastighetsdatakommitténs (FADAK) betänkande

I sitt yttrande över FADAKs betänkande "Fastighetsdata" (SOU 1976:56) föreslog RRV en principiell uppdelning av fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet i två skilda system i stället för det under utveckling varande driftsystemet (ds 1) som präglas av hög teknisk ambitionsnivå, stor komplexitet och synnerligen omfattande resurskrav.

Grundtanken som RRV förde fram var att skapa två individuella system, dels anpassade till resp. administrativ verksamhet, dels till de förutsättningar och prioriteringar som sammanlagt och lokalt kunde skapas. De båda systemen fastighetsregister (FR) och inskrivningsregister (IR) skulle sedan var för sig kunna utvecklas vidare, få olika tekniska ambitionsnivåer i sin tur anpassade till olika resurser, skilda krav på användning och olika krav på bearbetningstider m m. Det nödvändiga informationsutbytet mellan de båda systemen skulle lösas på enklaste datatekniska sätt för att skapa en systemtekniskt låg komplexitet vilket minskar riskerna för långsiktiga bindningar i regelverk och administration. Vidare skulle en delning av ds 1 skapa nya förutsättningar för bl. a. en kortare installationstid och till ett naturligt systemägarskap, dvs. där lantmäteriverket (LMV) och domstolsverket (DV) utan behov av tredje part skulle ta ansvaret för utveckling och drift av system, något som naturligen ligger inom verkens resp. ansvarsområden.

RRV framhöll också i sitt yttrande, i motsats till FADAKs uppfattning, att man borde överväga att införa de båda systemen samtidigt. Detta skulle medge att rationaliseringsvinsterna, som finns att hämta framför allt inom inskrivningsväsendet, kombinerades med stora behov av förbättringar inom fastighetsregistreringen.

Riksdagens beslut

Riksdagen fattade 1978-02-15 beslut om ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten (rskr 1977/78:134). Enligt de nya riktlinjerna skulle en första etapp, som omfattar tiden t. o. m. budgetåret 1981/82, skilda ADB-system för FR och IR skapas genom en utbrytning av dessa båda delar ur ds 1 (den s. k. RRV-modellen). Riksdagens beslut grundade sig på proposition 1977/78:15 samt på civilutskottets betänkande 1977/78:5.

Regeringens uppdrag

Regeringen uppdrog 1978-03-30 åt centralnämnden för fastighetsdata

(CFD), DV och LMV att skyndsamt och senast 1978-12-31 lämna förslag till skilda system för FR och IR under den första etappen i enlighet med de ändrade riktlinjerna.

Statsmakternas ställningstagande

Sammanfattat innebär statsmakternas ställningstagande, såsom RRV tolkar det, en enklare men samtidig datorisering av fastighetsregistret och inskrivningsväsendet. Med tanke på de stora resurser som ds 1 hittills krävt synes statsmakternas intentioner dock dessutom vara att så stora delar som möjligt av det redan gjorda utvecklingsarbetet i ds 1 bör tas tillvara. Detta leder till svåra avvägningsproblem. Å ena sidan har ds 1 en hög komplexitet, är behäftad med höga kostnader, har en lång installationstid och därmed en hög investeringsrisk. Å andra sidan kan konstateras att avsevärda resurser, tid och utredningsarbete lagts ner på fastighetsdatapjektet vilka till del skulle vara förlorade vid en annan inriktning/teknisk lösning på projektet.

Systemförslagen

I sin rapport 1978-12-18 redovisar CFD, DV och LMV det utredningsarbete som har utförts på regeringens uppdrag. Systemförslagen har inte kostnadsberäknats vart för sig, vilket försvårar möjligheterna att analysera varje systems kostnadskonsekvenser. Eftersom rapporten koncentrerats till rent ADB-tekniska konsekvenser framgår inte vad delningen betyder när det gäller eventuella intäkter i form av handlingsfrihet, rationaliseringsvinster, minskad sårbarhet m. m. Detta ger systemförslagen ett begränsat värde från beslutssynpunkt.

RRV anser nu liksom tidigare att det är kraven på avisering mellan systemen som, tillsammans med kraven på att med hjälp av terminaler (i verklig tid) få åtkomst till uppgifter i de båda systemen, i första hand styr den utformning systemen fått i de nu redovisade förslagen.

Sambandet mellan FR- och IR-systemen har tidigare betraktats som så starkt att hittillsvarande tekniska lösningar förutsatt en teknisk integrering mellan systemen. Sambandet kommer till uttryck bl. a. i den ökade registervolymer vid delade system. Detta har också nu bildat utgångspunkten för de föreslagna komplicerade tekniska bindningarna mellan registren även efter delningen.

Sambandet mellan registren kan man inte bortse ifrån. Frågan är närmast hur aviseringen tekniskt skall gå till. Detta berör i första hand aviseringen från FR till IR. Statsmakterna har förutsatt att inskrivningsdag skall hållas varje arbetsdag och att aviseringen skall ske "maskinellt" samt att överföringsprogrammen i ds 1 skall utnyttjas så långt möjligt inom ramen för två system. Statsmakternas direktiv har därför medfört krav på daglig avisering. Med tanke på aviseringens betydelse för kom-

plexiteten i systemen är kravet på aviseringen i hög grad resurs- och teknikstyrande. Att detta krav i alla avseenden inte är tillräckligt belyst anser RRV vara otillfredsställande med hänsyn till de omständigheter som nu gäller.

RRVs erfarenheter av förvaltningsrevision inom inskrivningsväsendet visar att det nuvarande manuella systemet med inskrivningsdag en dag per vecka ger en godtagbar servicenivå under förutsättning att föreskriven expeditionstid i huvudsak hålls. Fördröjningen i handläggningen beror ofta på brister i ansökningarna, något som inte förbättras av ett ADB-system. RRV har tidigare bedömt att rimliga expeditionstider kan uppnås genom det manuella systemet. Detta gör att verket ifrågasätter om de krav på systemen som systemförslagen ger uttryck för står i rimligt förhållande till de kostnader som kraven genererar.

Mot bakgrund av vad som nu sagts samt med hänsyn till det nyutvecklingsarbete som enligt rapporten behövs, ställer sig RRV avvisande till att aviseringen får utgöra motiv för att utforma en tekniskt komplicerad och kostsam lösning. Om önskemålet att varje arbetsdag skall vara inskrivningsdag ger de konsekvenser förslaget redovisar anser RRV att detta krav bör omprövas. Av proposition 1973:13 med förslag till lag om inskrivningsregister synes framgå att endagsintervallet bedömts vara mest rationellt med den ADB-tekniska lösning som ds 1 utgör men att andra alternativ också är möjliga.

I fråga om aviseringen från IR till FR uppvisar förslaget i rapporten en högre ambitionsnivå än den i ds 1 genom att än fler rutiner har datoriserats. Aviseringsvolymen är dessutom ringa men föranleder enligt rapporten betydande nytt utvecklingsarbete vilket orsakar ytterligare kostnader och högre komplexitet. RRV anser att det inte finns skäl att gå utöver vad som i dag tillämpas i ds 1.

En annan styrande faktor för komplexiteten i de delade systemen är åtkomst till uppgifter i FR och IR via terminal. Systemförslagen är baserade på kravet att man från valfri terminal skall ha åtkomst till varje fastighet i båda registren oavsett var fastigheten är belägen. Något stöd för detta krav kan inte RRV finna vare sig i statsmakternas direktiv eller i förarbetena till riksdagens beslut. RRV finner det därför anmärkningsvärt att nya åtkomstkrav har byggts in i systemförslagen utan särskild diskussion. För övrigt avvisade redan FADAK kraven på åtkomstmöjligheter av detta slag.

Resonemangen beträffande regionalisering hör till senare etapper och bör därför kostnadsmässigt inte ha större betydelse redan på detta stadium. Det redan nu starka maskin- och leverantörsberoendet inte minst vad gäller programvara liksom de komplexa systemlösningarna försvårar sannolikt en längre gående regionalisering. Krav på regionalisering kommer sannolikt ytterligare att öka behoven av resurser.

Slutligen anser RRV att förslaget att införa uppgifter om ägare m. m.

i FR är ytterligare en klar höjning av ambitionsnivån som ökar komplexiteten i systemet. Detta strider mot syftet med delningen. För att inte fördröja införandet av fastighetsreformen måste man någon gång fastställa vad som skall vara med och vad som får vänta. Nya önskemål kommer sannolikt om de tillgodoses att följas av ytterligare önskemål. Nya möjligheter kommer alltid att kunna införas till vad som förefaller vara marginalkostnad och därmed omedelbart ge god lönsamhet. Vad man inte kan förutse är hur den totala komplexiteten påverkar införandet av reformen och investeringsvolymen. Endast en blygsam tidsförskjutning av systeminstallationen kan uppväga en marginell lönsamhet som framstår som avsevärd. Tillägg av denna art — innan systemen stabiliserats — underlättar inte heller systemunderhållet.

RRVs sammanfattande ställningstagande

Sammanfattningsvis anser RRV att de remitterade systemförslagen, trots delningen av ds 1, inte överensstämmer med verkets grundtankar i frågan så som de redovisas i tidigare yttrande. RRV har vid förnyad prövning inte heller funnit skäl att ändra sin tidigare redovisade uppfattning. Systemförslagen uppvisar en högre ambitionsnivå än den i ds 1. I förslagen har ytterligare rutiner datoriserats. Komplexiteten har ökat genom att egenskaperna i ds 1 har behållits trots delningen. Detta saknar enligt verkets mening stöd både i propositionen och det därpå grundade betänkandet från civilutskottet. Emellertid synes statsmakternas intentioner enligt den s. k. RRV-modellen inte vara otvetydigt angivna i direktiven till uppdraget, vilket lämnat utrymme för tolkningar. Vidare har CFD, DV och LMV gjort en snäv datateknisk tolkning med hög ambitionsnivå.

RRV anser det olyckligt att skilda tolkningar av direktiv och intentioner sålunda synes ha förelegat eftersom detta sannolikt inverkat menligt på möjligheterna att rationellt driva det fortsatta utvecklingsarbetet.

Med hänsyn till tillförlitligheten i tidigare gjorda planer, den långa genomförandetiden, förhållandena inom sakområdet, betydelsen av registren m m., anser verket att de remitterade systemförslagen inte är godtagbara. Förslagen följer inte i annat avseende än när det gäller den formella ADB-tekniska delningen den s. k. RRV-modellen.

RRV anser att de nu redovisade systemförslagen skapar en ny situation för fastighetsdataprojektet där det kan finnas anledning att totalt ompröva både projektets verkliga förutsättningar för ett rationellt förverkligande av de bakomliggande syftena med reformarbetet och organisationen för projektarbetet.

Om avsikten med statsmakternas beslut om delning av ds 1 var att åstadkomma en principiell förändring i enlighet med RRVs uppfattning i tidigare remissvar, bör nya systemförslag utarbetas som tillgodoser

denna uppfattning. Mot bakgrund av den redan långa genomförandetiden och de risker som är förenade med projekt av den här storleken anser RRV det nödvändigt att realistiska tekniska ambitionsnivåer nu formuleras samt att realistiska investeringsvolymerna fastställs.

Om de nu framlagda systemförslagen speglar statsmakternas intentioner med fastighetsdatareformen anser RRV, mot bakgrund av vad RRV har anfört, att man bör överväga att lägga ned det nuvarande reformarbetet och börja om från grunden med en traditionell översyn som täcker administration, organisation och regelverk. Den antagna ringa investeringsvolymen var sannolikt orsaken till att man vid projektets start i mitten av 1960-talet inte då tog initiativ till någon organisatorisk/juridisk översyn av hela FR/IR-området.

En sådan översyn bör utgöra utgångspunkt för ställningstaganden till ambitionsnivåer när det gäller en datorisering med beaktande av de synpunkter som framkommer i denna remissomgång.

RRV vill avslutningsvis påpeka att den överblickbara perioden för det här slaget av tekniska investeringar inte sträcker sig längre än 5—7 år. Med tanke på utvecklings- och implementeringstiden för fastighetsreformen, 15—20 år, är frågor om totalkostnader, framtida organisation, regionalisering m. m. behäftade med avsevärd osäkerhet. Det måste också framhållas att beroendeförhållandet dels mellan systemen, dels till maskin- och programleverantören kan, om komplexa och integrerade lösningar väljs, orsaka bindningar som avsevärt inskränker beslutsfriheten i framtiden. Beroendeförhållandet mellan systemen har illustrerats tidigare. Här finns dessutom ett beroendeförhållande både till datortyp och till programsystem, framför allt till styrsystemet AROS/ROSAM. Detta har mindre betydelse under etapp 1, dvs. fram till 1981/82 men kommer att få avgörande betydelse för utvecklingen under etapp 2. Även om man i dag inte radikalt kan ändra dessa förutsättningar anser RRV att man måste vara ytterligt uppmärksam på effekter av detta slag och i möjligaste mån motverka dem.

7 Statens planverk

Planverket har i tidigare yttrande 1976-12-21 över Fastighetsdatakommitténs betänkande förordat en vidareutveckling av driftsystem 1 med gemensam teknisk och organisatorisk ram för fastighets- och inskrivningsregistren. Det nu framlagda förslaget att separera detta registerarbete i två skilda system föranleder ingen ändring i planverkets principiella uppfattning.

Systemförslaget innebär att FR-systemet tillförs viss mycket begränsad information från IR-systemet. Mot detta står lantmäteriverkets yrkande att innehållet i FR-systemet avgränsas på så sätt att också en del IR-uppgifter blir tillgängliga, nämligen uppgifter om lagfart, tomträtt, nyttjanderätt samt taxerad ägare med adress. Planverket anser att lantmäteriverkets yrkande är starkt motiverat och förordar att det föreslagna FR-systemet kompletteras i varje fall i nu nämnda avseenden.

8 Sårbarhetskommittén (SÅRK)

Sårbarhetskommittén (SÅRK) har i lägesrapporten ADB och samhällets sårbarhet, som den 21 juni 1978 överlämnats till chefen för försvarsdepartementet, gjort en första kartläggning och en kort summering av kommitténs slutsatser när det gäller ADB och sårbarhet. Lägesrapporten har remissbehandlats. SÅRK baserar bedömningen av det nu remitterade förslaget på de överväganden och slutsatser som kommittén gjort i lägesrapporten.

1 Driftsystem 1 och RRV-modellen

I fastighetsdatakommitténs (FADAK) betänkande (SOU 1976:56) Fastighetsdata finns (kapitel 11) en beskrivning av driftsystem 1 utvecklat till ett riksomfattande ADB-system för fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet. Enligt FADAKs bedömning (sida 204) skulle en sådan lösning innefatta osäkerhetsfaktorer. Dessa är enligt FADAK bl. a. förknippade med systemets komplexitet, den tekniska lösningen, som innebär påtagliga beroendeförhållanden mellan skilda administrativa verksamheter, svårigheterna att dimensionera den tekniska utrustningen samt de höga kraven på tillgänglighet och säkerhet. Enligt beräkningarna i betänkandet (sida 173 och 174) skulle vid tidpunkten för detta krävas 60 månårs systemarbete för att forma om driftsystem 1 till ett rikssystem. FADAK förordade i stället en utbrytning av den s. k. FR-delen (fastighetsregisterdelen) ur driftsystem 1.

Vid remissbehandlingen av FADAKs betänkande delade bl. a. riksrevisionsverket (RRV) i väsentliga hänseenden den bedömning FADAK gjort rörande driftsystem 1 såsom ett riksomfattande system. RRV förordade, liksom FADAK, en principiell uppdelning av fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet i två skilda system men ansåg att man borde bryta ut även IR-delen (inskrivningsregisterdelen) ur driftsystem 1 och på så sätt skapa ett system för fastighetsregistreringen och ett för inskrivningsväsendet.

Denna modell, den s. k. RRV-modellen, har närmare belysts i propositionen 1977/78:15 med förslag till ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten (sida 31). I propositionen tog föredragande departementschefen (sida 47) också upp olika aspekter på stora integrerade datasystem. Enligt vad denne uttalade (sida 49) visade en genomgång av de systemtekniska och ekonomiska faktorerna att ett integrerat system av den typ som driftsystem 1 representerar inte borde genomföras. I stället förordade departementschefen att RRV-modellen lades till grund för den fortsatta fastighetsdataverksamheten. Civilutskottet tillstyrkte i betänkandet 1977/78:5 (sida 5) departementschefens förslag som också godkändes av riksdagen.

SÅRK ansluter sig till de överväganden som sålunda ligger bakom

riksdagens beslut om delning av driftsystem 1 i två skilda system. Från sårbarhetssynpunkt är enligt SÅRKs uppfattning RRV-modellen, utformad enligt de riktlinjer statsmakterna dragit upp, betydligt gynnsammare än driftsystem 1, utvecklat till ett rikssystem. Detta gäller i än högre grad om den särskilda utredning, som enligt propositionen 1977/78:15 (sida 50 och 51) skall pröva lämpligheten av en regionalisering av datordriften, visar att en regionalisering bör ske.

Även från integritetssynpunkt, som ofta har ett samband med sårbarhetsaspekterna, torde det, såsom uttalas i propositionen 1977/78:15 (sida 47), vara en fördel med skilda system.

2 Det remitterade förslaget

2.1 Inledning

Enligt statsmakternas beslut (prop. 1977/78:15 sida 50) skall övergången till RRV-modellen ske under en första etapp, som omfattar budgetåren 1977/78—1981/82. Under denna etapp skall cirka 600 000 fastigheter föras över till de nya ADB-systemen. DAFAs datoranläggning i Gävle skall utnyttjas för både FR och IR. Under denna etapp skall genom särskild utredning, utöver förutsättningarna för regionalisering av datordriften, bl. a. också en lämplig omläggningstakt för senare etapper prövas.

Redan i det nu remitterade förslaget läggs fast ett antal förutsättningar för kommande etapper av projektet, förutsättningar som har stor betydelse från sårbarhetssynpunkt. Det gäller framför allt den tekniska samordningen av de skilda ADB-systemen, möjligheterna till regionalisering och den tekniska utrustningen. Därutöver är även registerinnehållet av intresse, särskilt när det gäller koordinatregistreringen. SÅRK behandlar i det följande nu nämnda frågor var för sig.

2.2 Den tekniska samordningen

Det remitterade förslaget (sida 46—51) innebär att det samband som enligt förslaget måste finnas mellan skilda system för FR och IR ordnas genom förbindelse dator till dator. Sambandet är först och främst betingat av att registrerade förändringar i fastighetsindelningen skall aviseras från FR till IR.

Härutöver föreslås (sida 6 och 45 samt 142—148) ett, jämfört med driftsystem 1 i nuvarande utformning, utvidgat maskinellt aviseringsförfarande från IR till FR, nämligen när det gäller tomträttsupplåtelse, avtalsservitut och uppgift om lagfaren ägare m. m. Aviseringen av ägaruppgifter m. m. ligger, såsom framhålls i förslaget, helt utom ramen för den av riksdagen beslutade RRV-modellen och regeringens direktiv rörande förutsättningarna för förslaget.

Sambandet är dessutom också betingat av det grundkrav, som enligt förslaget (sida 7 och 50) gällt för arbetet med detta och som innebär att man från en användarterminal skall nå både FR-systemet och IR-systemet. Det framgår inte klart om man därutöver även tänkt sig s. k. riksåtkomst.

För att lösa de krav på samband, som sålunda ställts upp, diskuteras i förslaget (sida 46—51) användningen av linjenät och koppling mellan datorer. Utgångspunkten är att de datorer som skall utnyttjas måste vara sammankopplade om drift av systemen sker vid skilda datacentraler. Det råder inte någon tvekan om att denna utgångspunkt medför en tekniskt sett mycket komplicerad och dyrbar lösning, avsevärda bindningar och beroendeförhållanden mellan systemen, känslighet för driftstörningar och, inte minst, betydande komplikationer om man närmare vill överväga en regionalisering av datordriften.

När det gäller IR-systemet har SÅRK i lägesrapporten (sida 179) pekat på att detta ställer höga krav på tillgänglighet och är mycket känsligt för driftstörningar. SÅRK har också (sida 195) närmare berört innebörden av systemmässig samordning mellan ADB-system och uttalat att långtgående sådan samordning kan vara ett från sårbarhetssynpunkt mindre lämpligt alternativ. Den i förslaget skisserade lösningen har enligt SÅRKs mening, till skillnad från den tidigare beskrivna RRV-modellen, flera av de drag som är utmärkande för långtgående systemmässig samordning.

SÅRK har vidare i lägesrapporten (sida 202 och 253) pekat på att den framtida tekniska utvecklingen, främst på kommunikationssidan, kan komma att öka det beroende mellan olika system som redan i dag finns i betydande grad. Detta innebär från sårbarhetssynpunkt att skador, störningar eller felaktigheter i ett system får negativa återverkningar i andra system. Enligt SÅRKs mening, som kommittén utvecklat närmare i lägesrapporten (sida 261 och 265), bör man för framtiden begränsa fortsatt koncentration och integration och i stället pröva bl. a. lösningar med utspridning av databehandlingen och en begränsning av systemens inbördes beroende till ett minimum.

Den systemmodell, som beskrivs i det remitterade förslaget, kännetecknas av de negativa effekter från sårbarhetssynpunkt som SÅRK nu pekat på. Man måste därför utgå från att modellen byggts upp utan något hänsynstagande till sårbarhetsaspekten. Denna aspekt berörs inte heller i förslaget.

Från sårbarhetssynpunkt avstyrker SÅRK att man nu binder sig för den i förslaget skisserade lösningen. Lösningen är inte bara oacceptabel från denna synpunkt. Den skiljer sig också såvitt SÅRK kan finna, i från sårbarhetssynpunkt mycket viktiga delar, från RRV-modellen på det sätt som SÅRK uppfattat modellen. Detta gäller framför allt i fråga om aviseringen IR—FR, särskilt då när det gäller ägaruppgifter, och i fråga

om kravet på terminalåtkomst till systemens registerinnehåll.

Vid bedömningen av dessa frågor måste man enligt SÅRKs mening ta hänsyn till sårbarhetsaspekten. I den mån avisering mellan inskrivningsmyndighet och fastighetsregistermyndighet behövs bör den därför så långt möjligt ordnas utan att beroendeförhållanden skapas mellan ADB-systemen, t. ex. per post såsom i nuvarande manuella system och i driftsystem 1. Om det mycket högt ställda kravet på terminalåtkomst, som förs fram i det remitterade förslaget men som inte kan återfinnas i de överväganden vilka ligger bakom beslutet av RRV-modellen, förutsätter sådan komplexitet och sådana bindningar som anges i förslaget, bör från sårbarhetssynpunkt kravet på terminalåtkomst frångås.

2.3 Möjlighet till regionalisering

Enligt det remitterade förslaget (sida 52) skapar drift av FR och IR vid skilda datacentraler eller en regionalisering var för sig olika problem som inte alla kan belysas utan noggrann analys. Statsmakternas beslut är också att genom särskild utredning pröva sådana lösningar.

I förslaget utgår man från att förbindelsen mellan datacentralerna via telenätet blir nödvändig oavsett formerna för en regionalisering. Detta torde också vara riktigt med de förutsättningar för terminalåtkomst till registerinnehållet i både FR och IR som lagts fast i förslaget. Därmed uppstår också, särskilt vid olikformad regionalisering, sambandsproblem och beroendeförhållanden som vid en närmare analys förmodligen visar sig vara både tekniskt och underhållsmässigt ytterst komplicerade.

SÅRK har i lägesrapporten (sida 188) pekat på att det inom dataområdet finns en stark tendens till geografisk koncentration. SÅRK har också tagit upp frågan om funktionell koncentration, vilket innebär att stora vitala delar av datordriften inom en viktig sektor eller viktiga sektorer är koncentrerad till ett och samma ställe. Såväl när det gäller geografisk som funktionell koncentration har SÅRK konstaterat (sida 193 och 194) att sådan koncentration är en allvarlig sårbarhetsfaktor. SÅRK har förordat (sida 261) att man för framtiden begränsar fortsatt koncentration och i stället prövar bl. a. lösningar med en utspridning av databehandlingen.

Mot den nu angivna bakgrunden är möjligheterna att regionalisera driften av FR- och IR-systemen av stort intresse från sårbarhetssynpunkt. Från denna synpunkt bör en regionalisering eftersträvas. I tidigare diskussioner har man nämnt som tänkbara lösningar att FR-systemet delas upp på två eller tre driftställen och IR-systemet på fem eller sex. Förmodligen har man då inte tänkt sig något annat samband mellan de olika driftställena än det som behövs för att förändringar i fastighetsindelningen på ett tekniskt rationellt sätt skall kunna aviseras från de delade FR-systemen till berörd del eller berörda delar av IR-systemet.

Frågan om regionalisering skall prövas genom särskild utredning. Det är då av stor betydelse att denna utredning kan göras så förutsättningslös som möjligt och så långt möjligt utan att hänsyn vid överväganden rörande FR-systemet behöver tas till det separata IR-systemet och tvärtom.

Den systemmodell som förordas i det remitterade förslaget skapar dock utan tvekan bindningar mellan de skilda systemen som avsevärt begränsar möjligheterna till en mer förutsättningslös bedömning av regionaliseringsfrågan. Inte minst gäller detta om man vill överväga olikformad regionalisering av respektive system.

Enligt SÅRKs mening finns från sårbarhetssynpunkt betydande fördelar att vinna vid regionalisering. Under den första etappen har man dock beslutat att utnyttja DAFAs anläggning i Gävle för drift av båda systemen. Sådana bindningar och beroendeförhållanden som skisseras i den remitterade rapporten är således inte aktuella under den första etappen.

Man bör därför inte genom att nu binda sig för en systemstruktur, som på sikt medför stora svårigheter vid en regionalisering, kraftigt begränsa möjligheterna till regionalisering.

Från sårbarhetssynpunkt avråder SÅRK från den i förslaget förordade systemstrukturen även på längre sikt. Vid en eventuell regionalisering bör man enligt SÅRKs mening sträva efter minsta möjliga bindningar och beroendeförhållanden också mellan regionerna.

2.4 Den tekniska utrustningen

Under den första etappen av RRV-modellens genomförande har statsmakterna, som redan berörts, beslutat att den även nu utnyttjade datorutrustningen hos DAFA i Gävle skall användas.

Enligt det remitterade förslaget (sida 5) är man bunden vid val av maskintyp för datoranläggningar och styrsystem för databasadministration m. m. även om systemen senare tänks delade på skilda datacentraler eller regionaliseras. Bundenheten till IBMs nuvarande 370-serie eller med denna typ kompatibla datorer samt till det specialutvecklade styrsystemet AROS-ROSAM diskuteras också på andra ställen i förslaget (sida 39 samt 80 och 81). Här kommer man från sårbarhetssynpunkt in på frågor om beroendet av nyckelpersoner och utlandsberoende. SÅRK har tagit upp dessa frågor i lägesrapporten (bl. a. sida 219 samt 252 och 254).

FR- och IR-systemen är redan var för sig, utan några närmare beroendeförhållanden, stora administrativa ADB-system. När det gäller valet av datorer är man därför, såvitt nu kan bedömas, hänvisad till leverantör från utlandet. Det är dock i dag mycket svårt att förutsäga hur datorerna och datormarknaden kommer att se ut i början av 1990-talet. Man bör

därför enligt SÅRKs mening inte utforma dagens ADB-system på sådant sätt, att utformningen innebär större låsning än absolut nödvändigt, när det gäller möjligheterna att tillgodogöra sig den tekniska utvecklingen. Detta gäller inte minst de nya FR- och IR-systemen med dess egentligen skilda krav på datorer och prestanda. Också från denna utgångspunkt förordar SÅRK att man vid genomförandet av RRV-modellen så långt möjligt begränsar de tekniska sambanden mellan systemen, vilket torde ha varit en av grundtankarna vid riksdagens beslut om denna modell. Med en sådan utformning begränsar man även, jämfört med det remitterade förslaget, avsevärt beroendet av personer med nyckelposition för datordriften, vilket också är en stor fördel från sårbarhetssynpunkt.

Om man nu väljer den struktur som förordas i det remitterade förslaget återstår enligt detta (sida 50 och 51) åtskilliga mycket betydelsefulla frågor att lösa. Det utvecklingsarbete som behövs skall enligt förslaget genomföras av leverantören av styrsystemet. Huruvida man härvid menar leverantören av AROS-ROSAM eller IBM framgår inte. Oavsett detta blir man dock i avsevärd grad beroende av ett fåtal utomstående personers medverkan. Generellt sett utgör detta enligt SÅRKs mening en betydande sårbarhetsfaktor. SÅRK avstyrker därför att RRV-modellen utvecklas på ett sätt som innebär att sådant beroendeförhållande uppstår.

2.5 Registerinnehållet

Enligt det remitterade förslaget (sida 142–148) bör man, såsom berörts tidigare, överväga att införa uppgift om lagfaren ägare m. m. i FR. Enligt förslaget (sida 35) skall vidare taxeringsvärde och vissa andra uppgifter från länsstyrelsernas fastighetstaxeringsband ingå i FR och vara tillgängliga via terminal. Det förutsätts enligt förslaget (sida 31) att koordinatregistreringen av landets fastigheter fortsätter och att denna registrering föregår de övriga ADB-registren.

Vad till en början gäller det föreslagna innehållet i FR vill SÅRK erinra om att det manuellt förda fastighetsregistret i dag inte innehåller några ägaruppgifter eller andra personuppgifter. Om man i det nya FR-systemet inför uppgift om ägarna till landets cirka tre miljoner levande fastigheter får FR närmast karaktären av ett totalt befolkningsregister i den mening uttrycket har använts i samband med datalagen (1973:289). Härmed uppkommer inte bara integritetsskyddsaspekter utan även sårbarhetsaspekter. Dessa aspekter har SÅRK behandlat i kommitténs lägesrapport (sida 151, 152, 169, 170, 178, 179, 255 och 256).

Såvitt gäller sårbarhetsaspekter vill SÅRK särskilt peka på att ADB-teknikens möjligheter till lagring och bearbetning av information kan underlätta för främmande makt att tillvarata, utvälja och sammanställa

information av sådan art som är av intresse för underrättelseverksamheten. Från nu nämnda utgångspunkter avstyrker därför SÅRK att ägaruppgifter registreras i FR.

Vad härefter gäller koordinatregistreringen har SÅRK tämligen ingående tagit upp denna fråga, som enligt SÅRKs mening har stor betydelse från sårbarhetssynpunkt, i lägesrapporten (sida 166—171, 200 och 255). Enligt SÅRKs mening är särskilda faror från sårbarhetssynpunkt förknippade med de s. k. koordinatsatta personbanden. Koordinaterna innebär visserligen sannolikt stora fördelar för samhällsplanerarna. Koordinatregistreringen synes också, enligt det remitterade förslaget (sida 31), vara en förutsättning för att registeromläggningen till ADB skall kunna göras på planerat sätt och även för att taxeringsuppgifter skall kunna tillföras IR. Trots detta anser SÅRK att man även måste beakta de möjligheter som erbjuds en angripare, som vill skaffa sig kontroll över befolkningen i landet. Möjligheterna att genom underrättelseverksamhet, vid terroraktioner eller i krig använda koordinaterna som hjälpmedel måste man också ta hänsyn till.

I remissyttrande över SÅRKs lägesrapport har CFD uttalat att SÅRKs diskussion om de koordinatsatta personbanden synes vara grundad på bristfällig eller felaktig information. CFD har bl. a. pekat på att det koordinatsatta personbandet uppdateras en gång per år och inte är tillgängligt från terminal, utan att magnetband används som lagringsmedium. CFD kan inte dela SÅRKs uppfattning att det koordinatsatta personbandet skulle vara något särskilt bra hjälpmedel för främmande makt i ett krigs- eller krisläge. Från denna synpunkt finner CFD därför inga skäl för att samhällsplaneringen skall avstå från det planeringsunderlag som kan framställas med hjälp av koordinatsatta data.

CFD har även pekat på att de koordinatsatta personbanden kan behandlas fristående från systemen för fastighetsregister respektive inskrivningsregister. Om man från sårbarhetssynpunkt finner att man inte kan tillåta ett ytterligare personregister hos ytterligare en myndighet kan de koordinatsatta personbanden och registeransvaret för dem enligt CFD läggas regionalt eller på annat lämpligt sätt.

I anslutning till CFDs nu redovisade uttalanden vill SÅRK framhålla att koordinatregistrets tekniska organisation enligt det nu remitterade förslaget (sida 33) nyligen har förändrats. Den viktigaste förändringen är enligt förslaget övergång från magnetbandsorienterat system till direktminnesorienterat. Enligt förslaget finns ytterligare möjlighet att rationalisera hanteringen av registret genom ajourhållning via terminal från fastighetsregistermyndigheterna. SÅRK vill också peka på att andra myndigheter, som yttrat sig över lägesrapporten, delar SÅRKs synsätt när det gäller koordinatregistreringen.

En närmare beskrivning av det planerade koordinatutnyttjandet för samhällsplanering m. m. finns på sida 88 och 89 i det remitterade förslaget.

SÅRK har inte i lägesrapporten gjort några slutliga ställningstaganden, varken när det gäller koordinatregistreringen eller i övrigt. Kommittén avser att under detta år redovisa sådana ställningstaganden i ett slutbetänkande. SÅRK vill emellertid redan nu framhålla att CFDs system för samhällsplanering, såsom också framgår av det remitterade förslaget, öppnar möjligheter till samkörningar och sambearbetningar av en mängd olika slag. Det gäller här bearbetningar som ligger helt vid sidan av den administrativa delen av fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet och som förutsätter utveckling av speciella ADB-tillämpningar. Möjligheterna kan dock inte utnyttjas fullt ut förrän hela fastighetsbeståndet i landet lagts om till ADB, vilket enligt planerna dröjer till början av 1990-talet.

I den mån koordinatregistreringen av landets fastigheter skall fortsätta gäller det att noga överväga på vilket sätt man bör utnyttja koordinaterna i samhällsplaneringen och i övrigt. Med hänsyn till de enligt SÅRKs mening berättigade farhågorna från såväl sårbarhets- som integritetsskyddssynpunkt vill SÅRK väcka frågan om inte detta bör avgöras på annat sätt än hittills. Därvid bör enligt SÅRKs mening först prövas vilket behov av koordinatutnyttjande som föreligger inom samhällsplaneringen, varefter detta behov bör vägas mot andra aspekter. I det sammanhanget bör också prövas vem som bör ha registeransvaret och vilka former av regionalisering som är lämpliga.

De överväganden som angetts nu bör enligt SÅRKs mening inte göras av CFD utan, med hänsyn till frågans betydelse, genom en särskild utredning med företrädare inte bara för samhällsplaneringen utan även för integritets- och sårbarhetsaspekterna. Först därefter har man underlag för en samlad bedömning av hur koordinatutnyttjandet bör ske. Till dess anser SÅRK att detta utnyttjande i möjligaste mån bör begränsas till vad som är nödvändigt för att RRV-modellen, på det sätt som SÅRK uppfattat modellen, skall kunna genomföras.

3 Dokumentation

SÅRK har i lägesrapporten (sida 226—230) tagit upp frågan om systemdokumentationens betydelse för sårbarheten. Kommittén vill peka på att FR- och IR-systemen med hänsyn till den långa genomförandetiden torde komma att kräva ett betydande systemunderhåll, inte minst med tanke på att ADB-tekniken och de administrativa verksamheter, som är i fråga, med största sannolikhet kommer att förändras under den kommande tioårsperioden. Det gäller då att anpassa ADB-systemen för såväl genomförda som återstående delar av landet till sådana förändringar. Detta medför särskilt högt ställda krav på dokumentation om driftstörningar och andra olägenheter skall undvikas. Man måste också med hänsyn till den långa genomförandetiden räkna med omsättning bland

personalen. Även med hänsyn härtill och för att minska beroendet av nyckelpersoner ställs särskilda krav på dokumentation.

Ytterligare en faktor som ställer sådana krav är den kommande utredningen om regionalisering. Dels krävs noggrann dokumentation för att konsekvenserna av olika regionaliseringsalternativ skall kunna prövas. Dels krävs sådan dokumentation vid genomförandet av en eventuell regionalisering.

4 Reservrutiner m. m.

SÅRK har i lägesrapporten (sida 231—235) bl. a. också behandlat behovet av katastrofberedskap och reservrutiner. Dessa frågor berörs inte i det remitterade förslaget. SÅRK vill dock peka på att särskilt inskrivningsväsendet kommer att vara mycket beroende av ett väl fungerande terminalsystem och att driftavbrott också innebär stopp i ärendehandläggningen vilket, bortsett från andra olägenheter, mycket fort kan leda till betydande s. k. ikappkörningsproblem.

Det bör också tilläggas att ett av syftena med inskrivningsregistret är att ge offentlighet åt fastighetsomsättningen och fastighetsbelåningen m. m. Från denna utgångspunkt har tillgängligheten till uppgifterna för allmänheten stor betydelse. Vid längre driftsavbrott behövs även med hänsyn härtill troligen någon form av reservrutiner.

De driftstörningar i Uppsala, som påpekats i en skrivelse 18.9.1978 från borgmästaren vid Uppsala tingsrätt till justitiedepartementet, ger ytterligare belägg för att inskrivningsmyndigheterna i sitt arbete kommer att vara beroende av mycket hög tillgänglighet.

FR- och IR-systemen är av stor betydelse för olika funktioner i samhället. SÅRK vill därför särskilt peka på behovet av kontroller, som i möjlig mån förhindrar obehöriga ingrepp i systemen, och av att datacentralerna byggs upp enligt de säkerhetskrav som måste ställas på sådana anläggningar. SÅRK vill i detta sammanhang också peka på att säkerhetsskyddskungörelsen (1966:273) endast gäller för statsmyndigheterna, däremot inte för övriga berörda, främst kommunerna.

SÅRK vill på nytt framhålla beroendet av nyckelpersoner för datordriften. Man bör även beakta de problem och svårigheter som kan finnas, att få kunnig personal i tillräckligt stor omfattning för att system av den storleksordningen det nu gäller skall kunna byggas ut och sedan hållas i drift. Här kommer även utbildningsfrågor samt tidigare nämnda dokumentationsfrågor in i bilden.

5 Sammanfattning

Fastighetsdataprojektet har nu varit aktuellt i mer än tio år. En beskrivning av olika planer i projektet, beräkningar och faktiska kostnader m. m. finns i FADAKs betänkande (SOU 1976:56 sida 37—42). Stats-

makterna har ansett att driftsystem I, som byggts upp av och förordats av CFD, domstolsverket och lantmäteriverket, inte bör genomföras. Fackmyndigheterna på ADB-området inom den statliga förvaltningen har gjort samma bedömning. SÅRK delar uppfattningen.

SÅRK delar också den uppfattning som personalorganisationerna vid CFD fört fram i det remitterade förslaget (sida 1—4), dvs. att ett genomförande av skilda ADB-system för fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet enligt den modell som de tre ansvariga myndigheterna tänkt sig, ger anledning till ännu större betänkligheter — sett från sårbarhetssynpunkt och andra synpunkter — än driftsystem I utvecklat till ett rikssystem. SÅRK anser att den förordade modellen inte bör genomföras. I stället bör man enligt SÅRKs mening genomföra RRV-modellen enligt de riktlinjer som ligger till grund för riksdagens beslut våren 1978. Man vinner då väsentliga fördelar jämfört med driftsystem I, inte minst från sårbarhetssynpunkt.

9 Svenska kommunförbundet

Kommunförbundet har i sitt yttrande 1976-12-17 över Fastighetsdatakommitténs (FADAK) betänkande "Fastighetsdata" (SOU 1976:56) ställt sig bakom principen att samhällets ADB-system begränsas så långt möjligt till omfattning och komplexitet. Möjligheterna att anpassa systemen efterhand till användarnas krav och den tekniska utvecklingen på datorsidan är väsentliga motiv för en sådan huvudprincip. Det kan också finnas anledning att beakta behovet att anpassa sådana system vad avser ambitionsnivån till de regionala olikheter som råder i landet.

Den av riksdagen 1978 beslutade ändringen av riktlinjerna för fastighetsdataverksamheten får primärt ses som ett uttryck för en allmän målsättning överensstämmande med den grundsyn som Kommunförbundet m. fl. remissinstanser gav uttryck åt i sina yttranden över FADAKs betänkande. Medlet att nå denna målsättning för fastighetsdataprojektet blev den s. k. RRV-modellen, som bygger på Riksrevisionsverkets yttrande över FADAKs betänkande. Detta alternativ har således inte varit föremål för någon remissbehandling hos användarna, vilket är en brist när förbundet skall lämna synpunkter på den tekniska lösning som myndigheterna nu presenterar.

Systemförslaget omfattar en i huvudsak teknisk utredning av hur driftsystem 1 kan delas i befintlig stordator för att betjäna dels fastighetsregistreringen, dels inskrivningsväsendet. Hur dessa förbättrade men fortfarande teoretiska möjligheter till individuell utveckling av de båda registren avseende regionalisering m. m. skall utnyttjas har inte ingått i utredningsdirektiven. Av direktiven framgår att en särskild utredning skall visa om resultatet av delningen utnyttjas, dvs. om RRV-modellen leder till förverkligande av den övergripande målsättningen med åtgärderna. Styrelsen anser det vara oförsvarbart att fatta beslut om delningen av driftsystem 1 utan tillgång till denna särskilda utredning. Systemförslaget bör enligt styrelsens mening betraktas som ett tekniskt underlag för att genomföra denna utredning. Styrelsen förutsätter att ett samlat förslag till lösning för fastighetsdataverksamheten blir föremål för remiss bl. a. till slutanvändarna av fastighetsdata.

Fastighetsdataprojektet är redan starkt försenat. Kommunerna har ett stort behov av en förbättrad informationsförsörjning avseende fastigheter. Dessa behov kan till viss del tillgodoses via fastighets- och inskrivningsregistren. I övrigt hänvisas kommunerna till att bygga upp egna informationssystem. Hur dessa skall utformas är till viss del beroende av tids- och kostnadsaspekterna för de statliga systemen. Med hänsyn till den redan etablerade verksamheten med reformgenomförandet i Stockholms, Uppsala och Gävleborgs län anser styrelsen att driftsystem 1 tills vidare får användas. Styrelsen förutsätter att den kompletterande utredningen genomförs med så stor skyndsamhet att ställning kan tas till den slutgiltiga lösningen under den pågående etappen.

De olika uppfattningarna om innehållet i fastighetsregistret som framkommit i utredningen ser styrelsen som tecken på den osäkerhet som LMV känner inför utvecklingen med delningen av driftsystem 1. Denna osäkerhet framstår som berättigad och synes bero på ovan påtalade brister i beslutsunderlaget för delningen. Enligt styrelsens mening är det i princip en fördel att dubbellagra uppgifter, i stället för att användarna skall behöva vända sig till olika system för att få svar på de mest frekventa frågorna. Styrelsen vill understryka betydelsen av att i det fortsatta utredningsarbetet inhämta synpunkter från slutanvändarna av uppgifter ur fastighetsdatabanken.

Sammanfattningsvis avstyrker styrelsen att systemförslaget läggs till grund för beslut om delning av driftsystem 1 och föreslår

att systemförslaget kompletteras med den särskilda utredningen avseende regionalisering m. m. innan regeringen tar ställning till förslaget och

att driftsystem 1 under tiden utnyttjas vid det pågående reformgenomförandet.

10 Svenska Bankföreningen

Ett för fastighetsregistrering och inskrivningsväsende gemensamt ADB-system, driftsystem 1, har varit i funktionell drift i Uppsala län sedan ingången av år 1976. Det remitterade systemförslaget innebär att två olika system, ett för fastighetsregistrering (FR-systemet) och ett för inskrivningsväsende (IR-systemet), bryts ut ur driftsystem 1. Förslaget har utarbetats på grundval av riksdagens beslut i februari 1978 om ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten.

I driftsystem 1 saknar IR motsvarighet till fastighetsbokens fastighets-spalt. Fastighetsregisteruppgifter är tillgängliga genom integreringen med FR. Vissa uppgifter ur FR måste vid en uppdelning i två olika system tillföras IR-systemet för att handläggnings- och utskriftsprogrammen skall kunna användas. Bankföreningen anser att de två föreslagna systemen ur användarsynpunkt innebär en i princip väl avpassad uppdelning av driftsystem 1. Beträffande innehållet i IR-systemet vill bankföreningen göra följande kommentar.

Enligt förslaget skall i de skilda systemen varje terminalanvändare kunna göra frågor till båda informationssystemen. Enligt förslaget skall bl. a. såväl fastighetsbeteckningen som fastighetens gatuadress kunna användas som sökbegrepp i FR-systemet medan i IR-systemet endast fastighetsbeteckningen skall kunna användas som sökbegrepp. Det är relativt vanligt, att fastighetsägare inte känner till fastighetsbeteckningen eller lämnar felaktig uppgift därom. Bankföreningen anser det därför angeläget att man även i IR-systemet skall kunna använda gatuadressen som sökbegrepp.

Skulle bankföreningens önskemål tillgodoses i detta hänseende är det naturligt, att uppgift om gatuadressen också framgår av gravationsbeviset.

Av promemorian framgår inte huruvida man i IR-systemet skall kunna använda äldre fastighetsbeteckningar som sökbegrepp. Behovet av att kunna använda äldre registerbeteckningar kommer att öka efter fastighetsbeteckningsreformens genomförande. Bankföreningen utgår därför ifrån att såväl äldre som aktuella registerbeteckningar skall kunna användas som sökbegrepp i IR-systemet.

Beträffande utformningen av gravationsbevis och dess innehåll finner bankföreningen det angeläget att någon större skillnad inte kommer att finnas vare sig gravationsbeviset utfärdas med tillämpning av driftsystem 1 eller det föreslagna IR-systemet.

Bankföreningen har tidigare uttalat önskemål om att uppgift om såväl civilstånd som omyndighet skall framgå av gravationsbeviset. Bankföreningen är medveten om att kraven på skydd för den personliga integriteten kan innebära hinder mot att i gravationsbeviset ange omyndighet. Den invändningen bör inte kunna göras gällande med samma styrka då det gäller uppgiften om civilstånd. Bankföreningen upprepar därför

önskemålet att fastighetsägarens civilstånd skall framgå av gravationsbeviset.

Fastighetsbeviset, som erhålls ur driftssystem 1, innehåller en fastighetsregisterdel och en inskrivningsregisterdel. I fastighetsbeviset anges bl. a. fastighetsregistermyndighetens och inskrivningsmyndighetens namn och adress. I exemplet på gravationsbevis i promemorian (sid 87) har endast angetts inskrivningsmyndighetens namn och adress. Uppgifterna i gravationsbeviset avser utdata ur IR-systemet. Användaren kan ha behov av att kontrollera eller komplettera gravationsbeviset med uppgifter ur FR-systemet. Det är därför önskvärt att även fastighetsregistreringsmyndighetens namn och adress anges i gravationsbeviset.

Av taxeringsuppgiften i gravationsbeviset bör framgå om på fastigheten finns uppförd byggnad på ofri grund. Denna uppgift är särskilt angelägen eftersom nyttjanderätter inte alltid är inskrivna.

Driftsystem 1 planeras — enligt vad bankföreningen erfarit — att införas i Gävle och Norrtälje under 1979 och i Stockholm den 1 april 1980. Övergången till de nya systemen beräknas enligt promemorian kunna ske i mitten av år 1981. Bankföreningen har i olika sammanhang, bl. a. skrivelse till justitiedepartementet den 20 oktober 1975, redovisat sina synpunkter på nackdelarna av att ha olika registersystem igång parallellt. De synpunkter som därvid framförts äger alltså giltighet. Bankföreningen förutsätter att driftsystem 1 inte kommer att drivas parallellt med de två nu föreslagna systemen, och att de föreslagna systemen inte drivas parallellt med manuell registrering.

Bankföreningen har inte från sina utgångspunkter funnit skäl till kommentarer rörande de kostnadsberäkningar som finns intagna i promemorian.

I behandlingen av detta ärende har Post- och Kreditbanken, PKbanken, deltagit. Banken har förklarat att den ansluter sig till innehållet i bankföreningens yttrande.

11 Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

Med hänsyn till att den korta remisstiden inte medgett någon genomgång av systemförslaget i detalj ser sig kassan nödsakad att endast beröra förslaget från principiell synpunkt.

I kassans remissyttrande den 15 december 1976 över FADAKs betänkande: Fastighetsdata, framhölls att det är den samtidiga åtkomstmöjligheten till data inom fastighets- och inskrivningsregistren som är betydelsefull för fastighetskreditgivarnas del. Mot bakgrund härav och även av andra skäl är ett fastighetsdatasystem motsvarande nuvarande driftsystem 1 att föredra från användarsynpunkt. En delning av driftsystem 1 i två system synes medföra risker för en sänkt servicenivå för registermyndigheter och för användare samt risker för ökade datalagrings- och aviseringskostnader. Det synes även sannolikt att en delning kommer att medföra att överförandet av inskrivnings- och fastighetsregistren till ADB-system fördröjs.

Om driftsystem 1 skall delas upp, synes det väsentligt att alla data av betydelse för kreditgivarna tas in i inskrivningsregistret. Det kan inte anses rationellt att kreditgivarna, såsom den mest betydande kategorin av användare, regelmässigt nödgas söka uppgifter i två olika datasystem.

Kassan utgår ifrån att kreditgivarna kommer att beredas tillfälle att lämna synpunkter under det fortsatta utredningsarbetet.

12 Lantmätaren Lars Klint

Nytt förslag till fastighets- och inskrivningsregister (PM 1978-01-02)¹

Regeringen har i proposition 1977/78:15 föreslagit ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten. Fastighets- och inskrivningsregister läggs upp i separata ADB-system i huvudsaklig överensstämmelse men med parallellt genomförande av FRA och IRA enligt FADAK:s förslag. Förslaget innebär en klyvning av driftsystem 1 så att fastighetsregisterdelen kommer att omfatta, förutom vad som nu ingår i jord- och stadsregister, även bl. a. taxeringsvärden och koordinater, medan inskrivningsdelen kommer att innehålla uppgifter om fastighetsägare, inteckningar, tomträtt och annat som inskrivningsmyndigheterna har att svara för.

Reformarbetet indelas i etapper. Under den första etappen, som omfattar budgetåren 1977/78—1981/82, beräknas ca en sjättedel av landets fastigheter bli överförda till de nya datasystemen för en kostnad av 135 milj. kronor och 5 milj. kronor för kompletterande utredningsarbete.

De totala omlägningskostnaderna för nya fastighets- och inskrivningsregister beräknades av FADAK till ca 340 milj. kronor förutom till år 1976 redan nedlagda kostnader om ca 75 milj. kronor. Enligt FADAKs kalkyler blir kostnaderna för såväl driftsystem 1 som för FRA och IRA högre än för det s. k. nollalternativet, vari nuvarande manuella system behålls efter omskrivning av uppläggen för hälften av antalet registerband samt komplettering och sanering av fastighetsböckerna.

Enligt regeringsförslaget kan en övergång till ADB för fastighets- och inskrivningsregister sammantaget bli lönsam, om vissa förutsättningar beträffande ärendeutveckling och rationaliseringseffekter inom inskrivningsväsendet blir uppfyllda. Det råder enligt propositionen enighet om, att de gripbara vinsterna helt och hållet finns på inskrivningssidan. Som motiv för en övergång till ADB, som beträffande fastighetsregistreringen torde vara direkt förlustbringande, anförs bl. a. att de nuvarande registermetoderna är ålderdomliga och personalkrävande och att stort avseende bör fästas vid de möjligheter som föreligger och som har understrukits från arbetstagarhåll att med hjälp av ADB-tekniken förbättra arbetsmiljön och arbetstillfredsställelsen för de anställda. I propositionen hänvisas också till en rapport från CFD, domstolsverket och lantmäteriverket den 30 augusti 1976: "Fastighetsdatasystemet. Drift med rättsverkan i Uppsala län". I denna anges erfarenheterna från Uppsala-försöket vara mycket positiva.

Uppsala lantmäteridistrikt har medverkat i försöket med driftsystem 1. De erfarenheter som redovisas i distriktslantmätarens yttrande över FADAK:s betänkande stöder inte de generellt mycket positiva omdö-

¹ Dessutom finns tre promemorior som utelämnats här.

men, som redovisas i ovannämnda rapport. Dessa grundas på intervjuer med personer som använder fastighetsdatasystemet, men det framgår ej hur dessa personer valts ut och antalet intervjuade är för litet för att slutsatser skall kunna dras om inställningen t. ex. inom fastighetsbildningsmyndigheterna.

Fastighetsregistrets viktigaste funktion är att med sin redovisning av förrättningar och arkivaktnummer för alla fastigheter fungera som nyckel till de kartor och handlingar, som visar hur fastighetsindelningen är beskaffad. Vid arkivutredning, som förekommer i samband med alla lantmäteriförrättningar, har bildskärmsterminal visat sig vara mindre ändamålsenlig än manuellt register. Denna negativa erfarenhet av Uppsalaförsöket, som redovisas i distriktslantmätarens yttrande, har också gjorts av kulturgeografiska institutionen i Uppsala universitet beträffande det forskningsarbete för vilket institutionen använder lantmäteriets arkiv. I en skrivelse till samarbetsdelegationen för långtidsmotiverad forskning framhåller prof. Gunnar Arpi, prof. em. Gerd Enequist och univ.adj. Göran Hammar bl. a. att frånvaron av en motsvarighet till det manuella jordregistret är mycket kännbar för en forskare, som inte längre kan skaffa sig en överblick över det material som för äldre tider finns tillgängligt. "Visserligen kan man få uppgifterna fastighet för fastighet på bildskärmar på lantmäterikontor och hos inskrivningsmyndighet, men det är en övermäktig uppgift att på så sätt skaffa fram data för mer än några få fastigheter", påpekar dessa forskare. Sådana utomordentligt viktiga iakttagelser finns inte med i rapporten den 30 augusti 1976 om fastighetsdatasystemet. En noggrann tidsstudie avseende telefonförfrågningar hos inskrivningsmyndigheten har också entydigt visat, att det gick fortare att ge svar med hjälp av det gamla manuella registret än med bildskärmsterminalen.

Datateknikens fördelar är åtminstone beträffande fastighetsregistret inte tillräckliga för att väga upp dess kostnader och andra nackdelar. På inskrivningssidan torde möjligheterna att dra nytta av datatekniken vara större, bl. a. på grund av att uppgifterna där ändras och efterfrågas med stor frekvens och att ett mycket stort antal bevis och registerutdrag skall levereras från systemet.

Erfarenheterna av beteckningsreformen i försökslänet är inte positiva. Traktnamn som nu bildas av socken- och bynamn, Härkeberga-Ekeby, Litslena-Hummelsta, Teda-Valla etc., är ohanterliga och vållar ofta missförstånd. Antalet traktnamn är så stort inom länets kommuner, att de inte ens för tjänstemän med mångårig praktisk verksamhet bakom sig inom lantmäteri och byggnadsnämnder är tillräckligt väl lokaliserande. Enköpings kommun har i en skrivelse till bostadsdepartementet nyligen påpekat denna olägenhet och anser att det gamla beteckningssystemet grundat på sockenindelningen var klart överlägset och bör återinföras i Uppsala län när ny ekonomisk karta ges ut om några år. Länsstyrelsen

i Gotlands län, där hälften av alla traktnamn blir dubbelnamn, har också reagerat mot beteckningsreformen och i en skrivelse till bostadsdepartementet den 2 maj 1977 föreslagit att socken/församling bibehålls som registerområde. En sådan lösning skulle sannolikt välkomnas av en stor och växande opinion, framhåller länsstyrelsen på Gotland. Inom lantmäteriet har inställningen till beteckningsreformen hela tiden varit negativ. Den blir av allt att döma en tung sten på den börda, som fastighetsdatareformen nu utvecklas till för en liten offentlig sektor med redan förut stora bekymmer i fråga om kostnaderna.

De praktiska erfarenheterna av Uppsalaförsöket, de höga kostnaderna för datorisering och drift, den diskutabla lönsamheten för inskrivningsväsendet och den med visshet förlustbringande omläggningen till data av fastighetsregistret, gör det önskvärt att överväga något annat alternativ. I "Fastighets- och inskrivningsregister — försökssystem och nytt förslag" har jag redovisat en systemskiss, vari fördelarna av driftsystem 1 tagits tillvara och de negativa erfarenheterna av bildskärmsmetodiken i framförallt utredningsarbete och av beteckningsreformen beaktats. Detta förslag — "Uppsalaförslaget" — innebär att det egentliga fastighetsregistret läggs upp som ett manuellt lösbladssystem (FRP). Av driftsystem 1 behålls inskrivningsdelen jämte bl. a. taxeringsvärden och koordinater. Det blir ett informationssystem för inskrivnings- och fastighetsdata med terminaler (IFT). Uppdelningen av innehållet i driftsystem 1 på FRP och IFT är funktionellt betingad. Sådana uppgifter som främst behövs vid utredningsarbete i lantmäteriets arkiv — förrättningsåtgärder, arkivaktnummer, ursprungsfastighet, mantal o. dyl. — hänförs till FRP och uppgifter som är av stort intresse för fastighetsmarknad och samhällsplanering hänförs till IFT. Vissa uppgifter redovisas både i FRP och IFT, t. ex. om arealer och fastställda planer.

FRP måste omfatta alla levande och döda fastigheter, ca 4 miljoner. IFT behöver bara omfatta levande fastigheter, ca 3 miljoner.

Vid uppläggning av FRP och IFT används ett inom CFD utvecklat system för uttag av data ur koordinat- och fastighetstaxeringsregister på magnetband. På FRP-blanketterna införs fastighetsbeteckningar och lägesuppgifter m. m. maskinellt i radskrivare, varefter de överlämnas till registerförarna, som manuellt för in övriga uppgifter från jord- och stadsregister. Tidsstudier har gjorts, som visar att denna manuella komplettering med kontroller och rättelser tar 225 manår för landets 4 milj. levande och döda fastigheter. Den mycket komplicerade och dyra överföringen av innehållet i dessa register till maskinläsbart medium, som enligt tabell 20 i FADAK:s betänkande tar 519 manår, utgår enligt Uppsalaförslaget.

Beteckningsreformen bör genomföras endast för stadsägor och bihang-C-områden. Om beteckningsreformen genomförs enligt nuva-

rande planer blir uppläggnings av FRP och IFT mer komplicerad. IFT bör i så fall läggas upp först och datasystemet utnyttjas på samma sätt som vid beteckningsbyten i samband med uppläggnings av driftsystem 1. FRP-blanketterna skrivs därefter ut med nya beteckningar och måste innehålla även uppgifter om gamla beteckningar. Den manuella kompletteringen blir något mer tidskrävande.

Enligt Uppsalaförslaget kommer vad koordinatregistreringen beträffar redovisningen av byggnads- och fornlämningspunkter att utgå ur systemet. Dessa utgör en belastning. Den koordinatredovisning som nu finns för varje fastighetsområde i direktminnesregistret för driftsystem 1 blir kvar och kompletteras eventuellt med adresskoordinater för fastigheter med mer än ett bebyggt område. Om byggnads- och fornlämningspunkter utgår kan man helt slopa den särskilda koordinatlistan hos registerförarna och koordinatregistret på magnetband. Efter denna operation kan man också samordna och synkronisera ajourföring av koordinater med ajourföring av andra uppgifter från fastighetsregistret till IFT. Det blir också enklare att utnyttja t. ex. koordinaterna för olika tillämpningar, dels på grund av att fastighetsposterna får en enklare uppbyggnad om fornlämnings- och byggnadspunkter tas undan och dels på grund av att sorteringsordningen blir densamma som i ADB-systemet för folkbokföring och beskattning (socken/församling).

Uppdatering av IFT från fastighetsregistret förutsätts ske vid central behandling av skrivna avier. Fastighetsregistermyndigheterna behöver således inte ha bildskärmsterminaler. Ajourföringen blir mindre resurskrävande än i driftsystem 1. Av ett exempel i "Fastighets- och inskrivningsregister — försökssystem och nytt förslag" rörande avstyckning från Skeke 1:6 framgår att ajourföring av fastighetsregistret vid bildskärmsterminal är mycket komplicerad. Den förutsätter också mer specialutbildning och högre lön än för motsvarande arbete i det manuella registret.

Den skisserade ajourhållningsmetoden innebär att kravet på datorkapacitet minskar, eftersom ajourhållningstransaktionerna inte kommer att belasta systemet under daglig arbetstid och eftersom datorns interna minne under samma tid inte behöver inrymma ett stort ajourhållningsprogram för fastighetsregisterdata.

I "Fastighets- och inskrivningsregister — försökssystem och nytt förslag" har de besparingar förslaget kan medföra ej närmare preciserats. Sedan nu ytterligare tidsstudier gjorts har kostnadsfrågorna undersökts och redovisats särskilt. Utan att på något sätt minska nyttan av registersystemen för användarna, kan enligt Uppsalaförslaget de sammanlagda omlägningskostnaderna för fastighets- och inskrivningsregister reduceras med 100 milj. kronor. Driftkostnaderna kan reduceras med omkring 7 milj. kronor årligen. Utöver dessa besparingar jämfört med regeringsförslaget kan Uppsalaförslaget medföra positiva effekter, som inte kan

uttryckas i kronor. Reformarbetet kan i mycket stor utsträckning decentraliseras till registermyndigheterna och pågå inom flera län parallellt. Genomförandetiden kan förkortas avsevärt. Beteckningsreformens slopande medför bortfall av stora indirekta kostnader och att reformen blir administrativt avsevärt mer lätthanterlig. Datasystemets säkerhetsproblem finns inte i det manuella fastighetsregistret. Detta blir också betydligt enklare att använda — såväl för lantmäteriets personal som för studerande och andra under mer tillfälligt forskande i lantmäteriets arkiv.

Framlagda förslag till nya fastighets- och inskrivningsregister

Driftsystem 1

Ett integrerat datasystem

Fastighets- och inskrivningsregister

FADAK:s förslag

Skilda datasystem

Fastighetsregister (FRA)

Reformstart 1978

Inskrivningsregister (IRA)

Reformstart omkring 1985

Regeringsförslaget

Skilda datasystem

Fastighetsregister

Parallell upplägning

Inskrivningsregister

Uppsalaförslaget

Skilda system

Manuellt fastighetsregister (FRP)

Reducerat driftsystem 1 (IFT)

Decentraliserat genomförande för fastighetsregistret på kortare tid och till lägre kostnad. Beteckningsreformen slopas.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 1 mars 1979 ..	2
1 Inledning	2
2 Beslutade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten m m	3
3 CFD:s anslagsframställning avseende budgetåret 1979/80	5
4 Rapporten med förslag till skilda system för FR och IR	6
4.1 Innehållet i FR	6
4.2 Innehållet i IR	7
4.3 Tekniska frågor	7
4.3.1 Aviseringar	8
4.4 Systemen från användarsynpunkt m m	10
4.5 Resurs- och kostnadsberäkningar	10
5 Remissyttrandena	11
5.1 Integrerade eller separata system	11
5.2 Synpunkter på de föreslagna separata systemen	11
5.3 Hur bör delade system utformas?	12
5.3.1 Innehåll i FR och IR	12
5.3.2 Tekniska frågor	12
5.4 Koordinatsättningen	13
5.5 Kostnader	13
6 Föredraganden	14
6.1 1978 års principbeslut	14
6.2 Rapporten med förslag till skilda system för FR och IR ..	14
6.3 Skilda system för FR och IR	14
6.4 Innehåll i FR och IR	16
6.5 Tekniska frågor	18
6.6 Det fortsatta arbetet under etapp 1	20
7 Hemställan	21
8 Beslut	21
Bilaga 1 Systemförslag. Skilda system för fastighets- och inskrivningsregister — utbrytning ur driftsystem I	
Bilaga 2 Remissyttrandena	